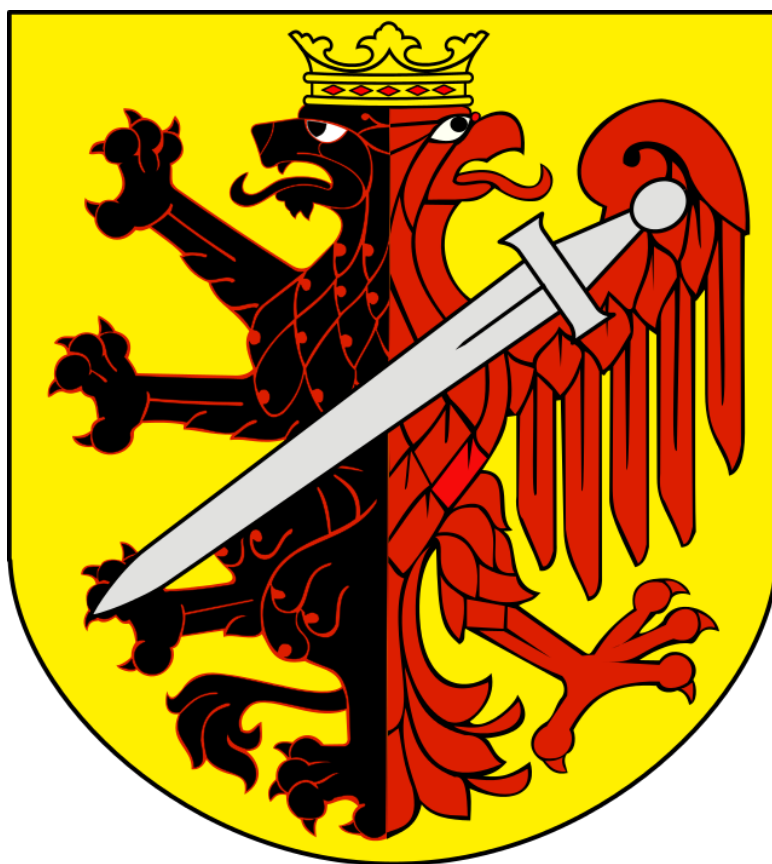

STRATEGIA OBSZARU ROZWOJU SPOŁECZNO GOSPODARCZEGO POWIATU RADZIEJOWSKIEGO

NA LATA 2014-2020

Radziejów 2015 r.

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ PIERWSZY - WPROWADZENIE	4
ROZDZIAŁ DRUGI – METODOLOGIA.....	6
ROZDZIAŁ TRZECI – SYNTETYCZNA DIAGNOZA	8
III.1. POŁOŻENIE	8
III.2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	10
III.3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	11
III.4. RYNEK PRACY	21
III.4.1. Bezrobocie	21
III.4.2. Zatrudnienie.....	30
III.4.3. Wynagrodzenie.....	31
III.5. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	31
III.6. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA	36
III.7. SYSTEM ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	46
III.8. SYSTEM EDUKACJI I SPORT	53
III.9. DZIEDZICTWO KULTUROWE.....	62
III.10. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA	66
III.11. ENERGETYKA	68
III.11.1. Elektroenergetyka.....	68
III.11.2. Oświetlenie uliczne	68
III.11.3. Gazownictwo	69
III.11.4. Ciepłownictwo	70
III.12. ENERGIA ODNAWIALNA.....	70
III.12.1. ENERGIA SŁONECZNA.....	71
III.12.2. ENERGIA WIATRU	72
III.12.3. ENERGIA WODY	73
III.12.4. ENERGIA GEOTERMALNA	74
III.12.5. BIOMASA I BIOGAZ.....	74
III.13. STAN CZYSTOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	75
III.14. GOSPODARKA ODPADAMI	77
ROZDZIAŁ CZWARTY – TERYTORIALNY WYMIAR WSPARCIA.....	80
ROZDZIAŁ PIĄTY – IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH.....	87
IV.1. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA.....	87
IV.2. RYNEK PRACY.....	88
IV.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA	88
IV.4. SYSTEM ZDROWIA I POMOCY SPOŁECZNEJ	88

IV.5. SYSTEM EDUKACJI I SPORTU	89
IV.6. DZIEDZICTWO KULTURY	89
IV.7. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA	89
IV.8. ENERGETYKA	90
IV.9. ŚRODOWISKO I ENERGIA ODNAWIALNA	90
ROZDZIAŁ SZÓSTY – ANALIZA SWOT	92
ROZDZIAŁ SIÓDMY – WIZJA I MISJA	94
ROZDZIAŁ ÓSMY – CELE ROZWOJOWE	96
ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY – PRIORYTETY INWESTYCYJNE	101
ROZDZIAŁ DZIESIĄTY – TRYB I ZASADY NABORU PROJEKTÓW DO STRATEGII.....	108
ROZDZIAŁ JEDENASTY – PLANOWANE DZIAŁANIA.....	111
ROZDZIAŁ DWUNASTY – ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ	147
ROZDZIAŁ TRZYNASTY – ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	149
ROZDZIAŁ CZTERNASTY – SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII.....	157
BIBLIOGRAFIA.....	161
SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP	163
ZAŁĄCZNIK PIERWSZY – WYNIKI ANKIETY DIAGNOSTYCZNEJ	167
ZAŁĄCZNIK DRUGI – KONSULTACJE SPOŁECZNE	176

ROZDZIAŁ PIERWSZY - WPROWADZENIE

Strategia ORSG Powiatu Radziejowskiego na lata 2014-2020 jest dokumentem strategicznym, który wyznacza najważniejsze kierunki rozwojowe powiatu w perspektywie do 2020 roku. Zasadniczym celem niniejszego dokumentu jest zobrazowanie sytuacji społeczno-ekonomicznej powiatu radziejowskiego, w kontekście zarówno obecnych jak i przyszłych procesów rozwoju regionalnego, powodowanych przez różnego rodzaju czynniki o charakterze endogenicznym oraz egzogenicznym, a także przedstawienie opracowanych w toku tworzenia dokumentu, przedsięwzięć strategicznych dla rozwoju. Raport składa się z dwóch nadrzędnych części, w ramach których analizie poddano zagadnienia związane z przestrzenią geograficzną, gospodarczą i społeczną. Dokument skupia się na ulokowaniu przestrzennym, strukturze i stanie środowiska naturalnego, zagospodarowaniu przestrzennym, infrastrukturze technicznej oraz mieszkalnictwie. Ponadto raport zawiera badania nad strukturą lokalnej gospodarki, rynku pracy, kwestiach demograficznych, edukacji, kulturze, sportu i rekreacji, turystyki, ochrony zdrowia, opieki społecznej oraz aktywności społecznej mieszkańców. Skupiono się również na energetyce odnawialnej, stanie czystości powietrza atmosferycznego, a także gospodarce odpadami. W ramach wszystkich opisywanych obszarów starano się z należytą starannością wskazać zarówno atuty, jak i słabe strony powiatu radziejowskiego, jak i związane z nimi szanse i bariery rozwojowe. Drugą zasadniczą część Strategii to wykazanie przyjętych planów rozwoju, rozumianych jako działania, projekty czy programy, które w toku konsultacji społecznych zostały wytypowane jako kluczowe aspekty rozwoju powiatu.

Analiza otoczenia dała możliwość zidentyfikowania mocnych i słabych stron terenów, co pozwoliło na dobranie odpowiednich i optymalnych działań, pozwalających na zminimalizowanie występowania problemów i przyczyniających się do osiągnięcia celu strategii, jakim jest rozwój społeczno-gospodarczy.

Analizy przeprowadzane na potrzeby niniejszego raportu w większości przypadków mają charakter porównawczy. Wielkości odnotowanych wskaźników dla powiatu starano się każdorazowo odnieść do jednostek terytorialnych należących do niego, obrazując je na tle średnich wyników dla powiatu radziejowskiego, a niekiedy województwa kujawsko-pomorskiego czy kraju. Przedstawione dane przybierają dwojaki charakter: statyczny lub dynamiczny. W pierwszym przypadku ograniczono się do zobrazowania charakteru opisywanych wielkości w oparciu o najnowsze informacje. Analizy dynamiczne ukazują zmienność określonych elementów układu społeczno-gospodarczego powiatu

radziejowskiego w czasie. Celem zastosowania takich badań było ukazanie tendencji rozwojowych na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Informacje wykorzystane do tworzenia dokumentu zaczerpnięto z kilku źródeł. Głównie stanowił Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Równocześnie w trakcie prac analitycznych posiłkowano się informacjami pochodzącymi z raportów, ekspertyz, dokumentów strategicznych i planistycznych. Dodatkowym źródłem wiadomości były także sprawozdania z działalności instytucji publicznych i miejskich jednostek organizacyjnych funkcjonujących w Powiecie Radziejowskim, strony internetowe oraz bezpośredni kontakt z koordynatorami.

ROZDZIAŁ DRUGI – METODOLOGIA

Metodologia prac nad projektem Strategii została oparta na systemie ekspercko-partycypacyjnym cechującym się powołaniem reprezentatywnego zespołu przedstawicieli instytucji publicznych, który przygotował plan strategiczny w formie warsztatowej według procedury i zakresu przyjętego przez Starostwo Powiatowe w Radziejowie. W trakcie pracy nad dokumentem zorganizowano trzy spotkania o charakterze warsztatowym, w tym zebrania robocze z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu. Należy podkreślić, iż dedykowana metoda ustanowiła ścisły wkład koncepcyjny pracy koordynatorów wchodzących w skład zespołu wykonawczego. Dodatkowym elementem było zaangażowanie w proces tworzenia wizji rozwoju powiatu mieszkańców poprzez organizację szeregu konsultacji społecznych (po 1 na każdą gminę) oraz opracowanie i poddanie uzupełnieniu ankiety diagnostycznej. Na spotkaniach pojawili się przedstawiciele różnych grup w tym między innymi reprezentanci: urzędów gmin i miast, sołectw, bibliotek, domów kultury, jednostek ochrony, kół gospodyń wiejskich, ośrodków pomocy społecznej, szkół, przedszkoli czy instytucji sportowych (szczegółowy wykaz zawarty jest w Załączniku nr 2 do Strategii). Przyjęty program działań opiera się na synergii dwóch podejść metodycznych (eksperckiego i partycypacyjnego) i w szczególności polega na tym, że:

- w pierwszym etapie analizie poddano uwarunkowania obecne oraz rozwojowe powiatu oraz gmin wchodzących w jego skład, a badanie objęło szeroki zakres rzeczowy (demografia, gospodarka, rynek pracy, kapitał społeczny, środowisko, dziedzictwo kultury, służba zdrowia, edukacja, jakość powietrza, energetyka, odnawialne źródła energii) oparty na zapisach dokumentów strategicznych poziomu lokalnego, regionalnego, krajowego oraz europejskiego (np. Strategia Rozwoju Kraju 2020, Program Ochrony Środowiska dla województwa kujawsko-pomorskiego, Program opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego) oraz ogólnodostępnych danych statystycznych,
- część prac wykonywana jest w wersji partycypacyjnej – przy udziale interesariuszy obszaru: analiza problemów, analiza SWOT, propozycje działań, wyznaczenie kierunków rozwoju poprzez wypełnienie ankiety diagnostycznej,
- na podstawie odbytych konsultacji społecznych dalsze prace strategiczne wykonane zostały przez konsultantów i koordynatorów zespołu wykonawczego (raport syntezy diagnozy, wykreowanie misji, wizji i celów rozwojowych, opracowanie koncepcji działań),

- do zadań konsultantów należało także analizowanie i korygowanie materiałów wypracowanych w trakcie spotkań warsztatowych, a następnie rozwijanie ich treści,
- wyniki prac były na bieżąco udostępniane i dyskutowane z zespołem pracującym nad dokumentem strategicznym,
- część zadań organizacyjnych (moderowanie konsultacji społecznych i zebrań roboczych, zamieszczanie informacji oraz ankiet na stronach internetowych) wykonywane były przez koordynatorów poszczególnych gmin przy doradztwie konsultantów.

Przy tworzeniu Strategii uwzględniono paletę założeń metodycznych, wśród których priorytetowe miejsce zajęły:

- długoterminowy charakter procesu planowania strategicznego, w tym bieżąca aktualizacja i kontrola realizacji założonych zadań,
- eksponowanie w strategii kluczowych dziedzin funkcjonowania powiatu, wymagających dalszych inwestycji rozwojowych,
- zapewnienie w fazie przygotowawczej Strategii, jak i w fazie jej wdrażania mechanizmów partycypacji społecznej.

ROZDZIAŁ TRZECI – SYNTETYCZNA DIAGNOZA

III.1. Położenie

Powiat radziejowski leży w centralnej części Polski, w granicach administracyjnych województwa kujawsko-pomorskiego, a dokładnie w jego południowej części (Mapa I).

Mapa I. Położenie powiatu radziejowskiego na tle województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: <http://www.coi.kujawsko-pomorskie.pl/>

Powiat radziejowski graniczy z:

- powiatem aleksandrowskim,
- powiatem konińskim,
- powiatem wrocławskim,
- powiatem inowrocławskim.

Powiat Radziejowski składa się z siedmiu jednostek administracyjnych, do których należą (Mapa II):

- miasto Radziejów,
- gmina Radziejów,
- miasto i gmina Piotrków Kujawski,
- gmina Bytoń,
- gmina Dobrze,
- gmina Osiężany,
- gmina Topólka.

Mapa II Mapa administracyjna Powiatu Radziejowskiego

Źródło: www.osp.org.pl

Powierzchnia powiatu wynosi 607 km². Fakt ten klasyfikuje go, jako jeden z najmniejszych powiatów na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

III.2. Środowisko przyrodnicze

W południowej części powiatu (dokładniej w gminach Piotrków Kujawski, Bytoń oraz Topólka) występują liczne zagłębienia i rynny polodowcowe wypełniające jeziora oraz ciek wodne. Do największych jezior na terenie powiatu radziejowskiego zaliczyć można:

- Głuszyńskie,
- Gopło,
- Czarny Bród,
- Chalno,
- Kamieniec.

Przez teren powiatu przepływa rzeka Zgłowiączka i jest ona główną rzeką, będącą największym naturalnym ciekiem na tym obszarze. Ma ona swój początek w Kanale Głuszyńskim, który zaczyna się w okolicy wsi Płowce. Rzeka przepływa przez Jezioro Głuszyńskie i we Włocławku uchodzi do Wisły.

Powierzchnia lasów na terenie powiatu zajmuje 3 066,75 ha, z czego 2 177,75 ha stanowią lasy państwowe, a lasy prywatne 889 ha. Nadal występują powierzchnie gruntów, które należałoby w najbliższym czasie zalesić gdyż charakteryzują się najsłabszymi glebami, które nie są wykorzystywane w rolnictwie.

Powiat radziejowski ma rolniczy charakter, a na jego obszarze odnotowuje się występowanie najlepszych gleb w Polsce, zwanych czarnymi ziemiami kujawskimi. Gleby te obejmują swoim występowaniem gminy: Osiećciny, Radziejów i w części Dobrze. Występują tu również atrakcyjne tereny wypoczynkowo-rekreacyjne na obszarze gmin: Piotrków Kujawski, Topólka i Bytoń.

Ziemie powiatu rozciągnięte są pomiędzy górną Notecią, kanałem Bachorze i górną Zgłowiączką w południowej części Kujaw Wschodnich.

Przyroda występująca na obszarze powiatu radziejowskiego cechuje się bardzo dużą różnorodnością. Znajdują się tu tereny równinne, którymi charakteryzuje się ta część Kujaw oraz lekko faliste obszary polodowcowe, których wysokość względna nie przekracza 25-40 m. Wysokość bezwzględna często przekracza 130 m n.p.m., dna obniżeń występują na średnim poziomie 113 m n.p.m. – różnica wysokości pomiędzy najniżej i najwyżej położonymi punktami dochodzi do 20 m.

Małe nachylenie powierzchni terenu powiatu przyczyniło się do nadmiernego nawilgocenia gleby, co w efekcie spowodowało powstanie czarnych ziem bagiennych – stąd

nazwa często używana dla tej krainy, czyli „Czarne Kujawy”. Żyzność gleb sprawiła, że region ten jest wybitnie rolniczy i prawie pozbawiony lasów.

Występujący na terenie powiatu radziejowskiego klimat charakteryzuje się dużą zmiennością stanów pogodowych. Rejon ten jest szczególnie narażony na deficyt wody. Występują tu najmniejsze w Polsce roczne opady atmosferyczne na poziomie ok. 500 mm, przy czym największa ich ilość przypada na miesiące letnie, z kolei ich suma od kwietnia do sierpnia wynosi mniej niż 250 mm. Z uwagi na duże braki w nawadnianiu produkcji rolniczej postuluje się tworzenie zbiorników małej retencji wodnej, systemów zaopatrzenia w wodę, stacji uzdatniania wody oraz rozwój pozostałej infrastruktury do retencjonowania wód.

W Powiecie Radziejowskim średnioroczna temperatura wynosi 7,8°C, przy czym dla miesięcy najcieplejszych wynosi 18,2°C (lipiec), a dla miesięcy najzimniejszych 2,7°C (luty).

Teren powiatu posiada obszar chronionego krajobrazu, który obejmuje Jezioro Głuszyńskie, a także tereny przyległe do niego oraz po części Nadgoplański Park Tysiąclecia, który przylega do zachodniej granicy powiatu, w skład którego wchodzi Jezioro Gopło, gdzie występują miejsca lęgowe ptaków wodnych. Do obszarów i obiektów chronionych zalicza się ponadto zespoły parkowe i parkowo-pałacowe (22) i indywidualne formy ochrony – pomniki przyrody (13).

III.3. Sytuacja demograficzna

Powiat radziejowski na koniec 2013 roku zamieszkiwało 41 646 osób, przy czym kobiety stanowiły 50,53% ogółu (21 042 osoby), a mężczyźni 49,47% ogółu (20 604 osoby). Biorąc pod uwagę tylko rok bazowy (2011) i analizowany (2013) należy odnotować, że liczba mieszkańców spadła o 593 osoby, czyli o 1,40%. Liczba obywateli płci męskiej spadła o 1,38% (289 osób), a kobiet o 1,42% (304 osoby). Na tle całego województwa kujawsko-pomorskiego, w którym zamieszkuje 2 098 370 osób liczba ludności powiatu radziejowskiego stanowi zaledwie 2,02%.

Najwięcej mieszkańców powiatu zamieszkuje Miasto i Gminę Piotrków Kujawski (9 437 osób), co stanowi około 23% ogółu mieszkańców jednostki. Drugą pod względem liczebności jest gmina Osiećciny z wynikiem 19% (7 890 osób). Z kolei gminą gdzie liczba mieszkańców jest najmniejsza jest gmina Bytoń, bowiem w niej mieszka 9% (3 591 osoby) ludności całego powiatu radziejowskiego. Szczegółowe dane na ten temat zawiera Tabela 1.

Tabela I. Struktura ludności ogółem na terenie powiatu radziejowskiego w latach 2011-2013

Rok	2011		2012		2013	
Wyszczególnienie	liczba	struktura [%]	liczba	struktura [%]	liczba	struktura [%]
Województwo kujawsko-pomorskie	2098370	-	2096404	-	2092564	-
Powiat Radziejowski	42239	100%	41905	100%	41646	100%
Gmina Bytoń	3646	9%	3638	9%	3591	9%
Gmina Dobrze	5568	13%	5558	13%	5486	13%
Gmina Osiećcino	8055	19%	7964	19%	7890	19%
Gmina Topólka	5010	12%	4976	12%	4979	12%
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	9564	23%	9484	23%	9437	23%
Miasto Radziejów	5912	14%	5876	14%	5817	14%
Gmina Radziejów	4484	11%	4409	11%	4446	11%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Współczynnik feminizacji przybiera wartość 102, co jest niższym wynikiem niż wartość dla kraju (107 kobiet na 100 mężczyzn).

Gęstość zaludnienia w Powiecie Radziejowskim w roku 2013 wynosiła 69 osób/km² i spadła o jedną osobę względem roku 2011. Taka sama tendencja utrzymuje się w całym województwie oraz gminach powiatu, gdzie również gęstość zaludnienia z roku na rok ulega zmniejszeniu. Wyjątek stanowi tu gmina Radziejów, w której gęstość zaludnienia na przestrzeni trzech analizowanych lat utrzymuje się na stałym poziomie 48 osób/km². Największą gęstością, znacznie wybiegającą ponad średnią dla całego powiatu radziejowskiego, charakteryzuje się Miasto Radziejów i jest to sytuacja typowa dla obszaru miejskiego, który z reguły zamieszkuje większa liczba osób przypadająca na km² niż w gminach wiejskich. Biorąc natomiast pod uwagę tylko obszary gminne zauważalna jest największa gęstość w gminie Dobrze, wybiega ona ponad średnią dla powiatu – 77 osób/km². Wyniki odnotowane w pozostałych gminach sytuują je poniżej tej średniej, przy czym dwoma z najniższymi wskaźnikami są gminy Topólka i Radziejów – w obu gęstość zaludnienia wynosi 48 osób/km². Na badanym obszarze gęstość zaludnienia jest o wiele mniejsza niż w całym województwie, gdzie wynosi ona 116 osób/km².

Tabela II. Gęstość zaludnienia na terenie powiatu radziejowskiego w latach 2011-2013

Rok	2011	2012	2013
Województwo kujawsko-pomorskie	117	117	116
Powiat Radziejowski	70	69	69
Gmina Bytoń	50	50	49
Gmina Dobrze	79	78	77
Gmina Osiećciny	65	65	64
Gmina Topólka	49	48	48
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	69	68	68
Miasto Radziejów	1039	1033	1022
Gmina Radziejów	48	48	48

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Na przestrzeni badanych lat zauważalna jest negatywna tendencja dotycząca migracji ludności z powiatu radziejowskiego, bowiem saldo migracji jest ujemne i w roku 2013 wyniosło -135 osób – oznacza to, że więcej osób wymeldowuje się (561) niż dokonuje zameldowania (426). Takim samym (ujemnym) saldem migracji charakteryzuje się większość województwa kujawsko-pomorskiego. Najwięcej osób wypływa na tereny miejskie (289) jednak niewiele mniej wybiera wieś (262). Migracje poza granice kraju są stosunkowo niewielkie, na co wskazuje jedynie 10 osób korzystających z tego rozwiązania w 2013 roku. Szczegółowe dane przedstawia Tabela III. (Z – zameldowania; W – wymeldowania; K – krajowe; Z - zagraniczne).

Tabela III. Migracje ludności w Powiecie Radziejowskim w latach 2011-2013

Rok	2011		2012		2013	
Wyszczególnienie	Krajowe					
	Z	W	Z	W	Z	W
Województwo kujawsko-pomorskie	23172	24493	21687	23215	22851	24470
Powiat Radziejowski	400	544	327	495	426	551
Gmina Bytoń	17	30	26	23	23	46
Gmina Dobrze	50	50	42	52	47	76
Gmina Osiećciny	67	94	42	98	72	107
Gmina Topólka	47	63	44	72	48	32
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	75	151	87	123	115	135
Miasto Radziejów	88	101	51	71	53	104
Gmina Radziejów	56	55	35	56	68	51
Wyszczególnienie	Zagraniczne					
	Z	W	Z	W	Z	W
Województwo kujawsko-pomorskie	582	910	478	956	453	1479
Powiat Radziejowski	0	13	1	5	0	10

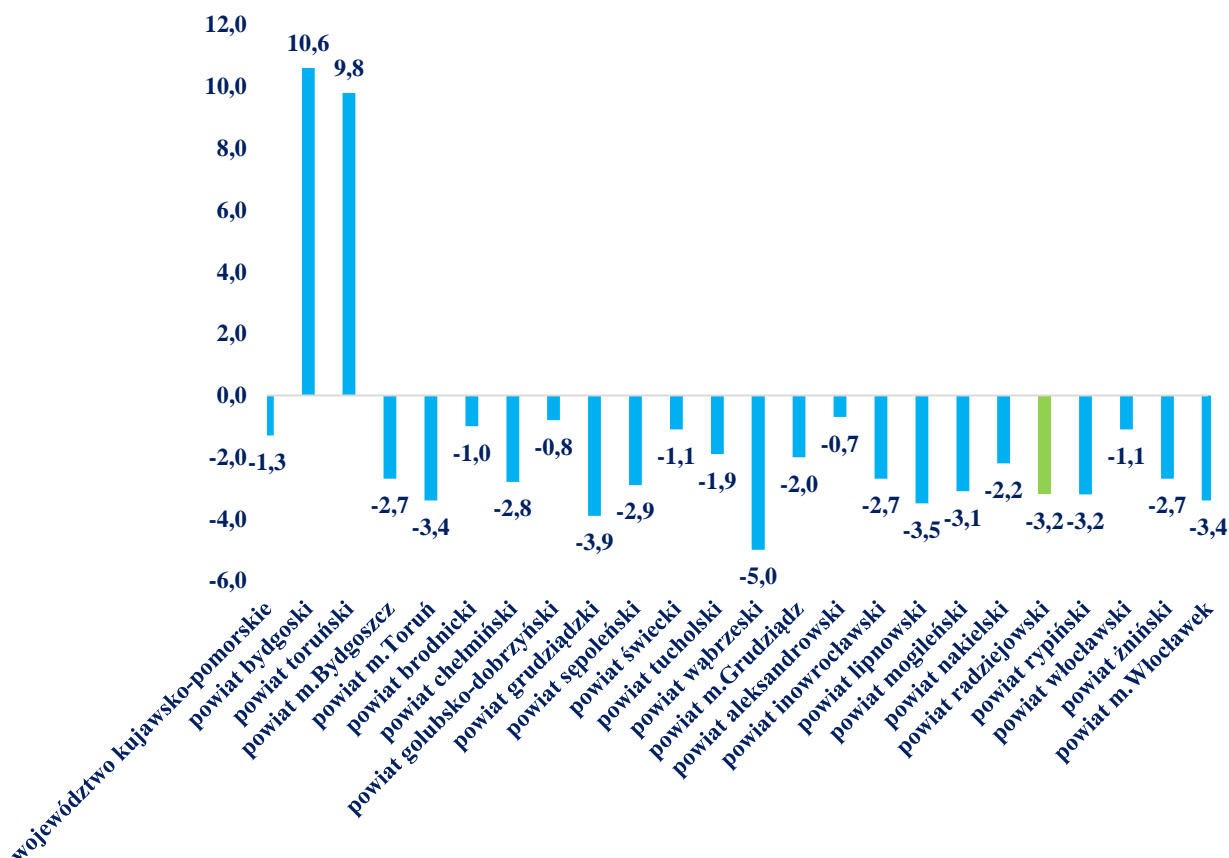
Gmina Bytoń	0	0	0	0	0	0
Gmina Dobrze	0	0	0	0	0	0
Gmina Osiecin	0	4	0	3	0	9
Gmina Topólka	0	0	0	0	0	0
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	0	7	0	2	0	0
Miasto Radziejów	0	2	0	0	0	1
Gmina Radziejów	0	0	1	0	0	0
Saldo						
Wyszczególnienie	K	Z	K	Z	K	Z
Województwo kujawsko-pomorskie	-1321	-328	-1528	-478	-1619	-1026
Powiat Radziejowski	-144	-13	-168	-4	-125	-10
Gmina Bytoń	-13	0	3	0	3	0
Gmina Dobrze	0	0	-10	0	-29	0
Gmina Osiecin	-27	-4	-56	-3	-35	-9
Gmina Topólka	-16	0	-28	0	16	0
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	-76	-7	-36	-2	-20	0
Miasto Radziejów	-13	-2	-20	0	-51	-1
Gmina Radziejów	1	0	-21	1	17	0

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Poddając analizie sytuację migracyjną w poszczególnych powiatach województwa kujawsko-pomorskiego (Wykres I), wykorzystując w tym celu współczynnik salda migracyjnego można dojść do następujących konkluzji:

- w 2013 roku tylko w dwóch powiatach odnotowano dodatnie saldo migracyjne (powiat toruński i powiat bydgoski),
- w 7 powiatach zaobserwowano wskaźnik wyższy aniżeli średnia dla całego województwa (-1,3) – powiat toruński, powiat bydgoski, powiat brodnicki, powiat golubsko-dobrzyński, powiat świecki, powiat aleksandrowski oraz powiat włocławski.
- najniższa wartość wskaźnika wystąpiła w powiecie wąbrzeskim (-5),
- powiat radziejowski osiągnął jedną z najniższych wartości współczynnika salda migracyjnego (-3,4) – niższe dostrzeżono tylko w powiecie wąbrzeskim, powiecie grudziądzkim oraz powiecie lipnowskim.

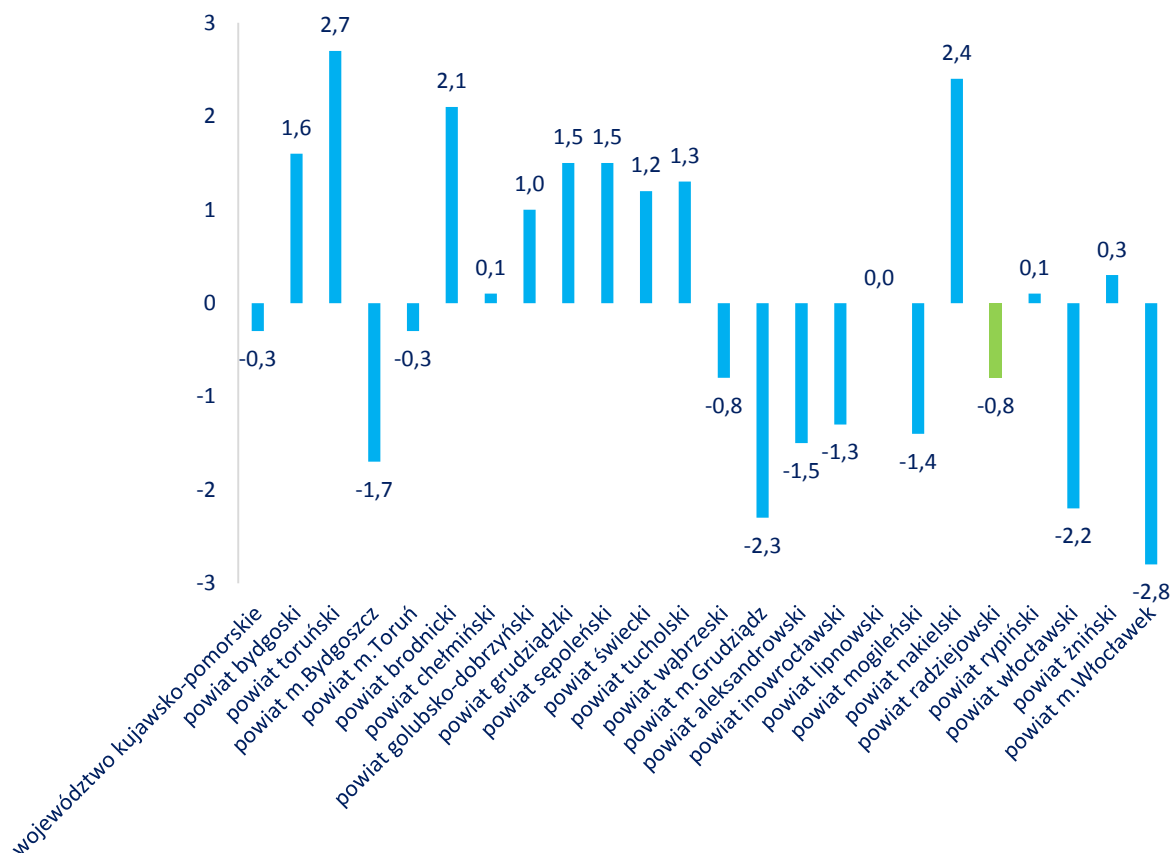
Wykres I. Współczynnik salda migracyjnego w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego w 2013 roku

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Złą sytuację demograficzną potwierdzają dane dotyczące przyrostu naturalnego. W powiecie radziejowskim odnotowano jedną z niższych wartości współczynnika przyrostu naturalnego, liczonego jako stosunek różnicy pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, w województwie kujawsko pomorskim. W 2013 roku wartość omawianego wskaźnika wyniosła -0,8 co oznacza że więcej osób umiera, aniżeli się rodzi. Niższe wartości uzyskały powiaty Miasto Włocławek, Miasto Grudziądz, włocławski, Miasto Bydgoszcz, aleksandrowski, inowrocławski oraz mogileński (Wykres II).

Wykres II. Współczynnik przyrostu naturalnego w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego w 2013 roku

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

W odniesieniu do struktury wiekowej ludności, na terenie powiatu radziejewskiego zdecydowaną większość stanowią osoby w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku od 15 do 59 lat i mężczyźni w wieku od 15 do 64 lat). Obecnie jest ich łącznie 63,8% w stosunku do ogółu. Na przestrzeni trzech badanych lat liczba tych osób spadła o 317 osób. Podobne tendencje obserwowane są wśród osób w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej) – ich liczba uległa zmniejszeniu o 576 osób i obecnie grupa ta stanowi 17,9% ogółu. Po przeciwnym biegunie znajduje się statystyka osób w wieku poprodukcyjnym – odnotowano ich wzrost o 300 osób – z 17,2% do 18,1% (wzrost o 0,9 punktu procentowego). Udział procentowy oraz trend wzrostu/spadku liczby osób dla poszczególnych grup jest odzwierciedleniem sytuacji, jaka zachodzi na terenie całego województwa kujawsko-pomorskiego, gdzie również zauważalny jest spadek ludzi w wieku przedprodukcyjnym (struktura 18,5%) i produkcyjnym (struktura 63,7%) oraz wzrost ludzi w wieku poprodukcyjnym (struktura 17,8%). Szczegółowe dane dotyczące ludności we wszystkich

trzech analizowanych grupach wiekowych przedstawiono dla województwa, powiatu radziejowskiego i jego gmin (Tabela IV).

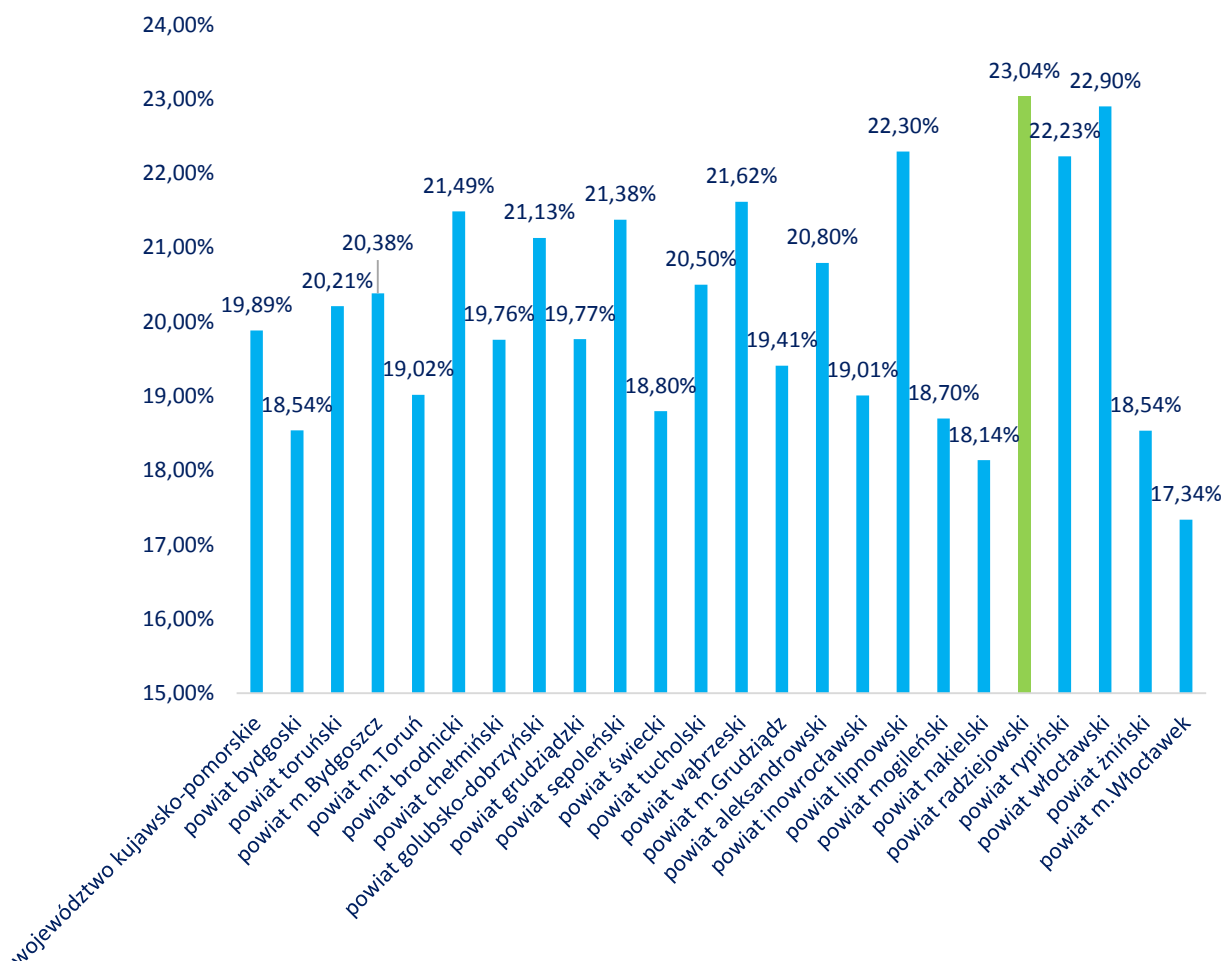
Tabela IV. Ludność powiatu radziejowskiego w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2011-2013

Jednostka terytorialna	Wiek								
	Przedprodukcyjny			Produkcyjny			Poprodukcyjny		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Województwo kujawsko-pomorskie	399592	393346	387933	1351459	1343978	1333169	347319	359080	371462
Powiat Radziejowski	8042	7696	7466	26940	26835	26623	7257	7374	7557
Gmina Bytoń	675	644	631	2262	2281	2239	709	713	721
Gmina Dobrze	991	982	924	3641	3635	3591	936	941	971
Gmina Osiećciny	1571	1508	1463	5069	5031	4960	1415	1425	1467
Gmina Topólka	972	936	917	3181	3183	3201	857	857	861
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	1890	1787	1731	6110	6087	6061	1564	1610	1645
Miasto Radziejów	1057	1020	970	3861	3818	3754	994	1038	1093
Gmina Radziejów	886	819	830	2816	2800	2817	782	790	799

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

W każdej gminie powiatu radziejowskiego największy udział w ludności stanowią osoby w wieku produkcyjnym, przy czym najwięcej osób z tej grupy występuje na terenie miasta i gminy Piotrków Kujawski (6 061) z kolei najmniej w gminie Bytoń (2 239). Stosunek struktury osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym na analizowanych obszarach jest wyrównany, przy czym najwięcej osób w wieku przedprodukcyjnym zamieszkuje miasto Radziejów, z kolei najmniej odnotowano ponownie w gminie Bytoń. Najwięcej osób w wieku poprodukcyjnym spotyka się w mieście i gminie Piotrków Kujawski (1 645), z kolei najmniej w gminie Bytoń (721). Trudną sytuację w tym zakresie potwierdza także badanie udziału osób w wieku sędziwym na tle osób w wieku poprodukcyjnym w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego (Wykres III). W powiecie radziejowskim odnotowano zdecydowanie najwyższą wartość analizowanego wskaźnika na poziomie 23,04%, zdecydowanie przekraczającą średnią dla województwa (19,89%).

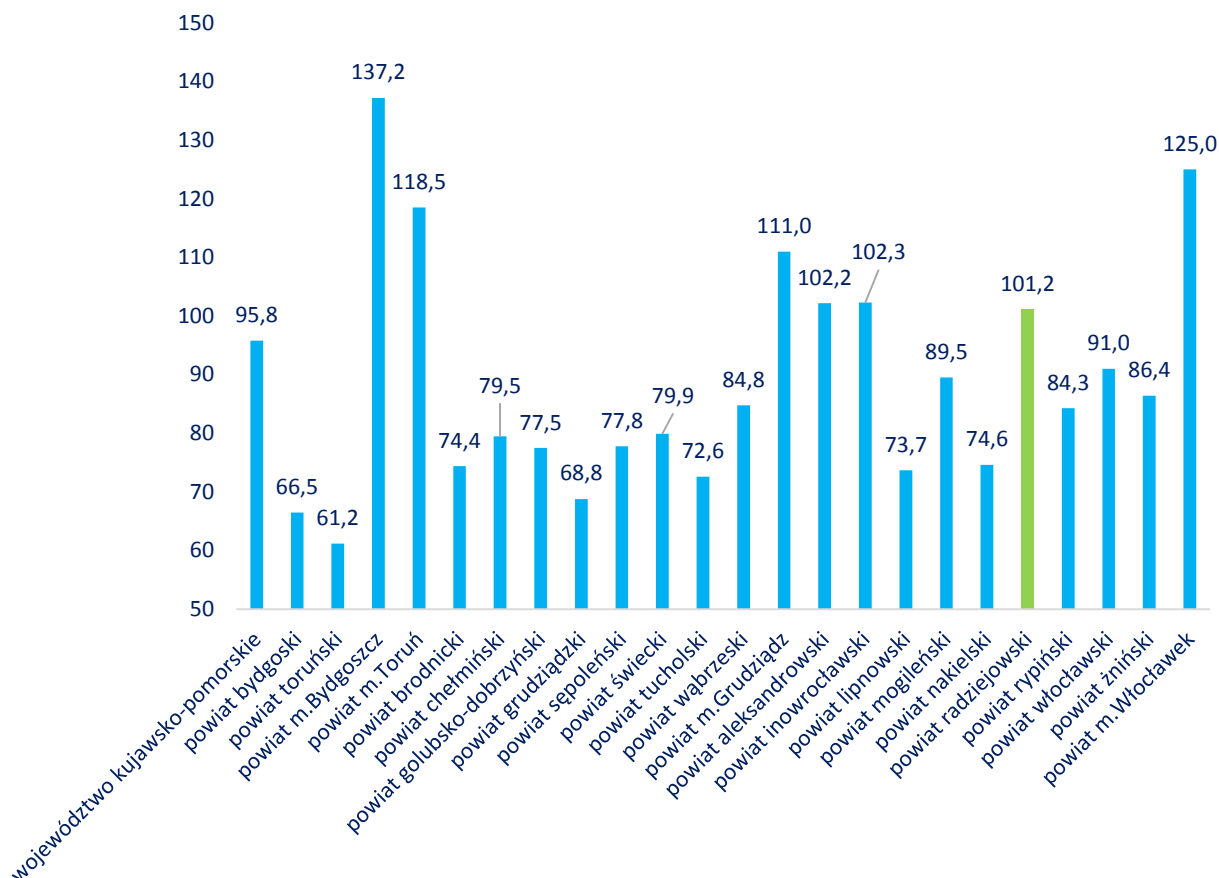
Wykres III. Udział osób sędziwych (80 lat i więcej) w ogóle osób w wieku poprodukcyjnym w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego w 2013 roku

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Szczególnie niekorzystna sytuacja w powiecie radziejowskim odnosi się również do prognoz związanych z możliwościami świadczenia pomocy i wsparcia osobom starszym w przyszłości przez osoby, które są aktualnie w wieku przedprodukcyjnym. Wartość wskaźnika obciążenia demograficznego w omawianym powiecie przyjmuje jedną z najwyższych wartości w województwie – 101,2. Wyższe rezultaty uzyskały tylko Miasto Bydgoszcz (137,2), Miasto Włocławek (125,0), Miasto Toruń (118,5), Miasto Grudziądz (111,0), powiat inowrocławski (102,3) oraz powiat aleksandrowski (102,2).

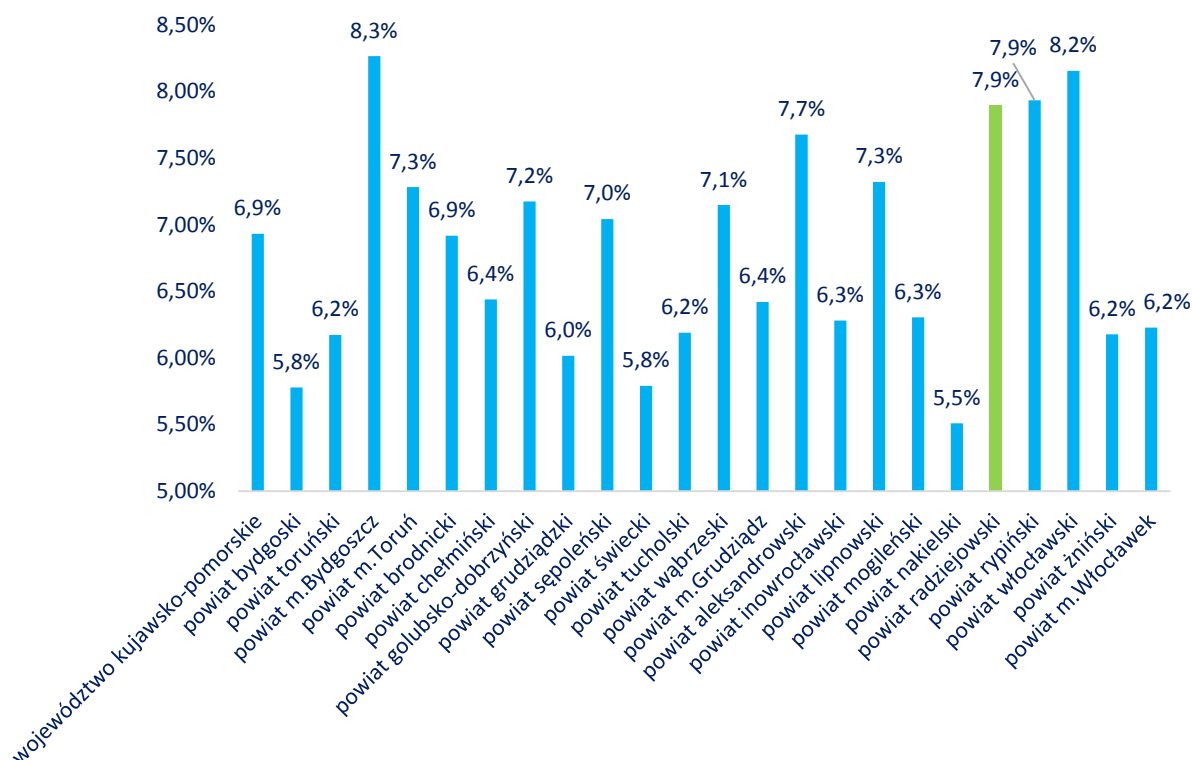
Wykres IV. Współczynnik obciążenia demograficznego w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2013

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Kolejnych istotnych wniosków dostarcza analiza wartości współczynnika wsparcia pokoleniowego (Wykres V). Szczególne znaczenie tej wielkości wynika z faktu, że z reguły opieka nad osobami starszymi jest w pierwszej kolejności obowiązkiem sprawowanym przez osoby najbliższe (dzieci). W powiecie radziejowskim na 100 osób w wieku 50-64 lata przypada średnio 8 osób w wieku 85 lat i więcej. Jest to jedna z najwyższych wartości w całym województwie (w gorszej sytuacji znalazły się tylko powiat włocławski, powiat rypiński oraz Miasto Bydgoszcz).

Wykres V. Współczynnik wsparcia pokoleniowego w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego w 2013 roku

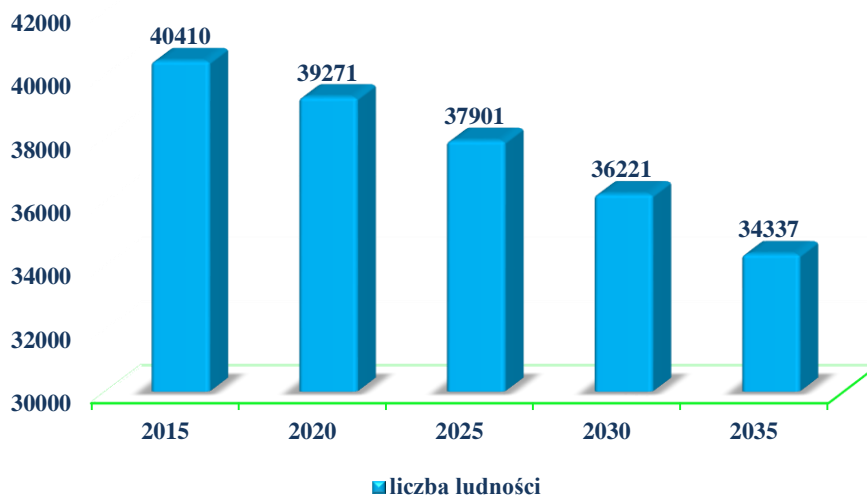
Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Tendencja starzejącego się społeczeństwa powinna wyznaczać określone kierunki działań dla samorządu, które pozwolą na zapewnienie dogodnych warunków społeczno-ekonomicznych w przyszłości dla osób starszych. Jest ona również ściśle związana z wcześniej opisywaną migracją. Młodzi ludzie coraz częściej odpływają z terenów wiejskich do dużych miast lub poza granice kraju gdzie szukają wyższego standardu życia, w konsekwencji na terenach wiejskich zostają głównie osoby w wieku podeszłym, co nie daje tym lokalizacjom możliwości na jakikolwiek rozwój demograficzny w przyszłości. Jest to zjawisko bardzo niepożądane i należy dokonać wszelkich starań by nie dopuszczać do tego typu sytuacji. Maleje przez to wielkość potencjalnej siły roboczej, co niesie za sobą obniżenie przychodów dla terenów powiatu radziejowskiego oraz większą liczbę osób, które korzystają ze świadczeń społecznych.

Wykres VI ukazuje, że wartości prognozowanych zmian ludności w perspektywie kolejnych 20 lat będą sukcesywnie spadać. Jest to ściśle związane z wcześniej opisywanym starzeniem się społeczeństwa oraz jego migracji poza tereny powiatu radziejowskiego. Szacuje się, że w roku 2035 w porównaniu ze stanem bazowym,

a zatem 2013 rokiem, mieszkańców powiatu będzie mniej, o 17,55%, co jest równoznaczne ze spadkiem liczby mieszkańców z 41 646 osób do 34 337 osób.

Wykres VI. Prognoza liczby ludności w Powiecie Radziejowskim na lata 2015-2035

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Podsumowując, z roku na rok zmniejszać będzie się liczba ludności zarówno powiatu radziejowskiego jak i całego województwa kujawsko-pomorskiego, przy czym szacuje się, że dla powiatu radziejowskiego tempo spadku będzie o około 10% większe niż średnia dla województwa. Czynniki warunkujące taką tendencję będą zarówno ujemne saldo migracyjne, jak i niski przyrost naturalny. Powinno to stanowić ważną przesłankę do kierunków działań społecznych powiatu. Uwzględniając powyższe dane demograficzne i prognozy, zarówno na szczeblu wojewódzkim, jak i powiatowym, można stwierdzić, że tendencje w poszczególnych gminach na terenie powiatu radziejowskiego przedstawiają się podobnie, gdyż to właśnie najmniejsze jednostki kształtują sytuację, jaka występuje na wyższych szczeblach.

III.4. Rynek pracy

III.4.1. Bezrobocie

Poziom i struktura bezrobocia stanowi jeden z głównych czynników wpływających na ocenę potencjału społeczno-gospodarczego powiatu radziejowskiego. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 30.12.2014 roku w ewidencji pozostawało 3 701 osób bezrobotnych. W porównaniu do stanu z 31.12.2008 roku odnotowano wzrost liczby

osób pozostających bez pracy, a zarejestrowanych w PUP w Radziejowie o 205 osób, czyli blisko 5,9%. Szczegółowe dane dotyczące liczby osób poszukujących zatrudnienia dla powiatu radziejowskiego oraz gmin go tworzących przedstawia Tabela V.

Tabela V. Liczba bezrobotnych w Powiecie Radziejowskim oraz województwie kujawsko-pomorskim w latach 2008-2014

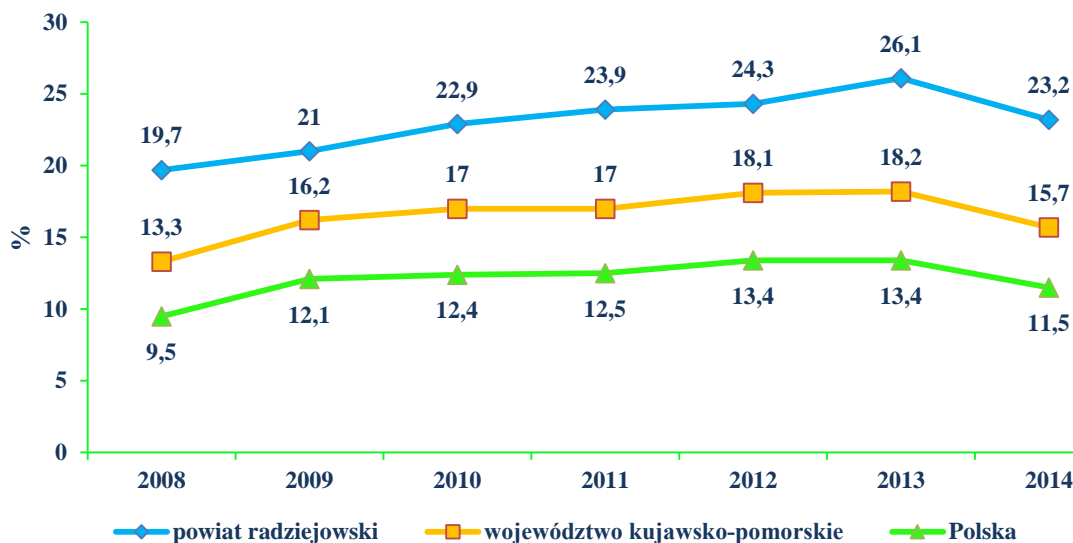
Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo kujawsko-pomorskie	110256	134127	139401	139622	148839	150145	127111
Powiat Radziejowski	3496	3687	3637	3810	3875	4309	3701
Gmina Bytoń	266	262	308	298	283	337	319
Gmina Dobrze	577	645	653	667	643	718	620
Gmina Osiężyny	658	678	707	781	816	873	733
Gmina Topólka	355	381	359	356	395	460	379
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	804	840	774	826	886	968	869
Miasto Radziejów	533	550	505	559	520	572	483
Gmina Radziejów	303	331	331	323	332	381	298

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Tabela pokazuje, iż zarówno w powiecie radziejowskim, jak i województwie kujawsko-pomorskim wzrost bezrobocia jest znaczący i stanowi poważny problem społeczno-gospodarczy regionu. Problem eskalacji omawianego zjawiska jest dostrzegalny także na szczeblu lokalnym. W większości gmin powiatu bezrobocie wzrosło w perspektywie lat 2008-2014, w tym największą dynamikę odnotowano w Gminach Bytoń (19,92%), Osiężyny (11,40%) oraz Miasto i Gmina Piotrków Kujawski (8,09%). W gminie Radziejów oraz Gminie Miasto Radziejów w badanym okresie odnotowano spadek bezrobocia o odpowiednio 1,65% oraz 9,38%.

Wzrastającą liczbę bezrobotnych dobrze oddaje także statystyka dotycząca stopy bezrobocia w badanym regionie. Na przełomie lat 2008-2014 wzrosła ona o 3,5 punktu procentowego i jest obecnie jedną z najwyższych w województwie kujawsko-pomorskim.

Wykres VII. Stopa bezrobocia rejestrowego w powiecie radziejowskim, województwie kujawsko-pomorskim oraz Polsce w latach 2008-2014

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Wysokiemu bezrobociu towarzyszy stosunkowo niewielka aktywność mieszkańców powiatu radziejowskiego w obszarze przedsiębiorczości. Tabela VI prezentuje liczbę osób bezrobotnych oraz liczbę podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w podziale na poszczególne gminy powiatu.

Tabela VI. Liczba osób bezrobotnych oraz liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w gminach powiatu radziejowskiego w 2014 roku

Gmina	Liczba osób bezrobotnych	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
Województwo kujawsko-pomorskie	127111	92
Powiat Radziejowski	3701	75
Gmina Bytoń	319	52
Gmina Dobrze	620	66
Gmina Osiężany	733	72
Gmina Topólka	379	55
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	869	74
Miasto Radziejów	483	125
Gmina Radziejów	298	66

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Trudną sytuację na rynku pracy potwierdzają dane dotyczące długości pozostawania bez zatrudnienia. Wśród ogółu bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby czynnie poszukujące rozwoju zawodowego ponad 12 miesięcy (52,1%). Jest to wskaźnik znacznie wyższy aniżeli wartość odnotowana w województwie kujawsko-pomorskim (42,2%) oraz Polsce (41,6%). Jednocześnie stanowi ona najwyższy wynik wśród wszystkich powiatów w województwie co potwierdzają dane zawarte na poniższym wykresie. W porównaniu z 2012 rokiem jedyną grupą bezrobotnych w powiecie radziejowskim, w której odnotowano wzrost wolumenu są osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy – o 56 osób. Powyższe statystyki wskazują na silną potrzebę podjęcia działań aktywizujących i doszkalających osoby bezrobotne w celu zmniejszenia negatywnych tendencji w strukturze bezrobocia.

Tabela VII. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy (wartości bezwzględne i procentowe) na terenie powiatu radziejowskiego, województwa kujawsko-pomorskiego oraz Polski

Czas pozostawania bez pracy	2012			2013			2014		
	PR*	WKP**	P***	PR	WKP	P	PR	WKP	P
3 miesiące i mniej	924	42659	626617	828	38324	562060	836	36036	504746
3 - 6 m-cy	505	23914	367396	751	24703	361778	447	17750	268952
6 - 12 m-cy	575	26548	385563	748	27162	406965	491	19625	291426
Powyżej 12 m-cy	1871	55718	757239	1982	59956	827080	1927	53700	760056
Czas pozostawania bez pracy	2012			2013			2014		
	PR*	WKP**	P***	PR	WKP	P	PR	WKP	P
3 miesiące i mniej	23,8%	28,7%	29,3%	19,2%	25,5%	26,0%	22,6%	28,4%	27,7%
3 - 6 m-cy	13,0%	16,1%	17,2%	17,4%	16,5%	16,8%	12,1%	14,0%	14,7%
6 - 12 m-cy	14,8%	17,8%	18,0%	17,4%	18,1%	18,9%	13,3%	15,4%	16,0%
Powyżej 12 m-cy	48,3%	37,4%	35,4%	46,0%	39,9%	38,3%	52,1%	42,2%	41,6%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

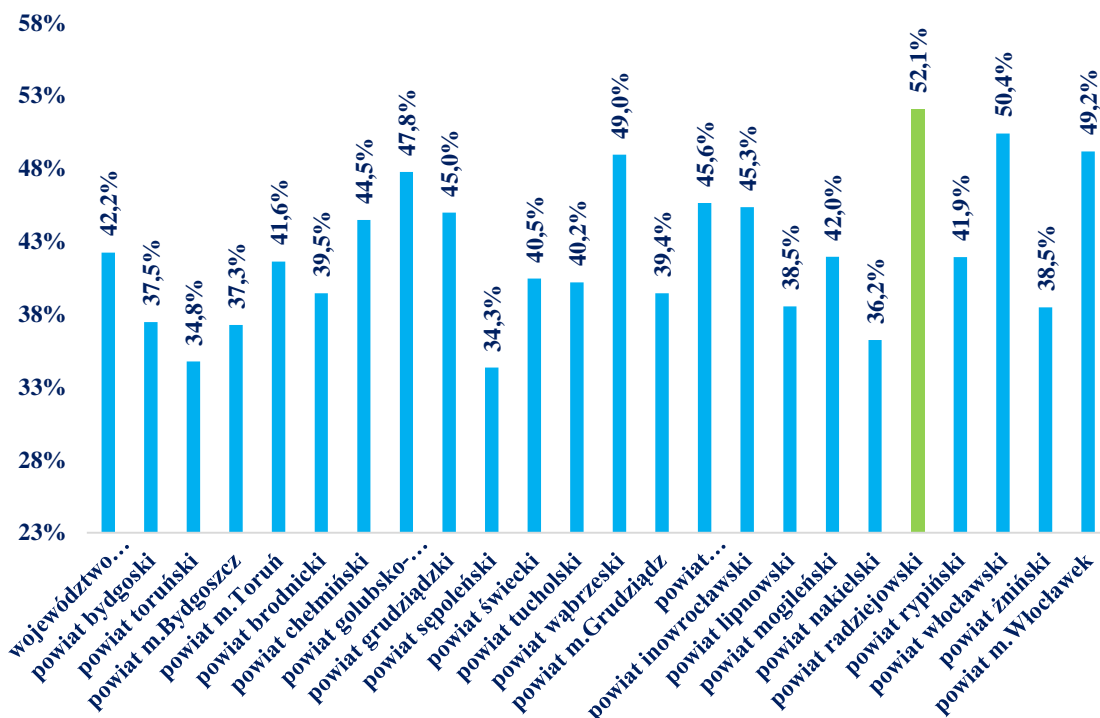
* powiat radziejowski

** województwo kujawsko-pomorskie

*** Polska

Wykres VIII. Udział osób bezrobotnych długoterminowo w ogóle bezrobotnych w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego w 2014 roku

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Niepokojący jest także wysoki udział osób nieposiadających kwalifikacji zawodowych (tzn. osób z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym oraz z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, które nie ukończyły kursów zawodowych) w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych. Według stanu na 31.12.2014 roku w powiecie radziejowskim zarejestrowanych pozostawało 1220 bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych. Stanowili oni 33% ogółu bezrobotnych (niższa wartość niż w województwie o 1,5 punktu procentowego). W odniesieniu do końca 2010 roku populacja bezrobotnych bez kwalifikacji zwiększyła się o 243 osoby, czyli około 25%. Stanowi to jeden z najwyższych wyników osiągniętych w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego. Szanse osób nieposiadających zawodu na podjęcie pracy zarobkowej są zdecydowanie mniejsze, niż osób posiadających wykształcenie zawodowe, które zdały egzaminy zawodowe. Aktywizacja zawodowa tej grupy bezrobotnych wymaga długotrwałego i kompleksowego wsparcia, polegającego przede wszystkim na organizacji kursów kształcących do zawodów deficytowych oraz promowaniu i wspieraniu samozatrudnienia. Skalę problemu z wysoką liczbą osób nieposiadających kwalifikacji zawodowych w prezentuje Tabela VIII.

Tabela VIII. Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych według powiatów województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2010-2014

Powiat	Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych				
	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo kujawsko-pomorskie	42057	46654	48546	51104	43796
Bydgoszcz – powiat grodzki	3747	3942	4252	4356	3711
Bydgoszcz – powiat ziemski	1380	1630	1901	2000	1735
Grudziądz – powiat grodzki	2541	2565	2620	2486	2000
Grudziądz – powiat ziemski	1296	1440	1413	1496	1127
Toruń – powiat grodzki	1355	1403	1763	2141	1762
Toruń – powiat ziemski	1728	1961	2166	2276	1886
Włocławek – powiat grodzki	3669	3814	3680	3352	3266
Włocławek – powiat ziemski	3269	3781	3840	3792	3449
Aleksandrów Kujawski	1293	1505	1604	1628	1508
Brodnica	1193	1539	1550	1744	1491
Chelmno	1228	1417	1548	1586	1296
Golub-Dobrzyń	921	1147	1244	1240	1136
Inowrocław	4523	4900	5212	5804	4688
Lipno	2994	3514	3428	3477	2962
Mogilno	962	1109	1108	1165	960
Nakło nad Notecią	1778	1978	1990	2050	1873
Radziejów	977	1190	1265	1490	1220
Rypin	1329	1408	1469	1539	1307
Sępólno Krajeńskie	809	815	992	1047	956
Świecie	2035	1909	1729	2222	1966
Tuchola	769	945	1016	1269	1063
Wąbrzeźno	938	1234	1291	1 360	1 126
Żnin	1323	1508	1465	1 584	1 308

Źródło: Dane WUP w Toruniu

Powodów do optymizmu nie dostarcza także analiza pozostałej struktury bezrobotnych. Powiat radziejowski charakteryzuje się największym w województwie odsetkiem osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogóle bezrobotnych (91,6% przy średniej dla województwa na poziomie 84,25%). Największy odsetek bezrobotnych od lat stanowią osoby długotrwale bezrobotne, bez wykształcenia średniego oraz bez kwalifikacji zawodowych. Na przełomie lat 2010-2014 największe wzrosty wolumenu bezrobotnych odnotowano w grupach osób do 25 roku życia (17,26%) oraz bez doświadczenia zawodowego (9,38%). Z kolei zauważalne spadki odnotowane zostały w grupach osób, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia (33,96%), niepełnosprawnych (31,34%)

oraz samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia (25,19%). Szczegółowy wykaz liczebności poszczególnych grup problemowych prezentuje Tabela IX.

Tabela IX. Wybrane kategorie bezrobotnych w Powiecie Radziejowskim w latach 2010-2014

Ogółem	3436	3572	3630	4082	3701
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy	2010	2011	2012	2013	2014
Osoby do 25 roku życia	883	949	912	1025	753
Długotrwale bezrobocie	2140	2321	2438	2640	2480
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	473	502	517	618	581
Osoby powyżej 50 roku życia	607	644	683	780	736
Osoby bez kwalifikacji zawodowych	977	1190	1265	1490	1220
Osoby bez doświadczenia zawodowego	1189	1231	1200	1385	1087
Osoby bez wykształcenia średniego	2213	2272	2306	2508	2203
Osoby samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	199	234	271	307	266
Osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	35	47	47	50	53
Osoby niepełnosprawne	92	112	94	119	134
Osoby po realizacji kontraktu socjalnego	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP w Toruniu

Istotnym problemem jest niedostosowanie popytu i podaży na pracę. Wspomniany dysonans znajduje odzwierciedlenie w listach zawodów deficytowych i nadwyżkowych, sporządzanych przez urzędy pracy. W raporcie „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie radziejowskim za 2014 rok” zidentyfikowane zostały omawiane kategorie zawodowe, a wyniki prezentuje Tabela X i Tabela XI.

Podstawą do określenia, czy zawód jest deficytowy lub nadwyżkowy jest analiza napływu ofert pracy oraz napływu bezrobotnych w analizowanym okresie.

Tabela X. Zawody deficytowe w powiecie radziejowskim w 2014 roku

Lp.	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1.	Opiekun osoby starszej	1,5000	0,0833	18,0000
2.	Operator wtryskarki	1,4167	0,0833	17,0000
3.	Sekretarka	1,0000	0,0833	12,0000
4.	Ogrodnik terenów zieleni	0,8333	0,0833	10,0000
5.	Pomocniczy robotnik polowy	0,7500	0,0833	9,0000
6.	Mechanik-monter maszyn i urządzeń	0,6667	0,0833	8,0000
7.	Kasjer biletowy	0,5833	0,0833	7,0000
8.	Robotnik gospodarczy	34,9167	5,0000	6,9833
9.	Operator myjni	0,5000	0,0833	6,0000
10.	Konsultant/agent sprzedaży bezpośredniej	0,5000	0,0833	6,0000
11.	Sprzedawca w stacji paliw	0,5000	0,0833	6,0000
12.	Technik analityk	0,4167	0,0833	5,0000
13.	Pracznia	0,4167	0,0833	5,0000
14.	Elektryk	2,0833	0,5000	4,1667
15.	Archiwista	0,3333	0,0833	4,0000
16.	Rejestratorka medyczna	0,6667	0,1667	4,0000
17.	Zaopatrzeniowiec	0,3333	0,0833	4,0000
18.	Kasjer handlowy	7,1667	1,8333	3,9091
19.	Księgowy	1,9167	0,5000	3,8333
20.	Przedstawiciel handlowy	1,5833	0,4167	3,8000
21.	Referent(asystent) bankowości	0,5833	0,1667	3,5000
22.	Kierowca operator wózków jezdniowych	0,8333	0,2500	3,3333
23.	Opiekun w domu pomocy społecznej	0,2500	0,0833	3,0000
24.	Pomocnik biblioteczny	0,2500	0,0833	3,0000

25.	Operator maszyn do obróbki skrawaniem	0,2500	0,0833	3,0000
26.	Technik prac biurowych	25,3333	10,0833	2,5124
27.	Pracownik solarium	0,1467	0,1667	2,5000
28.	Nauczyciel przedszkola	1,0000	0,4167	2,4000
29.	Pomoc kuchenna	3,0000	1,3333	2,2500
30.	Kierowca samochodu ciężarowego	2,7500	1,3333	2,0625

Źródło: Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie radziejowskim za 2014 rok

Tabela XI. Zawody nadwyżkowe w powiecie radziejowskim w 2014 roku

Lp.	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1.	Ślusarz	0,0833	8,3333	0,0100
2.	Tokarz w metalu	0,0883	3,1667	0,0263
3.	Robotnik drogowy	0,1667	5,0000	0,0333
4.	Technik rolnik	0,1667	3,5000	0,0476
5.	Rolnik	0,1667	2,7500	0,0606
6.	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	0,4167	6,2500	0,0667
7.	Robotnik magazynowy	0,0833	1,1667	0,0714
8.	Pedagog	0,2500	3,2500	0,0769
9.	Technik mechanik	0,2500	3,1667	0,0789
10.	Zbrojarz	0,0833	0,9167	0,0833
11.	Kierowca ciągnika rolniczego	0,0833	0,8333	0,1000
12.	Piekarz	0,3333	3,0833	0,1081
13.	Mechanik maszyn rolniczych	0,0833	0,7500	0,1111
14.	Krawiec	0,1667	1,5000	0,1111
15.	Kierowca samochodu osobowego	0,0833	0,7500	0,1111
16.	Specjalista do spraw organizacji gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	0,0833	0,6667	0,1250
17.	Technik budownictwa	0,0833	0,6667	0,1250
18.	Fryzjer	0,5000	3,7500	0,1333
19.	Murarz	1,0000	7,0000	0,1429

20.	Elektromonter (elektryk) zakładowy	0,1667	1,0000	0,1667
21.	Robotnik placowy	3,1667	18,5000	0,1712
22.	Technik informatyk	0,3333	1,6667	0,2000
23.	Pakowacz	0,3333	1,5833	0,2105
24.	Mechanik samochodów osobowych	0,7500	3,5000	0,2143
25.	Frezer	0,0833	0,3333	0,2500
26.	Specjalista pracy socjalnej	0,0833	0,3333	0,2500
27.	Palacz pieców zwykłych	0,1667	0,6667	0,2500
28.	Inżynier rolnictwa	0,0833	0,3333	0,2500
29.	Technik handlowiec	0,5833	2,1667	0,2692
30.	Szwaczka	1,0833	3,5000	0,3095

Źródło: Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie radziejowskim za 2014 rok

Z punktu widzenia rozwoju powiatu niezwykle istotne jest takie ukierunkowanie narzędzi aktywizujących bezrobotnych, aby wpisywały się one w przytoczone potrzeby. Pożądanymi będą więc kursy doszkalające do zawodów opiekun osób starszych, operator wtryskarki czy księgowy. Ważną inicjatywą powinno być także kontynuowanie poradnictwa zawodowego wśród uczniów szkół gimnazjalnych oraz średnich. Powinno ono brać pod uwagę prognozy dotyczące zapotrzebowania na konkretne kwalifikacje oraz informacje dotyczące kompetencji i postaw, na które pracodawcy zwracają kluczową uwagę.

III.4.2. Zatrudnienie

Tabela XII dowodzi, że w 2013 roku w Powiecie Radziejowskim zatrudnionych było 10 331 osób, z czego 53% (5 499 osób) stanowili mężczyźni, a 47% (4 832 osoby) kobiety. Najwięcej osób posiadało pracę w mieście Radziejów, (1 879) co stanowiło 18% w skali całego powiatu, na drugim miejscu znalazło się miasto i gmina Piotrków Kujawski – 1 106 osób (11%). Na pozostałych terenach gminnych odsetek zatrudnionych osób oscylował w granicach 2-6%. Osoby pracujące na terenie powiatu radziejowskiego stanowiły 1,91% wszystkich zatrudnionych na terenie całego województwa kujawsko-pomorskiego.

Tabela XII. Pracujący w Powiecie Radziejowskim w latach 2011-2013

Rok	2011		2012		2013	
Wyszczególnienie	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Województwo kujawsko-pomorskie	543680	-	537314	-	541972	-
Powiat Radziejowski	10275	100	10181	100	10331	100
Gmina Bytów	231	2	212	2	211	2

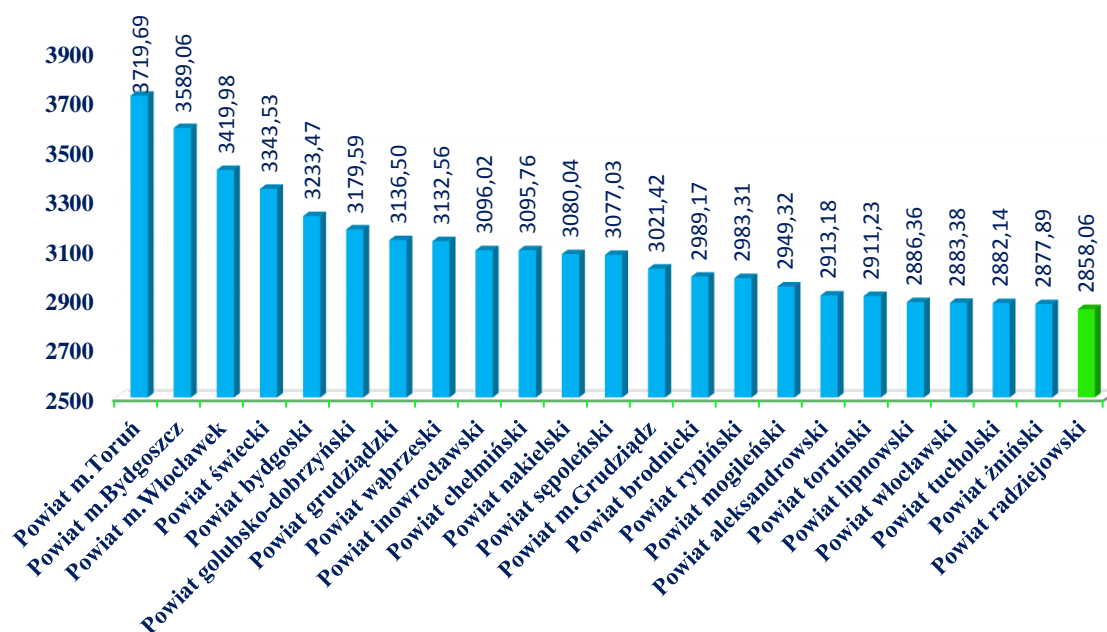
Gmina Dobrze	446	4	474	5	551	5
Gmina Osięciny	601	6	576	6	597	6
Gmina Topółka	298	3	307	3	284	3
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	1106	11	1121	11	1241	12
Miasto Radziejów	1879	18	1800	18	1706	17
Gmina Radziejów	304	3	281	3	301	3

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

III.4.3. Wynagrodzenie

Wskaźnik przeciętnego wynagrodzenia brutto stanowi jedną z głównych miar potencjału konsumpcyjnego. W Powiecie Radziejowskim w 2013 roku wynagrodzenie wynosiło 2 858,06 zł brutto. Wynik ten był najniższym odnotowanym na tle całego województwa kujawsko-pomorskiego. Niewątpliwie stanowi to jeden z powodów znacznej migracji mieszkańców powiatu.

Wykres IX. Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie kujawsko-pomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

III.5. Działalność gospodarcza

Gospodarka powiatu radziejowskiego opiera się w głównej mierze na wykorzystaniu lokalnych walorów i surowców, dzięki czemu wiodącymi gałęziami gospodarki są rolnictwo, przemysł rolno-spożywczy, handel oraz budownictwo. W roku 2013 w Powiecie Radziejowskim zarejestrowanych było 3 056 przedsiębiorstw, przy czym zdecydowaną większość, bo 95% (2 907) stanowiły przedsiębiorstwa z sektora prywatnego. W stosunku do

2011 roku ich liczba wzrosła o 4% (106 przedsiębiorstw). Najwięcej przedsiębiorstw znajduje się na terenie miasta Radziejów (24% ogółu) i gminy i miasta Piotrków Kujawski (22%). Przedsiębiorstwa funkcjonujące na terenie powiatu stanowiły 1,6% wszystkich przedsiębiorstw (191 252) ulokowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Szczegółowe dane na ten temat przedstawia Tabela XIII.

Tabela XIII. Podmioty gospodarki narodowej ogółem na terenie powiatu radziejowskiego

Rok	2011		2012		2013	
Wyszczególnienie	liczba	struktura [%]	liczba	struktura [%]	liczba	struktura [%]
Województwo kujawsko-pomorskie	184365	-	187996	-	191252	-
Powiat Radziejowski	2950	100%	3002	100%	3056	100%
Gmina Bytoń	182	6%	191	6%	197	6%
Gmina Dobrze	357	12%	363	12%	357	12%
Gmina Osiecin	557	19%	552	18%	554	18%
Gmina Topólka	249	8%	252	8%	266	9%
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	663	22%	676	23%	684	22%
Miasto Radziejów	698	24%	707	24%	721	24%
Gmina Radziejów	244	8%	261	9%	277	9%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

W strukturze przedsiębiorstw działających na terenie powiatu zdecydowany prym wiodą mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające 0-9 osób), które stanowią 96% ogółu (2 932). Pozostałe z przedsiębiorstw stanowią nikły procent – 3% dla tych zatrudniających 10-49 osób, 1% dla zatrudniających 50-249 i ułamek procenta (tylko jedno przedsiębiorstwo) zatrudniające ponad 250 osób. Obrazuje to niezbitcie, że na terenie badanej jednostki funkcjonuje bardzo mała liczba zakładów przemysłowych produkujących na dużą skalę. Wyjątkami w tym zakresie są Proszkownia Mleka „Lacpol” w Piotrkowie Kujawskim, Ośrodek Hodowli Zarodowej w Osiecinach, a także zakłady Ekonstal (produkujące między innymi zbiorniki stalowe i aluminiowe, naziemne kontenerowe stacje paliw, autocysterny) oraz Intemo (przetwórstwo tworzyw sztucznych oraz obróbka metali) w Piotrkowie Kujawskim. Brak liczących się w skali ogólnopolskiej producentów implikuje ograniczenie siły napędowej rozwoju lokalnego.

Szczegółowe dane na temat struktury wielkości przedsiębiorstw dla poszczególnych obszarów powiatu radziejowskiego przedstawia Tabela XIV. Szczególną uwagę zwraca największe uprzemysłowienie Gminy Miasto Radziejów oraz Gminy i Miasta Piotrków

Kujawski. Te najbardziej rozwinięte obszary stanowią lokalne centra rozwoju i powinny stać się motorem napędowym zmian gospodarczych powiatu.

Tabela XIV. Liczba przedsiębiorstw działających na terenie powiatu radziejowskiego w latach 2011-2013 w podziale na liczbę zatrudnianych pracowników

Wielkość 0 – 9			
Rok	2011	2012	2013
Województwo kujawsko-pomorskie	174580	179064	182493
Powiat Radziejowski	2799	2863	2932
Miasto Radziejów	643	658	683
Gmina Bytoń	177	186	191
Gmina Dobrze	341	351	346
Gmina Osiećciny	540	534	538
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	633	650	658
Gmina Radziejów	229	245	263
Gmina Topółka	236	239	253
Wielkość 10 - 49			
Rok	2011	2012	2013
Województwo kujawsko-pomorskie	7966	7094	6947
Powiat radziejowski	133	120	106
Miasto Radziejów	50	42	31
Gmina Bytoń	4	5	6
Gmina Dobrze	15	11	10
Gmina Osiećciny	14	15	14
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	22	19	19
Gmina Radziejów	15	15	13
Gmina Topółka	13	13	13
Wielkość 50 - 249			
Rok	2011	2012	2013
Województwo kujawsko-pomorskie	1586	1620	1594
Powiat Radziejowski	17	18	17
Miasto Radziejów	4	6	6
Gmina Bytoń	1	0	0
Gmina Dobrze	1	1	1
Gmina Osiećciny	3	3	2
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	8	7	7
Gmina Radziejów	0	1	1
Gmina Topółka	0	0	0
Wielkość 250 – 999			
Rok	2011	2012	2013

Województwo kujawsko-pomorskie	201	188	189
Powiat Radziejowski	1	1	1
Miasto Radziejów	1	1	1
Gmina Bytoń	0	0	0
Gmina Dobrze	0	0	0
Gmina Osięciny	0	0	0
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	0	0	0
Gmina Radziejów	0	0	0
Gmina Topólka	0	0	0

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Poziom rozwoju przedsiębiorczości na terenie powiatu radziejowskiego mierzony liczbą podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców, jest o blisko 25% niższy niż średnia w województwie i o ponad 45% niższy niż średnia dla kraju. W strukturze gminnej zauważalna jest wysoka wartość wskaźnika dla Miasta Radziejów. Najmniej rozwiniętymi terenami w kontekście ilości przedsiębiorstw przypadających na mieszkańców są gminy Topólka oraz Bytoń.

Tabela XV. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
Polska	101	100	103	106
Województwo kujawsko-pomorskie	89	88	90	91
Powiat Radziejowski	71	70	72	73
Miasto Radziejów	122	118	120	124
Gmina Bytoń	50	50	53	55
Gmina Dobrze	64	64	65	65
Gmina Osięciny	71	69	69	70
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	69	69	71	72
Gmina Radziejów	53	54	59	62
Gmina Topólka	52	50	51	53

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Najwięcej podmiotów działających na terenie powiatu radziejowskiego funkcjonuje w handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów i samochodów, włączając motocykle (Tabela XVI). W 2013 roku liczba jednostek wchodzących w skład wymienionej grupy wyniosła 924 szt. Udział firm sklasyfikowanych w tej branży stanowił 30% łącznej liczby przedsiębiorstw działających na terenie powiatu. Drugą pod względem liczebności reprezentowana jest branża budownictwa z udziałem na poziomie 13%. Na dalszych miejscach uplasowały się: przetwórstwo przemysłowe (11%), pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników i gospodarstwa domowe produkujące

wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (7%), transport i gospodarka magazynowa (6%) oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (5%). Taki udział poszczególnych sekcji jest obrazem sytuacji, jaka występuje również na terenie całego województwa kujawsko-pomorskiego.

Tabela XVI. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według sekcji PKD 2007 w powiecie radziejowskim w 2013 roku

Sekcja	Województwo kujawsko-pomorskie	Powiat Radziejowski	Gmina Bytów	Gmina Dobrze	Gmina Osiężyn	Gmina Topólka	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	Miasto Radziejów	Gmina Radziejów
Ogółem	191252	3056	721	197	357	554	684	277	266
A	5104	160	10	23	17	30	33	25	22
B	209	5	1	0	2	0	2	0	0
C	17491	336	57	14	54	95	73	16	27
D	464	18	5	2	0	2	6	3	0
E	759	13	3	1	2	0	3	2	2
F	22388	392	82	26	53	60	110	24	37
G	51663	924	238	63	80	168	233	70	72
H	12466	194	32	12	27	58	27	23	15
I	4600	68	14	3	7	6	16	9	13
J	4065	36	17	1	2	4	8	1	3
K	6695	65	20	5	4	12	9	8	7
L	8546	76	29	2	17	5	16	6	1
M	14314	126	35	8	10	24	19	18	12
N	5237	44	7	4	3	7	16	5	2
O	1454	55	13	6	7	7	10	4	8
P	6972	146	45	5	13	17	26	27	13
Q	12756	126	48	5	8	19	21	18	7
R	3648	50	10	4	7	8	14	3	4
S i T	12417	222	55	13	44	32	42	15	21
U	4	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Powiat radziejowski posiada typowo rolniczy charakter, a jego użytki rolne zajmują aż 95% powierzchni. Udział gruntów ornych w stosunku do całkowitej powierzchni użytków rolnych wynosi 91%. Głównym kierunkiem produkcji jest profil ogólnorolny związany z produkcją roślinną i zwierzęcą. Niewielka liczba gospodarstw specjalizuje się w produkcji mleka, trzody chlewnej, warzyw oraz ziół. Rolniczy charakter powiatu, jako producenta surowców dla przemysłu rolno-spożywczego przypisuje decydującą rolę tej gałęzi przemysłu pośród innych segmentów lokalnej gospodarki.

Obecnie na terenie powiatu nie jest zlokalizowana żadna specjalna strefa ekonomiczna, park technologiczny czy klaster. Dużym problemem jest także niski stopień innowacyjności gospodarki i brak instytucji B+R. Zachęty dla inwestorów zagranicznych, nowych

przedsiębiorców oraz działających podmiotów stosowane są w bardzo ograniczonej skali. Ważnym elementem nowego programu rozwoju obszaru powiatu powinno być wspieranie tworzenia małych inkubatorów przedsiębiorczości, działania szkoleniowo-doradcze i preferencyjne pożyczki dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej czy inicjatywy informacyjne dla kadry zarządzającej przedsiębiorstwami wspomagające procesy optymalizacji zarządzania oraz budowy strategii rozwoju przedsiębiorstw.

Niewielkie uprzemysłowienie powiatu oraz zachowanie zasady zrównoważonego rozwoju warunkują konieczność podejmowania kroków zachęcających mieszkańców do podejmowania działalności gospodarczej oraz ukierunkowanie rozwoju o perspektywiczne gałęzie w tym przede wszystkim turystykę opartą na walorach naturalnych ze wzbogaceniem oferty o usługi umożliwiające aktywny wypoczynek oraz rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w branżach produkcyjnych i usługowych.

III.6. Infrastruktura mieszkaniowa

Na podstawie danych GUS na dzień 31.12.2013 na terenie powiatu radziejowskiego znajdowało się 12 091 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 1 053 871 m². W skali województwa kujawsko-pomorskiego ilość mieszkań stanowiła 1,7%, z kolei powierzchnia użytkowa 2,11%. Zarówno ilość mieszkań jak i powierzchnia użytkowa na przestrzeni lat 2011-2013 zwiększyły się – ilość mieszkań zwiększyła się o 103 szt. (0,86%), a powierzchni użytkowej wzrosła o 10 943 m² (1,05%). Największą liczbę mieszkań posiada miasto i gmina Piotrków Kujawski (22,59% ogółu) oraz gmina Osięciny (19,33%), trzecią pod względem zasobności mieszkaniowej jednostką było miasto Radziejów, w którym zarejestrowano 1 879 mieszkań (15,54%). Większa liczba mieszkań na terenie gminy niż miasta wynika z tego, że gmina Osięciny jest drugą co do wielkości jednostką (za Piotrkowem Kujawskim) pod względem liczby ludności. Najmniej mieszkań w analizowanym okresie znajdowało się na terenie gminy Bytoń (1 010 szt.). Szczegółowe dane na ten temat zawiera Tabela XVII. Wzrastająca liczba mieszkań jest zjawiskiem pozytywnym, bowiem wiąże się ona ze zwiększeniem powierzchni użytkowej przypadającej na jednego mieszkańca, a co za tym idzie komfortem życia i większą przestrzenią.

Tabela XVII. Zasoby mieszkaniowe na terenie powiatu radziejowskiego w latach 2011-2013

Jednostka terytorialna	mieszkania			powierzchnia użytkowa [m ²]		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Województwo kujawsko-pomorskie	709706	715260	721182	48738168	49301660	49895644
Powiat Radziejowski	11988	12046	12091	1042928	1048757	1053871
Miasto Radziejów	1865	1877	1879	144069	145135	145340
Gmina Bytoń	1002	1008	1010	89266	89783	89965
Gmina Dobrze	1532	1535	1542	128218	128554	129198
Gmina Osiećciny	2323	2330	2337	213223	213911	214743
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	2704	2718	2731	221833	223280	224831
Gmina Radziejów	1169	1182	1189	120126	121629	122546
Gmina Topólka	1393	1396	1403	126193	126465	127248

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Na terenie powiatu radziejowskiego przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na jedno mieszkanie wynosiła 87,2 m², co w konsekwencji dawało 25,3 m² powierzchni przypadającej na jednego mieszkańca i oba te wyniki są powyżej średnich zanotowanych w całym województwie kujawsko-pomorskim. Od kilku lat wartości te utrzymują się na niemalże identycznym poziomie. W strukturze przestrzennej zauważalna jest wiodąca pozycja gminy Radziejów, w której omawiane wskaźniki wynoszą odpowiednio 103,1 m² oraz 27,6 m². Ponad średnią dla powiatu lokują się także wartości osiągnięte w gminie Osiećciny, gminie Topólka oraz gminie Bytoń. Najmniejszą powierzchnią użytkową mieszkań charakteryzowało się z kolei miasto Radziejów, a powierzchnią przypadającą na jednego mieszkańca gmina Dobrze. Dane te przedstawia Tabela XVIII.

Tabela XVIII. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na terenie powiatu radziejowskiego w latach 2011-2013

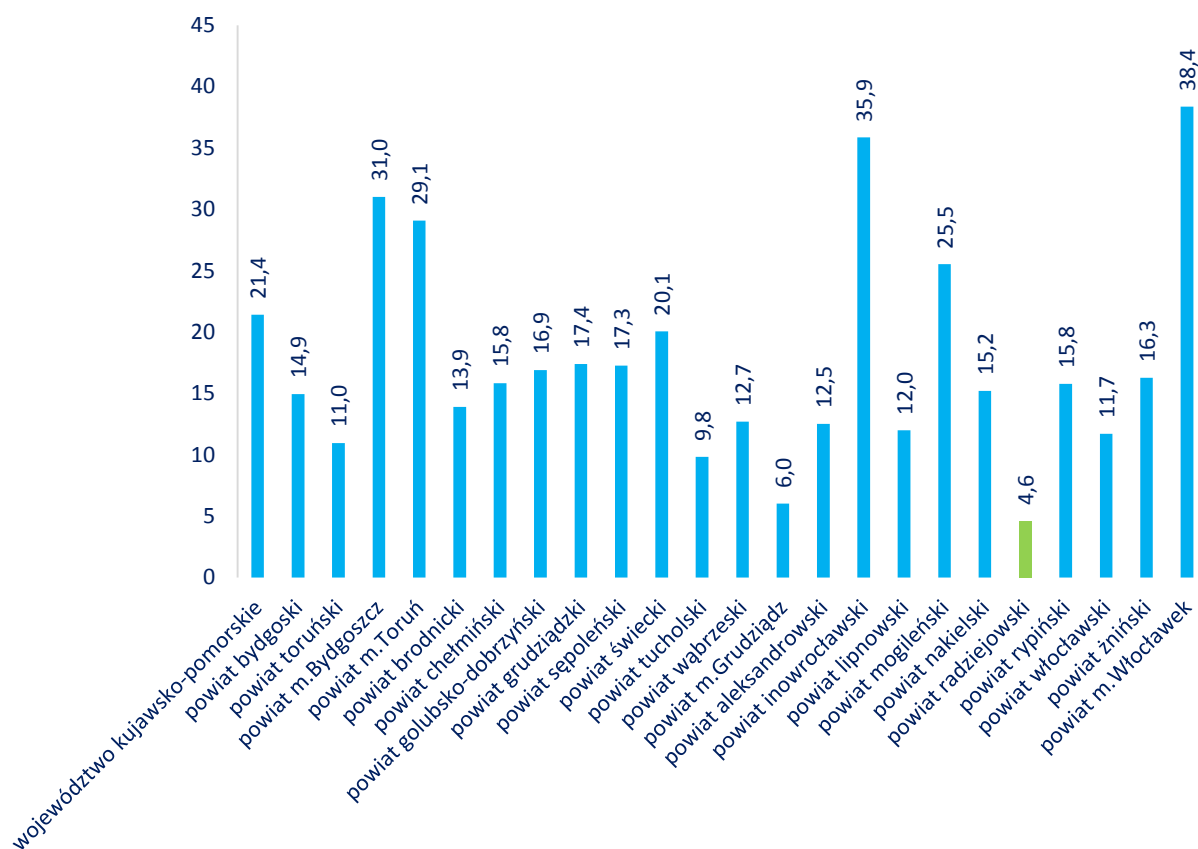
Jednostka terytorialna	powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]			powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Województwo kujawsko-pomorskie	68,7	68,9	69,2	23,2	23,5	23,8
Powiat Radziejowski	87,0	87,1	87,2	24,7	25,0	25,3
Miasto Radziejów	77,2	77,3	77,3	24,4	24,7	25,0
Gmina Bytoń	89,1	89,1	89,1	24,5	24,7	25,1
Gmina Dobrze	83,7	83,7	83,8	23,0	23,1	23,6
Gmina Osiećciny	91,8	91,8	91,9	26,5	26,9	27,2

Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	82,0	82,1	82,3	23,2	23,5	23,8
Gmina Radziejów	102,8	102,9	103,1	26,8	27,6	27,6
Gmina Topółka	90,6	90,6	90,7	25,2	25,4	25,6

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

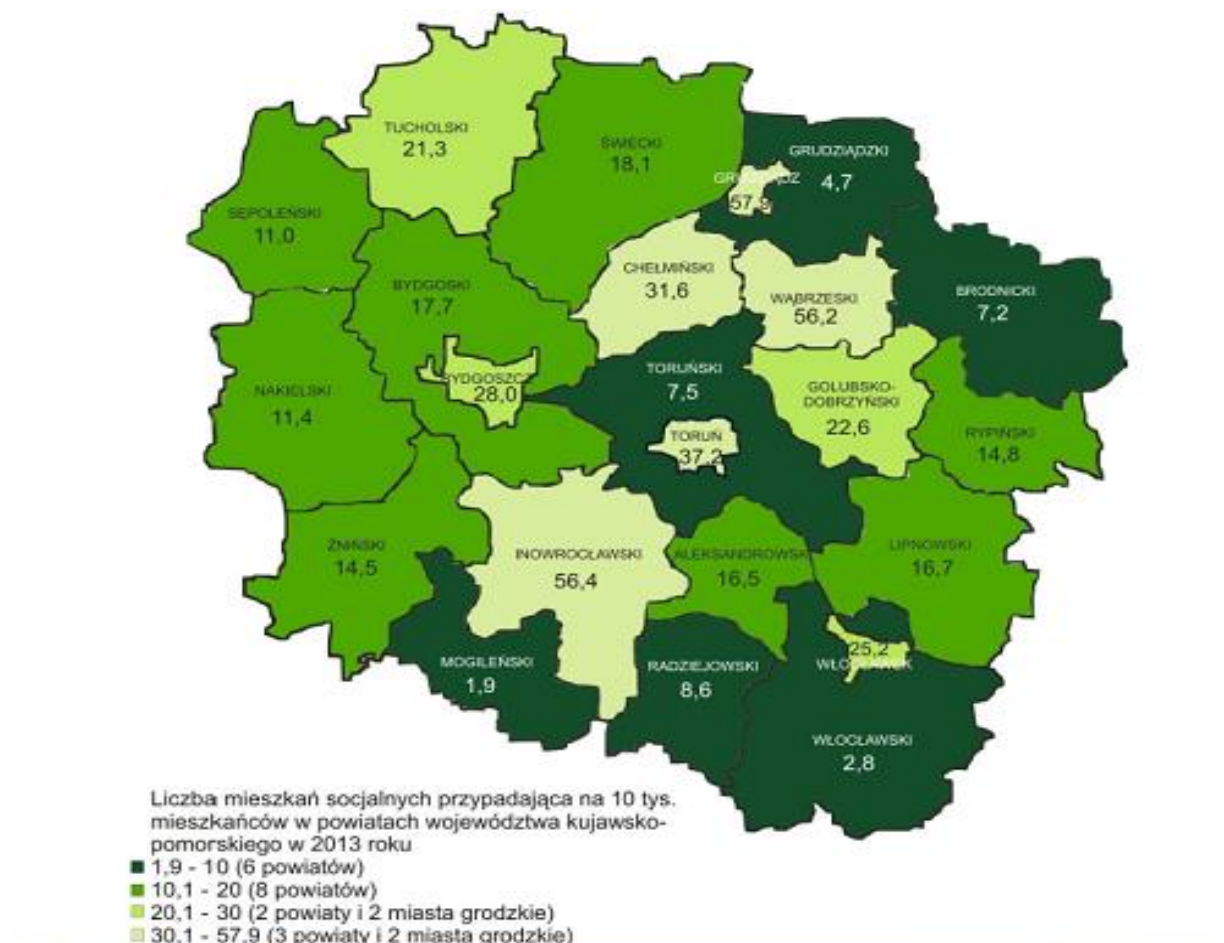
Według informacji Głównego Urzędu Statystycznego w 2013 roku województwo kujawsko-pomorskie dysponowało ponad 49 tysiącami mieszkań komunalnych. Aby dokładniej zanalizować sytuację w układzie geograficznym na Wykresie IX przedstawiono wskaźnik liczby mieszkań komunalnych przypadających na 1000 mieszkańców we wszystkich powiatach badanego województwa. Już wstępne badanie ukazuje niezwykle trudną sytuację zauważalną w powiecie radziejowskim, gdzie współczynnik osiągnął wartość 4,6, który jest niższy od średniej województwa o ponad 450%. Jest to jednocześnie najniższa wartość spośród wszystkich powiatów.

Wykres X. Liczba mieszkań komunalnych na 1000 mieszkańców w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego w 2013 roku

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Mapa III. Mieszkania socjalne w województwie kujawsko-pomorskim w 2013 roku

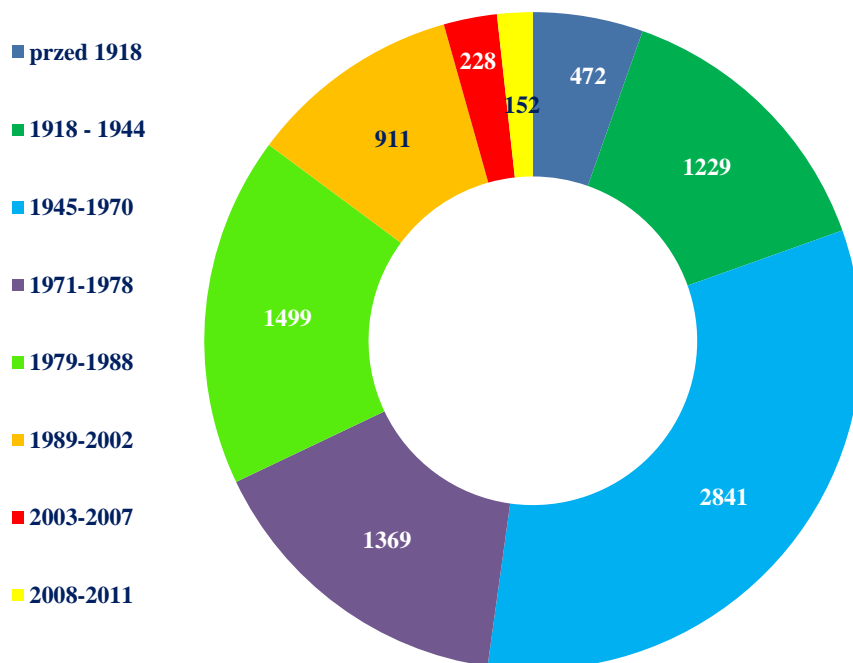

wyróżnić należy ocieplenie ścian zewnętrznych, ocieplenie podłóg, ocieplenie stropów, ocieplenie dachów i stropodachów, wymiana okien i drzwi zewnętrznych, modernizacja lub wymiana źródeł ciepła czy usprawnienie systemu wentylacji. Szacuje się, że im starszy budynek tym występuje większe zapotrzebowanie na działania w zakresie termomodernizacji. Analizując liczby budynków na terenie powiatu radziejowskiego w podziale na wiek powstania dostarcza szeregu wniosków:

- zdecydowanie najwięcej budynków pochodzi z okresu 1945-1970 (32,7%),
- aż 85% użytkowanych budynków została utworzona przed 1988 rokiem,
- stosunkowo niewielka liczba budynków powstała w ostatnich latach (380 od 2003 roku),

Przytoczone dane potwierdzają konieczność podejmowania kroków termomodernizacyjnych we wszystkich typach budynków w powiecie.

Wykres XI. Zestawienie liczby budynków z podziałem na lata ich powstania w powiecie radziejowskim

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Poniżej wskazano budynków publiczne i wielorodzinne korzystające z ogrzewania zbiorowego z kotłowni węglowych, które wymagają termomodernizacji

- Wspólnota Mieszkaniowa Morzyce – kotłownia opalana węglem
- Urząd Gminy w Bytoniu – kotłownia opalana węglem posiadająca okna wymienione,
- Szkoła podstawowa w Morzycach – kotłownia na olej opałowy, okna częściowo

wymienione,

- Gimnazjum w Witowie – kotłownia na olej opałowy, okna częściowo wymienione,
- budynek remizy OSP w Dobrem,
- budynek Publicznej Szkoły Podstawowej w Krzywosądku,
- budynek użyteczności komunalnej w Bronisławiu,
- Zespół szkół w Piotrkowie Kujawskim opalany olejem opałowym,
- Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piotrkowie Kujawskim opalany elektrycznie,
- obiekty komunalne w Radziejowie:
  - budynek przy ul. Zachodnia 1 - ocieplenie przegród budowlanych,
  - budynek przy ul. Zachodnia 2 - ocieplenie przegród budowlanych,
  - budynek przy ul. Brzeska 49 - ocieplenie przegród budowlanych,
  - budynek przy ul. Rynek 5 / Wąska 3 - ocieplenie przegród budowlanych,
  - budynek przy ul. Rynek 14 - ocieplenie przegród budowlanych,
  - budynek przy ul. Rynek 25 - ocieplenie przegród budowlanych,
  - budynek przy ul. Rynek 26 - ocieplenie przegród budowlanych,
  - budynek przy ul. Rynek 27 - ocieplenie przegród budowlanych,
  - budynek przy ul. Rzemieślnicza 1 - ocieplenie przegród budowlanych,
  - budynek przy ul. Objazdowa 18 - ocieplenie przegród budowlanych,
  - Biblioteka Publiczna (ul. Objazdowa 33) – docieplenie dachu,
- sektor prywatny:
  - budynek wielorodzinny przy ul. Chopina 4 - ocieplenie przegród budowlanych,
  - budynek wielorodzinny przy ul. Kujawska 4 - ocieplenie przegród budowlanych,
- budynek Szkoły Podstawowej w Topólce,
- budynek przedszkola w Topólce,
- budynek Urzędu Gminy w Topólce,
- budynek Gminnego Ośrodka Kultury w Topólce,
- budynek OSP w Topólce.

Cechą charakterystyczną powiatu jest fakt występowania na jego terenie znaczącego wolumenu budynków historycznych, wybudowanych przed 1918 rokiem (472 sztuki). Wiele budynków wybudowanych przed 1918 rokiem oraz w latach 1918-1944 będzie wymagało

rewitalizacji z uwzględnieniem wartości historycznych oraz wymogów konserwatorskich. Potrzeby gmin w zakresie rewitalizacji dotyczą przede wszystkim:

- rewitalizacji oraz remontów budynków,
- zagospodarowania oraz uporządkowania terenów o przeznaczeniu turystycznym,
- nadaniu nowych funkcji obszarom zdegradowanym,
- tworzeniu przestrzeni publicznych sprzyjających współpracy społecznej.

Za obszar wymagający szczególnych potrzeb rewitalizacyjnych należy uznać rynek oraz okoliczne uliczki na terenie miasta Radziejów. Miejsce to stanowi centralną część powiatu i jako wizytówka jednostki winien cechować się atrakcyjnością estetyczną oraz funkcjonalnością społeczno-gospodarczą. Obecnie modernizacji wymagają zarówno elewacje budynków, jak i okoliczne ulice oraz chodniki. Niekorzystną sytuację pogłębia problem zamieszkałej społeczności – osób ubogich, bezrobotnych, starszych często dotkniętych biedą, bezrobociem oraz brakiem aktywności. Dokonanie kompleksowej rewitalizacji obiektów zabytkowych przyczyni się nie tylko do wzmocnienia pozycji turystycznej jednostki, ale także przyczyni się do rozwoju kapitału społeczno-gospodarczego. Szczegółowy opis projektów rewitalizacyjnych będzie opisany w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Radziejów, który zostanie opracowany w późniejszym terminie z uwagi na trwające prace legislacyjne nad projektem ustawy o rewitalizacji.

W powiecie radziejowskim w roku 2013 większość mieszkań była przyłączona do sieci wodociągowej (94,86%), z kolei 88,67% wyposażono w ustęp spłukiwany, a 84,39% miało dostęp do wody bieżącej. Centralne ogrzewanie posiadało 76,54%, a dostęp do gazu sieciowego posiadało jedynie 0,48% mieszkańców. Ostatnie lata cechowała niewielka poprawa w dostępie do podstawowych parametrów określających jakość warunków bytowych mieszkańców, co odzwierciedlają statystyki dynamiki: 100,91% dla wodociągów; 100,99% dla ustępu spłukiwanego; 101,02% dla łazienek oraz 101,13% dla centralnego ogrzewania.

Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej na obszarze powiatu radziejowskiego w 2013 roku wynosiła 1 000,8 km, co w skali całego województwa stanowiło 4,4%. Wzrosła ona względem roku 2011 o 33 km, czyli o 3,37%. Najdłuższą sieć wodociągów posiada Piotrków Kujawski, na terenie którego wynosi ona 230,2 km, zaraz za nim znajduje się gmina Osiężyny (217,3 km). Szczegółowe dane na ten temat zawiera Tabela XIX.

Tabela XIX. Długość czynnej sieci rozdzielczej [km] na terenie powiatu radziejowskiego w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Województwo kujawsko-pomorskie	22133,2	22551,3	22725,1
Powiat Radziejowski	968,2	977,4	1000,8
Miasto Radziejów	22,1	22,2	20,7
Gmina Bytoń	106,2	106,2	110,3
Gmina Dobrze	118,5	118,5	118,5
Gmina Osiećciny	216,9	217,2	217,3
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	203,5	212,3	230,2
Gmina Radziejów	107,7	107,7	110,5
Gmina Topólka	193,3	193,3	193,3

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w powiecie radziejowskim w 2013 roku wynosiła 120,9 km (1,64% w strukturze całego województwa). Jeszcze w roku 2011 była ona o 16,9 km krótsza – nastąpił więc jej przyrost o 16,25%. Na analizowanym terenie sieć kanalizacyjna jest bardzo słabo rozwinięta, a w skali Powiatu przyrost taki jest bardzo znikomy, dlatego też w przyszłości bardzo ważne jest, aby położyć szczególny nacisk na jej rozwój. Aktualnie czynna sieć kanalizacyjna nie występuje w Gminie Topólka, niewiele lepiej sytuacja wygląda w gminie Radziejów, gdzie długość tej sieci to 3,4 km. Z kolei najbardziej rozwiniętą sieć posiada Piotrków Kujawski oraz miasto Radziejów (Tabela XX XX).

Tabela XX. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] na terenie powiatu radziejowskiego w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Województwo kujawsko-pomorskie	6959,4	7006,9	7384,2
Powiat Radziejowski	104,0	106,4	120,9
Miasto Radziejów	17,4	17,4	27,0
Gmina Bytoń	18,6	18,6	22,4
Gmina Dobrze	17,6	19,6	19,6
Gmina Osiećciny	20,8	20,8	20,8
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	26,6	27,0	27,7
Gmina Radziejów	3,0	3,0	3,4
Gmina Topólka	0,0	0,0	0,0

Źródło: Opracowanie na podstawie danych

Aglomeracja Radziejów została pierwotnie wyznaczona Rozporządzeniem Wojewody Kujawsko - Pomorskiego Nr 47/2006 z dn. 18 kwietnia 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 49/2006 poz. 826 z dn. 21 kwietnia 2006 r.). Obowiązująca granica Aglomeracji Radziejów (PLKP051) posiadała wielkość równoważnej liczby mieszkańców 7 000 (7 000 RLM) z oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w miejscowości Broniewek. Obszar Aglomeracji, zgodnie z rozporządzeniem obejmuje Gminę Miasto Radziejów oraz wieś Broniewek z Gminy Radziejów, gminy wiejskiej (powiat radziejowski). Pierwotnie do obszaru aglomeracji włączono obszary miasta, w tym tereny o niskiej koncentracji zabudowy, dla których budowa sieci kanalizacyjnej nie miała uzasadnienia technicznego i ekonomicznego. W chwili obecnej po weryfikacji granic aglomeracji uwzględniono obszary w oparciu o wskaźnik koncentracji uzasadniający finansowo i technicznie realizację systemu kanalizacji zbiorczej, z uwzględnieniem wytycznych Ministerstwa Środowiska i Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej zawartych w dokumencie pn. „Wytyczne do tworzenia i zmiany aglomeracji” opublikowanych w czerwcu 2013 roku.

Sejmik Województwa Kujawsko – Pomorskiego Uchwałą Nr IX/160/15 z dnia 22 czerwca 2015 roku zmienił obszar aglomeracji w taki sposób, że obecny obszar aglomeracji obejmuje tylko te obszary miasta, gdzie kanalizacja sanitarna została wybudowana oraz te gdzie wskaźnik zaludnienia wynosi pow. 120 Mk/1 km sieci kanalizacyjnej.

Na terenie Miasta Radziejów gospodarka ściekowa jest częściowo uregulowana. Wymaga jednak podjęcia dalszych działań zmierzających do uporządkowania, zwłaszcza w kontekście sieci kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej w ramach wyznaczonego obszaru i granic Aglomeracji Radziejów. Miasto Radziejów skanalizowane jest w obrębie zwartej zabudowy. W granicach miasta ścieki zbierane są do zbiorczej sieci kanalizacyjnej grawitacyjno - tłocznej. Ścieki zbierane bezpośrednio do kanalizacji grawitacyjnej po spłynięciu do przepompowni zostają kolektorem tłocznym skierowane w stronę oczyszczalni (wtłoczone do kolektora grawitacyjnego w zlewni innej przepompowni lub bezpośrednio na obiekt oczyszczalni).

Sytuacja gospodarki ściekowej w Mieście Radziejów wymaga pilnego uregulowania (szczególnie w obrębie śródmieścia), dlatego też podjęto działania mające na celu objęcie problemowego centrum miasta siecią kanalizacji sanitarnej. Zgodnie z opracowanym projektem budowlanym sieć kanalizacji sanitarnej realizowana będzie w obrębie działek przy ulicach: Szkolna, Kruszwicka, Kościuszki, Zaułek, Kilińskiego, Krótka, Niska, Rynek, Rzemieślnicza, Zachodnia, Stroma, Objezdna, Parkowa, Becińskiego, Toruńska, Dolna, Szewska, Zakątna, Franciszkańska, Ojca Świętego Jana Pawła II, Brzeska, Przesmyk,

Zamkowa, Wąska, Podgórna, Puławskiego, Wyzwolenia, 1-go Maja, Działkowa. Łącznie dla proponowanego obszaru planuje się budowę ok. 4,555 km sieci kanalizacji sanitarnej, która zapewni podłączenie 1 336 mieszkańców w ramach 246 przyłączy. Dla planowanego do skanalizowania zakresu w obrębie gruntów miasta Radziejów przewiduje się objąć siecią mieszkańców oraz drobne podmioty handlowe i usługowe.

Sieć grawitacyjna w obszarze miasta to częściowo sieć ogólnospławna. Według informacji Przedsiębiorstwa EMPEGIEK na koniec 2013 roku łączna długość sieci ogólnospławnej na terenie miasta wynosiła 1,7 km. Poza zwartą zabudowę miasta Radziejów siecią kanalizacyjną nie są objęte pojedyncze zabudowania rozproszone, w tym zabudowania części ulic: Szpitalnej, Szybkiej, Sportowej, Armii Krajowej, Kujawskiej, Płowieckiej i Franciszkańskiej. Zabudowania te prowadzą gospodarkę ściekową w oparciu o zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków.

W obrębie gruntów miasta Radziejów zostało zaewidencjonowanych 15 przydomowych oczyszczalni ścieków, z czego 8 oczyszczalni znajduje się w obrębie gruntów zabudowy rozproszonej – poza aglomeracją (1 przy ul. Szybkiej, 4 przy ul. Szpitalnej oraz 3 przy ul. Armii Krajowej).

Na obszarze Aglomeracji Radziejów planuje się realizację sieci kanalizacyjnej dla terenów dotychczas nieskanalizowanych oraz takich, w których istniejąca kanalizacja sanitarna jest w złym stanie technicznym. Obszary nieskanalizowane to tereny w obrębie zwartej zabudowy centrum miasta, gdzie zabudowania funkcjonują w oparciu o szamba lub podłączone są do kanalizacji ogólnospławnej, a także do kanalizacji deszczowej. Obszary, gdzie kanalizacja sanitarnej wymaga modernizacji występują głównie w obrębie zabudowy wielorodzinnej. W oparciu o analizy ewidencji ludności, analizy ilości przydomowych oczyszczalni ścieków, analizy terenu oraz map oszacowano, że zbiorczą siecią kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej szacunkowo objętych jest ok. 81 % mieszkańców miasta.

Reasumując odsetek gospodarstw mających bieżący dostęp do sieci kanalizacyjnej jest istotnie niższy, aniżeli gospodarstw z dostępem do sieci wodociągowej. Warunkuje to konieczność stosowania zbiorników bezodpływowych, skutkiem czego może być zanieczyszczenie wód podziemnych, zanieczyszczenie gleb i powierzchni ziemi oraz zanieczyszczenie wód powierzchniowych. Stosowanie tego typu zbiorników posiada negatywny pośredni wpływ na organizmy wodne a poprzez zaburzenie równowagi biologicznej wód może stać się przyczynkiem eutrofizacji rzek i zbiorników wód powierzchniowych. W tym kontekście niezwykle istotnym wydaje się wspieranie inicjatyw polegających na budowie i wdrożeniu przydomowych oczyszczalni ścieków. Na skutek

postępującej urbanizacji zaobserwowano również potrzebę usprawnienia odprowadzenia wód opadowych i ich retencjonowania, gdyż niedostosowana sieć kanalizacji deszczowej może spowodować lokalne podtopienia lub zalania obiektów po wystąpieniu intensywnych opadów.

III.7. System zdrowia i pomoc społeczna

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia zdrowie to stan dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko brak choroby lub niepełnosprawności. Generalnie zdrowy człowiek ma większe szanse na samorealizację, satysfakcjonujące pełnienie ról społecznych, czy też dobrą adaptację do zmian środowiska.

Stan zdrowia dzieci i młodzieży do lat 18

W strukturze schorzeń dzieci i młodzieży do 18 roku życia przeważają zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (19,3%), alergie (15,9%) oraz zniekształcenia kręgosłupa (13,4%). Pozytywną tendencją obserwowaną w tych grupach schorzeń jest spadająca z roku na rok ilość osób, u których je wykryto. W stosunku do 2011 roku największy przyrost odnotowano w przypadku cukrzycy (105,6%), zaburzeń odżywiania (33,3%) oraz otyłości (23,3%).

Tabela XXI. Dzieci i młodzież w wieku 0-18 lat, u których stwierdzono schorzenia, będące pod opieką lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w powiecie radziejowskim w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Nowotwory	13	14	14
Niedokrwistość	75	50	67
Choroby tarczycy	65	62	67
Cukrzyca	18	21	37
Niedożywienie	0	0	2
Otyłość	193	214	238
Zaburzenia odżywiania	9	2	12
Upośledzenie umysłowe	98	92	91
Padaczka	69	66	66
Dziecięce porażenie mózgowe	21	21	20
Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	513	475	460
Choroba nadciśnieniowa	43	41	50
Alergie	425	366	379
Zniekształcenia kręgosłupa	375	227	319
Choroby układu moczowego	41	39	46
Wady układu nerwowego	17	13	12

Wady układu krążenia	49	54	36
Wady narządów płciowych	14	13	15
Aberracje chromosomowe	17	18	17
Inne wady rozwojowe	9	7	10
Zaburzenia rozwoju	118	109	110
Trwale uszkodzenia narządów ruchu	19	13	13
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagający opieki czynnej	410	364	306

Źródło: Biuletyn Statystyczny „Ochrona zdrowia w województwie kujawsko-pomorskim w 2013 roku”

Stan zdrowia ludności powyżej 19 roku życia

Analiza struktury stwierdzonych schorzeń dla osób w wieku powyżej 19 roku życia jest charakterystyczna dla całego województwa kujawsko-pomorskiego i powiat radziejowski nie wyróżnia się w sposób znaczący na tym tle. Dominują choroby układu krążenia (47%). Znaczną partycypacją cechują się ponadto cukrzyca (11,8%) oraz choroby układu mięśniowo kostnego i tkanki łącznej (10,6%). Od 2011 roku największy wzrost wolumenu schorzeń spostrzeżono dla gruźlicy (40%), przewlekłego nieżytu oskrzeli i dychawicy oskrzelowej (38,3%) oraz nowotworów (28,4%). Szczegółowe dane przedstawia Tabela XXII.

Tabela XXII. Osoby w wieku 19 lat i więcej, u których stwierdzono schorzenia będące pod opieką lekarzy POZ w powiecie radziejowskim w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Gruźlica	5	6	7
Nowotwory	275	351	353
Choroby tarczycy	475	447	591
Cukrzyca	1504	1178	1256
Choroby układu krążenia	5052	4828	4987
Niedokrwistość	150	161	170
Choroby obwodowego układu nerwowego	695	712	641
Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	533	488	737
Przewlekłe choroby układu trawiennego	555	524	533
Choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	1073	971	1125
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagającymi opieki czynnej	260	237	218

Źródło: Biuletyn Statystyczny „Ochrona zdrowia w województwie kujawsko-pomorskim w 2013 roku”

Warto w tym miejscu zauważyć, że przeciętne wyniki schorzeń przypadające na 10 tys. ludności w wieku 19 lat i więcej są niższe w powiecie radziejowskim, aniżeli w województwie kujawsko pomorskim. Wskazuje to na względnie bezpieczną sytuację zdrowotną ludności jednostki oraz brak występowania regionalnych nierówności w zdrowiu. Niemniej z uwagi na niekorzystne tendencje obserwowane w wielu grupach schorzeń postuluje się systematyczne wprowadzanie i rozwijanie programów zdrowotnych

(wykorzystywane były między innymi profilaktyka raka szyjki macicy, raka piersi oraz samokontroli w cukrzycy), planów propagowania zdrowego stylu życia czy badań przesiewowych dla wszystkich grup wiekowych.

Specjalistyczna opieka zdrowotna na terenie powiatu radziejowskiego świadczona jest przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radziejowie. Szpital udziela świadczeń zdrowotnych w kategoriach: lecznictwo szpitalne, lecznictwo psychiatryczne, leczenie rehabilitacyjne, ambulatoryjna opieka specjalistyczna, podstawowa opieka zdrowotna, opieka długoterminowa, ratownictwo medyczne. Analiza danych daje asumpt do twierdzenia, że obiekty użytkowane przez szpital są w znacznym stopniu wyeksploatowane i niezbędna będzie ingerencja budowlana celem zachowania odpowiednich standardów stawianych podmiotom leczniczym oraz wymogów energetycznych obowiązujących budynki użyteczności publicznej. Dodatkowo zmiany legislacyjne wprowadzane systematycznie przez Ministra Zdrowia (m. in. z dnia 20 grudnia 2012 roku w sprawie nowych standardów postępowania medycznego w anestezjologii i intensywnej terapii) narzucają konieczność dostosowania i unowocześniania stanowisk leczniczych. Posiadany przez szpital sprzęt medyczny w wielu przypadkach jest wysłużony i konieczna będzie jego zmiana. Dotyczy to przede wszystkim pomieszczeń bloku operacyjnego, intensywnej opieki medycznej, cięć cesarskich, pracowni tomografii komputerowej, endoskopowej i ultrasonograficznej. Szpital nie korzysta także póki co z usług e-zdrowia, co może w przyszłości stanowić duży problem i utrudnienie dla ratowania ludzkiego życia. Dużym utrudnieniem jest brak dźwigu z szybem gwarantującym bezpieczeństwo transportu pionowego oraz stacji dializ.

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

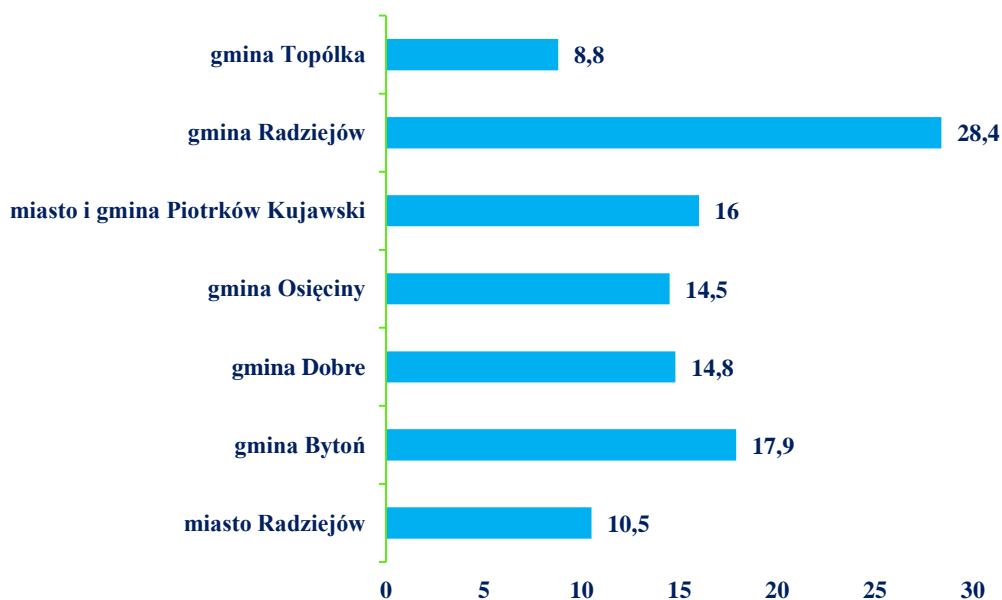
Pomoc społeczna ma kluczowe znaczenia zwłaszcza na terenach objętych wysokim bezrobociem, do których niewątpliwie należy zaliczyć powiat radziejowski. Dodatkową motywacją szczególnego nacisku, jaki należy położyć na kwestie pomocy społecznej jest tendencja starzenia się społeczeństwa oraz wydłużania przeciętnej długości życia.

W 2013 roku na terenie powiatu radziejowskiego z pomocy społecznej skorzystało 6 436 osób, tj. o 991 mniej niż w 2009 roku. Tym samym odsetek osób korzystających z pomocy społecznej na całym obszarze wyniósł 15,5% i był wyższy od przeciętnej wartości

obserwowanej w województwie kujawsko-pomorskim (11,5%). Dla poszczególnych terenów został zaprezentowany na Wykresie XII.

Wykres XII. Udział osób [%] korzystających z pomocy społecznej w 2013 roku

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Powyższy wykres przedstawia, że najwięcej osób, które korzystają z pomocy społecznej jest na terenie gminy Radziejów – 28,4% ogółu, z kolei najmniej w gminie Topółce. Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców można przedstawić także przy pomocy wskaźnika deprywacji lokalnej, czyli wielkości wyrażającej stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej do liczby mieszkańców ogółem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Największą wartość wspomnianego wskaźnika odnotowano w Gminie Radziejów (jedna z najwyższych w województwie kujawsko pomorskim). Niekorzystne trendy utrzymują się także w gminach Bytów, Dobre oraz Piotrków Kujawski.

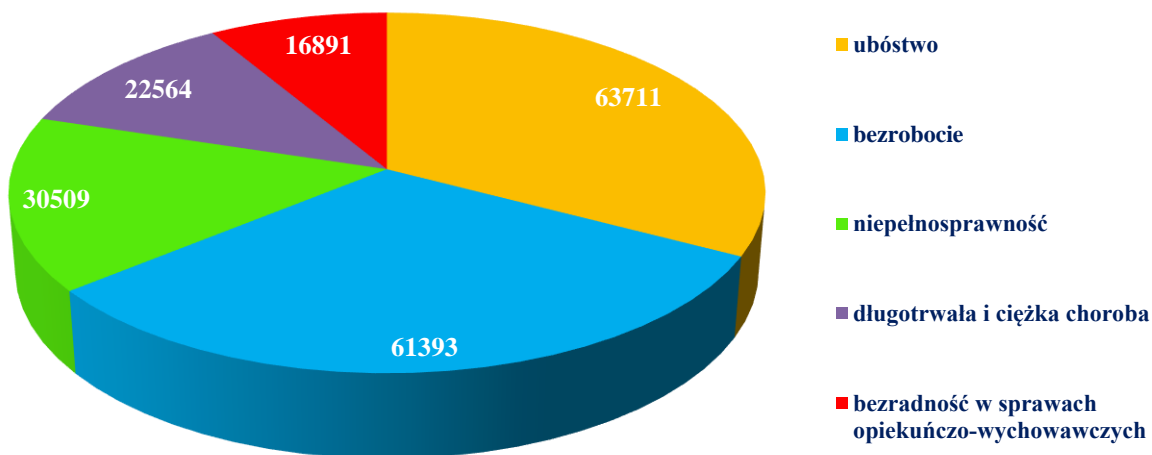
Do kluczowych czynników wywołujących konieczność ubiegania się o wsparcie ze strony pomocy społecznej można zaliczyć:

- ubóstwo wynikające z długotrwałego bezrobocia,
- niepełnosprawność,
- zły stan zdrowia,
- uzależnienia,

- bezradność rodziców w sprawach wychowawczych.

Według statystyk Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Toruniu główną przesłanką występowania pomocy społecznej jest ubóstwo, najczęściej będące następstwem bezrobocia. Szczegółowe dane charakteryzujące województwo kujawsko-pomorskie zawiera Wykres XIII. Dane te w znacznej mierze pokrywają się z powodami przyznania pomocy w poszczególnych gminach powiatu radziejowskiego. W 2013 roku w mieście Radziejów najpopularniejszą przesłanką było bezrobocie (22,4%), niepełnosprawność (20,7%) oraz długotrwała lub ciężka choroba (18,4%). Dla Gminy Dobrze struktura przedstawiała się następująco: ubóstwo (24,2%), bezrobocie (22,6%) oraz długa lub ciężka choroba (20,9%), podobnie jak w przypadku Gminy Bytów gdzie wielkości wyglądały odpowiednio: 27,8%, 21,0% oraz 14,3%. W Gminie Radziejów oraz Gminie Topólka zdecydowanie wiodącą przesłanką okazało się bezrobocie (36,52%), a na kolejnych miejscach znalazły się ubóstwo oraz niepełnosprawność.

Wykres XIII. Dominujące powody korzystania z pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim w 2013 roku

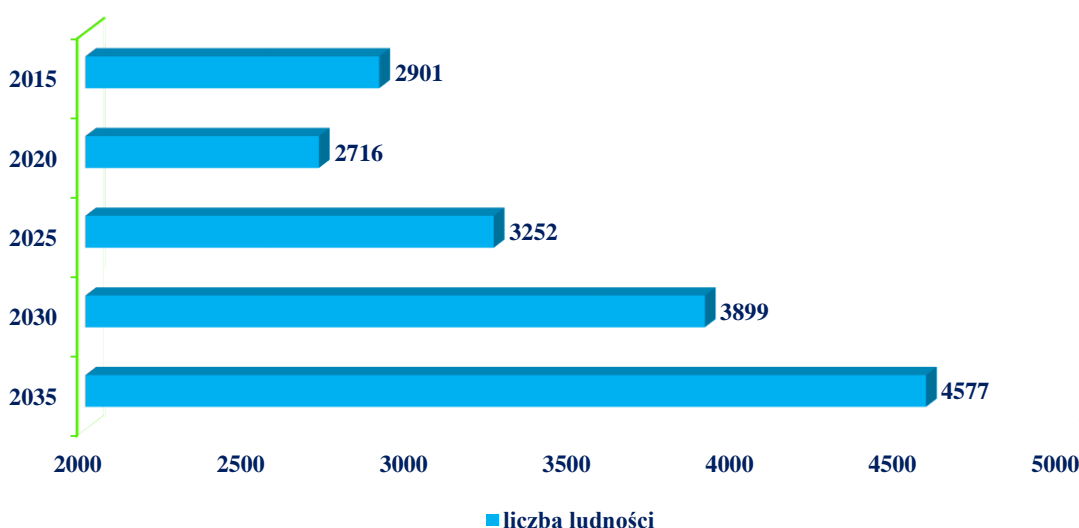

Źródło: „Ocena zasobów pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim za 2013 rok”

Każdemu elementowi powinny być przyporządkowane odpowiednie instrumenty wsparcia. W przypadku ubóstwa będącego następstwem bezrobocia pomoc przybiera formę doradztwa zawodowego, kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe czy wsparcie w aktywnym poszukiwaniu zatrudnienia. Innym szlakiem niesienia pomocy cechuje się

bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, gdzie najlepszym rozwiązaniem jest asysta rodzicielska, czyli przydzielenie opiekuna, którego zadaniem jest bieżące doradztwo rodzinie w przezwyciężaniu trudności życiowych. Dodatkowymi metodami wykorzystywanymi przy tej formie czynników sprawczych są poradnictwo psychologiczne czy programy socjalizacji. Istotnym elementem doboru narzędzi wsparcia jest także analiza wieku ludności. Osoby starsze wymagają szczególnej troski w wielu segmentach – wsparcie w prostych czynnościach dnia codziennego, pomoc rehabilitacyjna, świadczenia materialne. Rosnąca liczba ludzi starszych jest szczególnie widoczna, jeśli bierze się pod uwagę grupę wiekową 75+, która w okresie 2015-2035 zwiększy się o ponad 57% (Wykres XIV).

Wykres XIV. Prognoza liczby ludności powiatu radziejowskiego w wieku 75+

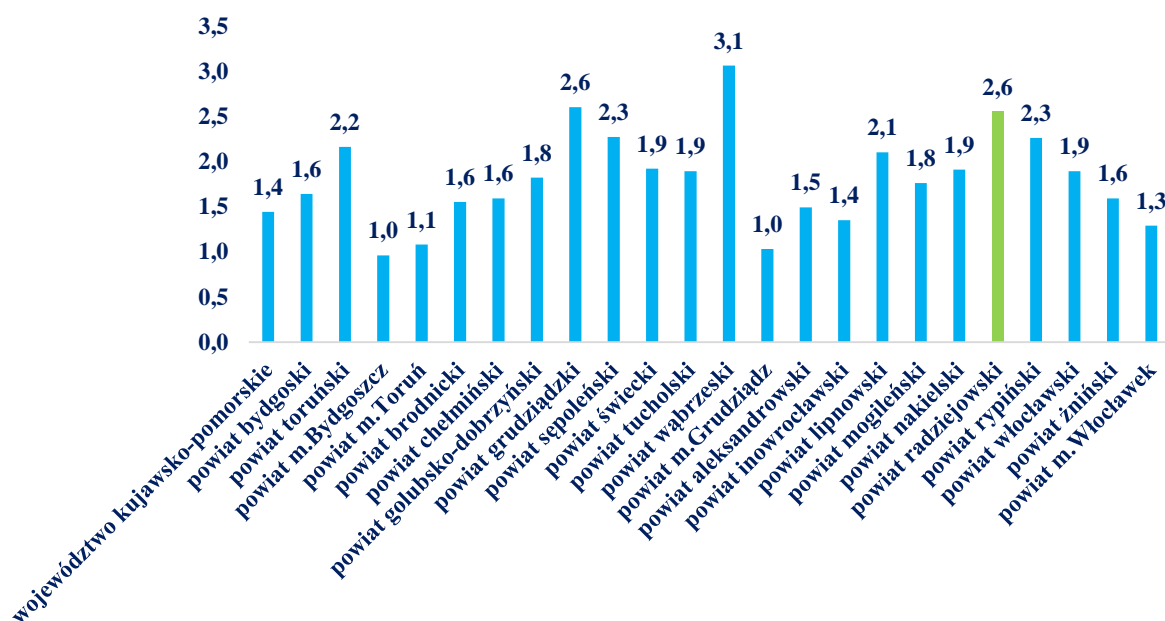
Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Dane te wyglądają szczególnie niepokojąco, jeśli weźmie się pod uwagę obecne wyposażenie powiatu radziejowskiego w infrastrukturę społeczną. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2013 roku na terenie badanej jednostki funkcjonował 1 placówka pomocy społecznej dysponująca 70 miejscami, z czego wszystkie były zajęte. Dodatkowymi miejscami pomocy są kluby i świetlice dla seniorów, które nie są jeszcze odpowiednio rozpowszechnione na obszarze objętym analizą. W 2013 roku funkcjonowały tylko 3 takie placówki. Jak potwierdzają dane zaprezentowane na Wykresie XV powiat radziejowski wyróżnia się na tle pozostałych powiatów województwa kujawsko-pomorskiego jedną z najwyższych liczb osób korzystających z pomocy społecznej w wieku poprodukcyjnym. Wyższą wartość odnotowano jedynie w powiecie sępoleńskim, mogileńskim oraz

wąbrzeskim. Stanowi to kolejny argument potwierdzający tezę o dużym zapotrzebowaniu na rozwój usług społecznych dla osób starszych. Konieczność rozwoju usług stacjonarnej pomocy społecznej jest więc niezaprzeczalna, a wśród szczególnych potrzeb wyróżnić można konieczność utworzenia Domów Pomocy Seniorom, które w kompleksowy sposób zapewniłyby opiekę potrzebującym mieszkańcom w wieku sędziwym.

Jedną z form pomocy niesionej mieszkańcom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej jest kontrakt socjalny. Dokument ten wyznacza zobowiązania i uprawnienia stron umowy tj. mieszkańca i pracownika socjalnego, która w dłuższej perspektywie czasowej, dzięki odpowiednio dobranemu zakresowi działań, ma przynieść wymierne korzyści. Z tej formy pomocy w powiecie radziejowskim korzysta stosunkowo niewiele osób, a szczególnie trudna sytuacja uwidacznia się w przypadku gminy Bytoń, gdzie tylko 0,2% klientów ośrodka pomocy społecznej ma podpisany kontrakt socjalny. Dla porównania w Gminie Topólka wskaźnik ten wyniósł w 2014 roku 9,7%, w Gminie Radziejów 2,4%, w Radziejowie 8% zaś w Gminie Dobre 4,4%.

Wykres XV. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Niepokojącym zjawiskiem jest niska skala wykorzystania poradnictwa specjalistycznego w gminach powiatu radziejowskiego. Pomoc prawna, psychologiczna i rodzinna nie jest aktualnie realizowana w aż 4 gminach – Radziejów, Dobre, Topólka oraz Bytoń, a w gminie Osiećciny przybiera znikomy poziom – 0,5%). Z uwagi na duże znaczenie

poradnictwa specjalistycznego w zakresie walki z trudnymi sytuacjami życiowymi postuluje się położenie większego nacisku na tę gałąź pomocy społecznej.

Szczególną grupą wymagającą wsparcia są także osoby niepełnosprawne. Według danych Narodowego Spisu Powszechnego ludności w 2011 roku na terenie powiatu radziejowskiego żyło 5 238 osób niepełnosprawnych i stanowili oni 12,4% mieszkańców jednostki. Jest to wielkość zbliżona dla przeciętnych wartości obserwowanych w województwie kujawsko pomorskim (12,6%) oraz Polsce (12,2%). Pomimo widocznego wzrostu liczby zarejestrowanych ofert pracy dla niepełnosprawnych, nadal występuje stagnacja w zakresie aktywności zawodowej tej grupy ludności. Problemem jest także dostęp do usług publicznych dla osób niepełnosprawnych, gdyż wiele budynków nie zostało jeszcze do tego celu odpowiednio dostosowanych.

Reasumując powiat radziejowski korzysta z różnorodnych form wsparcia osób korzystających ze świadczeń społecznych. Z uwagi na trendy demograficzne oraz zmiany w sytuacji rynkowej konieczne jest zintensyfikowanie usług pomocy społecznej, zarówno w sensie ilościowym (wzrost liczby placówek, programów pomocy), jak i jakościowym (lepsze dostosowanie do zmieniających się potrzeb).

III.8. System edukacji i sport

System edukacji

Jedną z kluczowych kwestii decydujących o klimacie społeczno-gospodarczym powiatu jest system edukacji. Wyposażenie w odpowiednio dostosowane szkoły oraz wysoka jakość usług oświatowych decydują o możliwości łatwego wejścia na rynek pracy, innowacyjności regionu, świadomości społecznej oraz ekologicznej.

Na terenie powiatu radziejowskiego nie występuje żaden żłobek, co często uniemożliwia kobietom powrót do pracy po urodzeniu dziecka. Założenie tego typu placówki stanowi jeden z priorytetów rozwojowych na najbliższe lata.

Pierwszym, ale zarazem jednym z najważniejszych etapów kształcenia dziecka jest przedszkole. To w tym miejscu dziecko uczy się interakcji społecznych, a przekazana wiedza i wpojone umiejętności stanowią podwaliny pod całe przyszłe życie. Edukacja przedszkolna jest szczególnie istotna w przypadku dzieci pochodzących z rodzin ubogich i borykających się z problemami bezrobocia, uzależnień, narażonych na wykluczenie społeczne.

Na terenie powiatu radziejowskiego funkcjonuje 6 przedszkoli, przy czym w Gminie Bytoń brak jest tego typu instytucji. Pilną potrzebę zmian potęguje fakt wykorzystania

dostępnych miejsc w 101%. W Radziejowie, Gminie Dobre oraz Gminie Piotrków Kujawski permanentnie wychowuje się w przedszkolach więcej osób aniżeli jest dostępnych miejsc. Skutkuje to z jednej strony mniejszą ilością czasu poświęconą na dziecko (co przekłada się na niższy poziom nauczania) a z drugiej eskalacją zagrożenia bezpieczeństwa. Dodatkowo na terenach gmin Radziejów oraz Bytów mniej niż 50% dzieci w wieku 3-6 lat uczęszcza do przedszkola, co w przyszłości może pogłębiać problemy społeczne występujące w powiecie. Negatywną przesłanką jest także wartość omawianego wskaźnika dla całego terenu objętego badaniem, która jest zdecydowanie niższa niż średnia dla województwa kujawsko-pomorskiego (69,2%) oraz kraju (75,3%). Trudną sytuację w zakresie wychowania przedszkolnego potwierdzają też dane dotyczące dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego. Jak wynika z poniższego wykresu powiat radziejowski charakteryzuje się jedną z najwyższych wartości w województwie (2,6), znacznie przekraczając średnią dla całego obszaru. Sytuacja nie zmieniła się też znacząco w 2014 roku, gdyż badany wskaźnik osiągnął wartość 2,55, przewyższając średnią województwa (1,44). Bardzo ważnym dla prawidłowego rozwoju powiatu będzie więc modernizacja istniejącej infrastruktury przedszkolnej, zarówno w sensie jakościowym, jak i ilościowym, a kluczowe potrzeby to:

- budowa/modernizacja przedszkoli,
- adaptacja posiadanych lokali na przedszkola,
- usuwanie barier architektonicznych dla dzieci niepełnosprawnych,
- zakup niezbędnych pomocy dydaktycznych oraz wyposażenia,
- wprowadzenie zajęć dodatkowych,
- szkolenia podnoszące kompetencje nauczycieli wychowania przedszkolnego.

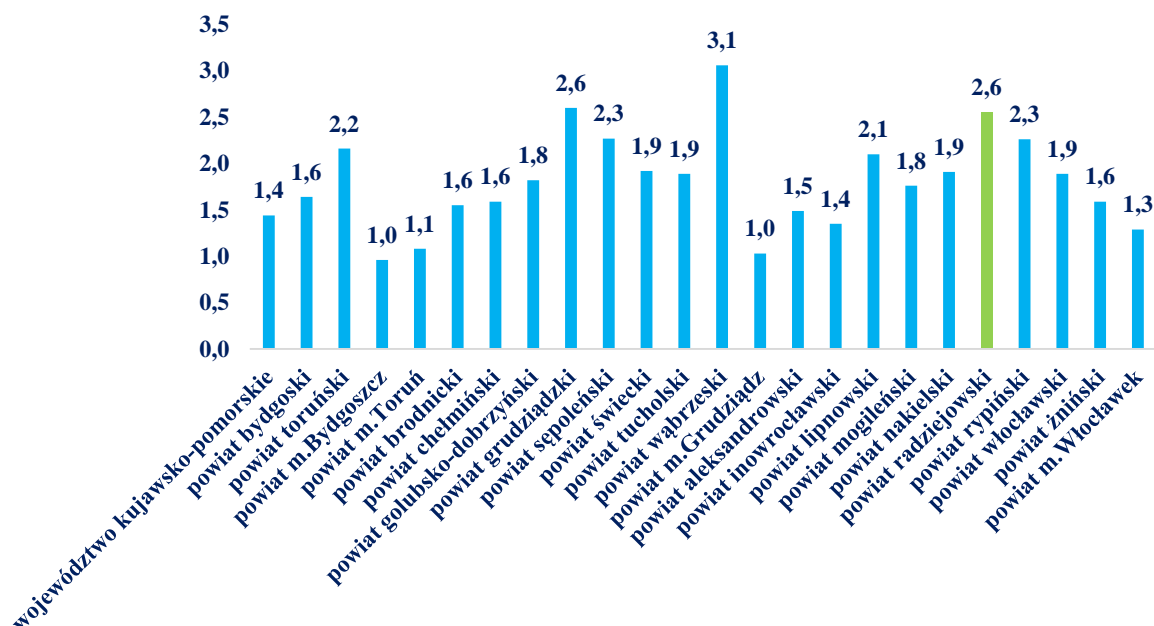
Tabela XXIII. Podstawowe dane o edukacji przedszkolnej w powiecie radziejowskim w 2013 roku

Wyszczególnienie	Przedszkola	Miejsca w przedszkolach	Dzieci w przedszkolach	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
Powiat Radziejowski	5	469	474	63,5
Miasto Radziejów	1	100	101	89,0
Gmina Bytów	-	-	-	47,4
Gmina Dobrze	1	87	92	80,8
Gmina Osiecin	1	110	107	68,8

Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	1	136	144	58,2
Gmina Radziejów	1	35	30	35,8
Gmina Topólka	-	-	-	55,9

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Wykres XVI. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego w 2013 roku

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Na terenie powiatu radziejowskiego występują zarówno szkoły podstawowe, jak i gimnazjalne oraz ogólnokształcące. Szczegółowe informacje na ten temat zawierają Tabela XXIV i Tabela XXVII.

Tabela XXIV. Szkoły podstawowe na terenie powiatu radziejowskiego wraz z liczbą uczniów do nich uczęszczających

Jednostka terytorialna	Ogółem			Uczniowie		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Województwo kujawsko-pomorskie	696	692	681	121584	120754	119688
Powiat Radziejowski	17	16	16	2458	2384	2318
Miasto Radziejów	2	2	2	463	467	452
Gmina Bytoń	1	1	1	202	198	194
Gmina Dobrze	3	3	3	298	292	283
Gmina Osiećciny	3	3	3	448	432	423
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	3	3	3	611	568	553

Gmina Radziejów	2	2	2	132	131	132
Gmina Topólka	3	2	2	304	296	281

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

W roku 2013 w powiecie radziejowskim istniało 16 szkół podstawowych, do których uczęszczało 2 318 uczniów. Ilość uczniów uczęszczających do szkół spada – w roku 2011 było ich o 140 więcej, czyli o 5,7%. Najwięcej szkół podstawowych (po 3) posiadają – gmina Dobrze, Osiećciny oraz Piotrków Kujawski. Gmina Bytoń posiada tylko jedną szkołę podstawową. Jeżeli chodzi o ilość uczniów, to najwięcej w stosunku do ogółu (23,86%) uczęszcza do szkół na terenie Piotrkowa Kujawskiego oraz Osiećcin, a najmniej (5,69%) na terenie gminy Radziejów.

Na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku z 2014 roku w powiecie radziejowskim do sprawdzianu przystąpiło 351 uczniów osiągając średni wynik 24,99 punktów, czyli 62%. Na tle całego województwa kujawsko-pomorskiego powiat radziejowski ustąpił tylko trzem powiatom – inowrocławskiemu (25,83 pkt.), bydgoskiemu (25,80 pkt.) i toruńskiemu (25,44 pkt.). Szczegółowe dane na ten temat zawiera Tabela XXV. Można wysnuć wniosek, że na terenie badanej jednostki poziom wykształcenia na poziomie podstawowym jest względnie wysoki.

Tabela XXV. Zestawienie wyników sprawdzianu w 2014 roku w powiatach w województwie kujawsko-pomorskim

Powiat	Liczba uczniów	Średnia w punktach
Radziejowski	351	24,99
Aleksandrowski	515	24,16
Brodnicki	796	24,63
Bydgoski	1 156	25,80
Chelmiński	489	24,15
Golubsko-dobrzyński	459	23,43
Grudziądzki	380	23,41
Inowrocławski	1 385	25,83
Lipnowski	713	23,35
Mogileński	437	24,57
Nakleński	852	23,23
Rypiński	445	24,22
Sępoleński	401	24,47
Świecki	911	24,14
Toruński	1 061	25,44
Tucholski	501	24,25
Wąbrzeski	372	23,58

Włocławski	760	24,00
Żniński	673	23,34

Źródło: OKE Gdańsk

Wyniki egzaminu szóstoklasisty charakteryzowały się zróżnicowaniem ze względu na miejsce zamieszkania ucznia – najwyższe odnotowano w Gminie Miasto Radziejów (26,65 pkt.) oraz Gminie Dobre (26,32 pkt.). Najslabiej pod tym względem wypadła Gmina Topólka, gdzie wynik średni wyniósł 22,52 pkt (Tabela XXVI).

Tabela XXVI. Średnie wyniki sprawdzianu w 2014 roku w gminach powiatu radziejowskiego

Miasto/Gmina	Liczebność	Wynik średni w pkt.
Bytoń	26	24,35
Dobre	50	26,32
Osięciny	71	25,85
Piotrków Kujawski	80	23,81
Radziejów (gmina)	14	24,86
Radziejów (miasto)	62	26,65
Topólka	48	22,52

Źródło: OKE – Wydział Badań i Analiz

Na obszarze występuje 8 gimnazjów (8% w odniesieniu do województwa kujawsko-pomorskiego) – po jednym w każdej z gmin oraz dwa w mieście Radziejów. W roku 2013 uczęszczało do nich 1 334 uczniów (2,08% w strukturze województwa) i podobnie jak w przypadku szkół podstawowych zauważalny jest ich spadek – w roku 2011 było ich 1 524, a zatem liczba zmniejszyła się o 190 (12,47%). Najwięcej gimnazjalistów uczęszczało do gimnazjum w Piotrkowie Kujawskim (326) a najmniej w gminie Radziejów (70).

Tabela XXVII. Szkoły gimnazjalne na terenie powiatu radziejowskiego wraz z liczbą uczniów do nich uczęszczających

Jednostka terytorialna	Ogółem			Uczniowie		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Województwo kujawsko-pomorskie	415	415	419	70078	66820	64118
Powiat Radziejowski	8	8	8	1524	1411	1334
Miasto Radziejów	2	2	2	291	268	265
Gmina Bytoń	1	1	1	122	103	97
Gmina Dobre	1	1	1	221	201	176
Gmina Osięciny	1	1	1	291	258	249

Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	1	1	1	342	350	326
Gmina Radziejów	1	1	1	77	72	70
Gmina Topółka	1	1	1	180	159	151

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Egzamin gimnazjalny jest podzielony na trzy części, które obejmują:

- 1) część humanistyczną z zakresu:
  - a. języka polskiego;
  - b. historii i wiedzy o społeczeństwie;
- 2) część matematyczno-przyrodniczą z zakresu:
  - a. matematyki;
  - b. przedmiotów przyrodniczych;
- 3) język angielski:
  - a. poziom podstawowy;
  - b. poziom rozszerzony.

W 2014 roku w części humanistycznej i matematyczno przyrodniczej w powiecie radziejowskim liczba zdających wyniosła 418 uczniów, którzy osiągnęli średni wynik na poziomie 65,83% dla języka polskiego (średnia dla całego województwa 63,73%), 59,79% dla historii i wiedzy o społeczeństwie (średnia dla kujawsko-pomorskiego – 57,18), 43,31% dla matematyki (w województwie było to 43,87%) oraz 50,78% dla przedmiotów przyrodniczych (49,44% dla województwa). Z kolei do egzaminu z języka angielskiego na poziomie podstawowym i rozszerzonym przystąpiło 377 uczniów osiągając odpowiednio 61,63% (61,22% dla województwa) i 37,99% (40,01% w województwie). Na podstawie tych informacji można wysnuć wniosek, że egzamin gimnazjalny w powiecie radziejowskim wypadł bardzo dobrze (w odniesieniu do wartości średnich dla całego województwa kujawsko-pomorskiego).

Na podstawie przytoczonych danych można stwierdzić, iż w szkołach podstawowych i gimnazjalnych leżących na terenie powiatu radziejowskiego były podejmowane różne działania mające na celu podniesienie poziomu nauczania (zajęcia pozalekcyjne, programy realizowane ze środków UE) i powinny być one kontynuowane w kolejnych latach, gdyż przyniosły wymierne korzyści.

W ostatnich latach w szkołach przeprowadzono całą gamę prac inwestycyjnych polegających na doposażeniu pracowni komputerowych, rozbudowanie obiektów dydaktycznych czy modernizacji sal i boisk sportowych. Nadal jednak część placówek

oświatowych zlokalizowanych na terenie powiatu nie spełnia wymaganych standardów w zakresie bazy materialnej i dydaktycznej. Postuluje się realizację szeregu zadań w obszarze edukacji podstawowej oraz gimnazjalnej, do której należą w szczególności:

- modernizację placówek szkolnych,
- budowa przyszkolnych obiektów sportowych,
- usuwanie barier architektonicznych dla dzieci niepełnosprawnych,
- zakup pomocy dydaktycznych i wyposażenia,
- oferta zajęć dodatkowych i wyrównawczych,
- programy wsparcia dla nauczycieli.

Systematycznie spada liczba szkół ogólnokształcących na terenie powiatu radziejowskiego. Obecnie jest ich 4 (1,53% wszystkich szkół ogólnokształcących w województwie kujawsko-pomorskim), a jeszcze w roku 2011 było ich o dwie więcej – dwie szkoły zamknięto na terenie miasta Radziejów, jedną na terenie Piotrkowa Kujawskiego, a jedna tego typu placówka przybyła na terenie gminy Radziejów. Praktycznie wszyscy uczniowie szkół ogólnokształcących (83,09%) z terenów powiatu radziejowskiego uczęszczają do szkół ogólnokształcących w mieście Radziejów. Oprócz szkół ogólnokształcących na terenie powiatu radziejowskiego zlokalizowane jest jedno liceum profilowane, 4 zasadnicze szkoły zawodowe (1 specjalne) oraz 9 techników.

Tabela XXVIII. Szkoły ogólnokształcące na terenie powiatu radziejowskiego wraz z liczbą uczniów do nich uczęszczających

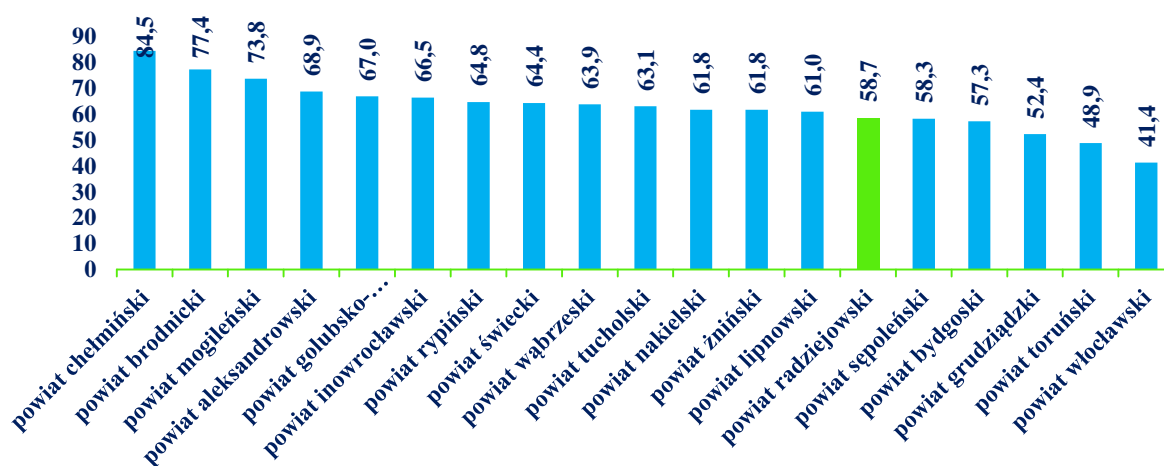
Jednostka terytorialna	Ogółem			Uczniowie		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Województwo kujawsko-pomorskie	279	294	261	42903	42615	41157
Powiat Radziejowski	6	5	4	582	550	523
Miasto Radziejów	4	3	2	482	457	426
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	1	1	0	11	10	0
Gmina Radziejów	1	1	2	89	83	97

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Na podstawie informacji o wynikach egzaminu maturalnego przeprowadzonego w roku szkolnym 2013/2014 w województwie kujawsko-pomorskim, których dostarczyła Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku wynika, że w Powiecie Radziejowskim przystąpiło do niego 351 uczniów, z czego zdało 206 co stanowiło 58,69%. Wynik ten jest poniżej średniej dla całego województwa kujawsko-pomorskiego, bowiem ta wynosi 62,94%. Najlepiej pod tym względem wypadł powiat chełmiński gdzie egzamin zdało 84,53%, z kolei

najslabszym wynikiem charakteryzował się powiat włocławski, w którym egzamin zdało 41,42% maturzystów. Tendencja jednej z najniższych zdawalności matur w powiecie radziejowskim obserwowana jest w dłuższej perspektywie czasowej, co potwierdzają dane z ubiegłych lat. W roku 2010 (67,8%) niższy wynik odnotowano tylko w powiecie chełmińskim, zaś w roku 2012 gorsze rezultaty widoczne były w powiecie toruńskim, powiecie sępoleńskim, powiecie rypińskim oraz powiecie świeckim.

Wykres XVII. Odsetek zdających, którzy zdali egzamin maturalny w poszczególnych powiatach ziemskich województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: OKE Gdańsk

Głównymi kierunkami kształcenia w zasadniczych szkołach zawodowych funkcjonujących na terenie powiatu radziejowskiego są:

- kucharz,
- sprzedawca,
- fryzjer,
- ślusarz,
- rolnik,
- monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie.

Z kolei technika zawodowe wyspecjalizowały się w nauczaniu logistyki, mechaniki, budownictwa, technik żywienia i usług gastronomicznych oraz informatyki. Wybór wymienionych specjalności w obu typach szkół podyktowany jest przede wszystkim charakterem gospodarki lokalnej, opartej w dużej mierze na rolnictwie, handlu i usługach oraz budownictwie, co potwierdzają dane przedstawione w rozdziale działalność gospodarcza.

Jednym z problemów występujących w powiecie radziejowskim jest stosunkowo niski kapitał społeczny oraz systematycznie narastające negatywne zjawiska wśród młodzieży,

takie jak wzrost poziomu przestępczości i uzależnień. Należy przy tym zauważyć, że za kształtowanie postaw społecznych i obywatelskich jest odpowiedzialna nie tylko rodzina, ale również szkoła. W celu lepszego przystosowania młodzieży do potrzeb rynku pracy większy nacisk powinien być położony na naukę przedsiębiorczości, kreatywności i samodzielności, ale także efektywnie działający system poradnictwa zawodowego i wsparcia psychologicznego.

Ważnym czynnikiem dla dalszego rozwoju gospodarczego powiatu jest także odpowiednie dopasowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb krajowego i lokalnego rynku pracy. Kształcenie w tego typu szkołach jest szczególnie kosztowe, z uwagi na konieczność ciągłej zmiany wyposażenia bazy technicznej i dydaktycznej. Niezbędnymi kierunkami ekspansji powinny być także zacieśnienie współpracy z przedsiębiorstwami ulokowanymi na terenie województwa, wymiana międzynarodowa uczniów oraz zacieśnienie kooperacji z uczelniami wyższymi.

Sport

Na przełomie lat 2008-2012 liczba klubów sportowych na terenie powiatu radziejowskiego spadła o 2. Na tle województwa kluby te stanowiły 1,72%. Wraz ze spadkiem dostępności do miejsc realizacji zadań sportowych spadła także liczba adeptów tej formy spędzania czasu. W 2012 roku osób ćwiczących było 491, czyli o 766 mniej niż w roku 2008. Oznacza to 60% spadek w badanym okresie. Sytuacja wywołana jest zlikwidowaniem Uczniowskich Klubów Sportowych „Iskra” w Byczu oraz „Dwójka” w Radziejowie, a decyzje o zamknięciu działalności były wynikiem zmian ustawowych regulujących liczbę członków tego typu jednostek. W 2012 roku najwięcej klubów działało na terenie miasta Radziejów i tam też odnotowano najwięcej członków w relacji do ogółu ludności – 208 osób. Około połowę mniej stanowili członkowie klubów z gminy Osieć. Warto również odnotować, że najdrastyczniejszy spadek dotyczył Piotrkowa Kujawskiego, gdzie w roku 2008 członków klubów było jeszcze 404, a w roku 2012 już tylko 48 (Tabela XXIX).

Tabela XXIX. Instytucje sportowe w Powiecie Radziejowskim w latach 2008-2012

Jednostka terytorialna	kluby			członkowie		
	2008	2010	2012	2008	2010	2012
Województwo kujawsko-pomorskie	644	649	803	46515	44864	52392
Powiat Radziejowski	16	13	14	1257	953	491
Miasto Radziejów	4	2	4	479	375	208
Gmina Bytoń	1	1	2	32	58	57

Gmina Dobrze	2	0	1	175	0	32
Gmina Osiećciny	1	3	3	65	154	113
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	5	5	2	404	336	48
Gmina Radziejów	2	1	1	76	12	15
Gmina Topólka	1	1	1	26	18	18

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Zgodnie z wizją społeczeństw rozwiniętych sport powinien być dobrem ogólnodostępnym, osiągalnym w różnorodnych formach, dostosowanych do możliwości i zainteresowań obywateli. Sport jest także bardzo istotnym czynnikiem składowym systemu edukacji, kształtującym osobowość dziecka, wyrabiającym przyzwyczajenia prozdrowotne. Jego upowszechnianie jest więc elementem profilaktyki i dbałości o stan zdrowia społeczeństwa. Ogólny dostęp do aktywności fizycznej w zdecydowany sposób przeciwdziała negatywnym zjawiskom i patologiom społecznym. Dlatego też w przyszłości w powiecie powinien być położony szczególny nacisk na aspekt rozwoju sportu, gdyż jest on nie tylko formą spędzania wolnego czasu, ale również formą promocji i poszerzania horyzontów poprzez kontakt ze sportowcami z innych rejonów powiatu, województwa a nawet kraju. Wśród możliwych do realizacji przedsięwzięć wyróżnia się przede wszystkim doposażenie klubów, organizację imprez rekreacyjnych oraz promocję aktywnego stylu życia.

III.9. Dziedzictwo kulturowe

Na terenie powiatu radziejowskiego znajduje się wiele cennych obiektów dziedzictwa kulturowego, które stanowiąc jeden z kluczowych zasobów przyczyniają się do wzrostu zainteresowania turystów tym regionem. Do głównych zabytków można zaliczyć:

- kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Jakuba z pierwszej połowy XVI w. w Piotrkowie Kujawskim,
- kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Trójcy z końca XIX w. w Połajewie;
- kościół klasztorny Franciszkanów murowany pw. Podwyższenia Św. Krzyża z 1331 roku w Radziejowie,
- kościół parafialny rzymskokatolicki murowany pw. Wniebowzięcia NMP z 1331 roku w Radziejowie (zły stan techniczny murów kościoła, wskazana regotyżacja kościoła),
- Klasztor Braci Mniejszych Konwentualnych (zły stan techniczny ścian zewnętrznych, zły stan techniczny pokrycia dachowego, brak дренаżu i odwodnienia wokół kościoła, zły stan dzwonnicy, zły stan techniczny podziemi kościoła),

- kościół parafialny rzymskokatolicki murowany pw. św. Bartłomieja z okresu 1870-1876 w miejscowości Bronisław (wymagany remont elewacji, dachów oraz wymiana drzwi wejściowych),
- kościół parafialny rzymskokatolicki mur. pw. św. Jadwigi i NMP Królowej Polski z 1882 roku w Byczynie (wymagany remont elewacji, dachów oraz wymiana drzwi wejściowych),
- Historyczne Założenie Urbanistyczne Miasta Radziejowa (zły stan istniejących nawierzchni jezdni i chodników, brak kanalizacji sanitarnej i deszczowej, zniszczone obiekty małej infrastruktury),
- kościół parafialny rzymskokatolicki drewniany pw. Wniebowzięcia NMP z okresu 1861-1863 w Krzywosądku oraz budynek plebani (wymagana wymiana dachu, docieplenie oraz naprawa murów),
- kościół parafialny rzymskokatolicki murowany pw. św. św. Wojciecha i Barbary z 1860 roku w Broniewie,
- park dworski z drugiej połowy XIX w. w Broniewie,
- park dworski z początku XX w. miejscowości Skibin,
- kościół parafialny rzymskokatolicki drewniany pw. św. Doroty z 1775 roku w miejscowości Orle,
- wiatrak paltrak drewniany z 1892 roku w miejscowości Orle,
- park dworski z połowy XIX w. w Czamaninie,
- kaplica drewniana, ob. kościół paraf. Rzymskokatolicki pw. św. Hieronima z 1773 roku w Czamaninku,
- kościół parafialny rzymskokatolicki murowany pw. św. Wniebowzięcia NMP z 1862 roku w Świerczynie,
- dwór murowany z połowy XIX w. w miejscowości Świesz,
- kościół parafialny rzymskokatolicki murowany pw. św. Andrzeja Apostoła z okresu 1899-1903 w Witowie (wymagany pilny remont ogrodzenia wokół kościoła),
- kaplica cmentarna murowana pw. Św. Krzyża z połowy XIX w. w Witowie,
- kościół parafialny rzymskokatolicki murowany pw. św. Wawrzyńca z drugiej połowy XII w. w Kościelnej Wsi,
- kościół parafialny rzymskokatolicki murowany pw. Opieki MB z okresu 1854-1856 w Osięcinach,

- zespół dworsko-parkowy w Stróżewie (wymagany pilny remont dachu, elewacji oraz stropów),
- zespół dworsko-parkowy w Niegibalicach (zły stan techniczny dachu, zniszczone tynki, zerwane stropy, częściowy brak stolarki).

Wiele zabytków wymaga renowacji i konserwacji. Odpowiednie przygotowanie i przeprowadzenie modernizacji posłuży nie tylko zachowaniu dziedzictwa kulturowego, ale także wzrostowi świadomości społecznej dla ochrony dziedzictwa kulturowego regionu, wzrostowi konkurencyjności regionu oraz promocji walorów turystycznych.

Teren powiatu radziejowskiego jest przeciętnie wyposażony w pozostałą infrastrukturę kulturalną, o czym przekonuje analiza danych zawartych w Tabeli XXX. Na jego obszarze nie jest zlokalizowane żadne kino, teatr czy muzeum. Głównymi miejscami rozwoju usług kulturalnych są domy kultury, które oferują bogatą paletę zajęć wspierających amatorski rozwój artystyczny lokalnych mieszkańców. Przy domach zlokalizowane są często zespoły wokalne i instrumentalne, orkiestry dęte, kółka plastyczne czy teatralne. Instytucje te są także organizatorami festiwali, pikników czy festynów związanych z obchodami świąt narodowych czy dożynek. W swojej działalności domy kultury nastawione są także na zajęcia towarzyskie (kursy tańca, turnieje szachowe czy brydżowe) oraz oświatowo-wychowawcze (animacja ćwiczeń dla dzieci, spotkań z psychologami czy ważnymi personami odwiedzającymi gminę). Obecny stan infrastrukturalny oraz wyposażenia domów kultury pozostawia wiele do życzenia, między innymi brakuje systemów informatycznych, umożliwiających dostęp do cyfrowych zasobów nauki, kultury i dziedzictwa narodowego. Domy kultury posiadają także przestarzałe źródła zaopatrywania w energię. Jednostki tego typu nie funkcjonują nadal na terenie gminy Bytoń.

Istotnymi ośrodkami krzewiącymi wartości kulturowe są także biblioteki. Na terenie powiatu radziejowskiego funkcjonują:

- Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Franciszka Becińskiego w Radziejowie oraz jej filia Nr 1 (Szpitalna),
- Gminna Biblioteka Publiczna w Bytoniu działająca wraz z filią w strukturach „Wiejski Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna” w Bytoniu,
- Gminna Biblioteka Publiczna Dobrem,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Osiecinach oraz jej filia w Kościelnej Wsi,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Radziejowie z/s w Płowcach działająca w strukturach Gminnego Ośrodka Kultury w Czołowie,

- Gminna Biblioteka Publiczna w Topólce,
- Biblioteka Publiczna w Piotrkowie Kujawskim.

W swoich gminnych i miejskich środowiskach biblioteki są placówkami pełniącymi istotną rolę kulturalno-edukacyjną oraz informacyjną wobec społeczności własnych, a w przypadku Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Franciszka Becińskiego w Radziejowie, jako biblioteki zarówno miejskiej, jak i powiatowej swym kręgiem oddziaływania obejmującej także teren całego powiatu i wykraczającej poza jego granice. Wspomniana jednostka posiada najbogatszy zbiór Regionalistów pieczęlowicie gromadzonych i poszukiwanych zarówno na rynku księgarskim jak i antykwarycznym. Wraz z bibliotekami powiatowymi z terenu powiatu opracowuje wstępnie Bibliografię Regionalną, która na kolejnych etapach opracowywania przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną i Książnicę Kopernikańską w Toruniu stanowi o wartości Bibliografii województwa kujawsko-pomorskiego.

Biblioteki Publiczne Powiatu Radziejowskiego od lat starają się sprostać zadaniu i dopasowywać swoją działalność do zmian cywilizacyjnych. Poprzez liczne szkolenia i warsztaty bibliotekarze ciągle doskonalą swoje kompetencje zawodowe, a to z kolei przyczynia się nie tylko do wzmocnienia wizerunku tej grupy zawodowej ale przede wszystkim podnoszenia usług bibliotecznych.

Tabela XXX. Liczba instytucji kultury na terenie powiatu radziejowskiego w 2013 roku

Wyszczególnienie	Biblioteki	Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	Zespoły artystyczne	Koła artystyczne
Powiat Radziejowski	11	5	47	18
Miasto Radziejów	2	1	8	
Gmina Bytoń	2	-	-	-
Gmina Dobrze	1	1	7	5
Gmina Osięciny	2	1	12	2
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	1	1	16	8
Gmina Radziejów	2	-	-	-
Gmina Topółka	1	1	4	3

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Wiele ośrodków aktywnie promujących kulturę wymaga dalszego wsparcia na bieżącą działalność (organizacja imprez kulturalnych, warsztatów zajęciowych, kół rozwoju osobistego). Niezbędnymi elementami stają się także niewystarczające wyposażenie w sprzęt

multimedialny, nagłaśniający, zaplecze rekwizytowe. Biblioteki posiadają zasoby niezdigitalizowane, co w dobie powszechnego dostępu do Internetu stanowi poważne ograniczenie.

III.10. Infrastruktura transportowa

Infrastruktura drogowa powiatu radziejowskiego oparta jest o drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Przez jego teren przebiega jedna droga krajowa leżąca w ciągu drogowym Gostynin-Inowrocław, o jej długość 20,7 km. Drogi wojewódzkie biegną z Ciechocinka do Sompolna przez Radziejów i Piotrków Kujawski, od Ujmy Małej przez Osięciny, Bytoń, do Piotrkowa Kujawskiego oraz z Lubania do Osięcin. Ich łączna długość wynosi 69 km. Długość dróg powiatowych ulokowanych na terenie jednostki wynosi 285,3 km dla dróg o nawierzchni twardej, 284,1 dróg o nawierzchni twardej ulepszonej oraz 8,2 km dróg o nawierzchni gruntowej. Dodatkowo powiat przecina 451,1 km dróg gminnych o nawierzchni twardej, 357,7 km o nawierzchni twardej ulepszonej oraz 353,7 km o nawierzchni gruntowej, przy czym długość tych pierwszych zwiększyła się od 2011 roku o 43,3 km, a drugich o 46,5 km. Z kolei długość dróg o nawierzchni gruntowej uległa zmniejszeniu o 157,5 km. Stan dróg oceniany jest jako zły. Szacuje się, że około 176 km dróg powiatowych wymaga pilnego remontu. Podobne potrzeby odnotowuje się w przypadku dróg gminnych. Istotnym brakiem dostrzeganym na terenie powiatu są elementy infrastruktury towarzyszącej ciągom drogowym. Wśród takich elementów wyróżnić można: zatoki parkingowe, progi zwalniające, balustrady oraz ekrany ochronne. Dodatkowo w wielu miejscach (między innymi Gmina Bytoń) wskazane jest wykonanie nowych nawierzchni, odtworzenie poboczy i rowów przydrożnych, budowa zatok autobusowych, barier ochronnych oraz oznakowanie pionowe i opracowanie organizacji ruchu na istniejących progach.

Ważnym elementem komunikacji zbiorowej na terenie powiatu są połączenia autobusowe, które obsługiwane są na bieżąco przez Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy. Ważnymi kierunkami mobilności mieszkańców są duże ośrodki rozwoju w województwie – Toruń, Bydgoszcz, Włocławek oraz Inowrocław. Obserwuje się niewystarczającą liczbę połączeń do tych miast (6 do Torunia i 9 do Bydgoszczy). Z Radziejowa można także bezpośrednio dostać się do Poznania, Gdańska, Warszawy czy Konina.

W powiecie radziejowskim znajduje się magistrała kolejowa Śląsk-Porty, z przystankiem osobowym w Piotrkowie Kujawskim. Na przystanku tym zatrzymują się tylko

pociągi osobowe. W sąsiedztwie przystanku znajduje się bocznicą kolejowa, która w przyszłości może być wykorzystywana, jako ważny element transportowy powiatu.

Powiat radziejowski znajduje się w dogodnej lokalizacji, jeśli chodzi o możliwość korzystania z transportu lotniczego. Odległości od najbliższych lotnisk kształtują się następująco:

- Bydgoszcz – 73 km,
- Poznań – 144 km,
- Warszawa – 237 km,
- Gdańsk – 217 km

Najważniejszym, najbliższym lotniskiem dla powiatu radziejowskiego jest Międzynarodowy Port Lotniczy im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy. Aktualnie oferuje on regularne połączenia pasażerskie do Birmingham, Londynu, Dublina i Warszawy, natomiast w okresie wakacyjnym dodatkowo kilkanaście kierunków czarterowych. W roku 2013 z usług lotniska skorzystało 289 329 pasażerów.

Na terenie Powiatu Radziejowskiego znajduje się tylko 6,5 km ścieżek rowerowych. Zostały one wybudowane w ostatnich 2 latach, co unaocznia postępowanie władz lokalnych w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Najwięcej z nich, bo 3,9 km zbudowano na terenie gminy Dobre, 2,1 km obejmuje gminę Topólka, a 0,5 km miasto Radziejów. Widać zatem, że jest to aspekt, który dopiero zaczyna się rozwijać i daje pozytywne prognozy na przyszłe lata, bowiem jest to aktywna forma spędzania wolnego czasu i nie tylko – wiąże się ona z ograniczeniem dostających się do atmosfery spalin samochodowych poprawiając tym samym jakość powietrza, a co za tym idzie polepszenie zdrowia mieszkańców. Budowa ścieżek rowerowych jest jednym z priorytetów ujętych w gminnych planach gospodarki niskoemisyjnej, a z uwagi na niedużą długość obecnie funkcjonujących dróg rowerowych należy liczyć się z silną ekspansją w tym kierunku. Na najbliższe lata planowane są budowy nowych odcinków o łącznej długości 18 km, w tym:

- budowa ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 266 w miejscowościach Biskupice i Bieganowo – celem jest zwiększenie bezpieczeństwa osób poruszających się drogą wojewódzką oraz umożliwienie dojazdu uczniom do szkoły w Bieganowie,
- budowa ścieżki pieszo-rowerowej na terenie Gminy Dobre, odcinki Dobre-Bronisław ok. 3km, Dobre-Krzywosądz ok.2 km oraz Dobre-Kłonowo również ok.

2 km – celem jest zwiększenie bezpieczeństwa podróżujących oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych,

- budowa ścieżki rowerowej Topólka – Świerczyn - ścieżka ta będzie ciągiem turystycznym, który połączy istniejącą już ścieżkę Topólka – Rybiny Leśne, planowaną ścieżkę Rybiny Leśne – Orle, planowany szlak turystyczny Orle – Kamieniec (łączy jeziora Głuszyńskie i Kamieniec).

Dzięki nowym ciągom pieszo-rowerowym mieszkańcy uzyskają możliwość dojazdu zarówno do zakładów pracy, szkół jak i obiektów handlowo-usługowych oraz zwiększą bezpieczeństwo poruszania się, gdyż obecnie jazda drogą wojewódzką oraz powiatową o dużym stopniu natężenia ruchu jest bardzo ryzykowna.

III.11. Energetyka

III.11.1. Elektroenergetyka

Dystrybutorem energii na terenie Gminy Radziejów jest Zakład Energetyczny Toruń S.A. – Rejon Energetyczny Radziejów. Reszta gmin zasilana jest dwoma głównymi punktami znajdującymi się na terenie Lubrańca i Piotrkowa Kujawskiego GZP 110/115 kV. Z uwagi na to, iż nie podjęto żadnych prac związanych z remontem i zmodernizowaniem istniejących linii napowietrznych działania takie powinny zostać podjęte w niedalekiej przyszłości, głównie z uwagi na coraz częstsze awarie. Równie ważną kwestią z uwagi na to, że gminy zasilane są z terenów innych gmin wydaje się być budowa stacji transformatorowych na ich terenie. Uniknie się w ten sposób ryzyka czasowego wyłączenia energii elektrycznej.

III.11.2. Oświetlenie uliczne

Na terenie powiatu funkcjonuje w większości przestarzałe oświetlenie uliczne. W ostatnich latach na terenie miasta i gminy Radziejów wybudowano nową infrastrukturę oświetleniową, podnoszącą bezpieczeństwo mieszkańców, szczególnie zimą, kiedy przez większość dnia jest ciemno. Nowe lampy zamontowano w Biskupicach, Przemystce, Szostce, Płowcach, Bieganowie, Broniewku, Czołowie, Czołótku, Starym Radziejowie Kolonii i Kłonówku. Inwestycje tego typu powinny być również realizowane na obszarach pozostałych. W najbliższych latach planowana jest modernizacja oświetlenia na terenie Gminy Dobrze w lokalizacji ul. 19 Stycznia, ul. Matejki, ul. Mickiewicza, ul. Gagarina, ul. 22 Lipca, ul. Powstańców, ul. Szkolnej, ul. Parkowej i ul. Piaskowej. Podobne potrzeby odnotowano w Gminie Piotrków Kujawski oraz na terenie Gminy Bytoń – na obszarze sołectw Niegibalice, Litychowo, Nasiłowo, Nowy Dwór, Borowo, Budziszów, Ludwikowo,

Póćinno, Dąbrówka, Morzyce, Witowo, Świesz, Bytoń, Wandynowo, Czarnocice, Strózewo oraz na działkach rekreacyjnych nad Jeziorem Głuszyńskim.

III.11.3. Gazownictwo

Na terenach gminnych w Powiecie Radziejowskim wykorzystuje się gaz bezprzewodowy, którego używa się w gospodarstwach domowych głównie do przygotowywania posiłków.

Na terenie Miasta Radziejów istnieje sieć gazowa, której długość wynosi 16 012 m. Gazyfikacja Miasta Radziejów została rozpoczęta w 2006 roku. Źródłem zasilania w gaz dla Miasta jest gazociąg wysokiego ciśnienia DN 700 relacji Gustorzyn – Mogilno przebiegający przez teren gminy. Gazociąg ten zasila stację gazową wysokiego ciśnienia o przepustowości $Q = 3\,150 \text{ [m}^3/\text{h]}$, zlokalizowaną w miejscowości Przemystka. Na terenie miasta wykorzystywany jest gaz ziemny wysokometanowy typu E. Odbiorcy na obszarze miasta zasilani są z dystrybucyjnej sieci gazowej średniego ciśnienia, która należy do Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Gdańsku, Zakład w Bydgoszczy. Długość sieci rozdzielczej na terenie miasta wynosi 10,312 km. Długość przyłączy to 1,227 km, natomiast ilość przyłączy to 88 szt. Liczba gospodarstw domowych odbierających gaz wynosi 151, w tym 115 gospodarstw domowych wykorzystuje gaz na cele ogrzewania mieszkań. Według szacunków liczba osób korzystających z sieci gazowej wynosi 468 co stanowi około 8% wszystkich mieszkańców miasta.

Według danych Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Gdańsku w 2013 r. łącznie dostarczono $1\,129\,092 \text{ m}^3$ gazu ziemnego, w tym dla gospodarstw domowych – $279\,837 \text{ m}^3$, przemysłu – $304\,495 \text{ m}^3$ oraz handlu i usług – $544\,760 \text{ m}^3$. Największymi odbiorcami gazu na terenie miasta są Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz EMPEGIEK, które w 2013 r. zużyły odpowiednio $353\,074 \text{ m}^3$ oraz $289\,561 \text{ m}^3$ gazu (łącznie udział tych podmiotów w ogólnej ilości zużytego gazu na terenie miasta wynosi około 57 %). Gaz dostarczany do EMPEGIEK służy jako paliwo do wytwarzania ciepła w kotłowni lokalnej obsługującej budynki mieszkalne wielorodzinne zlokalizowane w rejonie ulicy Objezdnej. Na kolejnych wykresach przedstawiono udział procentowy poszczególnych branż w ogólnej ilości dostarczonego gazu oraz udział gazu dostarczonego dwóm największym odbiorcom na terenie miasta SPZOZ i EMPEGIEK w ogólnej ilości dostarczonego gazu.

Według danych uzyskanych od Polskiej Spółki Gazownictwa w chwili obecnej w fazie projektowania znajdują się inwestycje mające na celu przyłączenie odbiorców zlokalizowanych przy ulicach: Brzeskiej, Komunalnej, Rolniczej, Moniuszki, Miodowej oraz

Jana Pawła II. W ramach potrzeb mieszkańców oraz możliwości technicznych i ekonomicznych operator sukcesywnie będzie rozbudowywał sieć gazową na terenie Radziejowa. Obecny system sieci gazowej przedstawiono na poniższym rysunku.

Dodatkowo na terenie Miasta i Gminy Piotrków Kujawski wybudowano odcinek sieci gazociągu średniego ciśnienia o długości 10 500 m. Duże zainteresowanie budową sieci gazowej w przyszłości wyraża Gmina Osiećciny, która gwarantuje zapotrzebowanie na tego typu usługi od 2799 mieszkańców.

Istnieje możliwość gazyfikacji gmin, jako odgałęzienie od gazociągu wysokiego ciśnienia DN 700 Gustorzyn-Mogilno poprzez budowę na ich terenie gazociągów, stacji redukcyjno-pomiarowych oraz sieci gazociągów rozdzielczych średniego napięcia. Prace te powinny zostać wykonane w niedalekiej przyszłości, bowiem znacznie polepszą jakość życia na terenach wiejskich. Gazyfikacja pozwala na zastosowanie gazu do celów technologicznych, jak również jako czynnika grzewczego, co powoduje ograniczenie zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego.

III.11.4. Ciepłownictwo

Zaopatrzenie obszarów powiatu radziejowskiego w ciepło oparte jest w większości (gminy) na indywidualnych źródłach ciepła i kotłowniach zakładowych. Są to w przeważającej części kotłownie opalane węglem lub koksem i ogrzewające zakłady produkcyjne, urzędy, szkoły i budynki mieszkalne. W niewielkiej części w kotłowniach źródłem ciepła jest olej opałowy.

III.12. Energia odnawialna

Szansą dla regionu są możliwości eksploatacji ekologicznych źródeł energii – zwiększają one bezpieczeństwo energetyczne oraz stwarzają możliwość poprawy zaopatrzenia w energię terenów, na których słabo rozwinięta jest infrastruktura energetyczna. Powstawanie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego nowych inwestycji w zakresie OZE może przyczynić się także do redukcji emisji dwutlenku węgla oraz wpłynąć na oszczędność energii i zwiększenie efektywności energetycznej. Naturalny potencjał województwa stwarza dogodne warunki dla rozwoju energetyki odnawialnej.

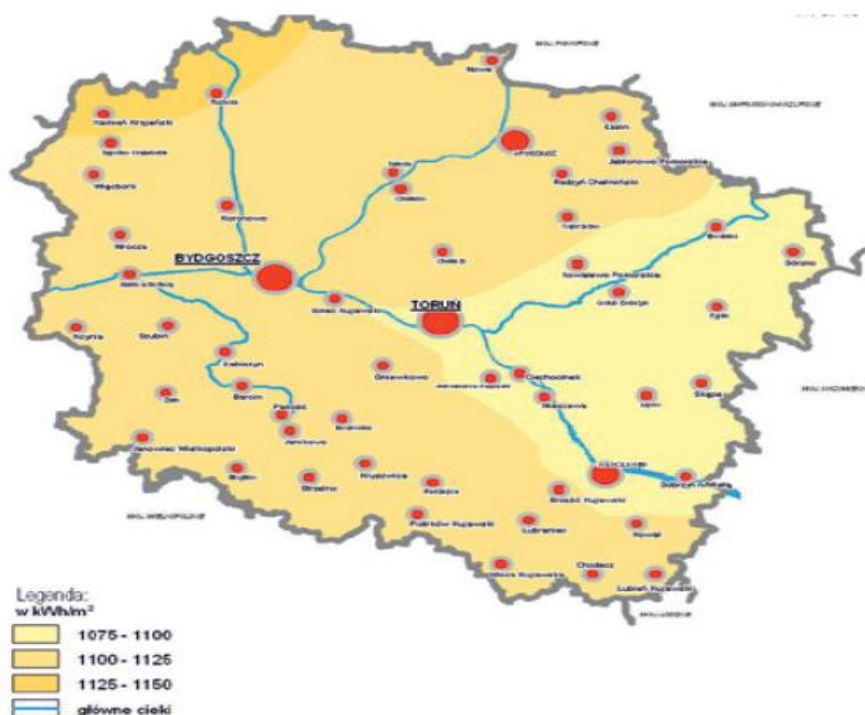
III.12.1. Energia słoneczna

Słońce jest największym i najtańszym źródłem energii odnawialnej. Prognozuje się, że w najbliższych latach będzie miało bardzo duże znaczenie w proekologicznym pozyskiwaniu energii cieplnej i elektrycznej.

Według danych literaturowych gęstość promieniowania słonecznego dla Europy to 1 200 kWh/m²/rok, a dla Polski – ok. 1 000 kWh/m²/rok. Najwięcej energii Słońce dostarcza w lecie, przy czym aż 80% przypada na okres wiosenno-letni (kwiecień – wrzesień). W zależności od dostępności energii promieniowania słonecznego preferuje się różne formy jej wykorzystania i różne typy instalacji. Bezpośrednia zamiana energii promieniowania słonecznego na ciepło zachodzi w kolektorach słonecznych, natomiast energię elektryczną otrzymujemy w wyniku konwersji zachodzącej w ogniwach fotowoltaicznych.

Najbardziej uprzywilejowanymi rejonami Polski pod względem napromieniowania słonecznego jest m.in. centrum Polski, do którego należy województwo kujawsko-pomorskie. Uzyskuje napromieniowanie rzędu 1022-1048 kWh/m²/rok, a południowe, wschodnie i północne tereny kraju – 1000 kWh/m²/rok i mniej. Zróżnicowanie regionalne występujące województwie przedstawia Mapa IV.

Mapa IV. Strefy nasłonecznienia w województwie kujawsko-pomorskim

Źródło: (Dotychczasowe planowanie i wykorzystane inwestycje w Odnawialne Źródła Energii w województwie kujawsko-pomorskim)

W 2012 roku w powiecie radziejowskim liczba instalacji kolektorów słonecznych wynosiła 26 sztuk o skumulowanej powierzchni 114,37 m². W roku 2009 powierzchnia ta wynosiła zaledwie 24 m². Wynik ten jest jednym z najsłabszych odnotowanych w całym województwie, bowiem powierzchnia 114,37 m² stanowi jedynie 0,46% całości (24 771,67 m²).

W przypadku ogniw fotowoltaicznych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2012 roku funkcjonowały dwie farmy o łącznej mocy 82,34 kW. Poważnym ograniczeniem dla rozwoju tego sektora jest cena urządzeń oraz ich niska sprawność. Dynamiczny rozwój konkurencji w tej branży wpływa na obniżkę cen, co może w przyszłości skutkować większym zainteresowaniem mieszkańców.

Słońce wytwarza energię, która dzięki kumulacji w gruncie, powietrzu i wodzie może być wykorzystywana do ogrzewania za pomocą pomp ciepła. Urządzenie takie jest w stanie wytworzyć dużo więcej energii cieplnej niż samo pobiera do zasilania swojego układu. Dzięki wymiennikowi ciepła jaki pobiera energię ze środowiska naturalnego 75% wytwarzanej energii to darmowa energia słoneczna, którą można wykorzystać do ogrzewania. Wykorzystywanie skumulowanego ciepła jest na tyle efektywne, że koszty ogrzewania mogą ulec ograniczeniu nawet o 75%. W większości przypadków pomp używa się do ogrzewania domów jednorodzinnych lub innych obiektów, dla których najczęstszym źródłem naturalnego ciepła jest grunt. W 2012 roku w powiecie radziejowskim rozmieszczone zostały dwie pompy ciepła w celach mieszkalnych o mocy 50kW. W skali całego województwa wynik ten (ilość) stanowił jedynie 0,65% całości (306 sztuk).

III.12.2. Energia wiatru

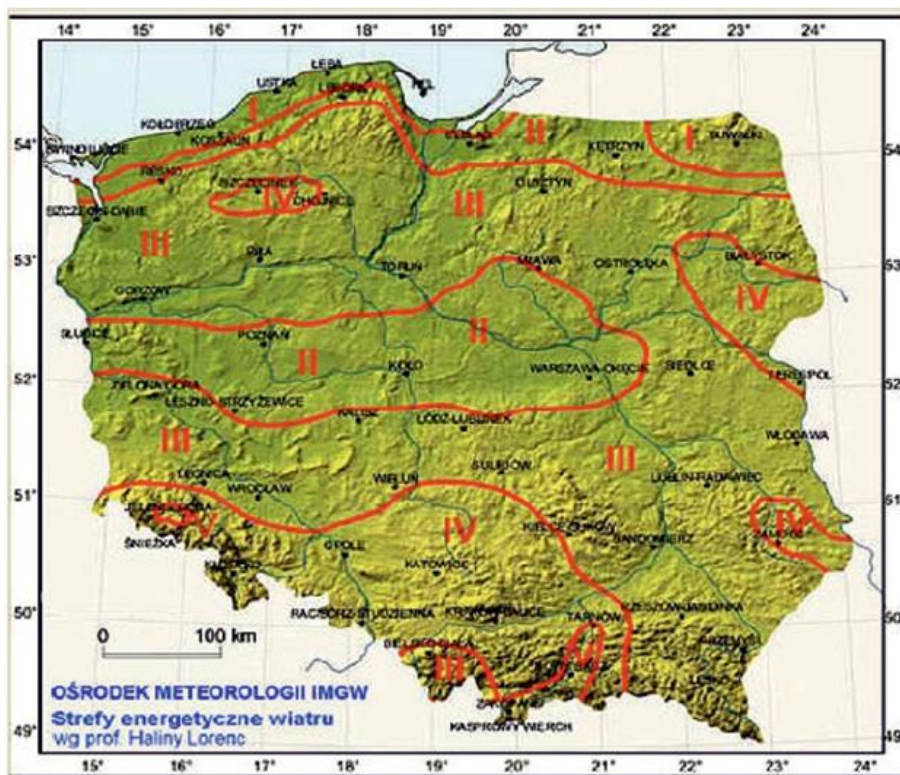
OZE w Polsce rozwija się coraz szybciej, a ze wszystkich ich rodzajów największy wzrost mocy w ciągu ostatnich lat ma miejsce w grupie elektrowni wiatrowych. Bardzo duża ich ilość znajduje się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Wynika to m.in. z korzystnych warunków wietrznych. Według mapy wietrzności (Mapa V) opracowanej przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej region ten mieści się w strefie bardzo korzystnej (II strefa) i korzystnej (III strefa) do pracy siłowni wiatrowych. Najkorzystniejsze warunki pod względem wietrzności znajdują się w południowej i wschodniej części województwa, do których należy powiat radziejowski.

W powiecie radziejowskim w 2012 roku znajdowało się 86 siłowni wiatrowych o mocy 24,36 MW. Jeszcze w roku 2009 było ich 50 (moc 8,8 MW). Wynik taki jest trzecim w skali województwa – więcej siłowni mają tylko powiat aleksandrowski (88) oraz

inowrocławski (86). W Powiecie Radziejowskim zlokalizowanych jest także pięć farm wiatrowych – w gminie Dobrze, Bytów, Radziejów oraz Piotrkowie Kujawskim. Łączna moc elektrowni wiatrowych na analizowanym obszarze wynosi 82,61 MW.

Mapa V Strefy energetyczne wiatru

Źródło: (Dotychczasowe planowanie i wykorzystane inwestycje w Odnawialne Źródła Energii w województwie kujawsko-pomorskim)

III.12.3. Energia Wody

W Polsce udział energetyki wodnej w ogólnej produkcji energii elektrycznej wynosi ok. 2,5%. Teoretyczne zasoby hydroenergetyczne naszego kraju odpowiadają niemal 10% produkowanej w nim energii elektrycznej. Podstawowy warunek pozyskiwania energii potencjalnej wody to funkcjonowanie w określonym miejscu znacznego jej spadku i przepływu. Budowa elektrowni wodnej ma zatem największe uzasadnienie w okolicy istniejącego cieku lub przepływowego jeziora leżącego w pobliżu. Na terenie powiatu radziejowskiego potencjalnie pod tym kątem wykorzystać można jedyny ciek, który nadaje się do pozyskiwania tego typu energii, a jest nim rzeka Zgłowiączka. Dlatego też tereny położone niedaleko wspomnianego cieku powinny zacząć interesować się budową tego typu instalacji.

III.12.4. Energia geotermalna

Energia geotermalna powinna być traktowana jako jedno z głównych odnawialnych źródeł energii w naszym kraju, który posiada duże zasoby wód geotermalnych niskotemperaturowych. Można je spotkać w skałach znajdujących się pod przeważającą częścią naszego kraju. Do praktycznego zagospodarowania nadają się wody występujące na głębokościach do 3-4 km. Temperatury wód w złożach osiągają 20-130°C.

Na obszarze Polski wyróżniono trzy prowincje geotermalne, w skład których wchodzi rozległe geologiczne baseny sedymentacyjne, zawierające liczne zbiorniki wód geotermalnych. Łączna ich powierzchnia wynosi ok. 250 000 km² (ok. 80 % powierzchni kraju).

Powiat radziejowski należy do Prowincji Środkowo Europejskiej, a dokładniej do Okręgu Grudziądzko-Warszawskiego, który ma powierzchnię 70 000 km² z wodami geotermalnymi występującymi w kredzie, jurze i triasie o łącznych zasobach 3 100 km³ wód zawierających energię cieplną równoważną 11 960 mln t.p.u. co daje średnio 44 mln m³ wody/km² czyli 168 000 t.p.u./km².

Oprócz ciepłownictwa, wody geotermalne są stosowane w lecznictwie i rekreacji, a w pojedynczych przypadkach odzyskuje się z nich dwutlenek węgla i lecznicze sole mineralne oraz stosowane są one w systemie kaskadowego zagospodarowania ciepła geotermalnego. Na terenie powiatu radziejowskiego obecnie nie występuje żadna instalacja wykorzystująca ciepło wód geotermalnych.

III.12.5. Biomasa i biogaz

Obecnie biomasa w ujęciu energetycznym, to źródło energii pierwotnej, na które składają się wszelkie substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego ulegające biodegradacji i którego wykorzystanie w celach energetycznych nie jest ograniczone przepisami prawa.

Wytwarzanie biomasy kojarzy się przede wszystkim z produkcją rolniczą i leśną. Województwo kujawsko-pomorskie oraz należący do niego powiat radziejowski jest obszarem wyposażonym w dobrej jakości gleby uprawne, a rolnictwo ma kluczowe znaczenie dla gospodarki tego regionu. Należy ono do województw, które plasuje się stosunkowo wysoko w produkcji żywca (zwłaszcza trzody chlewnej), hodowli bydła, drobiu czy w mleczarstwie. Region znany jest również z wysokiej jakości zbóż, buraków cukrowych, rzepaku, ziemniaków, owoców i warzyw. Obecnie biomasa nie stanowi popularnego środka

opalania wśród mieszkańców powiatu. W przyszłości może się ona jednak stać alternatywą dla wykorzystania węgla czy drewna, z uwagi na dobre wyposażenie w surowce niezbędne do jej produkcji.

III.13. STAN CZYSTOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Monitoring powietrza atmosferycznego to jeden z podsystemów Państwowego Monitoringu Środowiska. Celem jego funkcjonowania jest uzyskiwanie informacji i danych dotyczących poziomów substancji w otaczającym powietrzu oraz wyników analiz i ocen w zakresie przestrzegania norm jakości powietrza. Dane pozyskane w jego ramach stanowią podstawę do zarządzania jakością powietrza m.in. poprzez programy ochrony powietrza oraz plany działań krótkoterminowych.

Badanie i ocena poziomu substancji w powietrzu jest zadaniem Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Podstawowym poziomem realizacji zadania, zgodnie z ustawą - Prawo ochrony środowiska, jest województwo, obejmujące określoną liczbę stref, zaś powiat radziejowski należy do strefy kujawsko-pomorskiej.

Wyróżnia się trzy główne źródła emisji zanieczyszczeń antropogenicznych do atmosfery:

- punktowe – głównie duże zakłady przemysłowe emitujące: pyły, dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla, metale ciężkie,
- powierzchniowe – paleniska domowe, lokalne kotłownie, niewielkie zakłady przemysłowe, emitujące głównie pyły, dwutlenek siarki,
- liniowe – głównie zanieczyszczenia komunikacyjne odpowiedzialne za emisję tlenków azotu, tlenków węgla, węglowodorów aromatycznych, metali ciężkich.

Wynikiem dla wszystkich substancji podlegających ocenie na terenie strefy (dla kryteriów: poziom dopuszczalny i poziom docelowy) jest zaliczenie strefy do jednej z poniżej wymienionych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych albo poziomów docelowych,
- klasa B - jeżeli stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczeń przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, a w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest

określony - poziomy dopuszczalne przekraczają poziomy docelowe (z wyjątkiem pyłu zawieszonego PM_{2,5}),

- klasa C2 - jeżeli stężenie średnie roczne pyłu zawieszonego PM_{2,5} przekracza poziom docelowy.

W przypadku poziomów celów długoterminowych dla ozonu przyjęto następujące oznaczenie klas:

- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

Dla stref, w których został przekroczony poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji albo poziom docelowy (klasa C), zarząd województwa opracowuje projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, a sejmik województwa określa w drodze uchwały ten program. Natomiast dla stref, w których poziom substancji w powietrzu mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji (klasa B), zarząd województwa określa przyczyny przekroczenia poziomów dopuszczalnych i informuje ministra właściwego do spraw środowiska o działaniach podejmowanych w celu zmniejszenia emisji substancji powodujących przekroczenia. W przypadku wystąpienia na obszarze województwa stref, w których odnotowano przekroczenie poziomu celu długoterminowego (klasa D2), osiągnięcie tego poziomu jest jednym z celów wojewódzkiego programu ochrony środowiska.

Tabela XXXI. Klasyfikacja strefy kujawsko-pomorskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	No ₂	So ₂	CO	C ₆ H ₆	pył PM _{2,5}	pył PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
Strefa kujawsko-pomorska	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	A

źródło: (Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2013 roku)

Według klasyfikacji dokonanej ze względu na ochronę zdrowia ludzi wszystkie 4 strefy w województwie znalazły się w klasie C. Skutkuje to koniecznością sporządzenia programów ochrony powietrza, jeśli wcześniej nie powstały. O zaliczeniu stref do niekorzystnej klasy C w 2013 roku w przypadku strefy kujawsko-pomorskiej zdecydowały pył zawieszony PM₁₀ (Nakło nad Notecią - ul. P. Skargi, Grudziądz - ul. Sienkiewicza,

Koniczynka w powiecie toruńskim), benzo(α)piren (Grudziądz - ul. Sienkiewicza, Nakło nad Notecią - ul. P. Skargi, Koniczynka, Tuchola - ul. Piastowska). Klasyfikacja stref ze względu na ochronę roślin okazała się bardzo korzystna dla strefy kujawsko-pomorskiej (jedynej w województwie podlegającej tej klasyfikacji) ze względu na SO₂, NO_x i O₃, ponieważ uzyskała klasę A. W województwie kujawsko-pomorskim poziomy cel długoterminowego dla ozonu zostały przekroczone dla wszystkich czterech stref w przypadku ochrony zdrowia, jak również dla strefy kujawsko-pomorskiej w przypadku ochrony roślin (klasa D2). O zaliczeniu stref do niekorzystnej klasy D2 zdecydowały w przypadku klasyfikacji ze względu na ochronę zdrowia w strefie kujawsko-pomorskiej maksymalne stężenia 8-godzinne ozonu na czterech stacjach z województwa kujawsko-pomorskiego (Koniczynka, Zielonka, Ciechocinek, Kołuda Wielka), a potwierdzone wynikami ze stacji o dużej reprezentatywności przestrzennej z sąsiednich województw: stacji Krzyżówka i Borówiec z województwa wielkopolskiego i stacji Gajew z województwa łódzkiego.

W 2013 roku województwo kujawsko-pomorskie zajmowało 2 miejsce w rankingu województw o największej emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych. Pod względem jakości powietrza województwo kujawsko-pomorskie jest jednym z najbardziej zanieczyszczonych w naszym kraju.

Biorąc pod uwagę sam powiat radziejowski wyniki badań WIOŚ pokazują, że jest on jednym z najczystszych powiatów całego województwa kujawsko-pomorskiego.

Emisja poszczególnych zanieczyszczeń w Powiecie Radziejowskim kształtuje się następująco dla:

- dwutlenku siarki utrzymuje się na poziomie od 0 do 10 Mg/rok,
- dwutlenku azotu na poziomie od 0 do 5 Mg/rok,
- tlenku węgla na poziomie od 0 do 34,3 Mg/rok,
- pyłu na poziomie od 0 do 9,1 Mg/rok.

III.14. GOSPODARKA ODPADAMI

W powiecie radziejowskim w 2013 roku wyprodukowanych zostało 5 203,86 ton odpadów i w porównaniu do lat poprzednich ilość ta wzrosła. Jeszcze w 2011 roku wynosiła ona 4 293,76 ton, co oznacza, że obecnie wyprodukowano o 910,1 ton więcej, czyli o 21,20%. Podobna tendencja zauważalna jest na terenie jednostek samorządowych powiatu (Tabela XXXII).

Tabela XXXII. Ilość wyprodukowanych odpadów na terenie powiatu radziejowskiego w latach 2011-2013

Jednostka terytorialna	odpady ogółem (t)		
	2011	2012	2013
Województwo kujawsko-pomorskie	465172,99	474365,15	465155,92
Powiat Radziejowski	4293,76	4531,65	5203,86
Miasto Radziejów	1833,28	1838,88	1771,34
Gmina Bytoń	85,00	269,74	296,71
Gmina Dobrze	420,40	440,00	500,99
Gmina Osięciny	598,20	619,74	987,46
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	690,72	525,31	533,33
Gmina Radziejów	306,96	319,98	387,82
Gmina Topółka	359,20	518,00	726,21

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Największy udział w wytwarzaniu odpadów miało miasto Radziejów (34%). Na drugim miejscu z udziałem 19% (987,46 ton) znalazła się gmina Osięciny, a na trzecim Piotrków Kujawski – 14% (533,33 tony). Udział reszty obszarów wynosił 10 i mniej procent, przy czym najmniej wytworzonych odpadów odnotowano na terenie gminy Bytoń – 6% (296,71).

Biorąc pod uwagę odpady przypadające na jednego mieszkańca to najwięcej, bo aż 303,7kg wytwarza mieszkaniec miasta Radziejów i jest to wynik prawie ponad dwa razy większy niż w gminie Topółka, gdzie rezultat ten wynosi 145,9 kg. W odniesieniu do całego województwa kujawsko-pomorskiego przeciętny wynik uzyskany w powiecie jest niski, bowiem tutaj średnia wynosi 211,2 kg/mieszkańca.

Wykres XVIII. Odpady przypadające na jednego mieszkańca na obszarach powiatu radziejowskiego w 2013 roku

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

W województwie kujawsko-pomorskim funkcjonuje 11 regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. W Regionie 4 Włocławskim, do którego przynależy powiat radziejowski, będzie to Machnacz w gminie Brześć Kujawski, wyposażona w instalację:

- do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielanie z nich frakcji, które będą nadawać się w całości lub części do odzysku,
- do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów i wytwarzanie z nich produktów o właściwościach nawozowych,
- do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów o pojemności, która pozwoli na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacji mechaniczno-biologicznej przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

Określone zostały także instalacje przewidziane do zastępczej obsługi regionu do czasu uruchomienia pozostałych regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych oraz instalacje przewidziane do zastępczej obsługi regionu w przypadku, gdy znajdująca się w nich instalacja regionalna uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn. Do instalacji zastępczych w Regionie 4 Włocławskim należeć będzie Stary Brześć (gmina Brześć) – składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, a w przypadku jej awarii w Inowrocławiu i Lipnie.

Odpady powiatu radziejowskiego zbierane są w punkcie selektywnego zbierania odpadów we Włocławku przy ul. Komunalnej.

ROZDZIAŁ CZWARTY – TERYTORIALNY WYMIAR WSPARCIA

Do głównych przesłanek Polityki Spójności na lata 2014-2020, oprócz wymiaru społeczno-gospodarczego, zaliczyć można szerokie uwzględnienie w jej ramach wymiaru terytorialnego, biorącego pod uwagę potencjały i bariery poszczególnych terytoriów oraz ich wzajemne zależności. Podejście to ma umożliwić wykorzystanie endogenicznych czynników rozwoju obszarów, a także wytworzenie nowych form współpracy pomiędzy JST. Zdefiniowany w ten sposób wymiar terytorialny będzie wspierany w ramach RPO WK-P, jako jeden z priorytetowych instrumentów realizacji polityki terytorialnej regionu. W związku z powyższym, można powiedzieć, że podejście terytorialne umożliwi realizację poszczególnych priorytetów inwestycyjnych na poziomie najlepiej odpowiadającym potrzebom poszczególnych ORSG¹.

Wsparcie ORSG w wymiarze terytorialnym będzie wyrażało się przede wszystkim w koncentracji działań mających charakter perspektywiczny i prorozwojowy, które wspierane będą dostępnymi instrumentami finansowymi lub organizacyjnymi. Należy zaznaczyć także, że wsparcie to będzie polegało również na wzmacnianiu powiązań funkcjonalnych w ramach Powiatu Radziejowskiego i zostanie skierowane przede wszystkim na obszary związane ze:

- środowiskiem,
- edukacją,
- włączeniem społecznym,
- przeciwdziałaniem ubóstwu.

Poniżej zaprezentowano główne problemy rozwojowe, uwarunkowania i potencjały ORSG Powiatu Radziejowskiego w odniesieniu do priorytetów inwestycyjnych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020, które przewidują zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego.

Tabela XXXIII. Terytorialny wymiar wsparcia

Oś priorytetowa	Działanie	Terytorialny wymiar wsparcia
3. Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie	3.3. Efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym	Na obszarze ORSG Powiatu Radziejowskiego zdiagnozowano m.in. problem jakim jest niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna, który przejawia się głównie niską efektywnością energetyczną budynków użyteczności publicznej i budynków wielorodzinnych. Podejmowane w ostatnich latach liczne inwestycje w

¹ Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 - 2020

3. Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie		<p>tym zakresie (także przy wsparciu funduszy zewnętrznych) w budynkach użyteczności publicznej nie wyeliminowały problemu, gdyż nadal znaczna ich część wymaga modernizacji. W przypadku budynków wielorodzinnych na przestrzeni ostatnich kilku lat nie przeprowadzono większych inwestycji w zakresie modernizacji energetycznej. W związku z powyższym znaczna ich liczba wymaga przeprowadzenia tego typu prac. W znacznej mierze dotyczy to miast znajdujących się w obrębie ORSG. Ponadto należy zaznaczyć, że w budynkach (mieszkalnych i publicznych) w niewielkim stopniu wykorzystuje się odnawialne źródła energii.</p>
	3.4. Zrównoważona mobilność miejska i promowanie strategii niskoemisyjnych	<p>W kontekście zapisów Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Kujawsko – Pomorskiego ważnym aspektem programowania na lata 2014 – 2020 są projekty mające na celu minimalizację emisji szkodliwych związków do atmosfery i ochronę powietrza. W działaniu 3.4 RPO WK- P na lata 2014 - 2020 promowanie strategii niskoemisyjnych przejawiać się będzie przede wszystkim na rozwoju infrastruktury transportu zbiorowego, a także działaniach mających na celu priorytetyzację ruchu pieszego i rowerowego oraz minimalizację ruchu samochodowego. Istotnym aspektem będą także inwestycje w energooszczędne oświetlenie uliczne.</p> <p>W powiecie można zaobserwować ponadprzeciętny ruch samochodowy. Wpływa to negatywnie na stan środowiska naturalnego, a także, co ważne, na bezpieczeństwo mieszkańców. Ponadto, znaczącym problemem występującym na terenie powiatu jest zły stan techniczny sieci dróg lokalnych. W związku z powyższym dla poprawy bezpieczeństwa, jak i stanu środowiska, bardzo istotne jest podejmowanie wszelkich działań mających na celu budowę nowych ciągów pieszo – rowerowych. Przyczynią się one przede wszystkim do usprawnienia komunikacji pomiędzy gminami, a także do poprawy bezpieczeństwa rowerzystów. Obecna ich długość na obszarze ORSG nie zaspokaja potrzeb społeczności lokalnej, dlatego też budowa nowych odcinków ścieżek powinna być jednym z priorytetowych zadań inwestycyjnych obszaru.</p> <p>W powiecie radziejowskim dostrzega się również potrzebę realizacji inwestycji w obszarze rozwoju energooszczędnego oświetlenia ulicznego. Realizacja tego typu inwestycji przyczyni się zarówno do ochrony środowiska naturalnego jak i ograniczenia kosztów</p>

4	Region przyjazny środowisku		zużycia energii elektrycznej, a zatem ograniczone zostaną wydatki środków publicznych.
		4.3. Rozwój infrastruktury wodno - ściekowej	W obszarze infrastruktury wodno – kanalizacyjnej można stwierdzić, że stopień zwodociągowania terenu ORSG powiatu radziejowskiego jest porównywalny do średniej województwa kujawsko – pomorskiego, a także kraju i wynosi 88,81%. W związku z powyższym inwestycje w obrębie infrastruktury wodociągowej w przeciągu najbliższych lat dotyczyć będą głównie bieżących napraw i konserwacji. Diametralnie inaczej przedstawia się sytuacja w zakresie gospodarki kanalizacyjnej. Stopień skanalizowania obszaru jest bardzo niski – jego wartość wynosi tylko 34,76%. W zasadzie każda z gmin wchodząca w skład obszaru ORSG wskazuje na konieczność budowy zarówno sieci kanalizacyjnej, jak i przydomowych oczyszczalni ścieków.
		4.4. Ochrona i rozwój zasobów kultury	<p>Życie kulturalne społeczności powiatu radziejowskiego w dużej mierze koncentruje się wokół gminnych ośrodków kultury, gminnych bibliotek i świetlic wiejskich. Instytucje te w głównej mierze są organizatorami imprez i wydarzeń kulturalnych. Zdecydowana większość tych wydarzeń ma charakter lokalny i sezonowy, jednakże organizowane są także imprezy o randze krajowej (np. inscenizacja bitwy pod Płowcami).</p> <p>Główną barierą rozwojową w obszarze kultury są niewystarczające środki finansowe. Środki te powinny być w większym stopniu przeznaczone na wsparcie zarówno instytucji kultury oraz zatrudnienie animatorów kultury. Dodatkowo, należy zaznaczyć, że część obiektów zabytkowych położonych na ORSG Powiatu Radziejowskiego wymaga renowacji.</p>
6.	Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry	6.2. Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych	<p>Zdecydowana większość jednostek samorządu terytorialnego z obszaru ORSG Powiatu Radziejowskiego dostrzega potrzebę przeprowadzenia procesów rewitalizacyjnych. Samorządy mają także świadomość, iż rewitalizacja w pierwszej kolejności ma prowadzić do minimalizacji negatywnych zjawisk natury społecznej i gospodarczej, a następnie środowiskowej i funkcjonalnej.</p> <p>Identyfikacja obszarów problemowych zostanie dokonana w Lokalnych/Gminnych Programach Rewitalizacji na podstawie opracowywanych obecnie Wytycznych.</p>

<p>6. Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry/ 10. Innowacyjna edukacja</p>	<p>6.3. Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną 6.3.1. Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną/ 10.2 Edukacja ogólna i zawodowa 10.2.1. Wychowanie przedszkolne</p>	<p>Powiat radziejowski dysponuje dużym potencjałem w zakresie zwiększania jakości usług edukacyjnych w ramach wychowania przedszkolnego.</p> <p>Dążąc do wzrostu jakości usług świadczonych w tym zakresie, niezbędna będzie rozbudowa i doposażenie istniejących placówek przedszkolnych. Dodatkowo, oprócz prac infrastrukturalnych, należy podejmować działania w zakresie wsparcia pedagogów. Działania te powinny być ukierunkowane w celu podniesienia ich kompetencji i kwalifikacji. Dodatkową niezbędną inwestycją jest także utworzenie żłobka.</p>
<p>8. Aktywni na rynku pracy</p>	<p>8.1. Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez działania powiatowych urzędów pracy/ 8.2. Wspieranie aktywności zawodowej w regionie 8.2.1. Wsparcie dla osób pozostających bez zatrudnienia na rzecz podniesienia poziomu aktywności zawodowej</p>	<p>Istotnym problemem terenu ORSG Powiatu Radziejowskiego stanowiącego jedną z głównych barier rozwojowych tego obszaru jest dość duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej – 6 436 osób², co stanowi ok. 15,5% ogółu mieszkańców. W związku z powyższym jednocześnie oprócz wsparcia finansowego należy położyć nacisk na rozwój innych, alternatywnych form wsparcia, które pozwolą lokalnej społeczności poprawić swoją sytuację życiową.</p> <p>Wszystkie samorządy wchodzące w skład ORSG Powiatu Radziejowskiego mają duże doświadczenie w realizacji działań skierowanych na aktywizację społeczno-zawodową osób, rodzin i grup zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Większość tego typu działań realizowana była ze wsparciem funduszy unijnych w latach 2007 – 2013 i były to przede wszystkim szkolenia zawodowe, poradnictwo zawodowe i psychologiczne, kursy kompetencji społecznych czy spotkania integracyjne. Najważniejszymi efektami realizacji powyższych działań to przede wszystkim znalezienie pracy przez część osób uczestniczących w projektach. Niestety, ale dość znaczny odsetek beneficjentów wsparcia w poprzednim okresie programowania, mimo wzięcia udziału w projektach, w żaden sposób nie poprawił swojej sytuacji życiowej. W związku z powyższym, w obecnej perspektywie samorządy podkreślają, że działania w zakresie aktywizacji osób wykluczonych społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem powinny być bardziej zindywidualizowane. Szkolenia powinny być dobrane indywidualnie, a także realizowane pod potrzeby obecnych i przyszłych pracodawców. Należy</p>

² Dane GUS BDL 2013

8. Aktywni na rynku pracy		również organizować staże i prace społecznie użyteczne, a także rozwijać poradnictwo psychologiczne i prawne. Sygnalizowana jest także potrzeba tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.
	8.4 Godzenie życia zawodowego i rodzinnego 8.4.1 Wsparcie zatrudnienia osób pełniących funkcje opiekuńcze 8.4.2. Rozwój usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	<p>Równouprawnienie mężczyzn i kobiet w przypadku działania 8.4 „Godzenie życia zawodowego i rodzinnego”, przejawiać się powinno przede wszystkim we wspieraniu aktywizacji osób powracających na rynek pracy po urlopach macierzyńskich / rodzicielskich / wychowawczych. Cele te powinny być realizowane m. in. poprzez tworzenie i funkcjonowanie podmiotów świadczących usługi opieki nad dziećmi do lat 3.</p> <p>W Powiecie Radziejowskim w roku 2014 żyło 1537 dzieci w wieku do 3 lat³. W powiecie na dzień dzisiejszy nie funkcjonuje żłobek.</p>
		<p>Na obszarze Powiatu Radziejowskiego usługi w zakresie wsparcia społecznego świadczą miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej. Na terenie ORSG funkcjonuje jedna spółdzielnia socjalna (spółdzielnia socjalna Mix w miejscowości Sadłóg) oraz po jednym: domu pomocy społecznej w Piotrkowie Kujawskim, środowiskowym domu samopomocy w Radziejowie, warsztacie terapii zajęciowej w Nowej Wsi (gm. Piotrków Kujawski) i zakładzie aktywności zawodowej w Radziejowie.</p> <p>Prognozy demograficzne publikowane przez GUS wskazują na starzenie się społeczeństwa. W związku z powyższym działania władz lokalnych skupione na rozwoju usług opiekuńczych, w tym szczególnie skierowanych do osób w podeszłym wieku, będą traktowane priorytetowo.</p> <p>Gminy obszaru ORSG Powiatu Radziejowskiego w perspektywie finansowej 2007-2013 prowadziły najczęściej działania w formie programów ograniczających i przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu. Miało to na celu przeciwdziałanie problemom wynikającym z dezorganizacji rodziny oraz z wykluczenia społecznego i zagrożenia wykluczeniem społecznym. Wiele z nich realizowanych było ze wsparciem funduszy unijnych, jednak nie wszystkie zapewniały dostęp do kompleksowego poradnictwa rodzinnego. Konieczne jest poszerzanie zakresu działań i realizacja projektów systemowych przeciwdziałających wykluczeniu</p>
9. Solidarne społeczeństwo	9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych	

³ Dane GUS BDL 2014

10. Innowacyjna edukacja		społecznemu oraz większa dostępność specjalistycznego poradnictwa rodzinnego (w tym asystenta rodziny), w szczególności w lokalnych, gminnych ośrodkach pomocy społecznej.
	10.2 Edukacja ogólna i zawodowa/ 10.3 Pomoc stypendialna/ 10.4 Edukacja dla dorosłych	<p>Do głównych problemów tworzących barierę rozwojową ORSG w obszarze edukacji na wszystkich poziomach kształcenia jest niedostateczna oferta zajęć pozalekcyjnych, (np. w zakresie umiejętności uczenia się czy zwiększania kreatywności ucznia).</p> <p>Obecnie oferta zajęć rozwijających kompetencje kluczowe obejmuje przede wszystkim zajęcia stanowiące kontynuację podstawowego programu nauczania (język polski, języki obce, matematyka, informatyka itp.). Sytuacja ta tworzy wrażenie, iż oferta ta jest w większym stopniu dostosowana pod potrzeby nauczycieli niż pod potrzeby uczniów. Placówki oświatowe w niewielkim stopniu realizują zajęcia z zakresu kształtowania postaw kreatywności, innowacyjności i pracy zespołowej czy przedsiębiorczości bądź umiejętności uczenia się.</p> <p>W związku z powyższym wskazane jest, aby z jednej strony zwiększyć ofertę zajęć pogłębiających kompetencje kluczowe, a z drugiej położyć nacisk na zwiększenie kwalifikacji nauczycieli.</p> <p>Bardzo ważną sprawą jest także indywidualne podejście do ucznia – zarówno tego szczególnie uzdolnionego, jak i tego, który potrzebuje realizacji zajęć wyrównawczych. Dlatego też niezmiernie ważne jest prawidłowe zdiagnozowanie sytuacji ucznia, a w dalszej kolejności odpowiednie profilowanie jego ścieżki edukacyjnej.</p> <p>Kolejnym istotnym problemem w systemie edukacji jest słabo rozwinięte doradztwo edukacyjno – zawodowe. Szczególnie widoczne jest to na poziomie gimnazjalnym. W szkołach tych doradztwo prowadzone jest w stopniu niedostatecznym. Nie zaspokaja ono w pełni potrzeb wszystkich uczniów. W efekcie prowadzi to zazwyczaj do nieodpowiedniego wyboru kierunku kształcenia, który nie odpowiada posiadanym predyspozycjom danego ucznia. W związku z powyższym należy skupić się na rozwoju doradztwa edukacyjno-zawodowego związanego z wyborem dalszych kierunków kształcenia i uwzględniającego potrzeby rynku pracy.</p> <p>Należy zaznaczyć także, że najlepsze efekty kształcenia</p>

		<p>zawodowego, które będzie miało przełożenie na zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów, zostaną osiągnięte przy zapewnieniu kompleksowego wsparcia szkół zawodowych. Wsparcie to powinno mieć charakter wielowymiarowy począwszy od wsparcia inwestycyjnego, poprzez szkoleniowe, na zacieśnieniu współpracy z potencjalnymi pracodawcami skończywszy. Podczas trwania tego procesu towarzyszyć powinno mu profesjonalne wsparcie ucznia w zakresie poradnictwa edukacyjno – zawodowego, które prawidłowo określi jego predyspozycje zawodowe.</p> <p>Z przeprowadzonych analiz wynika, że osoby dorosłe najchętniej korzystają ze szkoleń pozwalających nabyć nowe umiejętności „twarde”. Potrzeba podniesienia kwalifikacji wynika bezpośrednio z zapotrzebowania zgłaszanego przez rynek pracy na danym obszarze. Najbardziej popularne są te szkolenia, które kończą się certyfikatem lub nabyciem uprawnień.</p>
--	--	---

Źródło: Opracowanie własne.

Zaprezentowane powyżej uwarunkowania obszaru, zdiagnozowane potrzeby i planowane kierunki działań w odniesieniu do priorytetów inwestycyjnych objętych polityką terytorialną, wskazują na jednorodność obszarową. Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że z powodzeniem można realizować projekty rozwojowe o charakterze powiatowym z działaniami na poziomie miast i gmin. Diagnoza wspólnych problemów rozwojowych przyczynia się bowiem do możliwości podejmowania stałych i skoordynowanych przedsięwzięć. Niewykluczone jest również podejmowanie współpracy z jednostkami sąsiednimi.

Terytorialny wymiar polityki rozwoju wymusza zmianę sposobu współdziałania władz samorządowych na rzecz rozwoju przekraczającego tradycyjne granice formalnych podziałów administracyjnych.

Polityka rozwoju, która opiera się o zasadę zintegrowanego podejścia terytorialnego będzie wspierać proces wzmacniania spójności celów i działań rozwojowych zidentyfikowanych na poziomie lokalnym.

ROZDZIAŁ PIĄTY – IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

W oparciu o informacje zawarte w analizie stanu obecnego, w kontekście realizacji Strategii Rozwoju na terenie powiatu radziejowskiego zidentyfikowano następujące obszary problemowe, które odnoszą się do:

- 1) działalności gospodarczej;
- 2) rynku pracy
- 3) infrastruktury mieszkaniowej;
- 4) systemu zdrowia i pomocy społecznej;
- 5) systemu edukacji i kultury;
- 6) sportu i turystyki;
- 7) infrastruktury transportowej;
- 8) energetyki;
- 9) środowiska i energii odnawialnej;

IV.1. Działalność gospodarcza

W zakresie działalności gospodarczej wśród szczególnie znaczących negatywnych zjawisk wyróżnić można:

- Brak występowania w Powiecie Radziejowskim dużych zakładów przemysłowych (za wyjątkiem Proszkowni Mleka „Lacpol” w Piotrkowie Kujawskim oraz Ośrodka Hodowli Zarodowej w Osiecinach), co przyczynia się do braku siły napędowej dla rozwoju gospodarczego tego terenu.
- Wysoki poziom bezrobocia – na dzień 30.11.2014 w ewidencji PUP pozostawało 3 601 osób bezrobotnych, z czego najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni zamieszkali na terenach wiejskich. Spośród osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy najliczniejszą grupę stanowiły osoby z długotrwałym bezrobociem oraz osoby bez wykształcenia średniego.
- Niskie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto – jego wysokość (2737,21 zł) była najniższym odnotowanym na tle całego województwa kujawsko-pomorskiego.
- Niedostosowanie systemów edukacji do potrzeb rynku pracy.

IV.2. Rynek pracy

Rynek pracy powiatu radziejowskiego charakteryzuje się szeregiem problemów, wśród których za najważniejsze należy uznać:

- Wysoki poziom bezrobocia.
- Niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych – wysoki odsetek osób bez wykształcenia i kwalifikacji zawodowych wśród łącznej liczby bezrobotnych.
- Duży udział osób długoterminowo pozostających bez pracy – wśród ogółu bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby czynnie poszukujące rozwoju zawodowego ponad 12 miesięcy (52,1%).

IV.3. Infrastruktura mieszkaniowa

W powiecie radziejowskim zauważalna jest niewielka poprawa w dostępie do elementarnych parametrów, które określają jakość warunków bytowych mieszkańców. Istotnym problemem jest niski stopień termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, usługowych oraz mieszkalnych. Jednostka charakteryzuje się niską skalą wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Wśród głównych problemów można wymienić wyposażenie w gaz sieciowy, do którego podłączenie posiada zaledwie 0,48% ogółu mieszkańców. Najsilniej sieć ta jest rozwinięta na terenie miasta Radziejów, natomiast na terenach gminnych praktycznie nie występuje. Również długość czynnej sieci kanalizacyjnej w Powiecie Radziejowskim jest bardzo słabo rozwinięta, dlatego też w przyszłości bardzo ważne jest, aby położyć szczególny nacisk na jej rozwój.

IV.4. System zdrowia i pomocy społecznej

Głównymi problemami występującymi w obszarze zdrowia jest niedostosowanie obiektów leczniczych do wymogów stawianych przez prawo oraz niewystarczające wyposażenie w sprzęt specjalistyczny. Istotną przesłanką zastoju jest także niewystarczająca liczba programów zdrowotnych.

Również w obszarze pomocy społecznej zauważalny jest wzrost liczby gospodarstw domowych, które otrzymywały taką pomoc. W roku 2011 gospodarstw tego typu było 2 192 (6 310 osób), a w roku 2013 już 2 296 (6 436 osób). Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem wynosił 15,4%. Dużym ograniczeniem są braki w dostępie do niektórych usług instytucji pomocy społecznej – pomocy specjalistycznej czy przydzielanych kontraktów socjalnych.

IV.5. System edukacji i sportu

W systemie edukacji na terenach powiatu radziejowskiego zauważalna jest tendencja spadkowa liczby uczniów w szkołach. Ponadto nauczanie w szkołach średnich jest na niższym poziomie niż w innych regionach województwa kujawsko-pomorskiego, co potwierdzają wyniki zdawalności matur. Szkolnictwo zawodowe nie jest dostosowane do potrzeb rynku pracy – brak współpracy z uczelniami wyższymi oraz pracodawcami, a także braki w zapleczu infrastrukturalnym ograniczają możliwości rozwoju tych jednostek. Może to być jedną z przyczyn wysokiego poziomu bezrobocia na terenie analizowanej jednostki i w przyszłości wskazane byłoby położenie nacisku na dodatkowe doszkalanie uczniów za pomocą wszelkiego rodzaju kursów (np. z języków obcych), które zwiększą ich kompetencje i spowodują lepszy start przy wchodzeniu na rynek pracy. Aktualnie zauważalna jest niedostateczna oferta zajęć pozalekcyjnych. W powiecie radziejowskim występuje także rozwinięcie doradztwa edukacyjno-zawodowego. Niewątpliwym problemem odnotowanym w powiecie jest brak żłobków oraz niewystarczająca liczba przedszkoli, która nie jest w stanie zaspokoić bieżących potrzeb mieszkańców.

Na przełomie lat 2008-2012 liczba klubów sportowych zarejestrowanych na terenie powiatu radziejowskiego spadła, a wraz z nią deprecjacji uległa liczba adeptów tej formy spędzania czasu (o około 60%). Spadek aktywności mieszkańców jest zjawiskiem zdecydowanie negatywnym i należy położyć szczególny nacisk na rozwój tej sfery.

IV.6. Dziedzictwo kultury

Powiat radziejowski posiada na swoim terenie szereg zabytków, z czego część znajduje się w złym stanie architektonicznym. Na terenie jednostki nie są zlokalizowane obiekty kulturalne takie jak kina, muzea czy teatry. Rozpowszechnionymi środkami promocji kultury są domy kultury, które wymagają pilnych modernizacji oraz dofinansowania na realizację celów statutowych (organizację zajęć artystycznych, animację kultury, kreację imprez), oraz biblioteki.

IV.7. Infrastruktura transportowa

Największym problemem odnotowanym w zakresie infrastruktury transportowej jest zły stan nawierzchni dróg oraz infrastruktury towarzyszącej. Wyzwaniem na najbliższe lata powinna być także budowa ścieżek rowerowych, których w chwili obecnej jest tylko 6,5 km.

IV.8. Energetyka

Analiza stanu aktualnego pozwoliła wyodrębnić także paletę negatywnych zjawisk obserwowanych w dziale energetyki, w tym między innymi:

- Elektroenergetyka – obecnie nie podjęto żadnych prac związanych z remontem i zmodernizowaniem istniejących linii napowietrznych. Dużym problemem może być zasilanie z terenów innych gmin, dlatego też rozsądnym wydaje się być rozważenie budowy stacji transformatorowych na terenach gmin powiatu. Dużym problemem jest także stan oświetlenia ulicznego, które wymaga rozbudowy i modernizacji.
- Sieć gazowa – tereny gminne powiatu radziejowskiego wykorzystują gaz bezprzewodowy. Sieć gazowa istnieje na terenach Gminy Osięciny, Miasta i Gminy Piotrków Kujawski, jest ona również systematycznie rozbudowywana na terenie miasta Radziejów jednak na pozostałych obszarach jest ona praktycznie nierozwinięta. Istnieje możliwość gazyfikacji gmin, jako odgałęzienie od gazociągu wysokiego ciśnienia DN 700 Gustorzyn-Mogilno budując na ich terenie gazociągi, stacje redukcyjno-pomiarowe oraz sieć gazociągów rozdzielczych średniego napięcia. Prace takie powinny zostać wykonane w najbliższych latach, gdyż znacznie przyczynią się do polepszenia jakości życia na terenach wiejskich.
- Ciepłownictwo – w większości opiera się na indywidualnych źródłach ciepła i kotłowniach zakładowych opalanych najczęściej węglem lub koksem, co w negatywny sposób oddziałuje na jakość powietrza atmosferycznego na analizowanym obszarze. Możliwym rozwiązaniem jest tu zastąpienie przestarzałych pieców i kotłów na bardziej proekologiczne – np. opalane biomasą.

IV.9. Środowisko i energia odnawialna

Głównym problemem środowiskowych występującym na terenie powiatu radziejowskiego są duże braki w nawadnianiu produkcji rolniczej. Systematyczny spadek zasobów wodnych wpłynąć może w dłuższej perspektywie także na ograniczenia w dostępie dla mieszkańców oraz zwierząt.

Obszar województwa kujawsko-pomorskiego, a zatem również obszar leżącego na jego terenie powiatu radziejowskiego jest jednym z najbardziej uprzywilejowanych rejonów naszego kraju pod względem napromieniowania słonecznego, a mimo to liczba instalacji kolektorów słonecznych w analizowanej jednostce charakteryzowała się jednym z najniższych wyników odnotowanych w całym województwie. Nie występują tu również instalacje ogniw fotowoltaicznych.

W powiecie radziejowskim nie wykorzystuje się energii wodnej. Potencjalnym źródłem wykorzystywania tego typu energii odnawialnej jest rzeka Zgłowiączka i to właśnie tereny położone niedaleko tego cieką powinny w przyszłości stanowić podstawę pod rozwój tego źródła wytwarzania energii. Wspomniany ciek posiada możliwości piętrzenia dla wykorzystania pod budowę MEW, co potwierdza zlokalizowanie w miejscowości Nowy Młyn małej elektrowni wodnej wytwarzającej energię z wykorzystania rzeki Zgłowiączki.

Z uwagi na to, że wytwarzanie biomasy kojarzy się głównie z produkcją rolniczą i leśną, a powiat radziejowski jest obszarem typowo rolniczym, odnawialne źródła energii oparte o ten rodzaj „paliwa” powinny szczególnie interesować analizowaną jednostkę. Jedną z możliwości jest tu tworzenie wieloletnich plantacji energetycznych. Na terenie powiatu znajdowała się tylko jedna plantacja tego typu, która wykorzystywała wierzbę. Rośliny energetyczne lepiej rosną i plonują na lepszych kompleksach glebowych, więc powinny być brane pod uwagę i wykorzystywane na jego terenie. Kolejnymi metodami niepraktykowanymi na terenie powiatu są wykorzystywanie biomasy pochodzenia rolniczego do celów grzewczych oraz wykorzystanie biomasy, jako paliwa energetycznego przez podmioty gospodarcze. Nie zarejestrowano również żadnej biogazowni rolniczej, jednak budowa jej powinna zostać rozważona z uwagi na to, że biogaz na terenie powiatu można uzyskiwać z dwóch źródeł – składowisk odpadów komunalnych i odpadów rolniczych.

ROZDZIAŁ SZÓSTY – ANALIZA SWOT

Podsumowanie analizy uwarunkowań, a także dokumentów strategicznych oraz planistycznych stanowi analiza SWOT. Prezentuje ona zidentyfikowane czynniki wewnętrzne:

- silne strony (S – strenghts);
- słabe strony (W – weaknesses)

oraz czynniki zewnętrzne:

- szanse (O – opportunities);
- zagrożenia (T – threats).

Mają one lub mogą mieć wpływ na realizowanie na terenie powiatu radziejowskiego wszelkich działań związanych ze strategią jego rozwoju na najbliższe lata. Silne strony i szanse sprzyjają realizacji Strategii, z kolei słabe strony wraz z zagrożeniami mogą powodować ryzyko niepowodzenia konkretnych zadań, bądź całej Strategii. Z uwagi na to zaplanowane w Strategii Rozwoju zadania skoncentrowane są na wykorzystaniu szans i mocnych stron, przy jednoczesnym nacisku na minimalizację zagrożeń.

Tabela XXXIV. Analiza SWOT powiatu radziejowskiego

	(S) SILNE STRONY	(W) SŁABE STRONY
UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	<ul style="list-style-type: none"> ■ dobrze rozwinięte rolnictwo; ■ rozwój przedsiębiorczości; ■ baza szkolnictwa zawodowego; ■ zwiększająca się liczba mieszkań; ■ dużo cennych zabytków kultury; ■ korzystne położenie w pobliżu autostrad (A1 i A2) i w niedużej odległości od ważnych ośrodków rozwoju kraju. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ przestarzała infrastruktura oświetleniowa na terenie powiatu; ■ niski poziom gazyfikacji terenów powiatu; ■ problem niskiej emisji, generowanej głównie z indywidualnych systemów grzewczych; ■ niski stopień termomodernizacji budynków; ■ niski stopień wykorzystania OZE; ■ niski stopień wykorzystania e-usług w sektorze administracji, kultury, włączania społecznego i zdrowia, ■ niekorzystne trendy demograficzne (malejący potencjał ludnościowy); ■ wysoki stopień bezrobocia; ■ niski poziom wykształcenia mieszkańców; ■ mała długość ścieżek rowerowych; ■ edukacja – niedostosowany system nauczania do potrzeb rynku pracy;

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE		<ul style="list-style-type: none"> duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej; mała liczba dużych przedsiębiorstw; niska aktywność fizyczna mieszkańców; niski poziom innowacyjności gospodarki regionu; deficyt wody; brak żłobków, niewystarczająca liczba przedszkoli; zły stan techniczny dróg; mała liczba instytucji kultury; niewystarczający kalendarz imprez; słabo rozwinięty rynek lokalny.
	(O) SZANSE	(T) ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> potencjał do wykorzystania rolnictwa; możliwość rozwoju agroturystyki; region atrakcyjny pod względem turystycznym (dużo zabytków); bardzo duże możliwości do rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii; wzmocnienie współpracy międzynarodowej; wzmocnienie współpracy samorządowej; zbudowanie oferty turystycznej dla zróżnicowanych grup odbiorców (indywidualnych, biznesowych, grup szkolnych, rodzin, itp.); rozwój technologii energooszczędnych oraz ich coraz większa dostępność; poprawa stanu środowiska; poprawa sprawności fizycznej i stanu zdrowia. 	<ul style="list-style-type: none"> obniżone procesy poznawcze z uwagi na ubogą bazę dydaktyczną; kryteria zadłużenia samorządów niekorzystne dla prowadzenia inwestycji w mieście; ograniczone środki budżetowe przeznaczone na realizację inwestycji; brak alternatywy spędzania wolnego czasu (wzrost patologii społecznych); niekorzystne zjawiska ekonomiczne np. kryzys finansowy; zmniejszanie się liczby ludności.

ROZDZIAŁ SIÓDMY – WIZJA I MISJA

Planowane działania rozwojowe powiatu radziejowskiego do 2020 roku koncentrują się wokół potencjału gospodarczego oraz społecznego regionu. Pierwszy z nich związany jest przede wszystkim z tworzeniem odpowiednich warunków infrastrukturalnych na terenie objętym analizą. Rozwój kapitału społecznego wiąże się z kilkoma czynnikami: utworzeniem i poprawą bazy edukacyjnej, zwiększeniem efektywności mechanizmów pomocy społecznej, stworzeniem konkurencyjnej oferty kulturalnej, poprawą jakości obsługi zdrowia czy poszerzeniem kalendarza imprez sportowo-rekreacyjnych. Włączenie tych elementów ma kluczowe znaczenie dla jakości życia mieszkańców, skutecznego funkcjonowania powiatu w obszarach stanowiących podstawę jego działalności, a przede wszystkim pozwolić może na intensyfikację rozwoju społeczno-gospodarczego podmiotu. Wizja rozwoju powiatu radziejowskiego przedstawia się następująco:

Wizja określa kluczowe założenia rozwojowe powiatu radziejowskiego, wyznaczając tym samym najważniejsze obszary, w jakich koncentrować ma się polityka lokalnego samorządu w okresie do 2020 roku. Kompleksowe podejście zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju (gospodarka – dziedzictwo kulturowe – człowiek) pozwala wdrażać zadania najbliższe mieszkańcom – części środowiska lokalnego będącego podstawowym czynnikiem kształtującym wizerunek powiatu. Wizja odtwarza przyszły wizerunek powiatu radziejowskiego, jako ośrodka rozwoju społeczno-gospodarczego charakteryzującego się gwarancją wysokiej jakości życia chroniącą jednostkę przed ekspansją negatywnych trendów związanych ze zmniejszaniem liczby i starzeniem się mieszkańców. Zdefiniowanie wizji rozwoju powiatu pozwala na sformułowanie jego misji. O ile wizja przedstawia drogę, za którą powinni czuć się odpowiedzialni wszyscy mieszkańcy, o tyle misja wskazuje na instrumenty, które lokalny samorząd będzie wykorzystywał do skutecznej realizacji przyjętej wizji.

Misja jednostki samorządu terytorialnego definiuje naturę jego działań, ze względu na jego pozycję i funkcje do spełnienia na rzecz rozkwitu i zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej. Celem misji jest określenie systemu wartości, jakie przyświecają władzom i społeczności w drodze do osiągnięcia przyjętego w wizji przyszłego wizerunku.

ROZDZIAŁ ÓSMY – CELE ROZWOJOWE

Dla urzeczywistnienia zdefiniowanej wizji rozwoju powiatu radziejowskiego wskazano sześć równorzędnych celów rozwojowych:

CEL ROZWOJOWY 1 – POPRAWA ATRAKCYJNOŚCI INFRASTRUKTURALNEJ I GOSPODARCZEJ POWIATU

Podstawowym czynnikiem rozwoju regionalnego jest atrakcyjność społeczno-gospodarcza. Na obraz powiatu w kontekście rozkwitu wpływ ma szereg czynników infrastrukturalnych, wśród których główne miejsce zajmują:

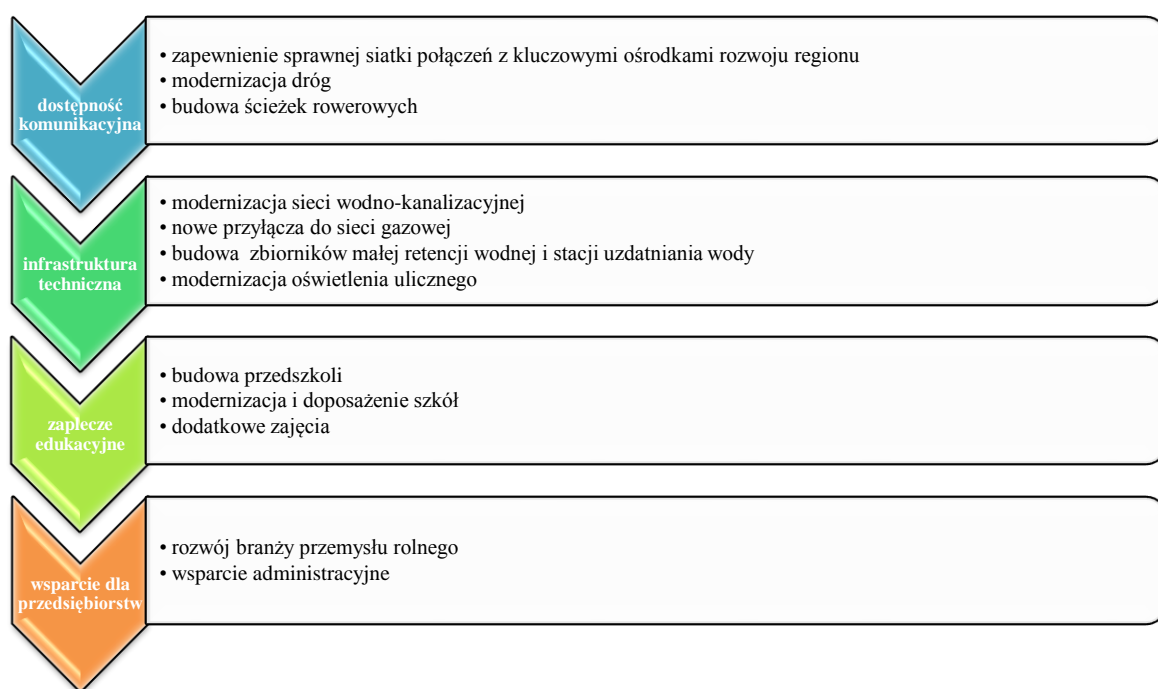
- stan dróg lokalnych,
- dostępność komunikacyjna,
- wyposażenie w sieci wodociągową, kanalizacyjną oraz gazową,
- nowoczesne zaplecze wychowawczo-edukacyjne,
- osiągalność różnego rodzaju mediów.

W wyniku możliwości zaoferowania lepszych warunków mieszkania oraz inwestowania od innych lokalizacji na terenie powiatu powstają zakłady świadczące różnorodne usługi, co przekłada się na wszystkie gałęzie życia społecznego. Powiat

radziejowski ze względu na rolniczy charakter, brak zachęt o charakterze fiskalnym, złe uzbrojenie terenów oraz niską innowacyjność przegrywa walkę o inwestorów z innymi obszarami. Z uwagi na korzystne położenie (nieduże odległości do kluczowych ośrodków rozwoju Torunia, Bydgoszczy, Poznania) szansą regionu są nowoczesne firmy usługowe (np. transportowe, spedycyjne, budowlane), które potrafią dobrze wykorzystać jego lokalizację. Z drugiej strony filarem programowania europejskiego, krajowego i regionalnego jest mała przedsiębiorczość charakterystyczna dla danego obszaru. Postuluje się więc stworzenie jak najlepszych warunków infrastrukturalnych dla rozwoju gałęzi przemysłu rolniczego.

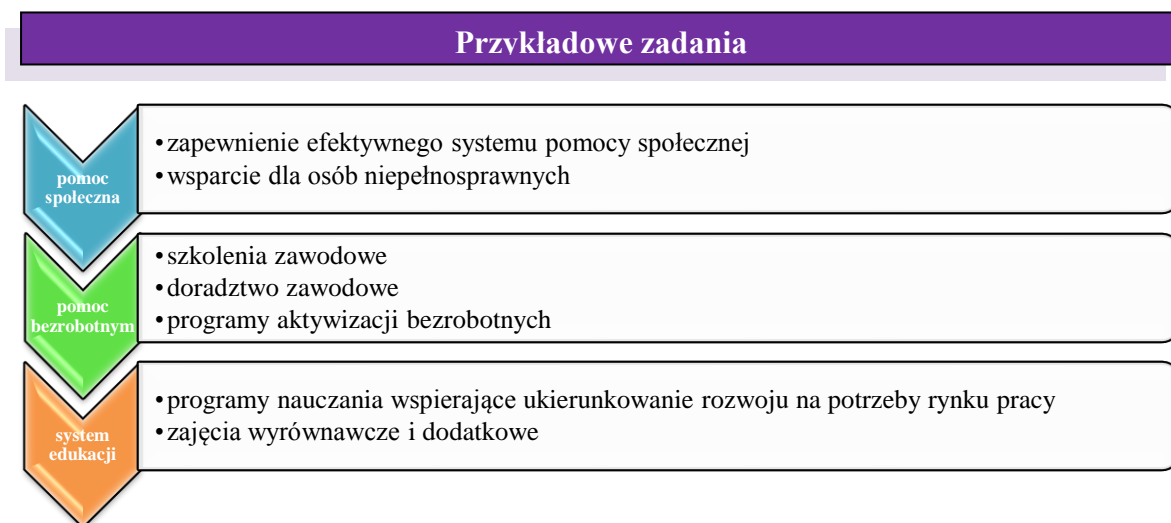
Przykładowe zadania

CEL ROZWOJOWY 2 – PODNIESIENIE POZIOMU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

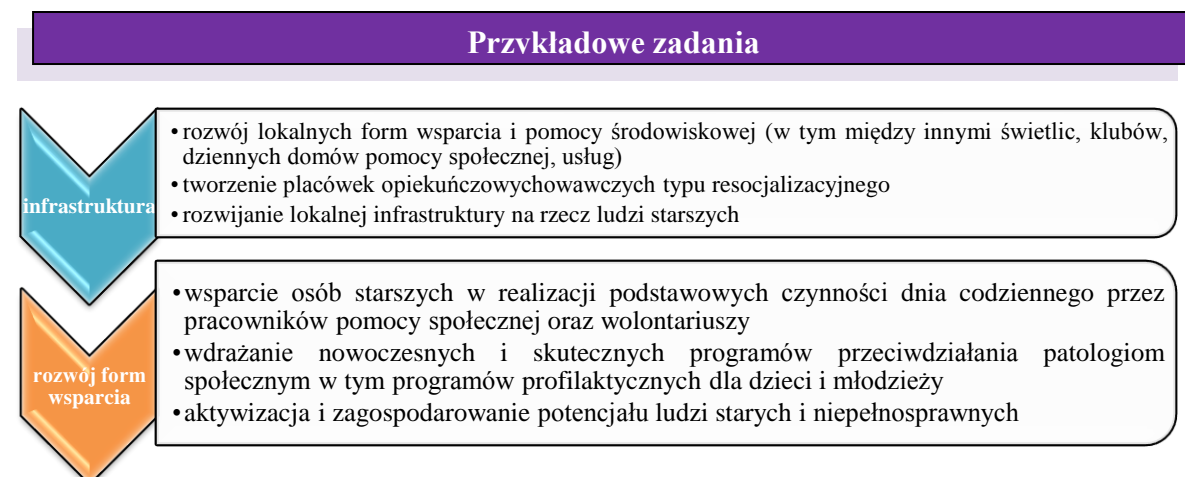
Celem działań podejmowanych przez władze powiatu radziejowskiego jest przede wszystkim zaspokajanie potrzeb mieszkańców. Systematyczne podnoszenie poziomu życia ludności oraz jakości i dostępności usług z zakresu kultury, edukacji czy zdobywania kwalifikacji zawodowych należy uznać za podstawowe założenie dla przygotowania Strategii. Wysoki priorytet temu zadaniu nadaje trudna sytuacja w zakresie bezrobocia (wysoka stopa bezrobocia, długoterminowość zjawiska, duży odsetek znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy). Zagwarantowanie bezpiecznego miejsca pracy, cechującego się

dobrymi płacami oraz spełnieniem ambicji zawodowych jawi się, jako kluczowe wyzwanie w kontekście poprawy jakości życia społeczeństwa.

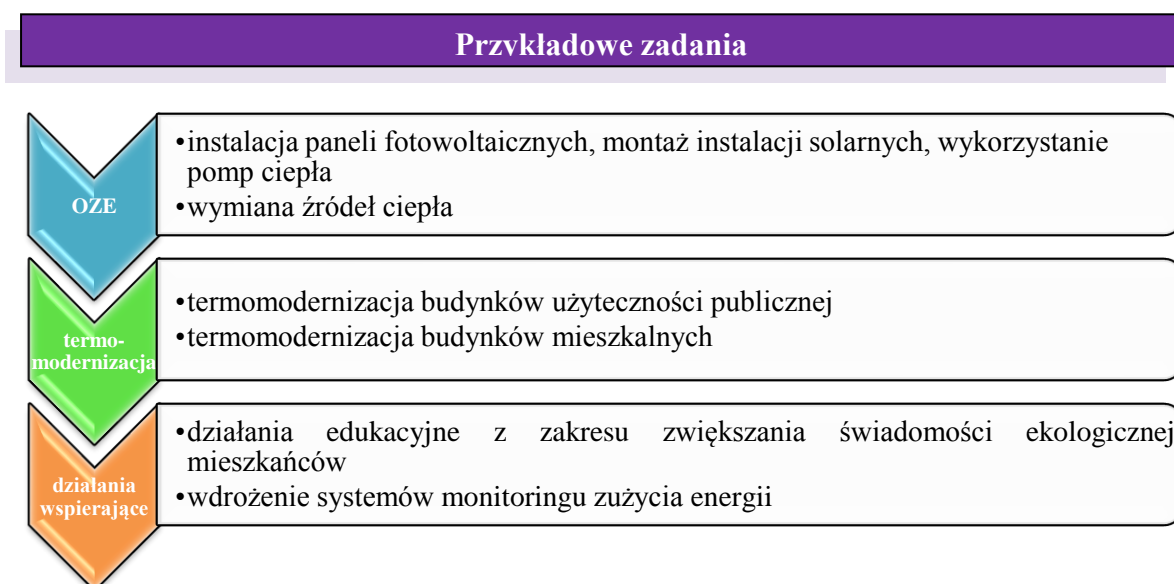
CEL ROZWOJOWY 3 – ROZWÓJ I DOSTOSOWANIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ DO POTRZEB ORAZ ZACHODZĄCYCH ZMIAN DEMOGRAFICZNYCH

Trudna sytuacja wielu rodzin, rosnący poziom bezrobocia i ubóstwo, to niektóre z pobudek narastania problemów społecznych, w tym patologii, przemocy domowej czy zaniedbania starszych członków społeczności. W celu poprawy sytuacji domowej niezwykle ważne jest zintensyfikowanie i dostosowanie świadczonego wsparcia do zmieniających się potrzeb. Infrastruktura pomocy społecznej w zakresie środowiskowych form pomocy odgrywają kluczową rolę w całym procesie pomagania. Pomoc społeczna w powiecie radziejowskim zakłada szeroki rozwój oferty środowiskowej dla różnych grup osób, zarówno poprzez modyfikacje instytucjonalne, jak i szereg programów, szkoleń oraz strategii włączania społecznego.

CEL ROZWOJOWY 4 – POPRAWA EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ BUDYNKÓW ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE POWIATU

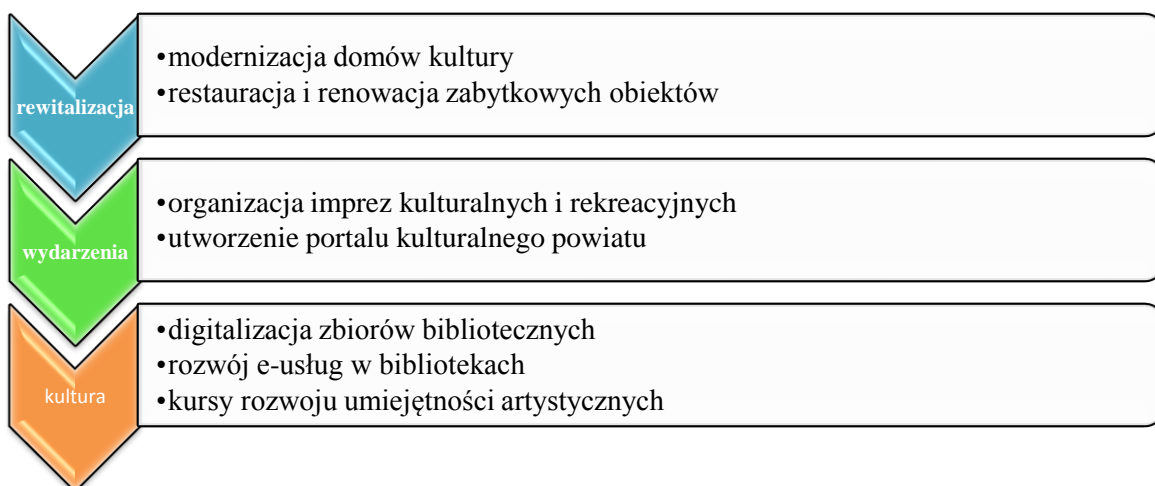
Efektywność energetyczna to jeden z głównych celów polityki klimatycznej Unii Europejskiej. Ekologiczny charakter funkcjonowania powiatu radziejowskiego w dobie dbałości o ograniczoną emisję gazów cieplarnianych ma szczególne znaczenie i wpływa pośrednio również na osiągnięcie pozostałych celów rozwojowych ustanowionych w toku kreowania postaci niniejszej Strategii. Takie zadania jak zwiększenie udziału OZE wśród źródeł dostarczających energii, usuwanie materiałów zawierających azbest czy termomodernizacja budynków wpłyną pozytywnie nie tylko na „zielony” wizerunek regionu, lecz również na poprawę jakości życia mieszkańców.

CEL ROZWOJOWY 5 – OCHRONA ZABYTEKÓW ORAZ KREOWANIE NOWYCH ROZWIĄZAŃ KULTURALNO-REKREACYJNYCH

Powiat radziejowski posiada duży potencjał o charakterze zabytkowym. W znacznej części zabytki te, z przyczyn technicznych, nie stanowią wizytówki jednostki. Niezbędnym elementem poszerzenia atrakcyjności oraz dbałości o dziedzictwo kulturowe regionu jest rewitalizacja części zabytkowej. Dodatkowym zadaniem powinno być wykreowanie szeregu imprez kulturalno-rekreacyjnych o ponadregionalnym znaczeniu, które przysłużyłyby się ekspansji życia kulturalnego oraz wzmogłyby działania na rzecz aktywizacji fizycznej społeczeństwa.

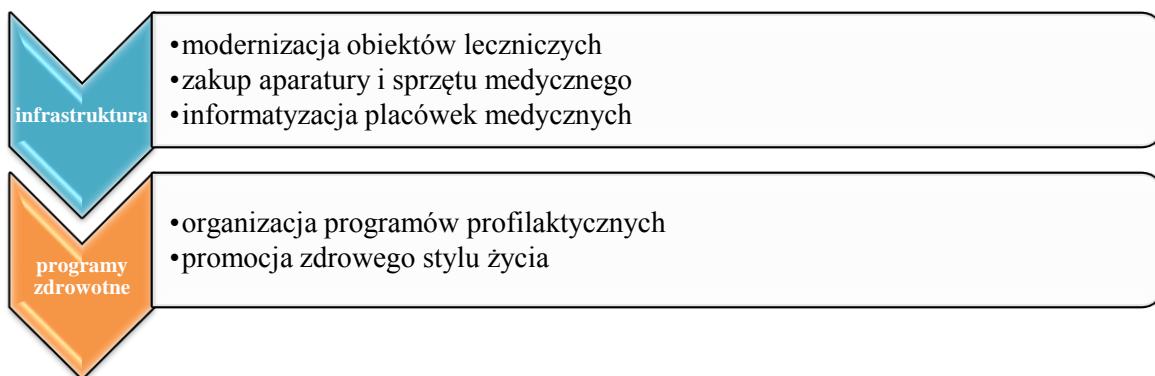
Przykładowe zadania

CEL ROZWOJOWY 6 – POPRAWA ŚWIADOMOŚCI ZDROWOTNEJ MIESZKAŃCÓW ORAZ MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY MEDYCZNEJ

Jednym z bazowych aspektów jakości życia jest dostęp do opieki zdrowotnej na wysokim poziomie. Efektywna służba zdrowia umożliwia nie tylko realizację potrzeb mieszkańców, lecz także pozwala na przywrócenie osób potrzebujących opieki do pełnego zdrowia, dzięki czemu mogą oni pozostawać aktywni na lokalnym rynku pracy. Powyższe ma swoje szczególne uzasadnienie gdy bierze się pod uwagę wzrastającą medianę wieku mieszkańców. Dodatkowo wzrasta liczba osób zapadających na choroby cywilizacyjne (cukrzyca, choroby układu krążenia, nowotwory) co potwierdzają dane zaprezentowane w rozdziale trzecim. Oznacza to, że coraz istotniejszym obszarem działań systemu opieki zdrowotnej jest rozwój programów profilaktycznych i zachęcenie do udziału w nich ludności. Programy zdrowotne i wczesne wykrywanie chorób przekłada się na niższe koszty leczenia, przy jednoczesnych większych szansach na całkowite wyzdrowienie.

Przykładowe zadania

ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY – PRIORYTETY INWESTYCYJNE

Priorytety inwestycyjne dla ORSG Powiatu Radziejowskiego stanowią uszczegółowienie celów, które zostały zdefiniowane w rozdziale siódmym niniejszej Strategii i są one zgodne z ustalonymi kierunkami rozwoju.

Tabela XXXV przedstawia logikę interwencji strategicznej, wskazującą metody realizacji celów oraz mierzalne rezultaty realizacji poszczególnych działań w postaci planowanych do osiągnięcia wskaźników.

Tabela XXXV. Logika interwencji

Obszar problemowy	Cele rozwojowe	Problemy	Działania	Zasięg terytorialny działań	Wskaźniki
Działalność gospodarcza	Podniesienie poziomu kapitału społecznego	Wysoki poziom bezrobocia	Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe		
	Poprawa atrakcyjności infrastrukturalnej i gospodarczej powiatu	Niedostosowanie systemów edukacji do potrzeb rynku pracy	<p>Kursy zawodowe dla osób zagrożonych ubóstwem</p> <p>Kursy edukacyjne</p> <p>Kursy ratowników wodnych i kursy żeglarskie</p> <p>Kształtowanie umiejętności prospołecznych i zawodowych osób niepełnosprawnych</p> <p>Dobry zawód otwiera drzwi renomowanych firm</p> <p>Kursy zawodowe</p>	<p>Miasto i Gmina Piotrków Kujawski</p> <p>Gmina Topólka</p> <p>Gmina Osięciny</p> <p>Powiat radziejowski</p> <p>Gmina Dobrze</p> <p>Gmina Radziejów</p>	<p>– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 260 os.</p> <p>– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 267 osób</p> <p>– Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 51 osób</p>
Rynek pracy	Podniesienie poziomu kapitału społecznego	Wysoki poziom bezrobocia	<p>Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe</p> <p>Kursy zawodowe dla osób zagrożonych ubóstwem</p>	<p>Miasto i Gmina Piotrków Kujawski</p> <p>Gmina Topólka</p> <p>Gmina Osięciny</p>	<p>– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 260 os.</p>

Infrastruktura mieszkaniowa			<p>Kursy edukacyjne</p> <p>Kursy ratowników wodnych i kursy żeglarskie</p> <p>Kształtowanie umiejętności prospołecznych i zawodowych osób niepełnosprawnych</p> <p>Dobry zawód otwiera drzwi renomowanych firm</p> <p>Kursy zawodowe</p>	<p>Powiat radziejowski</p> <p>Gmina Dobre</p> <p>Gmina Radziejów</p>	<p>– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 267 osób</p> <p>– Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 51 osób</p>
		Brak kwalifikacji oraz niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych	LEPSZY START II	Powiat radziejowski	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 60 os
		Duży udział osób długoterminowo pozostających bez pracy	<p>Kształtowanie umiejętności prospołecznych i zawodowych osób niepełnosprawnych</p> <p>Kursy zawodowe dla osób zagrożonych ubóstwem</p>	<p>Miasto i Gmina Piotrków Kujawski</p> <p>Gmina Topólka</p> <p>Gmina Radziejów</p> <p>Gmina Dobre</p>	<p>– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 195 os.</p> <p>– Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 30 os</p>
	Poprawa efektywności energetycznej budynków zlokalizowanych na	Niski stopień termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, usługowych	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Gmina Dobre Gmina Topólka Gmina Osiećiny Powiat	– Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków-13 szt.

System zdrowia i pomocy społecznej	terenie powiatu	oraz mieszkalnych		Radziejowski	
		Niski stopień wyposażenia powiatu w sieć kanalizacyjną	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej	Gmina Miasto Radziejów Gmina Osiećiny Miasto i Gmina Piotrków Kujawski Gmina Radziejów	<ul style="list-style-type: none"> – Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej – Długość wybudowanej sieci wodociągowej – Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków – 300 szt. – Liczba przebudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych – 1 szt.
	Poprawa świadomości zdrowotnej mieszkańców oraz modernizacja infrastruktury medycznej Rozwój i dostosowanie systemu pomocy społecznej do potrzeb oraz zachodzących zmian demograficznych	Brak instytucji zajmujących się niesieniem pomocy społecznej	<p>Pomocna dłoń</p> <p>Wsparcie rodziny</p> <p>Ośrodek wsparcia SUBICERE</p> <p>Utworzenie Dziennego Domu Seniora</p> <p>Zapobieganie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację społeczną, zawodową i zdrowotną</p> <p>Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem</p> <p>Nowe życie</p> <p>Na dobry początek</p>	Gmina Miasto Radziejów Gmina Dobrze Gmina Osiećiny Powiat radziejowski	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 260 os.
System edukacji	Podniesienie poziomu	Braki w ofercie zajęć	Wyrównywanie szans edukacyjnych	Miasto i Gmina	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba dzieci objętych w ramach programu

i sportu	kapitału społecznego Poprawa atrakcyjności infrastrukturalnej i gospodarczej powiatu	dodatkowych w szkołach i przedszkolach	uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe Kursy edukacyjne Zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej poprzez organizację zajęć dodatkowych Podniesienie poziomu kształcenia i atrakcyjności oferty placówek oświatowych w Gminie Radziejów poprzez organizację zajęć dodatkowych, wyposażenie pracowni oraz stworzenie modelu szkoły przyjaznej dla ucznia w Przedszkolu Gminnym w Skibinie, Szkole Podstawowej w Bieganowie, Szkole Podstawowej w Płowcach oraz Publicznym Gimnazjum w Skibinie	Piotrków Kujawski Gmina Topólka Gmina Radziejów Gmina Osiężyny Powiat Radziejowski	dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 165 os. – Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 68 os. – Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 100 szt. – Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie – 1553 os. – Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 4 szt. – Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie – 3 szt. – Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 3
		Niewystarczająca liczba miejsc przedszkolnych i żłobków	Przekształcenie istniejących przy szkołach oddziałów przedszkolnych w przedszkola oraz dostosowanie ich do wymogów określonych przepisami prawa	Gmina Dobrze Gmina Bytów Miasto i Gmina	– Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 207 os. – Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu

Dziedzictwo kultury			<p>Utworzenie nowych miejsc w oddziale zamiejscowym Publicznego Przedszkola w Dobrem (Krzywosądz)</p> <p>Rozbudowa szkoły Podstawowej w Morzycach o budynek przedszkola ewentualnie remont kapitalny przedszkola w Morzycach</p> <p>Rozbudowa i modernizacja budynku przedszkola w Topólce</p> <p>„Nasz Maluszek II” - Zapewnienie opieki dla najmłodszych</p>	<p>Piotrków Kujawski</p> <p>Gmina Dobre</p> <p>Gmina Topółka</p>	<p>oświaty – 7 szt.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 – 20 szt. – Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie – 3 osoby
		Spadek aktywności fizycznej mieszkańców	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych	Gmina Radziejów Gmina Dobre Gmina Topółka	<ul style="list-style-type: none"> – Długość wybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych - 18 km
	Ochrona zabytków oraz kreowanie nowych rozwiązań kulturalno-rekreacyjnych	Zły stan architektoniczny części zabytków	Odbudowa zabytkowego dworku (projekt na liście rezerwowej)	Gmina Topółka	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem- 1 szt.
	Poprawa atrakcyjności infrastrukturalnej i gospodarczej powiatu	Niewielka skala wykorzystania ścieżek rowerowych	Budowa ścieżek pieszo-rowerowych	Gmina Radziejów Gmina Dobre Gmina Topółka	<ul style="list-style-type: none"> – Długość wybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych - 18 km

Energetyka	Poprawa efektywności energetycznej budynków zlokalizowanych na terenie powiatu	Niski stopień termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, usługowych oraz mieszkalnych	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Gmina Dobrze Gmina Topólka Gmina Osięciny Powiat Radziejowski	– Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków-13 szt.
		Zły stan oraz wykorzystanie nieefektywnych energetycznie rozwiązań w oświetleniu ulicznym	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski Gmina Dobrze	– Liczba przebudowanych punktów oświetleniowych – 693 szt.
Środowisko i energia odnawialna	Poprawa efektywności energetycznej budynków zlokalizowanych na terenie powiatu Poprawa atrakcyjności infrastrukturalnej i gospodarczej powiatu	Niski stopień wykorzystania instalacji czerpiących energię ze słońca oraz wody	Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół Mechanicznych i Instalacja na dachu sali gimnastycznej ogniw fotowoltaicznych o mocy 50 kWp w celu zasilenia Krytej Pływalni przy zespole Szkół Mechanicznych w Radziejowie	Powiat radziejowski	<ul style="list-style-type: none"> – Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych – 90 000 kWh/rok – Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 41,5 Mg CO₂/rok – Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt.

ROZDZIAŁ DZIESIĄTY – TRYB I ZASADY NABORU PROJEKTÓW DO STRATEGII

Nabór projektów do Strategii ORSG Powiatu Radziejowskiego został przeprowadzony z zachowaniem partnerskiego modelu współpracy, tj. przy udziale m.in. jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw, partnerów społecznych oraz gospodarczych, instytucji rynku pracy, organizacji skupiających pracodawców, instytucji pomocy i integracji społecznej, Lokalnych Grup Działania, szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne i ustawiczne, spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, kościołów i związków wyznaniowych.

Od samego początku pracując nad Strategią realizowano partnerski model współpracy. Część diagnostyczna dokumentu opierała się na analizie stanu obecnego, problemów i potrzeb rozwojowych całego obszaru z uwzględnieniem potrzeb ww. Interesariuszy. Podczas otwartego spotkania przedstawiono i skonsultowano otrzymaną diagnozę z partnerami społecznymi, jak również zaprezentowano wzór fiszki projektowej oraz ogłoszono nabór propozycji projektowych do Strategii. Dodatkowo informację o naborze projektów umieszczono także na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Radziejowie. Formularz omówionej na spotkaniu fiszki projektowej stanowił podstawę do zgłoszenia projektu. Naboru fiszek projektowych nie ograniczono wyłącznie do obszarów objętych polityką terytorialną, ponieważ głównym założeniem naboru pomysłów projektowych było poznanie jak największej liczby planów i pomysłów na dalszy rozwój ORSG w latach 2015 – 2020.

Wybór projektów, które zostały przewidziane do finansowania w ramach polityki terytorialnej opierał się na procedurze o dwuetapowym charakterze.

I etap oceny projektów tzw. wstępna selekcja uwzględniała ocenę projektów pod kątem ich zgodności z Priorytetami Inwestycyjnymi w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020 w odniesieniu do poziomu powiatowego polityki terytorialnej. Ww. selekcja została oparta na „Założeniach polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020”, w których to przedstawiono źródła finansowania działań realizowanych w ramach Strategii ORSG. Projekty, które spełniły powyższe kryterium dostępu, tj. spełniły kryterium zgodności z Priorytetami Inwestycyjnymi zostały umieszczone na liście projektów poddanych dalszej ocenie. Pozostałe przedsięwzięcia trafiły na listę komplementarną.

Tabela XXXVI. Priorytety Inwestycyjne w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020
odnoszące się do poziomu powiatowej polityki terytorialnej

Lp.	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego:
1	3.3. Efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym
2	3.4. Zrównoważona mobilność miejska i promowanie strategii niskoemisyjnych
3	4.3. Rozwój infrastruktury wodno - ściekowej
4	4.4. Ochrona i rozwój zasobów kultury
5	6.2. Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych
6	6.3. Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną
7	8.1. Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez działania powiatowych urzędów pracy
8	8.2. Wspieranie aktywności zawodowej w regionie
9	8.4 Godzenie życia zawodowego i rodzinnego
10	9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych
11	10.2 Edukacja ogólna i zawodowa
12	10.3 Pomoc stypendialna
13	10.4 Edukacja dla dorosłych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020 i „Szczegółowego opisu osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 – 2020”.

Kolejny, drugi etap wyboru projektów opierał się na zdefiniowaniu przedsięwzięć priorytetowych dla ORSG do realizacji w okresie programowania 2014 – 2020. Wybór tych zadań, które mają największy wpływ na rozwój obszaru w kolejnych latach został dokonany z uwzględnieniem następujących kryteriów:

- stopień w jakim projekt wpłynie na realizację przyjętych założeń strategii województwa,
- stopień w jakim projekt wpłynie na rozwiązanie zdiagnozowanych uprzednio problemów danego obszaru,
- stopień przygotowania danej inwestycji do realizacji,
- termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia,
- realizacja projektu w partnerstwie,
- wartości wskaźników,
- wpływ projektu na zwiększenie poziomu zatrudnienia,
- ilość problemów, które rozwiązuje dany projekt.

Biorąc pod uwagę powyższe kryteria, dokonano oceny projektów przewidzianych do realizacji na obszarze ORSG Powiatu Radziejowskiego, pozwoliło to utworzyć **listę**

podstawową i listę rezerwową projektów do Strategii ORSG. Każda z tych list została podzielona na dwie części:

- pierwsza zawiera projekty finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
- druga zawiera przedsięwzięcia finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projekty znajdujące się na liście podstawowej uzyskają status projektów priorytetowych w stosunku do uruchamianych konkursów. Oznacza to, że w konkursach dedykowanych polityce terytorialnej będą mogły startować jedynie projekty znajdujące się na listach podstawowych Strategii ORSG.

Podczas realizacji wykonania Strategii może zdarzyć się sytuacja, w której projekt z listy podstawowej zgłoszony przez danego beneficjenta nie będzie mógł zostać zrealizowany. W takiej sytuacji zastąpi go projekt z listy rezerwowej, którego wnioskodawcą jest ten sam beneficjent. W przypadku, kiedy dostępna alokacja środków, po zrealizowaniu wszystkich projektów z listy podstawowej nie zostanie wyczerpana (powstaną oszczędności), istnieje możliwość realizacji projektów z listy rezerwowej. Decyzję w zakresie wyboru odpowiedniego projektu i przeniesienia go na listę podstawową i skierowania do konkursu podejmie Komitet Sterujący.

Z kolei projekty znajdujące się na liście komplementarnej przewidziane zostały do realizacji wykorzystując finansowanie z innych dostępnych źródeł. Utworzenie tej listy do Strategii ORSG Powiatu Radziejowskiego ma na celu ukazanie przewidzianych do realizacji działań i procesów rozwojowych także w obszarach niewspieranych polityką terytorialną. Szczególne znaczenie mają tutaj projekty:

- wpływające na rozwój gospodarczy obszaru,
- niwelujących bezrobocie,
- zwiększających zatrudnienie.

W efekcie wszystkie listy planowanych zadań, podstawowa, rezerwowa i komplementarna rysują spójny obraz kierunków rozwoju Powiatu.

ROZDZIAŁ JEDENASTY – PLANOWANE DZIAŁANIA

Planowane do wdrożenia działania przez jednostki organizacyjne powiatu radziejowskiego w perspektywie do 2020 roku stanowią odpowiedzi na zidentyfikowane problemy oraz cele rozwojowe wyznaczone w Strategii.

Proces planowania strategicznego oparty był na zidentyfikowanych w trakcie konsultacji społecznych potrzebach mieszkańców i odnosi się do rzeczywistych problemów. Do poszczególnych celów rozwojowych, będących odpowiedzią na zgłaszane problemy, przyporządkowano projekty, które odnoszą się wprost do postulatów rozpoznanych podczas prac diagnostycznych.

Podczas naboru projektów wpłynęły 242 fiszki projektowe o łącznej wartości 350 070 815,25 zł z czego:

- 47 trafiło na listę podstawową (56 848 000,00zł),
- 56 na listę rezerwową (126 968 765,59 zł),
- 139 na listę projektów komplementarnych (166 254 049,66 zł).

Tabela XXXVII. Wartość działań z listy podstawowej w podziale na źródła finansowania

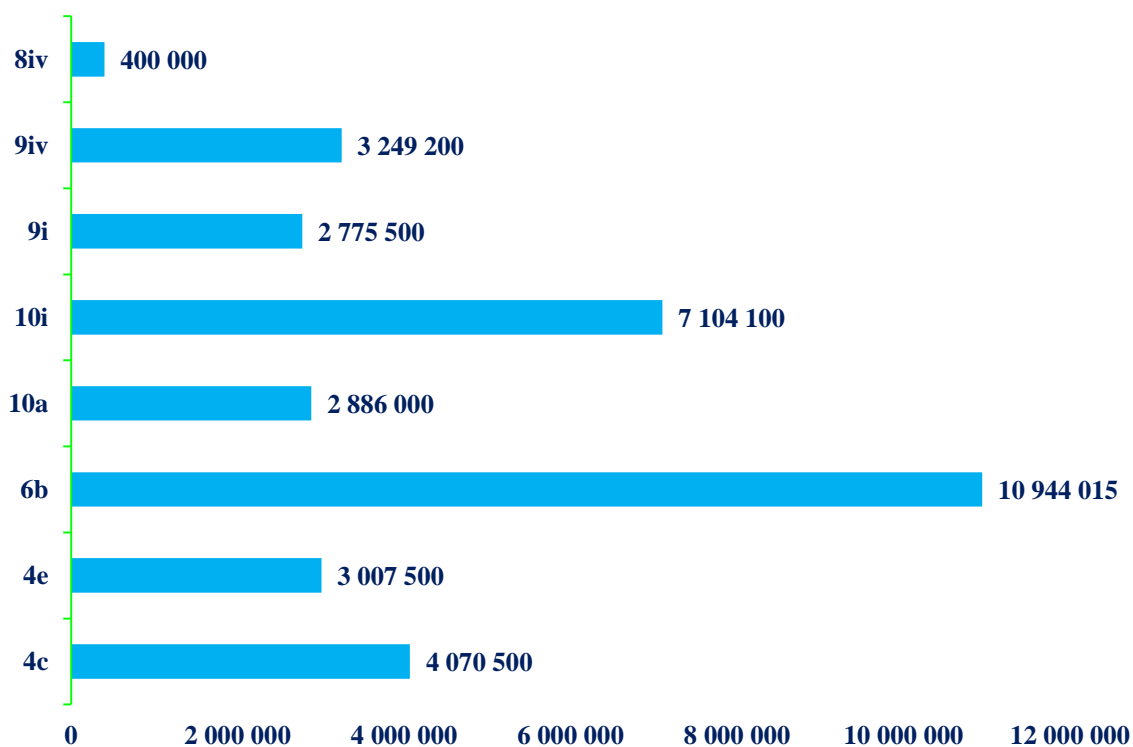
Źródło finansowania	Wartość [zł]	Poziom wsparcia	Wartość Udział [%]
EFRR	41 089 000,00	20 908 015,29	72,28
EFS	15 759 000,00	13 528 800,00	27,72
Suma	56 848 000,00	34 436 815,29	100,00

Tabela XXXVIII. Wartość projektów z listy podstawowej

Priorytet inwestycyjny w ramach RPO WK-P 2014-2020	Wartość [zł]	Poziom wsparcia	Udział wsparcia [%]
4c	4 730 000,00	4 070 500,00	11,82
4e	6 700 000,00	3 007 500,00	8,73
6b	25 459 000,00	10 944 015,00	31,78
8iv	500 000,00	400 000,00	1,16
9i	2 980 000,00	2 538 000,00	7,37

9iv	3 708 000,00	3 249 200,00	9,44
10a	4 200 000,00	2 886 000,00	8,38
10i	8 321 000,00	7 104 100,00	20,63
10iii	250 000,00	237 500,00	0,69
Suma	56 848 000,00	34 436 815,00	100,00

Wykres XIX. Plan finansowy projektów z listy podstawowej w podziale na priorytety inwestycyjne w ramach RPO WK-P 2014-2020

**Tabela XXXIX. Plan finansowy projektów z listy podstawowej w podziale na lata
wydatkowania**

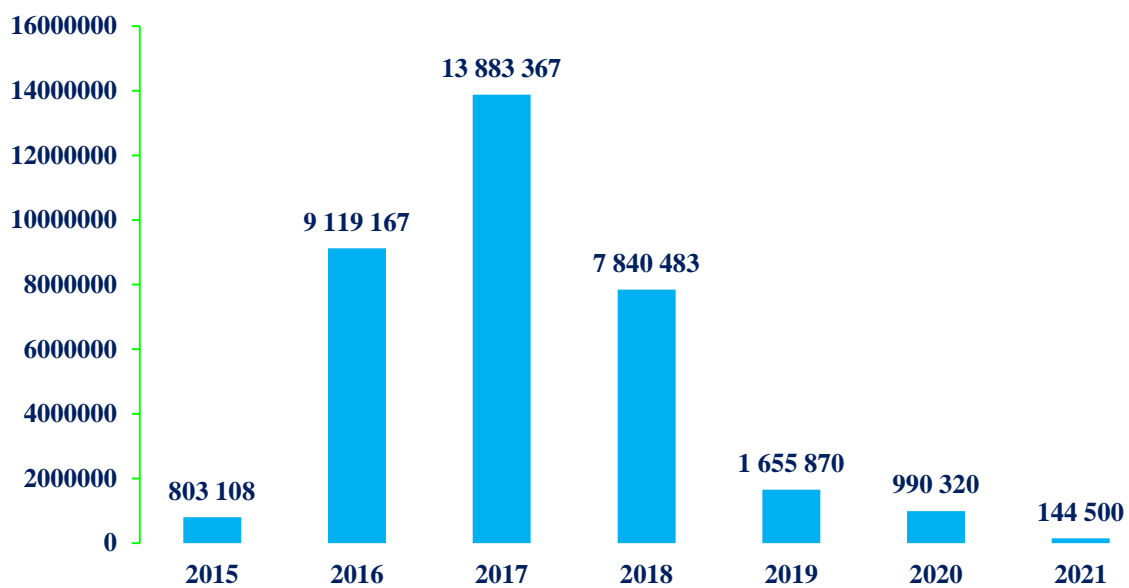

Tabela XL. Lista projektów wpisanych na listę podstawową finansowanych w ramach EFRR

Lp.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	Priorytet inwestycyjny	Wskaźniki projektu
1	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w Radziejowie III etap	Gmina Miasto Radziejów/Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej EMPEGIEK	Niski stopień wyposażenia powiatu w sieć kanalizacyjną	I kw. 2016-II kw. 2018	Gmina Miasto Radziejów	11 300 000,00	EFRR 2 653 165,29+ WFOŚiGW 8 081 834,71+ Środki własne 565 000,00	6b	<ul style="list-style-type: none"> – Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej – Długość wybudowanej sieci wodociągowej
2	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Gmina Dobre	Niski stopień termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, usługowych oraz mieszkalnych	III kw. 2015-II kw. 2018	Gmina Dobre	830 000,00	EFRR 705 500,00+ środki własne 124 500,00	4c	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków - 3 szt. – Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych - 120 570 kWh/rok – Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 66,8 Mg CO₂/rok
3	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej na terenie Gminy Dobre	Gmina Dobre	Niewielka skala wykorzystania ścieżek rowerowych Spadek aktywności fizycznej mieszkańców	IV kw. 2015-II kw. 2018	Gmina Dobre	1 400 000,00	EFRR 1 190 000,00+ środki własne 210 000,00	4e	<ul style="list-style-type: none"> – Długość wybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych - 7 km
4	Utworzenie nowych miejsc w oddziale zamiejscowym	Gmina Dobre, Publiczne Przedszkole w Dobrem	Niewystarczająca liczba miejsc przedszkolnych	I kw. 2016-III kw. 2016	Gmina Dobre	200 000,00	EFRR 170 000,00+ środki własne	10a	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej –

	Publicznego Przedszkola w Dobrem (Krzywosądz)						30 000,00		17 os. – Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty – 1 szt.
5	Przekształcenie istniejących przy szkołach oddziałów przedszkolnych w przedszkola oraz dostosowanie ich do wymogów określonych przepisami prawa	Gmina Dobre, Publiczne Przedszkole w Dobrem, SP w Krzywosądz, Zespół Szkół w Dobrem, SP w Bieczynie	Niewystarczająca liczba miejsc przedszkolnych	I kw. 2016-III kw. 2016	Gmina Dobre	200 000,00	EFRR 170 000,00+ środki własne 30 000,00	10a	– Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 30 os. – Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty – 3 szt.
6	Modernizacja oświetlenia ulicznego w miejscowości Dobre	Gmina Dobre	Zły stan oraz wykorzystanie nieefektywnych energetycznie rozwiązań w oświetleniu ulicznym	I kw. 2016-II kw. 2018	Gmina Dobre	210 000,00	EFRR 178 500,00 + środki własne 31 500,00	4e	– Liczba przebudowanych punktów oświetleniowych – 150 szt.
7	Termomodernizacja budynków remiz OSP w Topólcu, Torzewie i Paniewie.	Gmina Topólka	Niski stopień termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, usługowych oraz mieszkalnych	I kw. 2017-III kw. 2018	Gmina Topólka	250 000,00	EFRR 212 500,00+ środki własne 37 500,00	4c	– Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków - 3 szt. – Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych - 5 100 kWh/rok – Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 0,11 Mg CO2/rok

8	Rozbudowa i modernizacja budynku przedszkola w Topólcie - zapewnienie równego dostępu do wczesnej edukacji elementarnej	Gmina Topólka	Niewystarczająca liczba miejsc przedszkolnych	I kw. 2016-I kw. 2017	Gmina Topólka	800 000,00	EFRR 680 000,00+ środki własne 120 000,00	10a	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 95 os. – Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu – 2 szt.
9	Termomodernizacja budynków Szkoły Podstawowej w Topólcie, Paniewie i Przedszkola w Topólcie	Gmina Topólka	Niski stopień termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, usługowych oraz mieszkalnych	I kw. 2016-III kw. 2017	Gmina Topólka	1 200 000,00	EFRR 1 020 000,00+ środki własne 180 000,00	4c	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 3 szt. – Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych - 124.500 kWh/rok – Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - 2,0 Mg CO₂/rok
10	Budowa ścieżki rowerowej Topólka – Świerczyn	Gmina Topólka	Niewielka skala wykorzystania ścieżek rowerowych Spadek aktywności fizycznej mieszkańców	I kw. 2020-III kw. 2021	Gmina Topólka	340 000,00	EFRR 289 000,00+ środki własne 51 000,00	4e	<ul style="list-style-type: none"> – Długość wybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych - 7 km
11	Rozbudowa szkoły Podstawowej w Morzycach o budynek przedszkola ewentualnie /Remont kapitalny przedszkola w Morzycach/	Gmina Bytoń	Niewystarczająca liczba miejsc przedszkolnych	I kw. 2016-II kw. 2018	Gmina Bytoń	3 000 000,00	EFRR 1 866 000,00+ środki własne 1 134 000,00	10a	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 75 os. – Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych

									systemu oświat – 1 szt.
12	Budowa 200 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Osieć	Gmina Osieć	Niski stopień wyposażenia powiatu w sieć kanalizacyjną	II kw. 2017-IV kw. 2017	Gmina Osieć	2 000 000,00	EFRR 1 700 000,00+ środki własne 300 000,00	6b	– Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków – 200 szt.
13	Termomodernizacja budynków Szkoły Podstawowej w miejscowości Osieć, Kościelna Wieś, Pocieryn	Gmina Osieć	Niski stopień termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, usługowych oraz mieszkalnych	II kw. 2017-IV kw. 2017	Gmina Osieć	1 000 000,00	EFRR 850 000,00+ środki własne 150 000,00	4c	– Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 3 szt. – Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych - 124.500 kWh/rok – Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - 2,0 Mg CO ₂ /rok
14	Przebudowa gospodarki wodno-ściekowej w miejscowości Osieć, Kościelna Wieś	Gmina Osieć	Niski stopień wyposażenia powiatu w sieć kanalizacyjną	2017-2019	Gmina Osieć	2 159 000,00	EFRR 1 835 150,00+ środki własne 323 850,00	6b	
15	Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Piotrkowie Kujawskim	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	Niski stopień wyposażenia powiatu w sieć kanalizacyjną	II kw. 2016-II kw. 2017	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	8 000 000,00	EFRR 3 805 700,00+ WFOŚiW i środki własne 4 194 300,00	6b	– Liczba przebudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych – 1 szt.
16	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	Zły stan oraz wykorzystanie nieefektywnych energetycznie rozwiązań w oświetleniu ulicznym	I kw. 2017-I kw. 2018	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	250 000,00	EFRR 200 000,00+ środki własne 50 000,00	4e	– Liczba przebudowanych punktów oświetleniowych-543 szt.

17	Budowa 100 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Radziejów	Niski stopień wyposażenia powiatu w sieć kanalizacyjną	I kw. 2017-III kw. 2018	Gmina Radziejów	2 000 000,00	EFRR 950 000,00+ WFOŚiGW 1 000 000,00+ środki własne 50 000,00	6b	– Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków – 100 szt.
18	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 266 w miejscowościach Biskupice i Bieganowo	Gmina Radziejów	Niewielka skala wykorzystania ścieżek rowerowych Spadek aktywności fizycznej mieszkańców	I kw. 2017-IV kw. 2018	Gmina Radziejów	4 500 000,00	EFRR 1 150 000,00+ WFOŚiGW 2 500 000,00+ środki własne 850 000,00	4e	– Długość wybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych – 4 km
19	Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół Mechanicznych i Instalacja na dachu sali gimnastycznej ogniw fotowoltaicznych o mocy 50 kWp w celu zasilenia Krytej Pływalni przy zespole Szkół Mechanicznych w Radziejowie	Powiat Radziejowski, Zespół Szkół Mechanicznych im. Józefa Piłsudskiego w Radziejowie	Niski stopień termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, usługowych oraz mieszkalnych	II kw. 2016-IV kw. 2018	Powiat radziejowski	1 250 000,00	EFRR 1 112 500,00+ środki własne 187 500,00	4c	– Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych – 90 000 kWh/rok – Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 41,5 Mg CO ₂ /rok – Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt.

Tabela XLI. Lista projektów wpisanych na listę podstawową finansowanych w ramach EFS

Lp.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	Priorytet inwestycyjny	Wskaźniki projektu
1	Pomocna dłoń	MOPS w Radziejowie	Brak instytucji zajmujących się niesieniem pomocy społecznej	III kwartał 2015-IV kwartał 2017	Gmina Miasto Radziejów	476 000,00	EFS 428 400,00+ środki własne 47 600,00	9iv	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

									objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 35 os.
2	Wsparcie rodziny	MOPS w Radziejowie	Brak instytucji zajmujących się niesieniem pomocy społecznej	I kw. 2016-IV kw. 2017	Gmina Miasto Radziejów	182 000,00	EFS 163 800,00+ środki własne 18 200,00	9iv	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 20 os.
3	Ośrodek wsparcia SUBICERE	Stowarzyszenie Wspierania Osób Niepełnosprawnych SUBICERE	Brak instytucji zajmujących się niesieniem pomocy społecznej	I kw. 2016-IV kw. 2017	Gmina Miasto Radziejów	650 000,00	EFS 617 000,00+ środki własne 33 000,00	9iv	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 55 os.
4	Utworzenie Dziennego Domu Seniora	Gmina Dobrze	Brak instytucji zajmujących się niesieniem pomocy społecznej	III kw. 2016-I kw. 2018	Gmina Dobrze	700 000,00	EFS 595 000,00+ środki własne 10 500,00	9iv	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 30 os.
5	Poprawa jakości świadczenia usług edukacyjnych przez przedszkole oraz	Gmina Dobrze, Publiczne Przedszkole w Dobrem	Braki w ofercie zajęć dodatkowych w szkołach i przedszkolach	IV kw. 2015-III kw. 2017	Gmina Dobrze	130 000,00	EFS 110 500,00+ środki własne 19 500,00	10i	– Liczba dzieci objętych w ramach programu

	oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych								dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 50 os.
6	Usługi opiekuńcze świadczone na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	Gmina Dobrze	Brak instytucji zajmujących się niesieniem pomocy społecznej	III kw. 2015-III kw. 2018	Gmina Dobrze	224 000,00	EFS 190 400,00+ środki własne 33 600,00	9iv	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 6 os.
7	Organizacja zajęć dodatkowych w oddziałach przedszkolnych w Gminie Topólka	Gmina Topólka	Braki w ofercie zajęć dodatkowych w szkołach i przedszkolach	I kw. 2017-IV kw. 2020	Gmina Topólka	120 000,00	EFS 102 000,00+ środki własne 18 000,00	10i	– Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 4 os. – Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 25 szt.
8	Kursy zawodowe dla osób zagrożonych ubóstwem	Gmina Topólka	Wysoki poziom bezrobocia Niedostosowanie systemów edukacji do potrzeb rynku pracy Duży udział osób długoterminowo pozostających bez pracy	I kw. 2017-IV kw. 2019	Gmina Topólka	300 000,00	EFS 255 000,00+ środki własne 45 000,00	9i	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 25 osób

9	Kursy edukacyjne	Gmina Topólka	Braki w ofercie zajęć dodatkowych w szkołach i przedszkolach Niedostosowanie systemów edukacji do potrzeb rynku pracy Brak kwalifikacji oraz niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych	I kw. 2017-IV kw. 2019	Gmina Topólka	400 000,00	EFS 340 000,00+ środki własne 60 000,00	9i	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 20 osób
10	Kursy ratowników wodnych i kursy żeglarskie	Gmina Topólka	Wysoki poziom bezrobocia	I kw. 2017-III kw. 2017	Gmina Topólka	200 000,00	EFS 170 000,00+ środki własne 30 000,00	9i	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 22 os.
11	„Nasz Maluszek I” - Upowszechnienie edukacji przedszkolnej i zmniejszenie różnic w dostępie do wychowania przedszkolnego poprzez utworzenie dodatkowych oddziałów przedszkolnych w Morzycach	Gmina Bytoń	Niewystarczająca liczba miejsc przedszkolnych	I kw. 2016-IV kw. 2018	Gmina Bytoń	500 000,00	EFS 400 000,00 + środki własne 100 000,00	10i	- Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie - 75 szt. - Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 4 os. - Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 75 szt.
12	Uwier w siebie – specjalistyczne poradnictwo psychologiczne i prawne dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji	Gmina Bytoń, GOPS, organizacje pozarządowe	Brak instytucji zajmujących się niesieniem pomocy społecznej	I kw. 2016-IV kw. 2020	Gmina Bytoń	300 000,00	EFS 260 000,00+ środki własne 40 000,00	9i	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w

									programie- 35 os.
13	„Nasz Maluszek II” - Zapewnienie opieki dla najmłodszych mieszkańców gminy w żłobku gminnym w Morzycach	Gmina Bytoń	Spadek aktywności fizycznej mieszkańców	I kw. 2016-IV kw. 2018	Gmina Bytoń	500 000,00	EFS 400 000,00+ środki własne 100 000,00	8iv	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 – 20 szt. – Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie – 3 osoby
14	Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem na terenie Miasta i Gminy Piotrków Kujawski	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piotrkowie Kujawskim.	Brak instytucji zajmujących się niesieniem pomocy społecznej	I kw. 2017-IV kw. 2018	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	200 000,00	EFS 170 000,00+ środki własne 30 000,00	9i	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 20 osób, – Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie 2 osoby
15	Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe – „Moja Przyszłość”	Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Piotrkowie Kujawskim	Braki w ofercie zajęć dodatkowych w szkołach i przedszkolach	III kw. 2016-II kw. 2018	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	720 000,00	EFS 612 000,00+ środki własne 108 000,00	10i	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 60 os. – Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie – 300 os.
16	Kształtowanie	Stowarzyszenie Na	Niedostosowanie	III kw.	Miasto i	250 000,00	EFS	9i	– Liczba osób z

	umiejętności prospołecznych i zawodowych osób niepełnosprawnych	Rzecz Osób Niepełnosprawnych „PRZEKROCYĆ GRANICE” Nowa Wieś	systemów edukacji do potrzeb rynku pracy Wysoki poziom bezrobocia	2016-IV kw. 2020	Gmina Piotrków Kujawski		237 500,00+ środki własne 12 500,00		niepełnosprawność iami objętych wsparcie w programie – 30 os.
17	Podniesienie poziomu kształcenia i atrakcyjności oferty placówek oświatowych w Gminie Radziejów poprzez organizację zajęć dodatkowych, wypożyczenie pracowni oraz stworzenie modelu szkoły przyjaznej dla ucznia w Przedszkolu Gminnym w Skibinie, Szkołe Podstawowej w Bieganowie, Szkole Podstawowej w Płowcach oraz Publicznym Gimnazjum w Skibinie	Gmina Radziejów	Braki w ofercie zajęć dodatkowych w szkołach i przedszkolach	I kw. 2017-IV kw. 2020	Gmina Radziejów	876 000,00	EFS 744 600,00 + środki własne 131 400,00	10i	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 4 szt – Liczba szkół, których pracownice przedmiotowe zostały wyposażone w programie – 3 szt. – Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie – 245 osób. – Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 40 osób. – Liczba miejsc wychowania przedszkolnego

									dofinansowanych w programie – 3 szt.
18	Kursy zawodowe dla osób zagrożonych ubóstwem	Gmina Radziejów	Brak kwalifikacji oraz niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych	IV kw. 2015-IV kw. 2018	Gmina Radziejów	280 000,00	EFS 238 000,00 + środki własne 42 000,00	9i	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 60 osób – Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 7 osób
19	LEPSZY START II	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radziejowie	Brak kwalifikacji oraz niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych	2016-2020	powiat radziejowski	750 000,00	EFS 637 500,00+ PFRON i środki własne 112 500,00	9i	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 15 os.
20	Nowe życie	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radziejowie	Brak instytucji zajmujących się niesieniem pomocy społecznej	2016-2020	powiat radziejowski	476 000,00	EFS 404 600,00+ środki własne 71 400,00	9iv	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie - 100 os.
21	Placówka opiekuńczo-wychowawcza na terenie	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w	Brak instytucji zajmujących się	2016-2020	powiat radziejowski	1 000 000,00	EFS 850 000,00+	9iv	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób zagrożonych

	powiatu radziejowskiego	Radziejowie	niesieniem pomocy społecznej				środki własne 150 000,00		ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 14 os.
22	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację społeczną, zawodową i zdrowotną.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osiecinach	Brak instytucji zajmujących się niesieniem pomocy społecznej	I kw. 2016-IV kw. 2020	Gmina Osiecin	500 000,00	EFS 425 000,00+ środki własne 75 000,00	9i	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 60 osób, – Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie 2 osoby.
23	Wyrównywanie szans edukacyjnych dla uczniów z terenu gminy Osiecin	Gmina Osiecin	Braki w ofercie zajęć dodatkowych w szkołach i przedszkolach	2016- 2020	Gmina Osiecin	350 000,00	EFS 297 500,00+ środki własne 52 500,00	10i	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie –os.
24	Kursy edukacyjne	Gmina Osiecin	Braki w ofercie zajęć dodatkowych w szkołach i przedszkolach	III kw. 2017-II kw. 2020	Gmina Osiecin	300 000,00	EFS 255 000,00+ środki własne 45 000,00	10i	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie –os.
25	Dobry zawód otwiera drzwi renomowanych	Powiat Radziejowski, Zespół Szkół	Brak kwalifikacji oraz niski poziom	I kw. 2016-II	Powiat radziejowski	1 250 000,00	EFS 1 062 500,00+	10i	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba nauczycieli objętych

	firm	Mechanicznych im. Józefa Piłsudskiego w Radziejowie	wykształcenia osób bezrobotnych Wysoki poziom bezrobocia	kw. 2018			środki własne 187 500,00		wsparcie w programie – os. – Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie – os
26	Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów szkoły	Zespół Szkół i Placówek w Radziejowie	Braki w ofercie zajęć dodatkowych w szkołach i przedszkolach	III kw. 2016-II kw. 2018	Powiat radziejowski	1 200 000,00	EFS 1 020 000,00+ środki własne 180 000,00	10i	– Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie – 200 os.
27	Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów szkół ponadgimnazjalnych poprzez dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe – „Większa wiedza – lepsza przyszłość”.	Powiat radziejowski	Braki w ofercie zajęć dodatkowych w szkołach i przedszkolach	III kw. 2016-II kw. 2018	Powiat radziejowski	2 875 000,00	EFS 2 500 000,00+ środki własne 375 000,00	10i	– Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie – 808 os
28	„Na dobry początek”	PUP w Radziejowie	Brak instytucji zajmujących się niesieniem pomocy społecznej	I kw. 2016-III kw. 2016	Powiat radziejowski	50 000,00	EFS 42 500,00+ środki własne 7 500,00	9i	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 10 os.

Tabela XLII. Lista rezerwowa projektów finansowanych w ramach EFRR

Lp.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	Priorytet inwestycyjny	Wskaźniki projektu
1	Inkubator Aktywności	Gmina Miasto Radziejów	Wysoki poziom bezrobocia Duży udział osób długoterminowo pozostających bez pracy	I kw. 2016-I kw. 2018	Gmina Miasto Radziejów	1 000 000,00	EFRR 850 000,00+ środki własne 50 000,00 + kredyt komercyjny 100 000,00	9b	– Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.
2	Budowa Stacji uzdatniania wody w Radziejowie	Gmina Miasto Radziejów	–	III kw. 2016-IV kw. 2018	Gmina Miasto Radziejów	4 000 000,00	EFRR 3 400 000,00 + środki własne 600 000,00	5b	– Liczba wspartych stacji uzdatniania wody – 1 szt.
3	Wymiana oświetlenia drogowego na terenie Gminy Dobre na energooszczędne w miejscowościach Dobre, Krzywosądz, Byczyna	Gmina Dobre	Zły stan oraz wykorzystanie nieefektywnych energetycznie rozwiązań w oświetleniu ulicznym	I kw. 2016 – III kw. 2018	Gmina Dobre	1 000 000,00	EFRR 850 000,00+ środki własne 150 000,00	4a	– Liczba przebudowanych punktów oświetleniowych
4	Mała retencja w miejscowości Dobre	Gmina Dobre	–	III kw. 2016 – II kw. 2017	Gmina Dobre	600 000,00	EFRR 510 000,00+ środki własne 90 000,00	5b	– Pojemność obiektów małej retencji
5	Montaż energooszczędnego oświetlenia drogowego w m. Klonowo, Koszczały, Szczebłotowo	Gmina Dobre	Zły stan oraz wykorzystanie nieefektywnych energetycznie rozwiązań w oświetleniu ulicznym	I kw. 2016-IV kw. 2016	Gmina Dobre	80 000,00	EFRR 68 000,00 + środki własne 12 000,00	4a	– Liczba przebudowanych punktów oświetleniowych
6	Budowa systemu odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Dobre	Gmina Dobre, wspólnoty mieszkaniowe	Niski stopień wykorzystania instalacji czerpiących energię ze słońca oraz wody	III kw. 2016-II kw. 2018	Gmina Dobre	5 000 000,00	EFRR 4 250 000,00+ środki własne 750 000,00	4a	– Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE – Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE

7	Budowa obiektów małej retencji wodnej w miejscowości Dobre	Eugeniusz PAWLAK – osoba fizyczna	–	II kw. 2015-IV kw. 2017	Gmina Dobre	1 000 000,00	EFRR 850 000,00+ środki własne 150 000,00	5b	– Pojemność obiektów małej retencji
8	Budowa ścieżki rowerowej Rybiny Leśne - Orle	Gmina Topólka	Niewielka skala wykorzystania ścieżek rowerowych Spadek aktywności fizycznej mieszkańców	I kw. 2017-IV kw. 2017	Gmina Topólka	1 000 000,00	EFRR 850 000,00+ środki własne 150 000,00	4e	– Długość wybudowanych ścieżek pieszko-rowerowych - 3 km
9	Adaptacja budynku Szkoły Podstawowej w Znaniewie na ośrodek opieki osób starszych lub dziennego domu pomocy społecznej	Gmina, Topólka, GOPS, Kościół	Brak instytucji zajmujących się niesieniem pomocy społecznej	I kw. 2018-III kw. 2020	Gmina Topólka	1 000 000,00	EFRR 850 000,00+ środki własne 150 000,00	9a	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 40 os.
10	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Topólka	Gmina Topólka	Niski stopień wyposażenia powiatu w sieć kanalizacyjną	I kw. 2016-IV kw. 2016	Gmina Topólka	500 000, 00	EFRR 425 000,00 + środki własne 75 000,00	6b	– Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków – 100 szt.
11	Wymiana kotłów C.O. na kotły na paliwo odnawialne	Gmina Topólka, wspólnoty mieszkaniowe	Niski stopień wykorzystania instalacji czerpiących energię ze słońca oraz wody	I kw. 2017-I kw. 2018	Gmina Topólka	1 000 000,00	EFRR 850 000,00+ środki własne 150 000,00	4c	– Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE – 150 szt.
12	Odbudowa zabytkowego dworku w Świerczynie	Gmina Topólka	Zły stan architektoniczny części zabytków	I kw. 2018-III kw. 2020	Gmina Topólka	5 000 000,00	EFRR 4 250 000,00+ środki własne 750 000,00	6c	– Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem- 1 szt.
13	Budowa solarów na budynkach mieszkalnych	Gmina Topólka, wspólnoty mieszkaniowe	Niski stopień wykorzystania instalacji czerpiących energię ze słońca oraz wody	I kw. 2018-III kw. 2018	Gmina Topólka	1 000 000,00	EFRR 850 000,00+ środki własne 150 000,00	4c	– Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE – 200 szt.
14	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Gmina Topólka	Zły stan oraz wykorzystanie	I kw. 2017-III	Gmina Topólka	300 000,00	EFRR 255 000,00+	4c	– Liczba przebudowanych

			nieefektywnych energetycznie rozwiązań w oświetleniu ulicznym	kw. 2018			środki własne 45 000,00		punktów oświetleniowych – 200 szt.
15	Odrestaurowanie zabytkowego wiatraka w Orlu	Inwestor prywatny	Zły stan architektoniczny części zabytków	I kw. 2019-III kw. 2020	Gmina Topólka	400 000,00	EFRR 340 000,00+ środki własne 60 000,00	6c	– Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem- 1 szt.
	Adaptacja budynku dawnej Szkoły w Budziszliu na potrzeby Dziennego Domu Opieki oraz Centrum Rehabilitacyjnego	Gmina Bytoń	Brak instytucji zajmujących się niesieniem pomocy społecznej	I kw. 2016-III kw. 2019	Gmina Bytoń	1 500 000,00	EFRR 600 000,00+ środki własne 300 000,00+ środki państwa 600 000,00	9a	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie
16	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej z terenu gminy Bytoń	Gmina Bytoń	Niski stopień termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, usługowych oraz mieszkalnych	II kw. 2016-IV kw. 2018	Gmina Bytoń	1 000 000,00	EFRR 850 000,00+ środki własne 150 000,00	4c	– Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków
17	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej Nowy Dwór – Bytoń i Świesz – Bytoń	Gmina Bytoń	Niewielka skala wykorzystania ścieżek rowerowych Spadek aktywności fizycznej mieszkańców	II kw. 2016-III kw. 2018	Gmina Bytoń	866 000,00	EFRR 700 000,00+ środki własne 166 000,00	4e, 7c	– Długość wybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych
18	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż drogi krajowej nr 62 w miejscowości Jarantowice o długości 2,2 km	Gmina Osiężyny	Niewielka skala wykorzystania ścieżek rowerowych Spadek aktywności fizycznej mieszkańców	2017-2018	Gmina Osiężyny	620 000,00	EFRR + środki własne	7c	– Długość wybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych – 2,2 km
19	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż drogi powiatowej nr 2813 C Osiężyny – Redecz Krukowy w miejscowości Borucin, Samszyce o długości 3,5 km	Gmina Osiężyny	Niewielka skala wykorzystania ścieżek rowerowych Spadek aktywności fizycznej mieszkańców	2017-2018	Gmina Osiężyny	1 200 000,00	EFRR + środki własne	7c	– Długość wybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych – 3,5 km
20	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż drogi	Gmina Osiężyny	Niewielka skala wykorzystania ścieżek	2017	Gmina Osiężyny	1 200,00	EFRR + środki własne	7c	– Długość wybudowanych

	gminnej nr 180201 C Nagórki – Ujma Mała w miejscowości Ujma Mała, Bilno o długości 3,5 km		rowerowych Spadek aktywności fizycznej mieszkańców						ścieżek pieszo-rowerowych – 3,5 km
21	Budowa solarów na budynkach mieszkalnych w ilości około 100 sztuk.	Gmina Osięciny	Niski stopień wykorzystania instalacji czerpiących energię ze słońca oraz wody	I kw. 2018-III kw. 2018	Gmina Osięciny	1 000 000,00	EFRR + środki własne	4c	– Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE – 100 szt.
22	Rozbudowa Przedszkola Komunalnego w Osięcinach	Gmina Osięciny	Niewystarczająca liczba miejsc przedszkolnych	2017-2018	Gmina Osięciny	1 000 000,00	EFRR + PROW	–	– Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej – 1 szt.
23	Budowa i modernizacja budynków z przeznaczeniem na mieszkania socjalne	Gmina Osięciny	–	2016-2018	Gmina Osięciny	2 000 000,00	EFRR	–	– Liczba osób korzystających ze wspartych obiektów przeznaczonych na mieszkania socjalne, wspomagane, chronione
24	Wymiana kotłów C.O. na kotły na paliwo odnawialne	Gmina Osięciny, wspólnoty mieszkaniowe	Niski stopień wykorzystania instalacji czerpiących energię ze słońca oraz wody	I kw. 2017-II kw. 2018	Gmina Osięciny	1 000 000,00	EFRR 850 000,00+ środki własne 150 000,00	4c	– Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE
25	Termomodernizacja budynków komunalnych w miejscowości: Osięciny, Jarantowice, Latkowo, Borucinek	Gmina Osięciny	Niski stopień termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, usługowych oraz mieszkalnych	2018-2019	Gmina Osięciny	3 000 000,00	EFRR + środki własne	–	– Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków
26	Budowa systemu odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Osięciny	Gmina Osięciny, osoby prywatne	Niski stopień wykorzystania instalacji czerpiących energię ze słońca oraz wody	2016-2020	Gmina Osięciny	6 000 000,00	EFRR + środki własne	–	– Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE – Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE

27	Modernizacja dróg gminnych	Gmina Osięciny	–	2017-2018	Gmina Osięciny	6 000 000,00	PROW + środki własne + budżet województwa	–	–
28	Modernizacja boisk sportowych przy szkołach podstawowych w miejscowości Osięciny, Kościelna Wieś, Pocierzyn	Gmina Osięciny	Spadek aktywności fizycznej mieszkańców	2018-2019	Gmina Osięciny	400 000,00	EFRR + PROW	–	–
29	Budowa sieci gazowej na terenie gminy Osięciny	Gmina Osięciny	–	2018-2019	Gmina Osięciny	40 000 000,00	EFRR	–	–
30	Miejsce rekreacji i wypoczynku z boiskami sportowymi w miejscowości Bartłomiejowice	Gmina Osięciny	Spadek aktywności fizycznej mieszkańców	2017-2018	Gmina Osięciny	3 000 000,00	EFRR	–	–
31	Organizacja imprez kulturalno-sportowych	Gmina Osięciny	Spadek aktywności fizycznej mieszkańców	2015-2020	Gmina Osięciny	180 000,00	EFRR + środki własne	–	–
32	Budowa świetlicy wiejskiej w Jarantowicach	Gmina Osięciny	Spadek aktywności fizycznej mieszkańców	II kw. 2016-III kw. 2016	Gmina Osięciny	250 000,00	EFRR + środki własne	9d	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie
33	Budowa parkingu przy szkole podstawowej w Osięcinach	Gmina Osięciny	–	II kw. 2016-III kw. 2016	Gmina Osięciny	200 000,00	EFRR + środki własne	–	–
34	Budowa oświetlenia solarnego (ledd) w miejscowości Osięciny w ulicach: Jarmarczna, Malinowa, Olchowa	Gmina Osięciny	Zły stan oraz wykorzystanie nieefektywnych energetycznie rozwiązań w oświetleniu ulicznym	II kw. 2017- III kw. 2017	Gmina Osięciny	–	EFRR + środki własne	–	–
35	Budowa 100 szt. systemów baterii słonecznych – ogniw fotowoltaiki i powietrznych pomp	Gmina Osięciny	Niski stopień wykorzystania instalacji czerpiących energię ze słońca oraz wody	II kw. 2019-IV kw. 2019	Gmina Osięciny	1 500 000,00	EFRR 1 300 00,00 + środki własne 200 000,00	–	– Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE – 100

	ciepła								szt.
36	Rewitalizacja zbiornika wodnego oraz budowa Gminnego Centrum Rekreacji Publicznej z niezbędną infrastrukturą w miejscowości Bartłomiejowice – ETAP II	Gmina Osiećiny	–	I kw. 2017- II kw. 2017	Gmina Osiećiny	1 500 000,00	EFRR 1 300 00,00 + środki własne 200 000,00	–	–
37	Rewitalizacja zespołu dworsko-parkowego w Piotrkowie Kujawskim	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	Zły stan architektoniczny części zabytków	I kw. 2020-IV kw. 2020	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	1 000 000,00	EFRR 850 000,00+ środki własne 150 000,00	–	– Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem- 1 szt.
38	Wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	Niski stopień wykorzystania instalacji czerpiących energię ze słońca oraz wody	I kw. 2019-IV kw. 2019	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	2 000 000,00	EFRR 1 700 000,00+ środki własne 300 000,00	4c	– Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE
39	Oświetlenie parku w Piotrkowie Kujawskim	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	Zły stan oraz wykorzystanie nieefektywnych energetycznie rozwiązań w oświetleniu ulicznym	I kw. 2017-IV kw. 2017	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	350 000,00	EFRR 297 500,00+ środki własne 52 500,00	4c	– Liczba przebudowanych punktów oświetleniowych
40	Budowa budynku Przedszkola Publicznego w Piotrkowie Kujawskim	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	Niewystarczająca liczba miejsc przedszkolnych	II kw. 2016-IV kw. 2017	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	7 000 000,00	EFRR 5 950 000,00+ środki własne 1 050 000,00	4a	– Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury przedszkolnej – 1 szt.
41	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie miasta i gminy w Piotrkowie Kujawskim	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	Niski stopień wyposażenia powiatu w sieć kanalizacyjną	I kw. 2016-I kw. 2019	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	1 890 000,00	EFRR 1 606 500,00+ środki własne 283 500,00	6b	– Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków – 360 szt.
42	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie miasta i gminy Piotrków Kujawski	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	Niski stopień termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, usługowych oraz mieszkalnych	I kw. 2016-III kw. 2020	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	3 000 000,00	EFRR 2 550 000,00+ środki własne 450 000,00	4c	– Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 2 szt.
43	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Nowej Wsi	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	Niski stopień termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, usługowych oraz mieszkalnych	III kw. 2016-IV kw. 2016	Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	541 564,59	EFRR 460 329,90+ środki własne 81 234,69	4c	– Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt.

44	Budowa 500 szt. systemów fotowoltaicznych i powietrznych pomp ciepła	Gmina Radziejów	Niski stopień wykorzystania instalacji czerpiących energię ze słońca oraz wody	2017-2018	Gmina Radziejów	7 500 000,00	EFRR 1 900 000,00+ środki własne 1 125 000,00+ WFOŚ 4 475 000,00	4c	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE – Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE – 500 szt.
45	Budowa skansenu historycznego w Płowcach.	Gmina Radziejów	Zły stan architektoniczny części zabytków	2017-2018	Gmina Radziejów	1 000 000,00	EFRR 850 000,00+ środki własne 150 000,00	6c	<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne
46	Rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury w Czołowie	Gmina Radziejów	–	2017-2018	Gmina Radziejów	2 000 000,00	EFRR 1 600 000,00 + środki własne 100 000,00+ MKiDN 100 000,00	–	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem
47	Rozbudowa Przedszkola Gminnego w Skibinie	Gmina Radziejów	Niewystarczająca liczba miejsc przedszkolnych	2017-2018	Gmina Radziejów	1 000 000,00	EFRR 850 000,00+ środki własne 150 000,00	–	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej - 1 szt.
48	Budowa i modernizacja oświetlenia drogowego	Gmina Radziejów	Zły stan oraz wykorzystanie nieefektywnych energetycznie rozwiązań w oświetleniu ulicznym	2017-2018	Gmina Radziejów	3 000 000,00	EFRR 2 550 000,00+ środki własne 450 000,00	–	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przebudowanych punktów oświetleniowych

Tabela XLIII. Lista rezerwowa projektów finansowanych w ramach EFS

Lp.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem/potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt	Źródła finansowania	Priorytet inwestycyjny	Wskaźniki projektu
1	„Zmiana”	MOPS w Radziejowie	Brak instytucji zajmujących się niesieniem pomocy społecznej	I kw. 2016-IV kw. 2016	Gmina Miasto Radziejów	200 000,00	EFS 170 000,00+ środki własne 30 000,00	9i	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie
2	Kursy na prawo jazdy kat. B	Gmina Dobrze	Brak kwalifikacji oraz niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych	II kw. 2016	Gmina Dobrze	20 000,00	EFS 17 000,00+ środki własne 3 000,00	8i	– Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie
3	Kursy na opiekuna osób starszych i niepełnosprawnych	Gmina Dobrze	Brak kwalifikacji oraz niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych	III kw. 2016	Gmina Dobrze	25 000,00	EFS 21 250,00+ środki własne 3 750,00	8i	– Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie
4	Kursy na księgową/specjalistę ds. kadr i płac	Gmina Dobrze	Brak kwalifikacji oraz niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych	IV kw. 2016	Gmina Dobrze	35 000,00	EFS 26 250,00+ środki własne 8 750,00	8i	– Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie
5	Kursy na operatora maszyn/koparek	Gmina Dobrze	Brak kwalifikacji oraz niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych	I kw. 2017	Gmina Dobrze	60 000,00	EFS 51 000,00+ środki własne 9 000,00	8i	– Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie – 15 os.
6	Twój klucz do wiedzy – zajęcia edukacyjne dla młodzieży gimnazjalnej	Gmina Bytoń	Niedostosowanie systemów edukacji do potrzeb rynku pracy	I kw. 2016-IV kw. 2018	Gmina Bytoń	160 000,00	EFS 120 000,00+ środki własne 40 000,00	10i	– Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych

									wsparcie w programie – 14 os.
6	Uwierz w siebie – specjalistyczne poradnictwo psychologiczne i prawne dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji	Gmina Bytoń	Brak instytucji zajmujących się niesieniem pomocy społecznej	I kw. 2016-IV kw. 2018	Gmina Bytoń	200 000,00	EFS 150 000,00+ środki własne 50 000,00	9iv	– Liczba osób zagrożonych wykluczeniem objęta pomocą w ramach projektu 35 os.
7	Kursy edukacyjne	Gmina Bytoń	Brak kwalifikacji oraz niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych	II kw. 2016-IV kw. 2019	Gmina Bytoń	250 000,00	EFS 200 000,00 + środki własne 50 000,00	10i	– Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie

Tabela XLIV. Lista projektów komplementarnych powiatu radziejowskiego

Lp	Nazwa projektu	Beneficjent	Wdrożenie	Szacowane koszty	Źródła finansowania
1	Poprawa mobilności miejskiej poprzez budowę ścieżek rowerowych, parkingów	Gmina Miasto Radziejów	III kw. 2016-IV kw. 2018	1 000 000,00	EFRR + środki własne
2	Montaż Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) w budynkach niemieszkalnych (kolektory słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne, pompy ciepła)	Gmina Miasto Radziejów, przedsiębiorcy, instytucje kultury	I kw. 2016-IV kw. 2018	2 000 000,00	EFRR + środki własne
3	Montaż odnawialnych źródeł energii (OZE) w budynkach komunalnych	Gmina Miasto Radziejów	I kw. 2017-IV kw. 2020	2 000 000,00	EFRR + środki własne
4	Ożywienie gospodarcze miasta poprzez przebudowę centrum miasta	Gmina Miasto Radziejów	III kw. 2016-IV kw. 2017	2 000 000,00	EFRR + środki własne
5	Termomodernizacja budynków mieszkalnych Radziejowskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o przy ul. Kujawskiej 4 i Chopina 4	Radziejowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o	I kw. 2016-IV kw. 2018	2 000 000,00	EFRR + środki własne
6	Budowa Strefy Rozwoju Przedsiębiorczości	Gmina Miasto Radziejów	III kw. 2016-IV kw. 2019	4 000 000,00	EFRR + środki własne
7	Termomodernizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Szpitalnej 1	Wspólnota Mieszkaniowa Szpitalna 1, RTBS-Zarządca nieruchomości	I kw. 2016-IV kw. 2018	600 000,00	EFRR + środki własne
8	Termomodernizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Szpitalnej 9	Wspólnota Mieszkaniowa Szpitalna 9, RTBS- Zarządca nieruchomości	I kw. 2016-IV kw. 2018	600 000,00	EFRR + środki własne

9	Termomodernizacja budynków mieszkalnych połączona z wymianą węglowych źródeł ciepła	Gmina Miasto Radziejów, Prywatni właściciele, spółdzielnia mieszkaniowa, wspólnoty mieszkaniowe, RTBS	I kw. 2016-IV kw. 2019	3 000 000,00	EFRR + środki własne
10	Termomodernizacja budynków niemieszkalnych połączona z wymianą węglowych źródeł ciepła	Gmina Miasto Radziejów, przedsiębiorcy, instytucje kultury	I kw. 2018-IV kw. 2020	2 000 000,00	EFRR + środki własne
11	Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne	Gmina Miasto Radziejów	I kw. 2017-IV kw. 2017	500 000,00	EFRR + środki własne
12	„Radziejowiana” jako część Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej (digitalizacja księgozbioru regionalnego) (Regionalia)	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im.Franciszka Becińskiego w Radziejowie	2015-2018	80 000,00	EFRR
13	Radziejowski Portal Kultury	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im.Franciszka Becińskiego w Radziejowie <u>Partnerzy:</u> 1. Gminne Biblioteki Publiczne i Ośrodki Kultury powiatu radziejowskiego 2..Towarzystwo Miłośników Kujaw w Radziejowie 3..Szkoła Muzyczna I stopnia w Radziejowie 4..Radziejowski Dom Kultury 5.Szkoły powiatu radziejowskiego 5.Stowarzyszenie Wspierania Osób Niepełnosprawnych „SUBICERE” w Radziejowie	2016-2020	50 000,00	EFRR + środki własne
14	„E- UDOŚTĘPNIANIE ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH” – AUTOMATYZACJA USŁUG BIBLIOTECZNYCH (cyfryzacja Biblioteki) (plan pięcioletni) (katalog on-line)	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im.Franciszka Becińskiego w Radziejowie	2015-2018	30 000,00	EFRR + środki własne
15	Rozwój nowych form księgozbioru bibliotecznego– i-booki	Czytelnicy Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej im.Franciszka Becińskiego w Radziejowie Czytelnicy członkowie - Polskiego Związku Niewidomych Okrąg Kujawsko-Pomorski - Koło Radziejów	2015-2018	60 000	EFRR + środki własne

		Partnerzy projektu: 1. Wydawnictwo PWN 2. Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Larix” im. Henryka Rusczyca w Warszawie			
16	Montaż Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) w budynkach mieszkalnych (kolektory słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne, pompy ciepła)	Gmina Miasto Radziejów, prywatni właściciele, spółdzielnia mieszkaniowa, wspólnoty mieszkaniowe, RTBS	II kw. 2016-IV kw. 2020	10 720 000,00	EFRR + WFOŚ + środki własne
17	„Ochrona i popularyzacja wartości śródmiejskich terenów zieleni jako cennych środowisk życiowych ptaków i ssaków chronionych oraz aktywna ochrona ptaków podlegających ścisłej ochronie oraz gatunków zagrożonych, w tym sów i gatunków z Załącznika 1 Dyrektywy Ptasiej Unii Europejskiej – np. gąsiorka Lanius collurio i błotniaka stawowego Circus aeruginosus oraz nietoperzy na terenie Gminy Miasto Radziejów	Radziejowski Dom Kultury	I kw. 2016-IV kw. 2019	35 000,00	EFRR + WFOŚ + środki własne
18	Termomodernizacja budynków komunalnych połączona z wymianą węglowych źródeł ciepła	Gmina Miasto Radziejów	I kw. 2016-IV kw. 2018	2 000 000,00	EFRR + środki własne
19	Utworzenie żłobka publicznego w Radziejowie	Gmina Miasto Radziejów	I kw. 2018-IV kw. 2020	1 000 000,00	EFRR + środki własne
20	Zajęcia dodatkowe dla dzieci w wieku przedszkolnym	Miejski Zespół Szkół w Radziejowie	III kw. 2016-III kw. 2018	100 000,00	EFRR
21	Wyrównywanie szans edukacyjnych dla uczniów radziejowskich szkół	Miejski Zespół Szkół w Radziejowie	III kw. 2016-III kw. 2019	200 000,00	EFS
22	Kurs języka angielskiego	Nauczyciele Miejskiego Zespołu Szkół w Radziejowie – 15 osób	III kw. 2016-III kw. 2019	70 000,00	EFS
23	Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu - wsparcie psychologiczne	Nauczyciele MZS w Radziejowie. 2 grupy po 10 osób	III kw. 2016-III kw. 2019	50 000,00	EFS
24	Nazwa projektu: Remont i konserwacje kościoła parafialnego pw wezwaniem Znalezienie Krzyża Świętego	Parafia Rzymsko Katolicka ul. Franciszkańska 4 Radziejów	2016 - 2020	2 090 000,00	EFRR + PROW + środki własne
25	Przebudowa gospodarki wodno-ściekowej w miejscowości Buczyna	Gmina Dobrze	II kw. 2017-I kw. 2018	1 000 000,00	EFRR + środki własne
26	Budowa oczyszczalni przyzgodowych w m. Dobrze, Przysiek, Krzywosądz, Buczyna	Gmina Dobrze	I kw. 2018-III kw. 2020	1 000 000,00	EFRR + środki własne
27	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Dęby	Gmina Dobrze	I kw. 2018-II kw. 2018	1 000 000,00	EFRR + środki własne
28	Remont zabytkowego dworku (plebanii) w Krzywosądz	Parafia Rzymsko- Katolicka Krzywosądz	2016 - 2020	1 200 000,00	EFRR + PROW + środki własne

29	Odrestaurowanie zabytków w miejscowości Byczyna	parafia Byczyna	III kw. 2016-I kw. 2018	150 000,00	EFRR + środki własne
30	Odrestaurowanie zabytków w miejscowości Bronisław	parafia Bronisław	II kw. 2016-I kw. 2018	150 000,00	EFRR + środki własne
31	Utworzenie plaży publicznej nad jeziorem Gluszyńskim	Gmina Topólka	III kw. 2016-II kw. 2017	1 800 000,00	EFRR + środki własne
32	Stworzenie folderu promocyjnego i kampania promocyjna gminy Topólka	Gmina Topólka	III kw. 2017-II kw. 2018	25 000,00	EFRR + środki własne
33	Utworzenie gospodarstw agroturystycznych	Gmina Topólka	I kw. 2017-IV kw. 2019	500 000,00	EFRR + środki własne
34	Przebudowa drogi gminnej Milachówek - Czarnocice	Gmina Topólka	IV kw. 2016-III kw. 2017	500 000,00	EFRR + środki własne
35	Utworzenie punktów dla obsługi turystów	Inwestor prywatny, spółdzielnie socjalne, przedsiębiorstwa	IV kw. 2017-III kw. 2019	300 000,00	EFRR + środki własne
36	Budowa sieci kanalizacyjnej na terenach rekreacyjnych nad Jeziorem Gluszyńskim obejmująca teren gminy Topólka, Bytoń i Piotrków Kuj.	Gmina Topólka, Gmina Bytoń, Miasto i Gmina Piotrków Kuj.	IV kw. 2016-II kw. 2020	15 000 000,00	EFRR + WFOŚ + środki własne
37	Budowa punktów oświetlenia ulicznego przy drogach wewnętrznych na terenach rekreacyjnych wokół jeziora Gluszyńskiego	Gmina Topólka	IV kw. 2016-II kw.	600 000,00	EFRR + środki własne
38	Budowa szlaku łączącego Jezioro Gluszyńskie i Jezioro Kamieniec	Gmina Topólka	II kw. 2019-III kw. 2020	2 000 000,00	EFRR + środki własne
39	Budowa bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe nad jeziorami Kamieniec i Chalno	Gmina Topólka	I kw. 2019-III kw. 2020	200 000,00	EFRR + WFOŚ + środki własne
40	Przebudowa drogi gminnej Iłowo - Znaniewo	Gmina Topólka	I kw. 2017-III kw. 2018	400 000,00	EFRR + środki własne
41	Przebudowa drogi powiatowej Czamanin – Mąkoszyn w m. Czamanin, Kamieniec i Kozjaty	Powiat radziejowski	I kw. 2019-III kw. 2020	1 000 000,00	EFRR + środki własne
42	Budowa oczyszczalni ścieków w Dębiankach wraz z kanalizacją sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w m. Topólka, Dębianki, Czamaninek i Borek wraz z przebudową odcinka sieci wodociągowej w Topólcie oraz Paniewie.	Gmina Topólka	I kw. 2018-III kw. 2020	16 000 000,00	EFRR + WFOŚ + środki własne
43	Organizacja schroniska dla zwierząt w Wandynowie	Gmina Topólka, Gmina Bytoń	I kw. 2018-I kw. 2019	700 000,00	EFRR + środki własne
44	Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Topólcie	Gmina Topólka	I kw. 2019-I kw. 2020	600 000,00	EFRR + środki własne
45	Budowa muszli koncertowej w Topólcie	Gmina Topólka	I kw. 2020-III kw. 2021	1 000 000,00	EFRR + środki własne

46	Kursy edukacyjne	Gmina Topólka	III kw. 2016-II kw. 2020	300 000,00	EFRR + środki własne
47	Budowa ośrodka rekreacyjnego nad Jeziorem Gluszyńskim	Gmina Topólka	III kw. 2016-II kw. 2017	1 000 000,00	EFRR + środki własne
48	Budowa świetlicy wiejskiej w Znaniewie	Gmina Topólka	I kw. 2017-III kw. 2018	250 000,00	EFRR + środki własne
49	Przebudowa drogi gminnej Borowo	Gmina Bytoń	2017-2020	750 000,00	EFRR + PROW + środki własne
50	Przebudowa drogi gminnej Świesz	Gmina Bytoń	2017-2020	480 000,00	EFRR + PROW + środki własne
51	Przebudowa drogi gminnej Kolonia Niegibalice	Gmina Bytoń	2017-2020	460 000,00	EFRR + PROW + środki własne
52	Przebudowa drogi gminnej Holendry-Borowo	Gmina Bytoń	2017-2020	280 000,00	EFRR + PROW + środki własne
53	Przebudowa drogi gminnej Nowy Dwór	Gmina Bytoń	2017-2020	320 000,00	EFRR + PROW + środki własne
54	Przebudowa drogi gminnej Budziszów -Dąbrowa	Gmina Bytoń	2017-2020	390 000,00	EFRR + PROW + środki własne
55	Przebudowa drogi gminnej Ludwikowo	Gmina Bytoń	2017-2020	230 000,00	EFRR + PROW + środki własne
56	Przebudowa drogi gminnej Pęcino-Morzyce	Gmina Bytoń	2017-2020	500 000,00	EFRR + PROW + środki własne
57	Remont drogi gminnej Nasilowo-Niegibalice	Gmina Bytoń	2017-2020	350 000,00	EFRR + PROW + środki własne
58	Remont drogi gminnej Bytoń	Gmina Bytoń	2017-2020	90 000,00	EFRR + PROW + środki własne
59	Remont drogi gminnej Nowy Dwór- Holendry Bytońskie	Gmina Bytoń	2017-2020	150 000,00	EFRR + PROW + środki własne
60	Przebudowa drogi gminnej Potolówek-Stefanowo	Gmina Bytoń	2017-2020	320 000,00	EFRR + PROW + środki własne
61	Przebudowa drogi gminnej Niegibalice	Gmina Bytoń	2017-2020	300 000,00	EFRR + PROW + środki własne
62	Przebudowa drogi gminnej Litychowo	Gmina Bytoń	2017-2020	320 000,00	EFRR + PROW +

					środki własne
63	Remont drogi gminnej Świesz -Lubsin	Gmina Bytoń	2017-2020	90 000,00	EFRR + PROW + środki własne
64	Przebudowa odcinków sieci wodociągowej (azbestowej) na terenie Gminy Bytoń	Gmina Bytoń	IV.2016-II.2020	500 000,00	EFRR + WFOŚ + środki własne
65	Zagospodarowanie terenu parafialnego w Bytoniu na potrzeby parkingu	Gmina Bytoń, Parafia w Bytoniu	2017-2018	100 000,00	EFRR + PROW + WFOŚ
66	Modernizacja budynków magazynowych na potrzeby bazy GZK w Bytoniu	Gmina Bytoń	2017-2018	500 000,00	EFRR + PROW + WFOŚ
67	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Morzyczach	Gmina Bytoń	2016-2018	250 000,00	EFRR + PROW + WFOŚ + środki własne
68	Budowa zbiornika wyrównawczego w miejscowości Witowo	Gmina Bytoń	2017-2018	150 000,00	środki unijne + środki własne
69	Automatyzacja usług bibliotecznych – cyfryzacja Biblioteki	Gmina Bytoń	2016-2020	30 000,00	EFRR
70	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w Gminie Bytoń	Gmina Bytoń	IV kw. 2016-II kw. 2020	500 000,00	EFRR + WFOŚ + środki własne
71	Utworzenie plaży publicznej nad jeziorem Gluszyńskim	Gmina Bytoń, Gmina Topólka	III kw. 2016-II kw. 2017	800 000,00	EFRR + WFOŚ + środki własne
72	Stworzenie folderu promocyjnego i kampania promocyjna gminy Bytoń	Gmina Bytoń	III kw. 2017-II kw. 2018	25 000,00	EFRR + środki własne
73	Budowa domków rekreacyjnych nad Jeziorem Gluszyńskim	Inwestorzy prywatni	III kw. 2016-II kw. 2017	1 000 000,00	EFRR + środki własne
74	Budowa bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe nad jeziorem Gluszyńskim	Gmina Bytoń	I kw. 2019-III kw. 2020	200 000,00	EFRR + WFOŚ + środki własne
75	Utworzenie gospodarstw agroturystycznych	Inwestorzy prywatni	I kw. 2017-IV kw. 2019	500 000,00	EFRR + środki własne
76	Budowa oświetlenia solarne na terenie gminy	Gmina Bytoń	2017-2018	1 000 000,00	EFRR + PROW + WFOŚ
77	e-administracja oraz ICT	Gmina Bytoń	2016-2017	1 000 000,00	EFRR
78	Remont przystanków autobusowych oraz odnowienie i montaż tablic informacyjnych.	Gmina Bytoń	2017-2018	800 000,00	EFRR + środki

					własne + środki unijne
79	Infostrada Pomorza i Kujaw	Gmina Bytoń	2016-2017	800 000,00	EFRR
80	Organizacja kursów zawodowych dla mieszkańców Gminy Bytoń	Gmina Bytoń	2015-2020	650 000,00	EFRR + środki własne
81	Aktywizacja społeczna osób starszych poprzez organizację zajęć rekreacyjno-sportowych, uczenie się przez całe życie, Internet dla osób starszych i klub seniora	Gmina Bytoń	2016-2020	500 000,00	środki własne + środki unijne
82	Rozwój oferty kulturalnej o znaczeniu lokalnym i regionalnym	Gmina Bytoń	2016-2020	250 000,00	środki własne + środki unijne
83	Rozwój bazy sportowej i rekreacyjnej na terenie Gminy Bytoń	Gmina Bytoń	2016-2020	1 200 000,00	środki własne + środki unijne
84	Podnoszenie poziomu kształcenia uczniów w szkole podstawowej i gimnazjum	Gmina Bytoń, placówki oświatowe	2015-2020	300 000,00	EFRR + środki własne
85	Promocja Gminy Bytoń poprzez organizację imprez kulturalno-sportowych	Gmina Bytoń	2015-2020	100 000,00	EFRR + PROW + środki własne
86	Kompleksowe wyposażenie pracowni szkolnych	Gmina Bytoń	2017-2018	800 000,00	EFRR
87	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Bytoń	Gmina Bytoń	I kw. 2016-III kw. 2017	1 200 000,00	EFRR + WFOŚ + środki własne
88	Wymiana kotłów C.O. na kotły na paliwo odnawialne w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Bytoń	I kw. 2017-I kw. 2018	1 000 000,00	EFRR + środki własne
89	Budowa solarów na budynkach mieszkalnych	Gmina Bytoń, wspólnoty mieszkaniowe, osoby prywatne	I kw. 2018-III kw. 2018	1 600 000,00	EFRR + środki własne
90	Modernizacja oświetlenia ulicznego	Gmina Bytoń	I kw. 2017-III kw. 2018	500 000,00	EFRR + środki własne
91	Organizacja schroniska dla zwierząt w Wandynowie	Gmina Bytoń, Gmina Topólka	I kw. 2018-I kw. 2019	700 000,00	EFRR + środki własne
92	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Bytoń	Gmina Bytoń	I kw. 2017-III kw. 2019	500 000,00	EFRR + WFOŚ + środki własne
93	Budowa punktów oświetlenia ulicznego przy drogach wewnętrznych na terenach rekreacyjnych	Gmina Bytoń	II kw. 2018-III kw. 2020	500 000,00	EFRR + środki własne

94	Budowa ścieżek pieszych i turystycznych na terenie gminy Bytoń	Gmina Bytoń	I kw. 2017-III kw. 2017	1 000 000,00	EFRR + środki własne
95	Kompleksowy remont i wyposażenie świetlic Wiejskich w Niegibalicach, Stróżewie, Czarnocicach, Ludwikowie, Morzyczach, Świeszu, Nasilowie	Gmina Bytoń, GS Bytoń	2017-2018	1 000 000,00	PROW i WFOŚ
96	Odrestaurowanie zabytków w miejscowości Witowo	Gmina Bytoń	2016-2020	500 000,00	EFRR + środki własne
97	Remont przystanków autobusowych oraz odnowienie i montaż tablic informacyjnych	Gmina Osiećiny	2017-2018	300 000,00	EFRR + PROW + WFOŚ
98	Modernizacja bazy SOTG	Gmina Osiećiny	2017-2018	600 000,00	EFRR + PROW + WFOŚ
99	Infostrada Kujaw i Pomorza	Gmina Osiećiny	2016-2017	1 000 000,00	EFRR
100	Kompleksowe wyposażenie pracowni szkolnych	Gmina Osiećiny	2017-2018	1 000 000,00	EFRR
101	Budowa pozostałych chodników przy drogach gminnych na terenie Gminy Osiećiny o łącznej długości 3,5 km	Gmina Osiećiny	2016-2020	1 500 000,00	EFRR + PROW
102	Renowacja parków przy zabytkowych dworach w miejscowościach Borucin, Borucinek, Pocieryn	Gmina Osiećiny	2020	500 000,00	EFRR
103	Modernizacja remiz Ochotniczych Straży Pożarnych w miejscowości Pilichowo, Ruszki, Osiećiny	Gmina Osiećiny	2017	1 500 000,00	EFRR
104	Wyrównywanie szans edukacyjnych dla uczniów z terenu gminy Osiećiny	Gmina Osiećiny	2016-2020	3 000 000,00	EFS
105	Kursy edukacyjne	Gmina Osiećiny	III kw. 2017-II kw. 2020	200 000,00	EFRR + środki własne
106	Budowa muszli koncertowej na stadionie sportowym w Osiecinach	Gmina Osiećiny	II kw. 2018-III kw. 2020	300 000,00	EFRR + środki własne
107	Rozwój oferty kulturalnej o znaczeniu lokalnym i regionalnym	Gmina Osiećiny	2016-2020	200 000,00	środki własne + środki unijne
108	Organizacja dożynek gminnych	Gmina Osiećiny	2015-2020	180 000,00	środki własne + środki unijne
109	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta i gminy Piotrków Kujawski	–	–	–	–
110	Budowa bazy SOTG	Gmina Radziejów	2017-2018	500 000,00	EFRR + środki własne
111	e-administracja ICT oraz Infostrada Kujaw i Pomorza	Gmina Radziejów	2016-2017	1 000 000,00	EFRR + środki własne
112	Modernizacja dróg gminnych	Gmina Radziejów	2017-2018	6 000 000,00	EFRR + środki własne + środki budżetu województwa
113	Remont przystanków autobusowych oraz odnowienie i montaż tablic informacyjnych.	Gmina Radziejów	2017-2018	1 000 000,00	EFRR + środki własne
114	Instalacja ogniw fotowoltaicznych o mocy 40 kW w Domu Pomocy Społecznej w Piotrkowie Kujawskim	Dom Pomocy Społecznej (Powiat Radziejowski)	II kw. 2017-IV kw. 2018	300 000,00	EFRR + środki własne
115	Budowa kompleksu boisk sportowych przy Krytej Pływalni w Zespole	Zespół Szkół Mechanicznych w	III kw. 2016-IV	1 000 000,00	EFS + środki budżetu

	Szkół Mechanicznych w Radziejowie	Radziejowie (Powiat Radziejowski)	kw. 2017		państwa + środki budżetu województwa + środki własne
116	Modernizacja dróg wewnętrznych w Domu Pomocy Społecznej w Piotrkowie Kujawskim	Dom Pomocy Społecznej (Powiat Radziejowski)	II kw. 2017-IV kw. 2018	300 000,00	EFRR + środki własne
117					
118	Budowa ogniw fotowoltaicznych o mocy 20 kW w celu zasilenia budynku administracyjnego Starostwa Powiatowego w Radziejowie	Powiat Radziejowski	I kw. 2017-IV kw. 2017	450 000,00	EFRR + WFOŚ + środki województwa + środki własne
	Wykonanie boiska z kompletem nawierzchni do piłki siatkowej, nożnej i koszykowej, montaż ławek, przebudowa ciągów komunikacyjnych przy Zespole Szkół i Placówek w Radziejowie	Zespół Szkół i Placówek w Radziejowie (Powiat Radziejowski)	II kw. 2016-III kw. 2016	353 549,66	EFRR + środki własne
120	Przebudowa dróg powiatowych	Zarząd Dróg Powiatowych (Powiat Radziejowski)	II kw. 2016-IV kw. 2020	14 000 000,00	EFRR + środki województwa + środki własne
121	Dobudowa pomieszczeń na pracownię tomografii komputerowej, endoskopowej i ultrasonograficznej wraz z kompletnym wyposażeniem.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	2015-2017	5 000 000,00	EFRR + środki własne
122	Dostosowanie pomieszczeń bloku operacyjnego, intensywnej opieki medycznej i cięć cesarskich do obowiązujących przepisów wraz z wyposażeniem	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	2015-2017	1 000 000,00	EFRR + środki własne
123	Budowę dźwigu (windy) z szybem gwarantującym bezpieczeństwo transportu pionowego pacjentów, osób odwiedzających, personelu oraz poprawienie stanu przeciwpożarowego i ewakuacji	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	2015-2017	600 000,00	EFRR + środki własne
124	Rozbudowa oddziałów terapii uzależnienia i abstynencyjnych zespołów alkoholowych (detoksykacja) oraz działu fizjoterapii wraz z kompleksowym wyposażeniem	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	2015-2018	4 000 000,00	EFRR + środki własne
125	Zagospodarowanie terenu pomiędzy budynkami A, B, C i E na tzw. „Patio“ dla pacjentów i osób ich odwiedzających	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	2015-2019	1 500 000,00	EFRR + środki własne
126	Przebudowa pomieszczeń bylej pralni i komory dezynfekcyjnej na stację dializ wraz z kompletnym wyposażeniem	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	2015-2019	1 400 000,00	EFRR + środki własne
127	Organizacja imprez kulturalno-sportowych i dożynek gminnych	Gmina Dobrze	III kw. 2015-II kw. 2018	360 000,00	EFRR + środki własne
128	Przebudowa dróg gminnych w miejscowościach Dęby i Dobrze Wieś	Gmina Dobrze	III kw. 2015-II kw. 2018	791 500,00	EFRR + środki własne
129	Przebudowa dróg gminnych w miejscowościach Dobrze Kolonia, Byczyna, Morawy, Bodzanowo	Gmina Dobrze	2015-II kw. 2018	1 999 000,00	EFRR + środki własne
130	Modernizacja kotłowni w Zespole Szkół w Dobrem	Gmina Dobrze	III kw. 2015-II kw. 2018	815 000,00	EFRR + środki własne
131	Budowa lokali socjalnych	Gmina Dobrze	III kw. 2015-II kw. 2018	500 000,00	EFRR + środki własne
132	Przebudowa sieci wodociągowej w miejscowości Dobrze	Gmina Dobrze	III kw. 2015-II	1 000 000,00	EFRR + środki własne

			kw. 2018		
133	Przebudowa ujęcia i stacji uzdatniania wody w miejscowości Bronisław	Gmina Dobrze	III kw. 2015-II kw. 2018	700 000,00	EFRR + środki własne
134	Rozbudowa ujęcia wody w Krzywosądku	Gmina Dobrze	III kw. 2015-II kw. 2018	2 000 000,00	EFRR + środki własne
135	Modernizacja systemów używania ciepłej wody użytkowej poprzez zastosowanie odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Dobrze	III kw. 2015-II kw. 2018	200 000,00	EFRR + środki własne
136	Kursy Zawodowe	Gmina Dobrze	I kw. 2016	50 000,00	EFRR + środki własne
137	Kursy na prawo jazdy kat. C+E	Gmina Dobrze	II kw. 2017	150 000,00	EFRR + środki własne
138	Organizacja spotkań promujących zdrowy styl życia	Gmina Dobrze	I kw. 2017-IV kw. 2018	60 000,00	EFRR + środki własne
139	"Podajmy sobie dłoń" - Budowanie sieci wzajemnej pomocy między pokoleniami	Gmina Bytów	I kw. 2016-IV kw. 2020	300 000,00	EFRR + środki własne

W efekcie wdrożenia projektów ujętych na liście podstawowej zostaną osiągnięte wartości wskaźników zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela XLV. Wskaźniki planowane do osiągnięcia w ramach realizacji Strategii

Źródło finansowania	PI	Wskaźniki
EFRR	4c	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków - 13 szt. – Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych - 464 670 kWh/rok – Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 101,41 Mg CO₂/rok
EFRR	4e	<ul style="list-style-type: none"> – Długość wybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych - 18 km – Liczba przebudowanych punktów oświetleniowych-693 szt.
EFRR	6b	<ul style="list-style-type: none"> – Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej – Długość wybudowanej sieci wodociągowej – Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków – 300 szt. – Liczba przebudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych – 1 szt.
EFS	8iv	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 – 20 szt. – Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie – 3 osoby
	9i	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 312 osób – Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 51 osób
	9iv	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 260 os.
EFRR	10a	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 207 os. – Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty – 7 szt.

EFS	10i	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 165 os. – Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 68 os. – Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 100 szt. – Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji – kluczowych w programie – 1553 os. – Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 4 szt. – Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie – 3 szt. – Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 3
-----	-----	---

ROZDZIAŁ DWUNASTY – ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ

Realizacja przewidzianych w Strategii ORSG Powiatu Radziejowskiego na lata 2014-2020 działań inwestycyjnych oraz zadań o charakterze nieinwestycyjnym wymaga wydatkowania znacznych sum finansowych, które dostępne będą z szeregu źródeł. Cele rozwojowe oraz zidentyfikowane w ich ramach zadania czynią projekt polem wielostronnej współpracy samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych, instytucji pozarządowych oraz mieszkańców powiatu. Taki system wymaga dokonania przeglądu szerokiego spektrum potencjalnych źródeł finansowania realizacji przesłanek Strategii.

Głównymi źródłami finansowania działań zawartych w Strategii będą:

- środki budżetu państwa,
- środki budżetu powiatu oraz gmin wchodzących w jego skład,
- fundusze celowe,
- fundusze prywatne oraz fundusze organizacji pozarządowych,
- środki pochodzące z instrumentów finansowych Unii Europejskiej.

Środki z Funduszy Strukturalnych dystrybuowane są w Polsce poprzez Programy Operacyjne, które w perspektywie 2014-2020 przedstawiają się następująco:

Osiąganiu zakładanych założeń Strategii będą sprzyjały także następujące instrumenty finansowe:

- Krajowe fundusze celowe – Ekofundusz, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej czy Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Fundusze Ministerstwa Sportu,
- Fundusze Ministerstwa Edukacji i Nauki a także inne źródła finansujące projekty naukowo-badawcze i wdrożeniowe,
- Fundusze Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz inne źródła wspierające przedsięwzięcia w zakresie kultury i dziedzictwa narodowego,
- Fundusze Ministerstwa Spraw Wewnętrznych,
- Fundusze Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji.

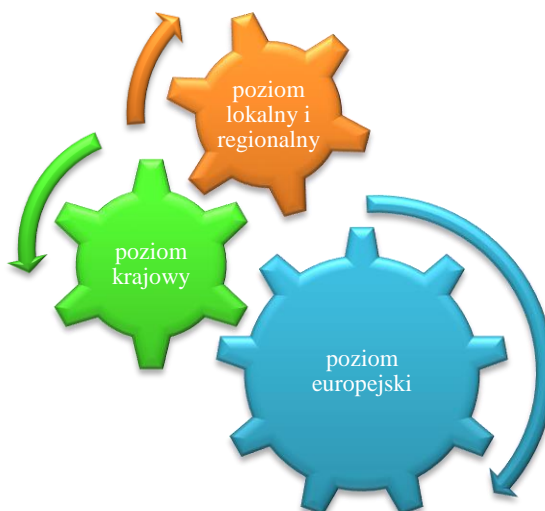
ROZDZIAŁ TRZYNASTY – ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Cele Strategii Rozwoju Powiatu Radziejowskiego są spójne z priorytetami i celami dokumentów na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim.

Schemat 1. Powiązanie Strategii ORSG z dokumentami strategicznymi szczebla europejskiego, krajowego, regionalnego i lokalnego

Poziom europejski	Poziom krajowy	Poziom regionalny	Poziom lokalny
Strategia Europa 2020	Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Strategie rozwoju miast i gmin ORSG
Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony Miasta Obszary wiejskie	Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	Lokalne Programy Rewitalizacji
	Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne społeczeństwo Konkurencyjna gospodarka Sprawne państwo	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Plany Gospodarki Niskoemisyjnej
			Strategie Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność

Źródło: Opracowanie własne

Dokumenty na poziomie europejskim

Strategia Europa 2020

Strategia Europa 2020 to dokument strategiczny Unii Europejskiej z perspektywą długookresową ukierunkowujący rozwój obszaru na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.

Opracowanie obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- **rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;**
- **rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.**

Strategia Rozwoju ORSG Powiatu Radziejowskiego wykazuje spójność z dwoma ostatnimi priorytetami przedstawionymi w Strategii Europa 2020.

Podstawowymi instrumentami realizacji celów strategii Europa 2020 są opracowywane przez państwa członkowskie Krajowe Programy Reform oraz przygotowane przez KE inicjatywy przewodnie, realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, władz regionalnych oraz lokalnych. Strategia ORSG wykazuje zgodność z następującymi inicjatywami:

- Europa efektywnie korzystająca z zasobów – to działania na rzecz wsparcia zmiany w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i efektywniej korzystającej z zasobów

środowiska, a także dążenie do wyeliminowania korelacji wzrostu gospodarczego od degradacji środowiska przyrodniczego;

- Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia – to działania na rzecz unowocześnienia rynków pracy, przez usprawnienie mobilności pracowników i rozwój ich kompetencji, w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości europejskich modeli społecznych;
- Europejski program walki z ubóstwem – to działania na rzecz zapewnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym oraz ułatwienie im aktywnej partycypacji w życiu ekonomicznym i społecznym.

Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020

Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020 jest dokumentem, którego zamierzeniem jest dążenie do trwałego wzrostu gospodarczego oraz kreowania nowych miejsc pracy, a także do społecznie i ekologicznie zrównoważonego rozwoju w wyniku wzmocnienia spójności terytorialnej Europy. Fundamentem opracowania są następujące terytorialne priorytety dla rozwoju UE, z którymi zgodność wykazuje Strategia ORSG:

- wspieranie zrównoważonego i policentrycznego rozwoju terytorialnego,
- usprawnienie powiązań terytorialnych na rzecz obywateli, społeczności i przedsiębiorstw,
- zapewnienie globalnej konkurencyjności regionów w oparciu o silne gospodarki lokalne,
- integracja terytorialna w transgranicznych i ponadnarodowych regionach funkcjonalnych,
- wspieranie zintegrowanego rozwoju w miastach oraz regionach wiejskich i na obszarach o szczególnych uwarunkowaniach,
- zarządzanie i budowanie powiązań między ekologicznymi, krajobrazowymi i kulturowymi walorami regionów.

Dokumenty na poziomie krajowym

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem o charakterze analitycznym i rekomendacyjnym, powstałym na bazie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 roku. Definiuje on główne tendencje, wyzwania i warianty rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, jak również kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Strategia ORSG Powiatu Radziejowskiego wykazuje spójność z następującymi celami opisywanego opracowania:

- Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki,
- Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”,
- Cel 7 Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska,
- Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony Miasta Obszary wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony Miasta Obszary wiejskie jest opracowaniem określającym cele i metody działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument wytycza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym głównie wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o zauważalnym terytorialnym ukierunkowaniu. Celem strategicznym dokumentu jest:

Efektywne i skuteczne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Strategia ORSG wpisuje się w następujące cele strategiczne:

- Cel 1 Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów
- Cel 2 Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 Aktywne społeczeństwo Konkurencyjna gospodarka Sprawne państwo

Strategia Rozwoju Kraju 2020 przybrała charakter średniookresowy, a jej główny cel określono jako wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Strategia ORSG wpisuje się w następujące obszary strategiczne i odpowiadające im cele:

- Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka – Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego, Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
- Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna – Cel III.1. Integracja społeczna, Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych, Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

Dokumenty na poziomie regionalnym

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 skupia się na kluczowych z punktu widzenia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego wyzwaniach tj. koniecznością ograniczenia bezrobocia, poprawą warunków życia ludności wiejskiej, ukierunkowaniu pomocy wschodniej części regionu, zdefiniowaniu podstaw polityki miejskiej oraz wykreowaniu tożsamości marki regionalnej. Zostały w niej ujęte cztery priorytety rozwojowe obszaru, w które wpisuje się Strategia ORSG:

- konkurencyjna gospodarka,
- modernizacja przestrzeni wsi i miast,
- silna metropolia,
- nowoczesne społeczeństwo.

Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020

W procesie rozwoju regionalnego województwa kujawsko-pomorskiego w nowej perspektywie finansowania działań istotne znaczenie odgrywa polityka terytorialna oparta na zintegrowanym podejściu do rozwoju społeczno-gospodarczego z uwzględnieniem relacji funkcjonalno-przestrzennych poszczególnych obszarów. Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego będzie wdrażana na czterech zasadniczych poziomach:

- poziom wojewódzki,
- poziom regionalny i subregionalny,
- **poziom ponadlokalny,**
- poziom lokalny.

Obszar Rozwoju Społeczno-Gospodarczego obejmujący terytorium wyznaczone granicami powiatu ziemskiego wspierany jest w ramach poziomu ponadlokalnego. Strategia ORSG w sposób bezpośredni wpisuje się w założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Głównym celem RPO WK-P 2014-2020 jest wsparcie rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego jako konkurencyjnego i innowacyjnego regionu Europy oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców. Strategia ORSG wykazuje spójność z celami szczegółowymi następujących osi priorytetowych:

- Oś Priorytetowa 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie,
- Oś Priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku,
- Oś Priorytetowa 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry,
- Oś Priorytetowa 8 Aktywni na rynku pracy,
- Oś Priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo,
- Oś Priorytetowa 10 Innowacyjna edukacja.

Realizacja działań podstawowych, rezerwowych oraz komplementarnych zapisanych w Strategii ORSG przyczyni się do osiągnięcia wskaźników określonych w RPO, a tym samym przyczyni się do realizacji celów szczegółowych i celu głównego.

Dokumenty na poziomie lokalnym

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Radziejów

Celem głównym niniejszego dokumentu jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju miasta. Przetworzenie obecnie funkcjonującej gospodarki na gospodarkę niskoemisyjną wymagać będzie zaangażowania wszystkich interesariuszy tj. lokalnej administracji, mieszkańców, dostawców energii i przedsiębiorstw energetycznych, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych, podmiotów działających w sektorze transportu czy budownictwa.

Osiągnięciu celu głównego sprzyjać będzie realizacja następujących celów szczegółowych:

- rozwój niskoemisyjnych źródeł energii,
- poprawa efektywności energetycznej,
- wymiana przestarzałych, niskowydajnych i nieekologicznych źródeł ciepła,
- umożliwienie maksymalnego wykorzystania energii odnawialnej,
- poprawa jakości powietrza w Mieście Radziejów,
- promocja nowych wzorców konsumpcji.

Strategia ORSG wykazuje spójność z każdym z wymienionych celów.

Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru gmin: Bytoń, Dobrze, Osiećiny, Piotrków Kujawski, Radziejów, Topólka na lata 2009-2015

Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru gmin: Bytoń, Dobrze, Osiećiny, Piotrków Kujawski, Radziejów, Topólka określa cele ogólne, cele szczegółowe oraz konkretne przedsięwzięcia jakie będą realizowane na terenie funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania „Razem dla Powiatu Radziejowskiego” na lata 2009-2015. Strategia ORSG wykazuje spójność z następującymi celami ogólnymi wskazanymi w LSR:

- Cel ogólny 1 – Stworzenie atrakcyjnej oferty dla obszaru działania LGD „Razem dla Powiatu Radziejowskiego” w oparciu o dziedzictwo przyrodnicze i bogactwo kultury Kujaw,
- Cel ogólny 2 – Podniesienie poziomu życia i aktywności społecznej na obszarze działania LGD „Razem dla Powiatu Radziejowskiego”.

Lokalny Program Rozwoju Gminy Dobre na lata 2013 – 2020

Celem nadrzędnym Lokalnego Programu Rozwoju Gminy Dobre na lata 2013-2020 jest „Stymulowanie rozwoju gospodarki rolniczej i pozarolniczej”. Strategia ORSG Powiatu Radziejowskiego wykazuje zgodność z następującymi celami bezpośrednimi:

- ochrona środowiska przyrodniczego i wykorzystanie jego potencjału,
- modernizacja infrastruktury w wybranych obszarach (modernizacja dróg, źródeł ciepła, oczyszczalni ścieków, budowa ścieżek rowerowych),
- zwiększenie poziomu przedsiębiorczości i obniżenie bezrobocia,
- podniesienie standardu życia mieszkańców.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Piotrków Kujawski na lata 2005 – 2017

W ramach Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Piotrków Kujawski na lata 2005-2017 zdefiniowano łącznie dziesięć celów strategicznych. Strategia ORSG wpisuje się w następujące z nich:

- tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości lokalnej,
- tworzenie przyjaznych warunków dla inwestorów lokalnych i zewnętrznych,
- wzrost szans rozwojowych dla dzieci i młodzieży, zahamowanie odpływu mieszkańców z miasta i gminy,
- zwiększenie oferty w zakresie opieki społecznej, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców miasta i gminy,
- realizacja lokalnych inwestycji publicznych,
- zwiększenie oferty kulturalnej miasta i gminy,
- tworzenie warunków dla rozwoju turystyki lokalnej, sportu i rekreacji.

ROZDZIAŁ CZTERNASTY – SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII

Planowanie strategiczne jest procesem ciągłym, dlatego też dla osiągnięcia planowanych celów strategicznych i kierunków rozwoju nieodzowne jest wykreowanie efektywnych mechanizmów, które będą gwarantować konsekwentne wdrażanie, monitorowanie i ewaluację efektów Strategii.

Biorąc pod uwagę nowe uwarunkowania polityki regionalnej w kraju, polegające na wieloaspektowym modelu zarządzania rozwojem jednostek samorządu terytorialnego, niezbędnym i celowym działaniem w okresie realizacji Strategii będzie tworzenie warunków dla ścisłej współpracy władz Powiatu z partnerami samorządowymi i ich jednostkami organizacyjnymi oraz partnerami prywatnymi i pozarządowymi.

Należy podkreślić, że zarówno w procesie tworzenia jak i w procesie wdrażania Strategii ORSG Powiatu Radziejowskiego zaangażowane zostaną instytucje i podmioty, które mogą mieć wpływ na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru powiatu. Obok jednostek samorządu terytorialnego będą to m. in.:

- przedsiębiorstwa,
- partnerzy społeczni oraz gospodarczy,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje rynku pracy,
- lokalne grupy działania,
- instytucje pomocy i integracji społecznej,
- szkoły i placówki prowadzące kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe itp.

System wdrażania

Wszelkie działania operacyjne, które są prowadzone w ramach wdrażania Strategii, wynikają ze sformułowanych w dokumencie długoterminowych celów strategicznych i operacyjnych. Dodatkowo, należy zaznaczyć, że Strategia stanowi dokument o charakterze kierunkowym i koncepcyjnym. Jednym z elementów procesu jej wdrażania są m.in. konsultacje społeczne oraz wszelkie inne działania ukierunkowane na propagowanie i upowszechnianie informacji na temat jej zawartości i przyjętych założeń czy rozwiązań.

Podstawowym celem tych działań jest aktywizacja wybranych organizacji i środowisk do współdziału w realizacji Strategii – dokumentu, który z założenia powinien być kreowany i wdrażany przez jak największą liczbę lokalnych interesariuszy.

W przypadku ORSG Powiatu Radziejowskiego inicjatorem i koordynatorem przedsięwzięć związanych z wdrażaniem Strategii ORSG jest Starosta Radziejowski oraz Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, których zadaniem są działania na rzecz stworzenia warunków dla współpracy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego. W całym procesie wdrażania Strategii ORSG Powiatu Radziejowskiego istotne jest zaangażowanie wszystkich gmin wchodzących w skład powiatu, będących sygnatariuszami Porozumienia na rzecz rozwoju Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Radziejowskiego.

Organem, który będzie nadzorował realizację Strategii jest Komitet Sterujący. W skład Komitetu Sterującego wchodzi po jednym upoważnionym przedstawicielu Stron Porozumienia na rzecz rozwoju ORSG Powiatu Radziejowskiego, przedstawiciel Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz upoważnieni przedstawiciele partnerów społecznych. Do zadań Komitetu w zakresie prac nad Strategią w szczególności zalicza się:

- zatwierdzanie Strategii ORSG Powiatu Radziejowskiego wraz z jej aktualizacją,
- przedkładanie Strategii do zaopiniowania IZ RPO oraz Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- zatwierdzanie listy rankingowej projektów stanowiących integralną część Strategii i jej aktualizacja,
- zatwierdzenie rocznego raportu monitoringowego nt. wdrażania Strategii ORSG Powiatu Radziejowskiego, a następnie przekazywanie tych dokumentów do oceny i zatwierdzania IZ RPO,
- zatwierdzanie innych dokumentów wymaganych przez IZ RPO,
- zatwierdzanie szczegółowych kryteriów wyboru projektów.

Komitet realizuje swoje zadania zgodnie z Regulaminem Pracy Komitetu Sterującego ORSG. Dokument ten określa szczegółowe zasady oraz tryb pracy Komitetu.

Organem wykonawczym, który jest odpowiedzialny za wykonanie ujętych w Strategii założeń stanowi Zarząd ORSG. W kompetencjach Zarządu znajdują się wszelkie sprawy niezastrzeżone dla Komitetu Sterującego. Skład Zarządu stanowią trzy osoby:

- Przewodniczący Zarządu,
- Dwóch członków.

Do zadań Zarządu w zakresie prac nad Strategią w szczególności należy:

- przygotowanie na podstawie zasad wyboru projektów, wskazanych w Strategii, propozycji szczegółowych kryteriów wyboru projektów i uzgodnienie ich w porozumieniu z Marszałkiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz z IZ RPO,
- wybór projektów, w tym opracowanie listy rankingowej projektów, jej aktualizacja, przedkładanie do zaopiniowania Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- przygotowanie rocznego raportu monitoringowego nt. wdrażania Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Radziejowskiego,
- przygotowanie porządku obrad oraz projektów uchwał na posiedzenie Komitetu Sterującego,
- nadzór nad realizacją uchwał Komitetu Sterującego,
- reprezentowanie Stron Porozumienia w kontaktach z instytucjami zewnętrznymi w sprawach związanych z opracowywaniem i wdrażaniem Strategii.

Szczegółowe zasady funkcjonowania Zarządu określa Regulamin pracy Zarządu ORSG.

System monitorowania

W celu skutecznego wdrożenia działań, projektów służących osiągnięciu celów Strategii ORSG niezbędne jest dysponowanie wiedzą w zakresie postępów osiąganych w obszarze wdrażanych kierunków interwencji. Istotna również jest zdolność, łatwość i szybkość reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań. Podstawą efektywnej realizacji zapisów Strategii jest utworzenie systemu monitoringu realizacji jej ustaleń.

Monitoring będzie polegał na systematycznym zbieraniu i opracowywaniu informacji i danych gromadzonych od wszystkich realizatorów projektów w ramach Strategii. Proces ten będzie miał na celu identyfikację realizowanych przedsięwzięć oraz porównanie ich zgodności z założeniami Strategii. System ten będzie wykorzystywany do ciągłego śledzenia zdarzeń, a także tendencji i procesów zachodzących na ORSG, które mogą wywierać pozytywny lub negatywny wpływ na osiągnięcie przyjętych celów rozwoju. Powyższe procesy pozwolą na utworzenie instrumentu, dzięki któremu sygnatariusze porozumienia na rzecz ORSG Powiatu Radziejowskiego będą mogli szybko i skutecznie reagować na zmiany zachodzące zarówno w jej otoczeniu, jak i wewnątrz niej.

System monitorowania strategii ORSG obejmuje:

- ocenę poziomu wykonania wskaźników zgodnie z matrycą logiczną Celów Tematycznych, Priorytetów Inwestycyjnych, jak i wybranymi wskaźnikami produktu i rezultatu oraz spełnienie przez wskaźniki warunków SMART,
- analizę i ocenę stopnia realizacji przyjętych celów Strategii oraz adekwatność doboru do nich wskaźników,
- analizę i ocenę harmonogramu wdrażania Strategii,
- dokonywanie odniesień do Strategii rozwoju województwa,
- monitoring ogólnego poziomu rozwoju obszaru.

Sprawozdawczość z monitoringu dokonywana będzie przez Zarząd ORSG. W oparciu o raporty cząstkowe, które będą przygotowywane przez sygnatariuszy Porozumienia na rzecz rozwoju ORSG Powiatu Radziejowskiego – informacje podmiotów zaangażowanych w jej realizację na temat przygotowywania i realizacji przedsięwzięć oraz osiągniętych lub planowanych do osiągnięcia wskaźników dokonywana będzie okresowa ocena stopnia realizacji strategii. Z kolei w raporcie analitycznym zawarte zostaną informacje zbiorcze na temat procesu wdrażania Strategii. Pozwoli to na weryfikację realizowanej polityki wsparcia, a także na obiektywną ocenę poziomu realizacji założonych celów oraz dokonywanie niezbędnych korekt procesu wdrażania.

Sprawozdania z realizacji strategii będą zatwierdzane przez Komitet Sterujący ORSG. Podstawę do ewentualnej aktualizacji Strategii stanowić będą wnioski płynące z monitoringu. Aktualizacja dokonywana będzie poprzez modyfikację poszczególnych elementów przyjętych ustaleń strategicznych, w tym dokonywanie korekt wartości wskaźników w procesie realizacji zamierzonych działań.

Postęp prac w zakresie wdrażania założeń Strategii oraz realizacji przedsięwzięć ujętych w przedmiotowym dokumencie będzie również podlegał monitorowaniu przez Instytucję Zarządzającą RPO do końca 2018 r. w okresie kwartalnym, a po 2018 r. w okresie półrocznym.

BIBLIOGRAFIA

Dotychczasowe planowanie i wykorzystane inwestycje w Odnawialne Źródła Energii w województwie kujawsko-pomorskim.

<http://www.radziejow.pl/>.

<http://www.slideshare.net/Nequit/energia-i>.

Informacja o bezrobociu w Miastach i Gminach województwa kujawsko-pomorskiego w 2014 roku, WUP w Toruniu, Toruń 2015.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 .

Konwencja Ramowa Rady Europy w sprawie znaczenia dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa.

Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych.

Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru gmin: Bytoń, Dobre, Osięciny, Piotrków Kujawski, Radziejów, Topólka na lata 2009-2015.

Lokalny program rozwoju Gminy Dobre na lata 2013 – 2020.

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie radziejowskim za 2014 rok, PUP w Radziejowie, Radziejów 2015.

Narodowa Strategia Spójności.

Obraz statystyczny Powiatu Radziejowskiego. 2014.

Ocena zasobów pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim za 2013 rok, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, Toruń 2014.

Ochrona zdrowia w województwie kujawsko-pomorskim w 2013 roku, Wydział Zdrowia - Kujawsko-Pomorskie Centrum Zdrowia Publicznego, Toruń 2014.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Radziejów.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Polska 2030. Wyzwania rozwojowe.

Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2013 roku.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020 (wersja 7.0).

Rozkład wyników sprawdzianu w 2014 roku w województwie kujawsko-pomorskim, OKE w Gdańsku, Gdańsk 2014.

Sprawozdanie z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w województwie kujawsko-pomorskim w roku 2014, OKE w Gdańsku, Gdańsk 2014.

Średnie wyniki sprawdzianu w 2014 roku w gminach województwa kujawsko-pomorskiego, OKE w Gdańsku, Gdańsk 2014.

Strategia „Europa 2020”.

Strategia Rozwoju Kraju 2020.

Strategia rozwoju miasta i gminy Piotrków Kujawski na lata 2005 – 2017.

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020 .

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu.

Zdawalność egzaminu maturalnego w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego w 2014 roku, OKE w Gdańsku, Gdańsk 2014.

Zestawienie wyników egzaminu maturalnego w województwie kujawsko-pomorskim i w kraju w latach 2010-2014, OKE w Gdańsku, Gdańsk 2014.

SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP

Spis tabel

TABELA I. STRUKTURA LUDNOŚCI OGÓŁEM NA TERENIE POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W LATACH 2011-2013	12
TABELA II. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA NA TERENIE POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W LATACH 2011-2013	13
TABELA III. MIGRACJE LUDNOŚCI W POWIECIE RADZIEJOWSKIM W LATACH 2011-2013	13
TABELA IV. LUDNOŚĆ POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM W LATACH 2011-2013	17
TABELA V. LICZBA BEZROBOTNYCH W POWIECIE RADZIEJOWSKIM ORAZ WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W LATACH 2008-2014	22
TABELA VI. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH ORAZ LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W GMINACH POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W 2014 ROKU	23
TABELA VII. BEZROBOTNI WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY (WARTOŚCI BEZWZGLĘDNE I PROCENTOWE) NA TERENIE POWIATU RADZIEJOWSKIEGO, WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO ORAZ POLSKI	24
TABELA VIII. BEZROBOTNI BEZ KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH WEDŁUG POWIATÓW WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO- POMORSKIEGO W LATACH 2010-2014	26
TABELA IX. WYBRANE KATEGORIE BEZROBOTNYCH W POWIECIE RADZIEJOWSKIM W LATACH 2010-2014	27
TABELA X. ZAWODY DEFICYTOWE W POWIECIE RADZIEJOWSKIM W 2014 ROKU	28
TABELA XI. ZAWODY NADWYŻKOWE W POWIECIE RADZIEJOWSKIM W 2014 ROKU	29
TABELA XII. PRACUJĄCY W POWIECIE RADZIEJOWSKIM W LATACH 2011-2013	30
TABELA XIII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ OGÓŁEM NA TERENIE POWIATU RADZIEJOWSKIEGO	32
TABELA XIV. LICZBA PRZEDSIĘBIORSTW DZIAŁAJĄCYCH NA TERENIE POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W LATACH 2011-2013 W PODZIALE NA LICZBĘ ZATRUDNIANYCH PRACOWNIKÓW	33
TABELA XV. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH WPISANYCH DO REJESTRU REGON W PRZELICZENIU NA 1000 MIESZKAŃCÓW	34
TABELA XVI. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WEDŁUG SEKCJI PKD 2007 W POWIECIE RADZIEJOWSKIM W 2013 ROKU	35
TABELA XVII. ZASOBY MIESZKANIOWE NA TERENIE POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W LATACH 2011-2013	37
TABELA XVIII. PRZECIĘTNA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA MIESZKANIA NA TERENIE POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W LATACH 2011-2013	37
TABELA XIX. DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI ROZDZIELCZEJ [KM] NA TERENIE POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W LATACH 2011-2013	43
TABELA XX. DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI KANALIZACYJNEJ [KM] NA TERENIE POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W LATACH 2011-2013	43
TABELA XXI. DZIECI I MŁODZIEŻ W WIEKU 0-18 LAT, U KTÓRYCH STWIERDZONO SCHORZENIA, BĘDĄCE POD OPIEKĄ LEKARZY PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ W POWIECIE RADZIEJOWSKIM W LATACH 2011-2013	46

TABELA XXIII. OSOBY W WIEKU 19 LAT I WIĘCEJ, U KTÓRYCH STWIERDZONO SCHOROZENIA BĘDĄCE POD OPIEKĄ LEKARZY POZ W POWIECIE RADZIEJOWSKIM W LATACH 2011-2013.....	47
TABELA XXIII. PODSTAWOWE DANE O EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ W POWIECIE RADZIEJOWSKIM W 2013 ROKU .	54
TABELA XXIV. SZKOŁY PODSTAWOWE NA TERENIE POWIATU RADZIEJOWSKIEGO WRAZ Z LICZBĄ UCZNIÓW DO NICH UCZĘSZCZAJĄCYCH.....	55
TABELA XXV. ZESTAWIENIE WYNIKÓW SPRAWDZIANU W 2014 ROKU W POWIATACH W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM	56
TABELA XXVI. ŚREDNIE WYNIKI SPRAWDZIANU W 2014 ROKU W GMINACH POWIATU RADZIEJOWSKIEGO	57
TABELA XXVII. SZKOŁY GIMNAZJALNE NA TERENIE POWIATU RADZIEJOWSKIEGO WRAZ Z LICZBĄ UCZNIÓW DO NICH UCZĘSZCZAJĄCYCH.....	57
TABELA XXVIII. SZKOŁY OGÓLNOKSZTAŁCĄCE NA TERENIE POWIATU RADZIEJOWSKIEGO WRAZ Z LICZBĄ UCZNIÓW DO NICH UCZĘSZCZAJĄCYCH	59
TABELA XXIX. INSTYTUCJE SPORTOWE W POWIECIE RADZIEJOWSKIM W LATACH 2008-2012.....	61
TABELA XXX. LICZBA INSTYTUCJI KULTURY NA TERENIE POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W 2013 ROKU	65
TABELA XXXI. KLASYFIKACJA STREFY KUJAWSKO-POMORSKIEJ Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW OKREŚLONYCH W CELU OCHRONY ZDROWIA.....	76
TABELA XXXII. IŁOŚĆ WYPRODUKOWANYCH ODPADÓW NA TERENIE POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W LATACH 2011-2013.....	78
TABELA XXXIII. TERYTORIALNY WYMIAR WSPARCIA.....	80
TABELA XXXIV. ANALIZA SWOT POWIATU RADZIEJOWSKIEGO	92
TABELA XXXV. LOGIKA INTERWENCJI.....	102
TABELA XXXVI. PRIORYTETY INWESTYCYJNE W RAMACH RPO WK-P NA LATA 2014-2020 ODNOSZĄCE SIĘ DO POZIOMU POWIATOWEGO POLITYKI TERYTORIALNEJ	109
TABELA XXXVII. WARTOŚĆ DZIAŁAŃ Z LISTY PODSTAWOWEJ W PODZIALE NA ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	111
TABELA XXXVIII. WARTOŚĆ PROJEKTÓW Z LISTY PODSTAWOWEJ	111
TABELA XXXIX. PLAN FINANSOWY PROJEKTÓW Z LISTY PODSTAWOWEJ W PODZIALE NA LATA WYDATKOWANIA	113
TABELA XL. LISTA PROJEKTÓW WPISANYCH NA LISTĘ PODSTAWOWĄ FINANSOWANYCH W RAMACH EFRR	114
TABELA XLI. LISTA PROJEKTÓW WPISANYCH NA LISTĘ PODSTAWOWĄ FINANSOWANYCH W RAMACH EFS.....	118
TABELA XLII. LISTA REZERWOWA PROJEKTÓW FINANSOWANYCH W RAMACH EFRR	127
TABELA XLIII. LISTA REZERWOWA PROJEKTÓW FINANSOWANYCH W RAMACH EFS	134
TABELA XLIV. LISTA PROJEKTÓW KOMPLEMENTARNYCH POWIATU RADZIEJOWSKIEGO	135
TABELA XLV. WSKAŹNIKI PLANOWANE DO OSIĄGNIĘCIA W RAMACH REALIZACJI STRATEGII	145
TABELA XLVI. SŁABE STRONY POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W OPINII RESPONDENTÓW	172
TABELA XLVII. KONSULTACJE SPOŁECZNE STRATEGII ORSG POWIATU RADZIEJOWSKIEGO NA LATA 2014-2020	176

Spis wykresów

WYKRES I. WSPÓŁCZYNNIK SALDA MIGRACYJNEGO W POWIATACH WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2013 ROKU	15
WYKRES II. WSPÓŁCZYNNIK PRZYROSTU NATURALNEGO W POWIATACH WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2013 ROKU	16
WYKRES III. UDZIAŁ OSÓB SEDZIWYCH (80 LAT I WIĘCEJ) W OGÓLE OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM W POWIATACH WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2013 ROKU	18
WYKRES IV. WSPÓŁCZYNNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO W POWIATACH WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W ROKU 2013	19
WYKRES V. WSPÓŁCZYNNIK WSPARCIA POKOLENIOWEGO W POWIATACH WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2013 ROKU	20
WYKRES VI. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI W POWIECIE RADZIEJOWSKIM NA LATA 2015-2035	21
WYKRES VII. STOPA BEZROBOCIA REJESTROWEGO W POWIECIE RADZIEJOWSKIM, WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM ORAZ POLSCE W LATACH 2008-2014	23
WYKRES VIII. UDZIAŁ OSÓB BEZROBOTNYCH DŁUGOTERMINOWO W OGÓLE BEZROBOTNYCH W POWIATACH WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2014 ROKU	25
WYKRES IX. ŚREDNIE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE BRUTTO W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM	31
WYKRES X. LICZBA MIESZKAŃ KOMUNALNYCH NA 1000 MIESZKAŃCÓW W POWIATACH WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2013 ROKU	38
WYKRES XI. ZESTAWIENIE LICZBY BUDYNKÓW Z PODZIAŁEM NA LATA ICH POWSTANIA W POWIECIE RADZIEJOWSKIM	40
WYKRES XII. UDZIAŁ OSÓB [%] KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W 2013 ROKU	49
WYKRES XIII. DOMINUJĄCE POWODY KORZYSTANIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2013 ROKU	50
WYKRES XIV. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W WIEKU 75+	51
WYKRES XV. LICZBA OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM KORZYSTAJĄCA ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ	52
WYKRES XVI. DZIECI W WIEKU 3-5 LAT PRZYPADAJĄCE NA JEDNO MIEJSCE W PLACÓWCE WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO W POWIATACH WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2013 ROKU	55
WYKRES XVII. ODSETEK ZDAJĄCYCH, KTÓRZY ZDALI EGZAMIN MATURALNY W POSZCZEGÓLNYCH POWIATACH ZIEMSKICH WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO	60
WYKRES XVIII. ODPADY PRZYPADAJĄCE NA JEDNEGO MIESZKAŃCA NA OBSZARACH POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W 2013 ROKU	78
WYKRES XIX. PLAN FINANSOWY PROJEKTÓW Z LISTY PODSTAWOWEJ W PODZIALE NA PRIORYTETY INWESTYCYJNE W RAMACH RPO WK-P 2014-2020	112
WYKRES XX. WARUNKI ŻYCIA W POWIECIE RADZIEJOWSKIM W OPINII ANKIETOWANYCH	172
WYKRES XXI. MOCNE STRONY POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W OPINII RESPONDENTÓW	173
WYKRES XXII. PRIORYTETOWE KIERUNKI ROZWOJU POWIATU RADZIEJOWSKIEGO W OPINII RESPONDENTÓW BADANIA ANKIETOWEGO	174

Spis map

MAPA I. POŁOŻENIE POWIATU RADZIEJOWSKIEGO NA TLE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO	8
MAPA II MAPA ADMINISTRACYJNA POWIATU RADZIEJOWSKIEGO	9
MAPA III. MIESZKANIA SOCJALNE W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2013 ROKU	39
MAPA IV. STREFY NASŁONECZNIENIA W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM.....	71
MAPA V STREFY ENERGETYCZNE WIATRU	73

ZAŁĄCZNIK PIERWSZY – WYNIKI ANKIETY DIAGNOSTYCZNEJ

W celu możliwie pełnego zaangażowania różnorodnych interesariuszy z terenów powiatu radziejowskiego w prace związane z przygotowaniem Strategii Rozwoju przeprowadzona została ankieta diagnostyczna. Głównym jej zadaniem było poznanie opinii mieszkańców w sprawach najistotniejszych w kontekście rozwoju powiatu. Pytania dotyczyły głównie poznania warunków życia w gminie, jej najmocniejszych i najsłabszych stron oraz propozycji działań, które zdaniem respondentów, powinny być realizowane przez władzę w pierwszej kolejności. Ankieta została udostępniona dla mieszkańców oraz instytucji zainteresowanych problematyką rozwoju społeczno-gospodarczego gmin na spotkaniach konsultacyjnych, które odbyły się w dniach 31.03-02.04.2015 r. Dokument był również dostępny na stronach internetowych poszczególnych gmin. Wzór ankiety zaprezentowano poniżej.

1. Jak ocenia Pani/Pan warunki życia w Gminie ?

/proszę zaznaczyć odpowiedź stawiając symbol x; gdzie 5 = b. dobre, 4 = dobre, 3 = przeciętne, 2 = złe, 1 = b. złe/

Pytanie / Ocena	5	4	3	2	1
lokalny rynek pracy	☐	☐	☐	☐	☐
opieka społeczna	☐	☐	☐	☐	☐
opieka zdrowotna	☐	☐	☐	☐	☐
edukacja przedszkolna	☐	☐	☐	☐	☐
porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli	☐	☐	☐	☐	☐
szkolnictwo podstawowe	☐	☐	☐	☐	☐
szkolnictwo gimnazjalne	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność do kultury i rozrywki	☐	☐	☐	☐	☐
dostępność do sportu i rekreacji	☐	☐	☐	☐	☐
stan dróg	☐	☐	☐	☐	☐

transport zbiorowy	☐	☐	☐	☐	☐
stan środowiska naturalnego	☐	☐	☐	☐	☐
dostęp do Internetu	☐	☐	☐	☐	☐
placówki usługowe	☐	☐	☐	☐	☐
promocja gminy	☐	☐	☐	☐	☐
inne uwagi					

2. Proszę zaznaczyć pięć z niżej wymienionych obszarów, które zdaniem Pani/Pana stanowią jej słabe strony? (proszę ponumerować od najważniejszego do najmniej ważnego).

	Zanieczyszczone środowisko
	Patologie społeczne
	Promocja Gminy
	Niski stopień wyposażenia technicznego Gminy (sieci wodociągowe, kanalizacyjne, gazowe)
	Liczba i jakość imprez kulturalnych
	Warunki rozwoju przedsiębiorczości
	Przestępczość
	Brak miejsc pracy
	Ograniczona skala wykorzystanie Odnawialnych Źródeł Energii
	Niski poziom dochodów w stosunku do średniej w Polsce i Województwie
	Słaby dostęp do opieki społecznej
	Słaby dostęp do opieki zdrowotnej
	Niski poziom oferty edukacyjnej szkół
	Słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno - wypoczynkowa
	Zły stan dróg
	Dostęp do Internetu
	Inny (proszę podać jaki?)

	.....
--	-------

3. Proszę zaznaczyć pięć z niżej wymienionych obszarów, które zdaniem Pani/Pana stanowią jej mocne strony? (proszę ponumerować od najważniejszego do najmniej ważnego).

	Niskie bezrobocie
	Korzystne położenie
	Walory środowiska przyrodniczego
	Znaczny udział sektora prywatnego w gospodarce
	Wysoki poziom edukacji
	Dobre wyposażenie w infrastrukturę techniczną (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, gazowa)
	Korzystne połączenia komunikacyjne z ważnymi ośrodkami rozwoju kraju
	Podmioty gospodarcze o silnej pozycji w regionie
	Aktywność i siła organizacji pozarządowych
	Czyste środowisko
	Więzi lokalne i aktywność władz
	Bogaty kalendarz imprez kulturalno-sportowych
	Wysoki stopień wykorzystania OZE
	Duże rezerwy terenowe pod realizację inwestycji
	Inny (proszę podać jaki?) .....

4. Które zdaniem Pani/Pana działania powinny być realizowane w pierwszej kolejności (proszę ponumerować od najważniejszego do najmniej ważnego).

	Działanie
	Remonty i budowa dróg
	Nakłady inwestycyjne na rozwój szkół

	Rozwój elektronicznych usług publicznych z zakresu e-administracji, e-zdrowia, e-kultury
	Budowa infrastruktury przy drogach /parkingi, chodniki, oświetlenie, zatoki itp./
	Wspieranie lokalnych przedsiębiorców i poszukiwanie inwestorów zewnętrznych
	Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych
	Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich
	Nakłady na inwestycje sprzyjające rozwojowi turystyki
	Modernizacja energetyczna budynków publicznych i wielorodzinnych budynków mieszkaniowych
	Rozwój współpracy międzynarodowej
	Budowa i modernizacja budynków służby zdrowia
	Zwiększenie oferty edukacyjnej szkół
	Zwiększanie estetyki gminy
	Rozwój systemu ścieżek rowerowych
	Rozwój sieci kanalizacyjnej
	Współpraca z miastami partnerskimi
	Wspieranie działań artystycznych, kulturalnych i promocja gminy
	Rozszerzenie oferty opieki przedszkolnej
	Dostęp do Internetu
	Zwiększenie pomocy socjalnej dla najuboższych
	Rozwój promocji gminy
	Inny (proszę podać jaki?) .....

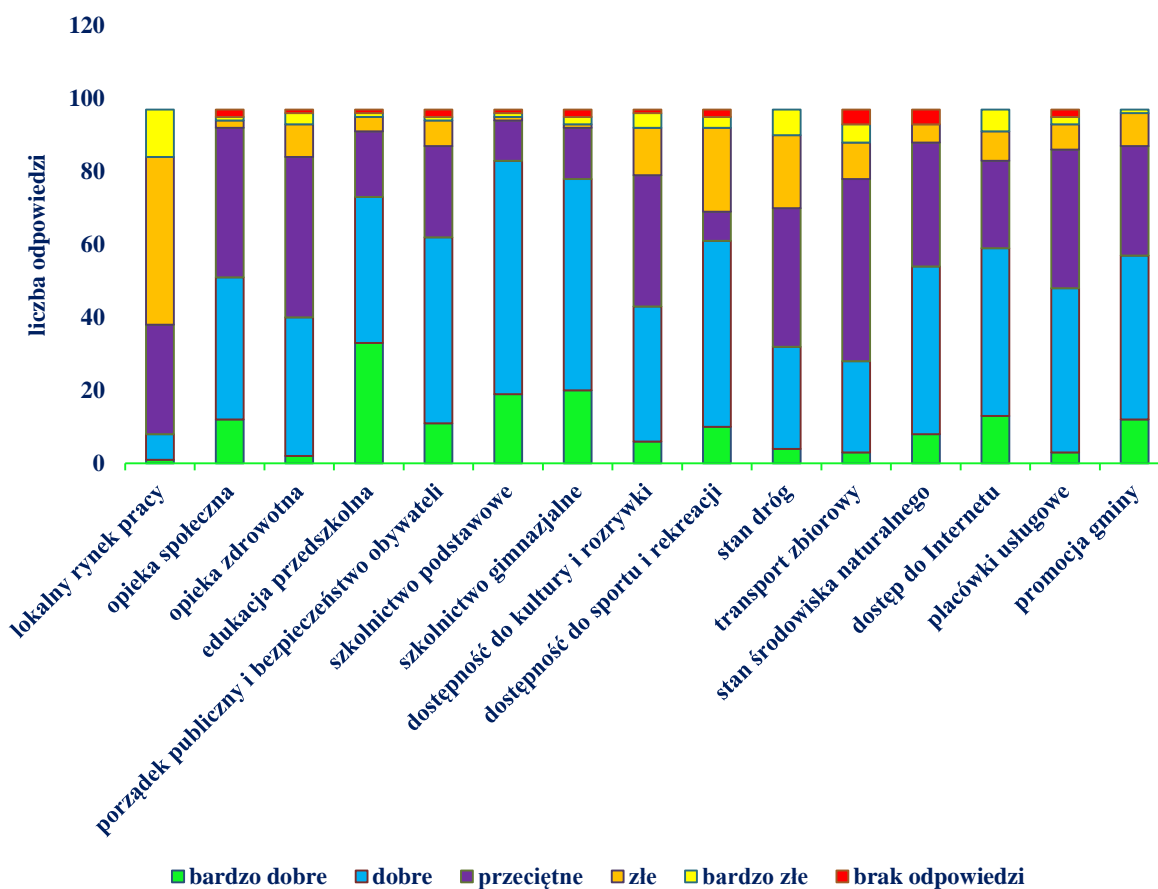
METRYCZKA (proszę wstawić „X” we właściwej kratce)

1. Płeć	
Kobieta	Mężczyzna

2. Wiek						
15-24	25-35		36-64	Powyżej 65 lat		
3. Wykształcenie						
Podstawowe	Zawodowe	Średnie ogólne	Średnie zawodowe	Wyższe		
4. Grupa zawodowa						
Bezrobotny	Sektor prywatny			Sektor publiczny	Organizacja pozarządowa	Inne
	Pracownik	Pracodawca	Rolnik			

Kwestionariusz ankiety został wypełniony przez 97 respondentów. Przystąpienie do badania było dobrowolne i anonimowe. W kontekście pytania pierwszego badani najgorzej ocenili lokalny rynek pracy (46 ankietowanych oceniło go „źle”, a 30 „przeciętnie”). Zaraz za nim, z oceną „przeciętną”, znajdują się następująco: transport zbiorowy (50), opieka zdrowotna (44), opieka społeczna (41) oraz stan dróg (38). Najlepiej ocenianymi czynnikami są poziom nauczania w szkołach podstawowych (64 ankietowanych oceniło „dobrze”) oraz gimnazjalnych (58 dla „dobrej”). Ankietowani wysoko ocenili również dostępność do sportu i rekreacji (51) oraz porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli (51).

Wykres XX. Warunki życia w powiecie radziejowskim w opinii ankietowanych

Wyniki zaprezentowane w pytaniu pierwszym łączą się częściowo z odpowiedziami udzielanymi w kolejnych pytaniach. Mieszkańcy powiatu najgorzej oceniają sytuację na rynku pracy oraz niski poziom dochodów. Z kolei większych problemów nie stanowią promocja powiatu, poziom nauczania w szkołach czy przestępczość.

Tabela XLVI. Słabe strony powiatu radziejowskiego w opinii respondentów

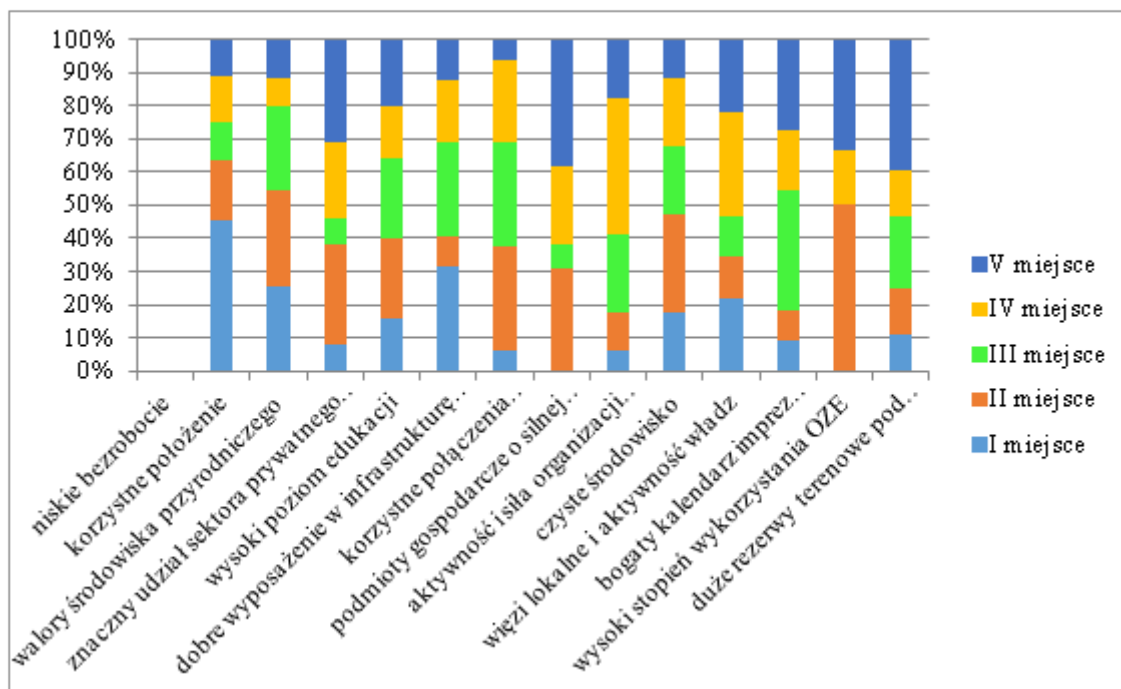
	miejsce I	miejsce II	miejsce III	miejsce IV	miejsce V
zanieczyszczone środowisko	3	1	1	1	5
patologie społeczne	8	4	3	5	8
promocja gminy			3	1	1
niski stopień wyposażenia technicznego Gminy (sieci wodociągowe, kanalizacje, gazowe)	1	2	4	2	5
liczba i jakość imprez kulturalnych	1	1	6	11	6
warunki rozwoju przedsiębiorczości		6	7	8	3
przestępczość		1		2	
brak miejsc pracy	43	13	7	4	2
ograniczona skala wykorzystanie Odnawialnych Źródeł Energii	1	1	3	6	2

niski poziom dochodów w stosunku do średniej w Polsce i Województwie	1	24	8	8	6
slaby dostęp do opieki społecznej				1	
slaby dostęp do opieki zdrowotnej	3	5	11	2	8
niski poziom oferty edukacyjnej szkół			1	2	3
slabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa	2	5	7	8	8
zły stan dróg	8	9	8	8	8
dostęp do Internetu		3	1		4
Inne:					
brak na terenie gminy fizjoterapii (rehabilitacja)				1	
mała aktywność w tworzeniu nowych miejsc pracy					1

Respondenci zgodnie twierdzą, że wśród mocnych stron jednostki wyróżnić należy korzystne położenie, walory środowiska przyrodniczego oraz czyste środowisko. Są to elementy endogeniczne, w większości niezwiązane z bieżącą działalnością władz powiatu. Czynniki kształtowane systematycznie przez uwarunkowania wewnętrzne tj. atrakcyjność inwestycyjna, bezrobocie, wykorzystanie OZE czy kalendarz wydarzeń kulturalno-sportowych nie stanowią o sile powiatu w opinii jej mieszkańców.

Wykres XXI. Mocne strony powiatu radziejowskiego w opinii respondentów

Zdaniem mieszkańców powiatu radziejowskiego remonty i budowa dróg powinny być przez władzę realizowane w pierwszej kolejności. Budowa infrastruktury przy drogach, czyli parkingi, chodniki, oświetlenie, zatoki itp., odgrywa dużą rolę, plasując się na drugim miejscu, z 19 głosami. Rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich (9), nakłady inwestycyjne na rozwój szkół (8) oraz zwiększenie pomocy socjalnej dla najuboższych (8) były również jednymi z najczęściej wybieranych przez respondentów odpowiedzi.

Wykres XXII. Priorytetowe kierunki rozwoju powiatu radziejowskiego w opinii respondentów badania ankietowego

	miejsce I	miejsce II	miejsce III	miejsce IV	miejsce V
remonty i budowa dróg	33	10	6	4	5
nakłady inwestycyjne na rozwój szkół	1	9	6	8	2
rozwój elektronicznych usług publicznych z zakresu e-administracji, e-zdrowia, e-kultury		2	2	2	3
budowa infrastruktury przy drogach /parkingi, chodniki, oświetlenie, zatoki itp./	4	19	9	7	6
wspieranie lokalnych przedsiębiorców i poszukiwanie inwestorów zewnętrznych	15	7	6	6	3
wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych		3	3	1	2
rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich	1	2	9	8	3
nakłady na inwestycje sprzyjające rozwojowi turystyki	2	5	3	1	6
modernizacja energetyczna budynków publicznych i wielorodzinnych budynków mieszkaniowych	1	2	5	1	3
rozwój współpracy międzynarodowej	1	1	3	1	
budowa i modernizacja budynków służby zdrowia	1	3	3	2	1
zwiększenie oferty edukacyjnej szkół	4		3	2	7
zwiększenie estetyki gminy		4	3	5	2
rozwój systemu ścieżek rowerowych	7	9	5	7	6
rozwój sieci kanalizacyjnej	2	1	4	6	2
współpraca z miastami partnerskimi		2	1	4	4
wspieranie działań artystycznych, kulturalnych i promocja gminy	2	3	2	3	3
rozszerzenie oferty opieki przedszkolnej	2	1	7	6	5
dostęp do Internetu			1	4	3

zwiększenie pomocy socjalnej dla najuboższych	8	4	4	5	8
rozwój promocji gminy			2	4	1
Inny					
budowa sieci gazowej	1				
zwiększenie miejsc pracy					1

ZAŁĄCZNIK DRUGI – KONSULTACJE SPOŁECZNE

W ramach prac związanych z opracowaniem Strategii ORSG Powiatu Radziejowskiego na lata 2014-2020 uwzględniono dwie formy zaangażowania mieszkańców gmin w planowanie kierunków rozwoju jednostki. Formy przedstawiały się następująco:

Spotkania Strategiczne

W ramach prac nad Strategią przeprowadzono siedem spotkań konsultacyjnych (po jednym na każdą gminę). Szczegółowy opis konsultacji zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela XLVII. Konsultacje społeczne Strategii ORSG Powiatu Radziejowskiego na lata 2014-2020

Gmina	Termin	Adres	Liczba uczestników	Reprezentowane jednostki
Gmina Bytoń	31.03.2015	Bytoń 72	43	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawiciele Rady Sołectw – 37 os. – przedstawiciele Urzędu Gminy – 3 os. – mieszkańcy – 1 os. – sołtysi – 2 os.
Gmina Dobrze	31.03.2015	Dworcowa 6, Dobrze	15	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawiciele Rady Gminy – 8 os. – przedstawiciele Urzędu Gminy – 7 os.
Miasto i Gmina Piotrków Kujawski	01.04.2015	Kościelna 1, Piotrków Kujawski	13	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawiciele Urzędu Miasta i Gminy – 7 os. – przedstawiciele sektora oświaty – 2 os. – przedstawiciele sektora pomocy społecznej – 2

Gmina Osięciny				os. – przedstawiciele zakładów komunalnych – 1 os. – mieszkańcy – 1 os.
	01.04.2015	I Armii Wojska Polskiego 14, Osięciny	12	– przedstawiciele Rady Gminy – 5 os. – przedstawiciele sektora kultury – 2 os. – przedstawiciele Urzędu Gminy – 4 os. – mieszkańcy – 1 os.
	01.04.2015	Kościuszki 20/22, Radziejów	12	– przedstawiciele sektora sportu i rekreacji – 2 os. – przedstawiciele sektora bezpieczeństwa publicznego – 1 os. – przedstawiciele sektora kultury – 3 os. – przedstawiciele Urzędu Gminy – 5 os. – przedstawiciele pomocy społecznej – 1 os.
	02.04.2015	Kościuszki 20/22, Radziejów	34	– przedstawiciele Urzędu Gminy – 6 os. – przedstawiciele Rady Gminy – 10 os. – sołtysi – 7 os. – przedstawiciele sektora oświaty – 4 os. – przedstawiciele służb bezpieczeństwa – 2 os. – przedstawiciele Koła Gospodyń Wiejskich – 2 os. – mieszkańcy – 2 os. – przedstawiciele pomocy społecznej – 1 os.
Gmina	02.04.2015	Topólka 22	27	– przedstawiciele

Topólka				przedsiębiorstw – 2 os. – gospodarstwa rolne – 12 os. – gospodarstwo agroturystyczne – 1 os. – przedstawiciele Koła Gospodyń Wiejskich – 4 os. – przedstawiciele Urzędu Gminy – 2 os. – przedstawiciele Rady Gminy – 1 os. – przedstawiciele sektora oświaty – 3 os. – mieszkańcy – 1 os. – przedstawiciele sektora kultury – 1 os.
---------	--	--	--	---

Formuła przeprowadzonych spotkań miała charakter otwarty i każda z osób, która zgłosiła chęć uczestnictwa, mogła wziąć udział w spotkaniu. W trakcie konsultacji zastosowano szereg metod treningowych, wśród których wyróżnić można: prezentację z użyciem środków multimedialnych, dyskusję moderowaną, burzę mózgów czy techniki kreatywne. Poniżej przedstawiono listy obecności oraz wybraną dokumentację zdjęciową.

LISTA OBECNOŚCI

KONSULTACJE SPOŁECZNE W GMINIE DOBRE W RAMACH STRATEGII
ROZWOJU POWIATU RADZIEJOWSKIEGO NA LATA 2014-2020

Dobre, dnia 31.03.2015 godzina 14.00-15.30

Lp.	Imię i Nazwisko	Adres	Reprezentowana Instytucja/Firma/Organizacja	Podpis
1	Tadeusz Marciński	Buczyńska kml.	Rada Gminy	[Podpis]
2	Tadeusz Gajda	Pruszyński	gmina Gmina Dobre	[Podpis]
3	Wojciech Kowalczyk	Dobre	Rada Gminy Dobre	[Podpis]
4	Krzysztof Kozłowski	Pruszyński	Urząd Gminy Dobre	[Podpis]
5	Andrzej Pankiewicz	Pruszyński 11, Dobre	Urząd Gminy Dobre	[Podpis]
6	Andrzej Pankiewicz	Dobry ul. 88-100 Dobre	Urząd Gminy Dobre	[Podpis]
7	Andrzej Bulcowski	sejlik 8/12 88-100 Dobre	Urząd Gminy Dobre	[Podpis]
8	Jerzy Wiśniewski	Sopot 10	U. G. Dobre	[Podpis]
9	Janusz Kowalczyk	Pruszyński 75	Urząd Gminy Dobre	[Podpis]
10	Janusz Kowalczyk	Dobre ul. 88	Urząd Gminy Dobre	[Podpis]
11	Janusz Kowalczyk	Pruszyński 75	Rada Gminy Dobre	[Podpis]
12	Janusz Kowalczyk	Dobre ul. Szkolna 50	Urząd Gminy Dobre	[Podpis]
13	Janusz Kowalczyk	Dobre ul. 88	Urząd Gminy Dobre	[Podpis]
14	Tomasz Kuźba	Dobre, ul. 19 stycznia 3	Rada Gminy Dobre	[Podpis]
15	Janusz Kowalczyk	Pruszyński 70	Urząd Gminy Dobre	[Podpis]
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				

LISTA OBECNOŚCI

KONSULTACJE SPOŁECZNE W GMINIE TOPÓŁKA W RAMACH
STRATEGII ROZWOJU POWIATU RADZIEJOWSKIEGO NA LATA 2014-
2020

Topółka, dnia 02.04.2015 godzina 11.00-13.00

Lp.	Imię i Nazwisko	Adres	Reprezentowana Instytucja/Firma/Organizacja	Podpis
1	Robert Kozłowski	Topółka	Firma	
2	Grzegorz Sidor	Topółka	Gosp. rolnic	
3	Przemysław Rudny	Siedlisko	Gosp. rolnic	
4	Jan Jan	Topółka	Gosp. rolnic	
5	Wojciech Kozłowski	Siedlisko	Gosp. rolnic	
6	Krzysztof Kozłowski	Topółka	Gosp. rolnic	
7	Emilia Kozłowska	Topółka	Gosp. rolnic	
8	Wojciech Kozłowski	Topółka	Gosp. rolnic	
9	Wojciech Kozłowski	Topółka	Gosp. rolnic	
10	Grzegorz Kozłowski	Topółka	Gosp. rolnic	
11	Grzegorz Kozłowski	Topółka 73	Składowa Topółka 73	
12	BARBARA WIESE	DEBIANKI 50	SP PAMELO	
13	Edyta Buchyńska	Topółka 26	Gimnazjum Topółka	
14	MATEOGRATA MICHAIK	Siedlisko 6	Gosp. rolnic	
15	Miguelita Kozłowska	Topółka 3	Gosp. rolnic	
16	Przemysław Kozłowski	Topółka 7	HUNTERS Ochotnicy	
17	Piotr Kozłowski	Topółka 5	Gosp. rolnic	
18	Wojciech Kozłowski	Topółka 10	Gosp. rolnic	
19	Wojciech Kozłowski	Topółka 20	Gosp. rolnic	
20	JAN BARSZCZ	DEBIANKI 26	GOS - Topółka	
21	Wojciech Kozłowski	Topółka 22	UG Topółka	
22	Wojciech Kozłowski	Topółka 22	UG Topółka	
23	Wojciech Kozłowski	Topółka 22	UG Topółka	
24	Wojciech Kozłowski	Topółka 22	UG Topółka	
25	Wojciech Kozłowski	Topółka 22	UG Topółka	
26	Wojciech Kozłowski	Topółka 22	UG Topółka	
27	Wojciech Kozłowski	Topółka 22	UG Topółka	
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				

LISTA OBECNOŚCI

KONSULTACJE SPOŁECZNE W MIEŚCIE I GMINIE PIOTRKÓW
KUJAWSKI W RAMACH STRATEGII ROZWOJU POWIATU
RADZIEJOWSKIEGO NA LATA 2014-2020

Piotrków Kujawski, dnia 01.04.2015 godzina 9.30-11.00

Lp.	Imię i Nazwisko	Adres	Reprezentowana Instytucja/Firma/Organizacja	Podpis
1	Janina Alaszka		UMiG Piotrków	[Podpis]
2	Grzegorz Adamczak		UMiG Piotrków	[Podpis]
3	Mariusz Pikuła		UMiG Piotrków	[Podpis]
4	Sylwia Ciesielska		UMiG Piotrków	[Podpis]
5	Emilia Smitkowska		UMiG Piotrków	[Podpis]
6	Małgorzata Smitkowska		UMiG Piotrków	[Podpis]
7	Renata Poliwoda		UMiG Piotrków	[Podpis]
8	Włodek Kojan		UMiG Piotrków	[Podpis]
9	Renata Poliwoda		UMiG Piotrków	[Podpis]
10	Renata Poliwoda	Piotrków, Targowa	UMiG Piotrków	[Podpis]
11	Grzegorz Adamczak	Piotrków, Kujawski	UMiG Piotrków	[Podpis]
12	Aleksandra Górecka	Piotrków, Kujawski	UMiG Piotrków	[Podpis]
13	Renata Poliwoda	Piotrków, Kujawski	UMiG Piotrków	[Podpis]
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				

LISTA OBECNOŚCI

KONSULTACJE SPOŁECZNE W GMINIE RADZIEJÓW W RAMACH
STRATEGII ROZWOJU POWIATU RADZIEJOWSKIEGO NA LATA 2014-
2020

Radziejów, dnia 02.04.2015 godzina 9.00-10.30

Lp.	Imię i Nazwisko	Adres	Reprezentowana Instytucja/Firma/Organizacja	Podpis
1	Marek Baniś	Chotowo 63	Gmina Radziejów	[Signature]
2	Marek Stróżyk	Biskupice 3C	UG Radziejów	[Signature]
3	Marek Krawiec	Toniewo 4 75m	Gmina Radziejów	[Signature]
4	Marek Krawczyk	Biegany 54	Gmina Radziejów	[Signature]
5	Paulina Gierbicka	Opole 21 A	UG Radziejów	[Signature]
6	Sylwia Zdzienicka	Radziejów 63	Radziejowski Klub Sportowy	[Signature]
7	Marek Głowacki	ul. Kierowa 16, Opole	SP Piasek	[Signature]
8	Erzbieta Radziejewska	ul. Kościelna 46, Radziejów	GOPS Radziejów	[Signature]
9	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	Radziejowski Klub Sportowy	[Signature]
10	Malina Nowak	Chotowo 115	PG Skibin	[Signature]
11	Janina Gierbicka	UG Radziejów	[Signature]	[Signature]
12	Krzysztof Krawczyk	ul. Kierowa 16, Opole	Radziejowski Klub Sportowy	[Signature]
13	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	Radziejowski Klub Sportowy	[Signature]
14	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	Radziejowski Klub Sportowy	[Signature]
15	Janek Rosol	ul. Kierowa 16, Opole	Radziejowski Klub Sportowy	[Signature]
16	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	Radziejowski Klub Sportowy	[Signature]
17	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	Radziejowski Klub Sportowy	[Signature]
18	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	Radziejowski Klub Sportowy	[Signature]
19	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	Radziejowski Klub Sportowy	[Signature]
20	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	Radziejowski Klub Sportowy	[Signature]
21	Sędziwa Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	OSP Piasek	[Signature]
22	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	OSP Piasek	[Signature]
23	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	OSP Piasek	[Signature]
24	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	OSP Piasek	[Signature]
25	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	OSP Piasek	[Signature]
26	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	OSP Piasek	[Signature]
27	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	OSP Piasek	[Signature]
28	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	OSP Piasek	[Signature]
29	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	OSP Piasek	[Signature]
30	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	OSP Piasek	[Signature]
31	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	OSP Piasek	[Signature]
32	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	OSP Piasek	[Signature]
33	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	OSP Piasek	[Signature]
34	Michał Radziejewski	Chotowo 111, 88-200 Radziejów	OSP Piasek	[Signature]
35				
36				
37				
38				

LISTA OBECNOŚCI

KONSULTACJE SPOŁECZNE W GMINIE OSIĘCINY W RAMACH
STRATEGII ROZWOJU POWIATU RADZIEJOWSKIEGO NA LATA 2014-
2020

Osiećciny, dnia 01.04.2015 godzina 11.30-13.00

Lp.	Imię i Nazwisko	Adres	Reprezentowana Instytucja/Firma/Organizacja	Podpis
1	Dariusz Pastuszek	Borocin 67	Radny	Pastuszek
2	Grzegorz Borul	Jawiszewo	Radny	Borul
3	Wojciech Wójcik	Wojaszewo 64	Radny	Wójcik
4	Michał Kubiś	Rad 62	Radny	Kubiś
5	Niekiwski Piotr	Osiećciny	GOS Osiećciny	Niekiwski
6	Anna Słoboda	Osiećciny pasma 10	Gminna Biblioteka Publiczna	Słoboda
7	Michał Urbaniak	Osiećciny	Osiećciny	Urbaniak
8	Henryk Szlachetka	Osiećciny	Gmina Osiećciny	Szlachetka
9	Krzysztof Trzeci	Osiećciny	Gmina Osiećciny	Trzeci
10	Krzysztof Krawczyk	Osiećciny	K.G. Osiećciny	Krawczyk
11	Julia Kosińska	Osiećciny	Rady	Kosińska
12	Jan Słoboda	Osiećciny	Klub HOK	Słoboda
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				

LISTA OBECNOŚCI

KONSULTACJE SPOŁECZNE W GMINIE BYTÓŃ W RAMACH STRATEGII
ROZWOJU POWIATU RADZIEJOWSKIEGO NA LATA 2014-2020

Bytów, dnia 31.03.2015 godzina 12.00-13.30

Lp.	Imię i Nazwisko	Adres	Reprezentowana Instytucja/Firma/Organizacja	Podpis
1	Antoni Buciński	Głogów	Wsi+ Gminy Bytów	
2	Mariusz Łachowski	Witkowo	Witkowo	
3	Włodzisław Kozłowski	Kolonia Bytów	Kolonia Bytów	
4	Grzegorz Kozłowski	Witkowo	Witkowo	
5	Włodzisław Kozłowski	Witkowo	Witkowo	
6	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
7	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
8	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
9	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
10	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
11	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
12	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
13	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
14	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
15	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
16	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
17	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
18	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
19	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
20	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
21	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
22	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
23	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
24	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
25	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
26	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
27	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
28	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
29	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
30	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
31	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
32	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
33	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
34	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
35	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
36	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
37	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
38	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	
39	Antoni Buciński	Głogów	Głogów	

40	Niechaj Kuciuk	Blatonek	Wojt. Pruszy. Dyfem	Uromian
41	Najda Roman	Łachosław	Pruszy. Sotocki	Wojt. Pruszy.
42	Pruszy. Pruszy.	Kuchnia	Pruszy. Sotocki	Wojt. Pruszy.
43	Pruszy. Pruszy.	Pruszy. Pruszy.	Pruszy. Sotocki	Wojt. Pruszy.
44	Pruszy. Pruszy.	Pruszy. Pruszy.	Pruszy. Sotocki	Wojt. Pruszy.
45				
46				
47				
48				
49				
50				
51				
52				
53				
54				
55				
56				
57				
58				
59				
60				
61				
62				
63				
64				
65				
66				
67				
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				
82				
83				
84				
85				
86				
87				
88				
89				

LISTA OBECNOŚCI

KONSULTACJE SPOŁECZNE W MIEŚCIE RADZIEJÓW W RAMACH
STRATEGII ROZWOJU POWIATU RADZIEJOWSKIEGO NA LATA 2014-
2020

Radziejów, dnia 01.04.2015 godzina 13.30-15.30

Lp.	Imię i Nazwisko	Adres	Reprezentowana Instytucja/Firma/Organizacja	Podpis
1	Andrzej Janaszek	Kosiński 58	MUKS „LIDER”	Janaszek
2	Wojciech Janaszek	R. 10 ul. sportowa 1	MKS „STAR” Radziejów	Janaszek
3	Anna Kosińska	Włocławek, Kosiński 10	Urząd Miasta Radziejów	Kosińska
4	Justyna Kosińska	Radziejów, ul. Kosińskiego	Urząd Miasta Radziejów	Kosińska
5	Tomasz Dąbrowski	ul. Rynek 1	MPPS Radziejów	Dąbrowski
6	Maciej Kuciński	Radziejów, ul. 18	Pracownia A&A	Kuciński
7	Maciej Kuciński	Obywatelska 40	ROK	Kuciński
8	Anna Kucińska	Radziejów, ul. Kosińskiego 20/22	Stowarzyszenie Radziejów	Kucińska
9	Grzegorz Kuciński	Radziejów, ul. Rynek 1	Urząd Miasta Radziejów	Kuciński
10	Wojciech Kuciński	Radziejów, ul. Obywatelska 33	Urząd Miasta Radziejów	Kuciński
11	Wojciech Kuciński	Radziejów, ul. Rynek 1	Urząd Miasta Radziejów	Kuciński
12	Dariusz Kuciński	Radziejów, ul. Obywatelska 33	Urząd Miasta Radziejów	Kuciński
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				

Otwarte konsultacje prowadzone z wykorzystaniem mediów elektronicznych

Drugą zastosowaną ścieżką konsultowania założeń strategicznych była ścieżka komunikacji za pomocą źródeł internetowych:

- <http://www.ugbyton.samorzady.pl/>
- <http://www.osieciny.pl/>
- <http://www.topolka.pl/>
- <http://www.piotrkowkujawski.pl/>
- <http://www.ugdobre.pl/>
- <http://umradziejow.pl/>
- <http://www.ugradziejow.pl/>
- <http://www.radziejow.pl/>

W celu możliwie największego usprawnienia kontaktu w sprawach odnoszących się do tworzenia Strategii wytypowano bezpośredni adres mailowy przedstawiciela Starostwa Powiatowego na który można było zgłaszać wszelkie opinie, sugestie i uwagi dotyczące projektowanego dokumentu i jego zapisów.

Na stronie internetowej <http://www.radziejow.pl/> w dziale „Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno Gospodarczego 2014-2020” zamieszczane są artykuły odnoszące się do postępów prac nad Strategią wraz z zagadnieniami otwartymi do konsultacji. Łącznie zamieszczonych zostało 10 artykułów o następujących tytułach:

- Kierunki Rozwoju Powiatu Radziejowskiego,
- III wersja RPO WK-P 2014-2020.
- Konferencja podsumowująca cykl spotkań w sprawie Strategii W K-P,
- Czwarta wersja projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020,
- Uroczyste Podpisanie Porozumienia,
- Porozumienie Podpisane,
- Posiedzenie komitetu Sterującego,
- Siódma wersja projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020,
- Wersja robocza strategii powiatu radziejowskiego,
- Spotkanie Komitetu Sterującego ORSG Powiatu.

W ramach artykułów sygnalizujących postęp w pracach nad poszczególnymi poziomami założeń strategicznych dla rozwoju powiatu zachęcano mieszkańców do przesyłania swoich uwag i opinii dotyczących kierunków rozwoju oraz kształtów projektu dokumentu. Skany wybranych artykułów zamieszczono poniżej:

» Posiedzenie Komitetu Sterującego

W powiecie radziejowskim trwają prace nad Strategią Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Radziejowskiego do 2020 r., obejmującego: Gminę Bytów, Gminę Dobrę, Gminę Osiecinę, Gminę Radziejów miejską i wiejską, Miasto i Gminę Piotrków Kujawski oraz Gminę Topółkę. Inicjatorem działań w zakresie utworzenia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Radziejowskiego jest Starosta Radziejowski oraz Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Stosując się do założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego samorządowcy podpisali 22 września br. Porozumienie na rzecz współpracy, jednocześnie powołując Komitet Sterujący, w którego skład wchodzi po jednym upoważnionym przedstawicielu Stron Porozumienia oraz przedstawiciel Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, przedstawiciel sektora społecznego i przedstawiciel sektora gospodarczego.

Głównym celem Komitetu Sterującego jest aktywne współdziałanie w opracowywaniu i realizacji projektów finansowanych ze środków zewnętrznych. Odbyły się już dwa posiedzenia Komitetu (20 października i 4 listopada br.), na których analizowano potrzeby, bariery oraz potencjały Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Radziejowskiego. Obok Komitetu Sterującego będzie działał trzyosobowy Zarząd Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, do zadań którego będzie należało przygotowywanie zatwierdzanych przez Komitet Sterujący dokumentów.

We wspólnym interesie Komitetu Sterującego jest poprawa warunków życia mieszkańców w sferze gospodarczej, społecznej i wyrównywanie różnic z innymi obszarami. Znaczenie Strategii obejmującej przewidziane do realizacji projekty trudno przecenić, gdyż kwota o jaką będzie można ubiegać się o dofinansowanie w perspektywie finansowania 2014-2020 to dla Obszaru Powiatu kwota 8 266 294,79 euro.

autor: Edyta Kozłowska

- Strona główna
- Aktualności
- **KOMUNIKATY I OSTRZEŻENIA**
- Starostwo Powiatowe →
- Historia →
- Kultura →
- **Dyżury aptek**
- Zabytki →
- Turystyka →
- Oświata →
- **Kryta Pływalnia PLUSK**
- Informatory
- Powiatowe ABC
- Galeria zdjęć →
- Oferty pracy
- Projekty europejskie →
- Budowa Krytej Pływalni →

» Spotkanie Komitetu Sterującego ORSG Powiatu

24 czerwca 2015 r. w Sali konferencyjnej Starostwa Powiatowego w Radziejowie odbyło się kolejne spotkanie Komitetu Sterującego Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Radziejowskiego. Spotkaniu przewodniczył Jarosław Kołtuniak Starosta Radziejowski. Ponadto na spotkaniu obecni byli Sławomir Staniszewski Wicestarosta Radziejowski, burmistrzowie i wójtowie jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu oraz Mariusz Leszczyński przedstawiciel Marszałka Województwa K-P, Zenon Lewandowski ekspert ds. strategii, przedstawiciele firmy Faber Consulting opracowującej strategię ORSG powiatu, pracownicy starostwa powiatowego.

Przedstawiciel firmy Faber Consulting zreferował przedłożony projekt opracowanej strategii ORSG Powiatu Radziejowskiego na lata 2014 – 2020, do którego odnieśli się uczestnicy spotkania przedstawiając swoje uwagi i spostrzeżenia. Podjęto decyzję o wprowadzeniu wielu poprawek do opracowanego projektu strategii i do fisek projektowych. Do przedstawionej strategii odnieśli się także przedstawiciel Marszałka Mariusz Leszczyński i ekspert ds. strategii Zenon Lewandowski, przekazując swoje spostrzeżenia uwagi.

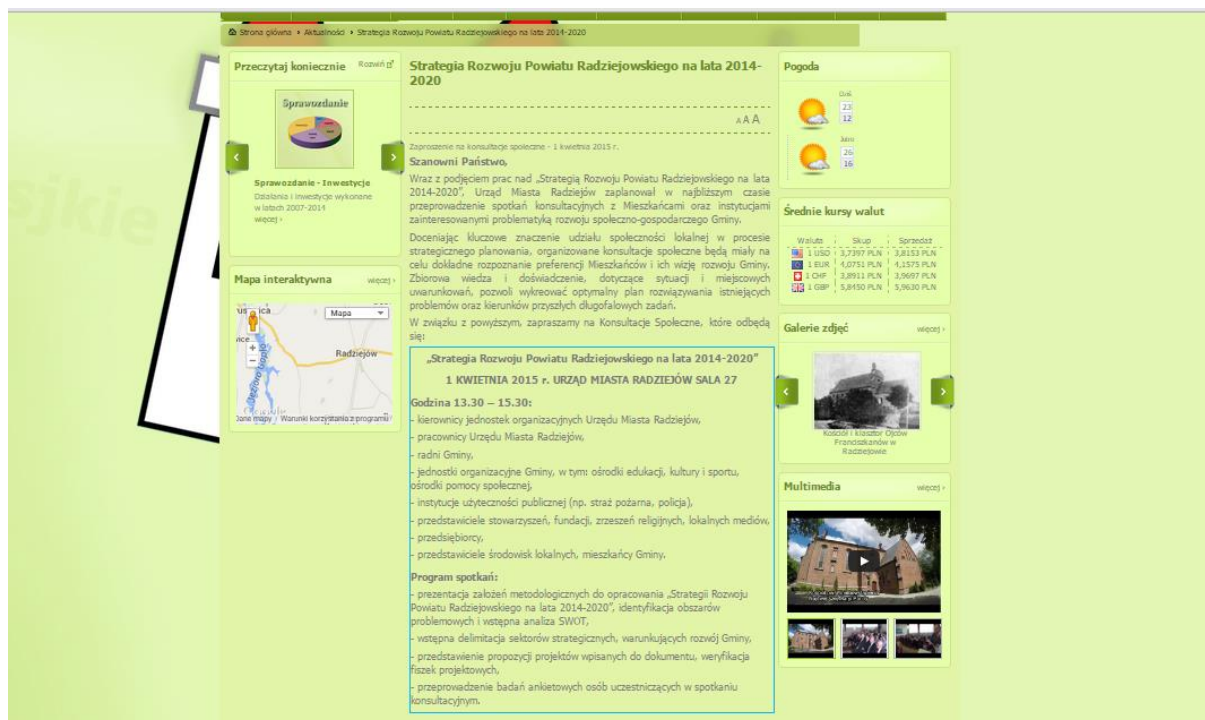

Proces konsultacji społecznych towarzyszących powstawaniu Strategii zaprojektowany został z uwzględnieniem kilku bazowych założeń. Po pierwsze, zadania o charakterze konsultacyjnym zaprojektowane zostały na każdym etapie procesu aktualizacji i konstruowania zapisów strategicznych na wszelkich ich poziomach. Po drugie, w procesie wykorzystane zostały różnorodne typy i metody pozyskiwania opinii i uwag. Po trzecie, proces konsultacji społecznych zaplanowano w sposób umożliwiający włączenie się w niego jak najszerszego grona mieszkańców z różnych segmentów życia społeczno-gospodarczego. Po czwarte, konsultacjom społecznym na każdym ich etapie przyświecała zasada otwartości, co oznacza, że każdy pozyskany w dyskusji głos, niezależnie od formy i sposobu w jaki został zgłoszony, był brany pod uwagę i analizowany pod kątem zapisów kreowanej Strategii.